

АДЫН АБЫЈЕВ

АЗӘРБАЈЧАН-
ТҮРК АДЛАРЫНЫН
ИЗАҢЛЫ ЛУҒӘТИ

40

АЈДЫН АБЫЈЕВ

АЗӘРБАЈЧАН–ТҮРК
ЦӘХС АДЛАРЫНЫН
ИЗАҢЛЫ ЛУҒӘТИ.

“Нәркиз”-нәшријаты
Бакы-1998

Бутун өмрү боју ахао-эбијет чакмиш анам Рэбијанин эвиз хатирэсінэ итгаф едирэм

Елми редактору: **Имангулиева А.Н.**
филолокија елмлэри доктору, профессор.
Ра'јчилар: Иачыев М.И., Чэфэров В.А., Иачызада Ө.Г.,
Гурбанов А.Б. филолокија елмлэри намизэдэлери.

Һэр бир халгын шәхс адлары, онларын жаранмасы ејни заманда јүмин халгын тарихини бир һиссэсидир. Халгын тарихи гэдэр адларын тарихи дэ гэдимдир. Иманлары бир-бириндэн фэрглэндирмэк үчүн һәлә илк гәбилә вә тајфа ичмалары дөврүндән онларын һэр биринә ад верилмишдир. Адларын мејдана кәлмәсиндә тарихи-ичтиман-мәдәни шэраитин ролу бојүкдүр вә белә адларын чохунда һэр дөврүн илэри көрүмәкдәдир. Бу адларда халгын мәншәти, инамы, арзу нә әмәлләри, һабелә фантазијасы өз әксини тапмагдәдир.

Мәлүм олдугу киши, ислам динини гәбул етмәминшдән габәг азербәјчанлыларын адлары, демәк олар ки, әсәсән тәмин түрк мәншәли адлар олмушдур. Археоложи газынтылар нә апарылан тадигатлар нәтичәсиндә мүәјјәнләшдирилмишдир ки, ислама гэдәр түрк халгларынын шәхс адларынын чох эд бир һиссәси кәнар адлардан, јәни гәјри-түрк мәншәли сөзләрдән жаранмышдыр.

Ислама гэдәрки шәхс адлары ичәриндә икидлик, гәһрәманлык, мөһкәмликлә баглы киши адлары, зәрифлик, ичәликлә әләгәдәр гадын адлары кәшиш јайылмышдыр. Тәгин, Алптәгин, Илтәгин, Арслан, Барсәј, Алтунташ, Күмүшхатун, Чинчәк, Ајчинчәк, Јултуз нә с. киши адларымыз буна мисал ола биләр.

Гәдим түркләрдә ад гәјма адәт вә мәрәсимләри дә мұхтәлиф олмушдур. Мәсәлән, јагутлар илк ады ушаг анадан оландан сонра, икинчи дәфә исә сонралар, тутаг ки, охатма чагына кәдикдә верилдиләр. Јахуд да, бә'зи түрк халгларында икинчи ад мүәјјән бир һадисәдән сонра - гәһрәманлык, икидлик кәстәрдикдә, дүшмән үзәриндә гәләбә чалдыг-да, вәһши һөвванларла дојушәркән галиб чыхдыгда вә с. вериларди. Дәдә Горгудун: "Оглан ушагына баш кәсиб, ган төкмәдикдә ад гәјулмазды" демәсини хатырлатмаг кифәјәтдир.

Азербәјчанлылар ислам динини гәбул еләдикдән сонра, нәјатын һэр сәһәсиндә олдугу киши, онларын шәхс адларынын жаранмасында да чидди дәјишкликләр баш верди. Әрәбләр мүсәлманлығы зорла, гылынч күчүнә азербәјчанлыларә гәбул етдирмәклә кифәјәтләnmәдиләр. Онлар Азербәјчан халгынын бүтүн варлығына вә о чүмләдән мәдәнијәт вә әдәбијәтына, јашајыш тәрзинә мудахилә едәрәк һәр васитә илә өз мәдәнијәтләрини азербәјчанлыларә гәбул етдирмәјә сәј едилдиләр. Бу тә'сир Азербәјчан-Түрк шәхс адлары сәһәсиндә дә ачыг шәкилдә өзүнү кәстәрмәјә башлады. Һәр дөврә олдугу киши, о заман да әрәб вә фарс адларыны илк дәфә өз ушаг-

лар:на. Задәканлар вә вәзифә сәһибләри гојмага чәид едир-диләр.

Исламын гәбулундан сонра башлыча олараг ән чоҳ ашагы-дакы адлар кениш јайылмага башлады:

1) Аллаһын адынын 99 (буну 101 кими дә верирләр) компонентлериндән бир чоху: Раһим, Мәбүд, Раһман, Фәттах, Сәмәд, Халиг вә с.

2) Ән мәшһур пәјгәмбәрләрин адлары: Мөһәммәд, Иса, Ибраһим, Исраил, Јағуб, Јусеф, Муса, Сүлейман.

3) Бүтүн имамларын адлары вә ләғзбләри: Әли, Нейдәр, Мүртәзи, Мәрдан, Нәсән, Мүчтәба, Нүсәјн, Әбүлфәзл, Аббас, Зейнал, Абидин, Сәччәд, Мөһәммәд, Бағыр, Чәфәр, Садиғ, Муса, Казым, Тағы, Нағы, Рза вә б.

4) Мәләк адларындан: Микајыл, Чәбрајыл, Исрафил.

5) Мүғдәс сәјылан дин хадимләри, онларын өвләдләри, хәлфәләр, сәркәрдәләр, алимләр вә башга танрынмыш әрб-ләрин адлары: Әбубәкр, Осман, Өмәр, Нәнифә, Нарун, Рәшид, Фатма, Зәһра, Ајишә, Зүбәйдә вә с. вә и.а.

Бүтүн бунларын нәтиҗәсидир ки, сон вахтларда гәдәр Азәрбајҗанда ушаглара адлар, әсәсән ислам дини илә әләгәдәр вериләрдн. Анләдәки моһмин шәхс ушаг дүнјага кәлән кими онун анадан олан илнин, ајыны, күнүнү, кәлән һәтта саатыны вә дәғигәсини Гур'анын бир јеринә гејд едәр, сонра дә көзләрини јумуб, Гур'аны ачарды. Ачлығы сәһифәдә илк раст кәлдији ады ушага гејарды. Әкәр һәмнн сәһифәдә һәр һансы бир ад јох идисә, демәли рәстына чыхан илк сөзү ад кими верирди. Белә һалда шәхс адлары илә јанашы, бә'зән ади әрәб сөзләринин ад олараг ушаглара верилмәсн мәнз бунунда бағлы олараг мејдана кәлишшдир. Башга сөзлә десәк, Мөһәм-мәд, Нәсән, Нүсәјнлә бирликдә адларымызын снјаһысына Јасин, Сурә, Аја, Түкәзәбн вә с. адлар да әләвә олунурду.

Бир тәрәфдән әрәбләрин тәсирлән, әкәр тәрәфдән дә фарсларла бир арада јашамағымызын нәтиҗәсиндә бизнм өз түрк мәншәли адларымыз хәлји дәрәдәдә сыхышдырылмышш, кечән јүнүлтикләр әриндә әрәб вә фарс адлары үстүнлүк газанышшдыр. Индинин өзүндә дә күнејдә јашајан бачы-ғар-дашларымызын өз дилләриндә тәһсил алмасы һәлә бир тәрә-фә дурсун, адларынын әксәријәти әсәсән гејри-түрк антропо-нимләриндән ибарәт олараг галыр. Буну чап олунмуш китаб-лар да тәсдиғ етмәкдәдир. Мәсәлән, Наһајн Нүсәјнин "Нам-намә" (Адлар тағында китаб) адлы китабында 1047 киши адынын 342-си әрәб, 678-и фарс ады олдуғу һалда, чәми 27-си, 252 гадын адындан 92-си әрәб, 154-ү фарс вә ачгаг 6-сы

түрк мәншәли адлар олмасы 25 милјондан артығ Азәртүрк халғынын иарлығы илә тәзад тәшкил етмәкдәдир.

Бүтүн бунлары баһмајараг, Азәрбајҗан вә үмумијјәтлә түрк шәхс адлары чох кениш бир сәһәдә јайылмышдыр. һәм дә та гәдим заманлардан мүхтәлиф халғлар бизнм антропонимләриниҗәдән бојуқ олдуҗа истифадә етмишләр. Рус дилиндә түрк адларынын јайылмасы илә әләгәдәр Н.А.Баскаковун "Түрк мәншәли рус фамилијалары" (Москва, 1979) китабына баһмағ кифәјәтдир. Гошшу күрчү вә Хусеислә ермәни (әзләри е'тираф етмәсәләр дә) халғларынын антропонимијјәсиндә шәхс адларымыздан кен-бол истифадә олунмушдур. Ермәни фами-лијаларынын бир чохунда буну әјани көрмәк мүмкүндур: Агајан, Асланјан, Дәмирчијан, Бағырјанс, Балајан, Бабајан, Икјидјан, Бәјләрдјан, Бабаҷанјан, Чахмахчыјан вә с. вә и.а. Ермәни тәдғигатчылары "мәти дариҗи" "матенедарин" шәклинә салыб ән гәдим ермәничә олдуғуну (З.Балајан "Очаг" кита-бында да "Очаг"ын гәдим ермәни сөзү олдуғуну јазыр) идида еләдикләри кими, бизнм адларымызын да ахырына фарсларын "ан", "јан" чәм шәкилчиләрини артырыб фамилија һәлына сал-мыш вә бә'зиләрдә сидәчә олараг чүзүн дәјишкликләр ет-мишләр. Бәјләрдәи Бегларјан, Дәдәдән Дадамјан, Агабәјдән Ағанбегјан, Баһадырдән Бағатурјантә јаратдығлар кими. Үму-мумијјәтлә, гошшу халғларын антропонимијјәсиндә түрк мәншәли адлар чохдур. Дилчи алим Г.Ворошил бу ики халғын јазылы мәнбәләриндә 5-18-чи әслрләдә 1000-дән артығ белә шәхс адынын гејд олундуғуну кәстәрир.

Азәрбајҗанлыларда адларын гојулмасы һәли мүхтәлиф чүр олмушдур. Онлардан бир-икисини гејд етмәклә кифәјәт-ләнәчәјик:

а) Бә'зи аилләрдә әчадавынын, нәслинин унутулмамасы үчүн өз бабаларынын, аталарынын, нәнләринин адыны вермәк үстүнлүк тәшкил едир. Ата-аналар оғланларына атасынын вә ја бабасынын, доғулан ушағ ғыздырса анасынын вә нәнәсинин адыны верирләр.

б) Елә вәлидәјиләр дә вар ки, мүхтәлиф сәбәбләрдән он-ларын ушағлары јашамыр, тәләф олурлар. Белә һалларда ушағларына Јетәр, Бәстин, Јашар, Дурсун, Дајандур кими ад-лар верилр.

в) Оғлан истаји илә гојулан адлар да чохдур: Гызбәсти, Бәстинкүл, Күлбәс, Гызтамам, Гызјетәр, Тамамкүл, Бәстигыз, Оғланкәрәк вә с.

г) Ушага һансы вахт доғулмасындан асылы олараг верилән адлар: Бајрам, Бајрамбәјн, Ашурә, Рамазән, Сәфәр, Шабан,

Новруз, Чүмө, Күлбатар, Жазкүл, Жазбәни, Думан, Думанхан, Булуд ва и.а.

Бу мүнәсибәтлә Әбулғазинин "Шәчәрәји-түркмән"индә Думан ады илә багыла оларга кичик бир парчагы мисал кәтирмәк јериндә олар: "Оғуз ели Горгуда деди: "Ушага јакшы ад вер". Дәдә Горгуда деди: "Ғој онун ады Думанхан олсун!" Халг деди: "Бундан јакшы ад вер". Горгуд ата чаваб верди: "Бундан јакшы ад јохдур. Бу ушаг думан вахты доғулуб, она корә дә мән она Думан адыны вердим..." (А.Н.Кононов. "Родословнаја туркмен", М.-Л., 1958, сәһ.58).

Шәхс адларынын јарнамысында валидејләрнин ролу чох бојукдур. Онлар ушагларына елә адлар гојмалдырлар ки, о ад һәм јакшы сәсләнсин, һәм дә көзәл мәна кәсб етсин. Ушаг да бојујуб, һөјәт аңлашычы чоһалдыгдан сонра ады илә фәхр етмәк әвәзинә утанмасын, лага гојулмасын. Бәзи ата-аналар ушагларына елә адлар гојурлар ки, тәәччүб доғуруп. Трактор, Комбајн, Разбор, Рајком, Комсомол, Емтејес, Командир, Нојабр, Тәшкилат, Таҷир, Мүлқадор, Голчомәк киши адлары дашыянлар адларыны дилә кәтирмәкдән белә һәмнишә чәкинмиш, өз адларындан утанмышлар.

Әлбәтте, ушагына ад сечмәкдә һәр бир ата вә ана сәрбәстдир. Лакин ушага гојулан ад елә олмалдыр ки, о, һөмин ада лајиг олмага чалышсын. Белә олдугда сонралар адыны дәјишмәјә ентијач да галмаз.

Азәрбајҗанда Совет һакимијәти гурулдугдан сонра шәхс адларынынын тарихиндә јени мәрәлә башлады. Ингилаб, Шура, Мәркәз, Совет, Зәһмәт типли адларла јанашы, Европа мәншәли адлар да мејдана кәлди: Есмиралда, Офелија, Һамлет, Жанна, Афина, Спартак, Венера, Роза, Нелли, Ымилја, Тамилла, Телман вә с. Антропонимикамызда ифрат алудәчилик өзүнү көстәрд. Ата-аналар јухарыда садаладығымыз Котан, Нарком, Колхоз, Совхоз, Прокурор типли адларла ки-фајәтләндиләр. Даһа да ифрата вараар Нинел (Ленин адынын тәрсинә охунушу), Вилен [В (ладимир) - И (лич) - Лен (ин)], Марлен [Мар (кә) - Лен (ин)], Владлен [Влад (имир) - Лен (ин)], Мелис [М (аркә) - Е (нкелә) - Л (енин) - И (осиф) - С (талини)] вә башга бунларә бәнзәр гурашдырма адлар јаратдылар.

Сон заманлар республикамызда әрәб вә фарс мәншәли адлардан аз ентифадә олунур. Гоша вә ја мүрәккәб дедијимиз адлардан үзәглашмаг мејли кычкүдур, аллаһ, худа, таһри, очаг, пир компонентләрни вә бунларә бәнзәр башга сөзләрдә бирләшмиш адлар, демәк олар ки, артыг ишләмиш. Ғыз истаәмәјиб, оғлан арысу илә вахтилә гојулан адлар артыг

көһнәлик галыгы һесаб едилир, валидејләр белә адлары гызларына гојмагдан интина едилрләр. Чүнки, һәр бир валидеји ушагларынын гыз јахуд оғлан олмасындан асылы олмајараг һәр икисинә һәгиги өҗләд мүнәсибәти бәсәләјир, гыз илә оғлана фарг гојмур. Сырф түрк мәншәли сөзләрдән јарадылмыш адларә үстүлүкк верилрләр. Һәр бир валидеји ушагына көзәл сәсләнәк, мәналы ад иермәјин башлыча мәгсәди сәјир. Өз гызларына Ајсел, Ајкүн, Ајдан, Ајкүл, Ајбәниз, Ајнур, Ајтач, Ајтан, Ајлар, Ајтәкин, Ајфәр, Күләл, Күлгыз, Күлтәкин, Күнел, Күнај, Күнтач вә с. адлары верән ата-аналар билаларыны күл-чычәк киши әтирли, зәриф, көзәл, күн вә ај киши пак, тәһиз көрмәк әрзусунда олдуғларыны билдирмәккә галмырлар, бу адлар гәшәк сәсләндикләрни үчүн, мәнача үрәјәјатан, руһохшајан олдуғлары үчүн диггәти чәлб едилр. Анар, Елкүн, Илкин, Елхан, Күндүз, Елјар, Мәтин, Ајаз, Ајхан, Курсел, Вүғар, Орхан, Илгар, Илгал оғлан адлары да бу ғәбилән олан көзәл, мәналы адлардандыр.

Ушагларына мәналы, гәшәк адлар гојмаг истајән валидејләрниң олиндан тутан, онларын јакын көмәкчесинә чеврилән лүғәтләрә, адларынызы саф-чүрүк едән тәдғигәт әсәрләринә бојук ентијач кардыр. Бу саһәдә сон заманлар хејли иш корүлмүшдур. Шәхс адларынын тәдғиги, хүсусилә диггәт мәркәзиндә олмушдур. Танынмыш дилчи алимләримиздән Ш.Сәдијевин "Адлар меча јаран-мышдыр" (1969), И.Һәсәновун "Сөз вә ад" (1984) китабларыны, Т.Һачыјевин, А.Ахундовун, В.Аслановун, Ф.Чәлиловун, Г.Ворошиллин, М.Чобановун, исте'аддалы журналист О.Мирзәјевин вә диҗар тәдғигатчыларымызын хејрхәл, фајдалы ишләрини хатырламадан кечмәк мүмкүн дејилдир.

Шәхс адларынын топланыб, ызалы лүғәтинин тәртиб олунамысы саһәсиндә дә мүзәјин ишләр корүлмүшдур. Бачарыгылы лүғәтчиләримиздән олан Б.Абдуллајевин 1985-чи илдә нәшр етәјин "Азәрбајҗан шәхс адларынын ызалы лүғәти" китабчасы вә О.Мирзәјевин "Адларымыз" (1986) әсәри бу саһәдә атылан илк адым киши гүјмәтләндирилмәлидир. Лакин Б.Абдуллајевин әсәриндә 1000-ә гәдәр, О.Мирзәјевин китабында исе 475 антропонимин ызалы верилмишдир. Тәссәфләр олсун ки, бир сыра ишләрдә олдуғу киши, антропонимја үзрә лүғәтләрин ызырланмасында да башгалары илә мүғәјисәдә чох кечкишиш вә аз иш көрмүшүк. Ермәнистанда академик Г.Ачарјанын 5 чилдлик "Ермени шәхс адларынын лүғәти" һәлә 1944-1962-чи илләрдә нәшр едилмишдир. Ш.Жапаровун 1979-чу илдә чап олунмуш "Тыргыз шәхс адларынын лүғәти"

китабында 6500 (4000 киши, 2500 гадын) адын изаһы һәм рус, һәм дә ғырғыз дилиндә верилһр вә с.

Елә бир адам тапылмаз кн, адынын мәнасы илә марагланмасын. Беләләри чох аз олар. Азәрбајчан шәхс адларынын мәналарыны изаһ едән. һәр бир нәтәндашын арзусуну јеринә јетирин, адынын дүжкүн јазылыб-јазылмадығы илә марагланналарынын әһтәли бир лүгәтә ентнјачыны мүәјјән гәдәр өдәмәк нә бу ентнјачла бағлы олан бошлугу имкан дахилиндә долдурмаг мәгәдилә "Азәрбајчан-Түрк шәхс адларынын изаһлы лүгәт"ини охучуларымызын мүһакимәсинә вермәји ләзым билдик.

Лүгәт дорд минә јакын антропоними - киши вә гадын адыны әһтә едир. Бурада адларын мәналары изаһ олуһур, һансы дилләрә мәнсүб олдуғу көстәрилһр. Јери кәлһикчә адларын мәншәји, дүжкүн вә тәһриф олунмуш формасы һағғында мәлүмат верилһр. Адлар изаһ едиләркән имкан дахилиндә онларын бүтүн мәналары вә һәтә ентмал олунан мәналары да лүгәтә өз әксини тап-мышдыр. Лүгәтдә әслиндән чох фәргләнән адларын ләзым кәлһикдә әсли дә гејд едилһр (мәс.: Исмајыл әслиндә "Јишма'ел", Бейтулла әслиндә "Бейтуллаһ"дыр). Шүбһәсиз, бу лүгәт дә һогсансыз дејилһр. һәмнин мүсурлары тәртнбчнјә билдирчәк бүтүн вәтәндашлара сәмиһјәтлә, үрәкдән тәшәккүр етмәји әһнәлчәдән өзүмүзә борч билһрик.

Лүгәт 10 ил бундан ончә чапа тәғднм олунса да, малијјә чәтнликләри үзүндән һошр едилмәһшидир. Јери кәлһишкән китабы әлјазмасы һалында охујуб гнјмәтли мәсләһәтләри илә бизә комәклик көстәрән тарих еһмләри һамнзәдн Тарнјел һәснәва, филолокија еһмләри һамнзәдләри Мәммәдһасән Гәнбәрәна вә Мәснәга Мәһнмәднјә дәрнн мнннәтдарлығымызы билдирһрик.

ЛҮГӘТИН ГУРУЛУШУ ҺАГТЫНДА

Лүгәтдә кедән бүтүн адлар әлифба сырасына кәрә верилһр.

Изаһат мұхтәлиф чүр олан адлардан ән дәгнп оланынын габағында јазылыр (мәс.: Пнрузоннн вә Пүрузоннн дејил Фнрузоннн, Абасын дејил, Аббасын, Усуб, Усуф вә Јусубун дејил, Јуснфнн гаршысында изаһы јазылыр). Мәншәчә Азәрбајчан дилиндә олмајан һәр бир аддан сонра онун һансы дилә анд олдуғу мөтәрнзәдә ашағыдакы кнмн көстәрилһр:

Аббас (ә)
Азад (ф)

Адәм (нб)
Брилјант (фр)
Гејсәр (лат)
Еллада (јун)

Әкәр ад мұхтәлиф дилләрә анд олан сөзләрдән (азәрбајчанча сөзләрдән вә Азәрбајчан дили шәкнлчнләри һаснәтәһнә дүзәлән адлардан башға) јараныбса онларын габағында белә јазылыр:

Абһәјат (ф-ә)
Аллаһјар (ә-ф)
Ибраһнмхәлил (нб-ә)
Әлијуснф (ә-нб)
Јунусәли (нб-ә)

Азәрбајчан дилиндә (гәднм вә мүаснр түрк дилләри дә дахнл олмагла) олан адларын вә Азәрбајчан дили шәкнлчнләри һаснәтәһнә илә әчнәби сөзләрнндән дүзәлднлән адларын мәншәји көстәрилһр.

Азәрбајчан адлары илә башға дилләрдән алынмыш адларын бирләшмәснндән јаранан мүрәккәб адларын мәншәји дә көстәрилһр. һәр бир адын мәншәји арчыка һалда билнннннн үчүн буна ентнјач галмыр.

Чох тәһриф олунмуш Авдыләли (Әбдүләли), Ало (Әли), Бәхшнш (Бәхншнш), Мөһүббәт (Мәһәббәт), Бнлрә (Бүллүрә), Күрәсүм (Күлсүм), Ннјар (Ннкар), Сафо (Сафүрә, Сејфәдднн, Сејфулла), Садр (Сәдрәдднн), Сонгулу (Һүсејнгулу), Фнрдос (Фнрдоснн), Мүзәјјә (Мүзәјјән) кнмн адлар (Абыш, Әлиш, Нуруш, Шамо, Гараш вә с. кнмн артыг дилиннндә өзүнә вәтәндашлыг һүғугу газанмыш адлары чыхмаг шәр-тн илә) изаһ едилһр.

Ашағыда нүмунәләри көстәрилән бир груп шәхс адлары дә Азәрбајчанда вәтәндашлыг һүғугу газанмадығы үчүн лүгәтә салынмамышдыр:

1) Мәншәтдә ннләднлән әшјаларын адлары әсасында јараннлар (Нәлбәкн, Чәјннк, Пәднос, Снмавар (Сәмовар), Саат, Истәкән (Стәкән) Памбыг вә с.);

2) Пешә, сәнәт, вәзнфә, дәрәчә, рүтбә вә техннкн һаснәтә адлары (Рәјком, Совет, Колхоз, Совхоз, Трактор, Комбајн, Нагнл, Нарком, Котан, Тәшкнлат, Команднр, Мүлкәдар, Голчочаг, Тачнр, Чәллад, Прокурор, Магннт вә с.);

3) Фәснл, әј, һәфтә, күн адлары: Јахзаным, Јајхан, Јанвар, Април, Нојабр, Шәнбә;

4) Хәрнчн дилләрдән алынан бә'ән гонднрма адлар (Адбор, Разбор, һәрнф, Чәрвон, Зәлнл, Ифадә, Мәзлүм, Мүкафат, Ајәт, Мнскнн вә и.а.).

Адлар изаһ едиләркән имкан дахилдә онларын бүтүн вә һөттә ентимал едилән мәналары да шәрһ едиләр.

Шәхс адлары үчүн о гәдәр дә сәчијјәви олмајан вә шәхс ады кимн чох аз ишләдилән бир групп киши вә гәдәм адлары лүгәтә салынмамьшдыр. Мәсәлән:

а) киши адлары: Азадхәһ (азадлыг истәјән, азадлыг угрунда мүбаризә сдән), Ајат (ајәләр, Гур'ан ајәләри), Бисавад (савадсыз, билјијн олмајан), Базык, Виләјәллин, Галәј (јашајан, галан), Гәјјум (һимәјә едән, горујан), Гонаг, Гоча, Гуртулуш, Гуши-Гушу (гуша аид), Дилән, Диләнчи, Дөврән, Дөврәли (Әли дөврү), Ејзам, Әлгәјәм, Әлгәмә, Әләс, Әлизаб, Әтрафи, Әвәдчара (јекәнә чарә), Зириш, Илахис, Илдыр, Имдад, Исебәр (кәнар, гуртарачаг), Јуран (әкинчи), Камдан, Мәдан, Мәтин (миник, минилән), Парвәр (бәсләјән, тәрбијә сдән), Нифтун, Падар, Рафиз-Рафис (Рафизә тәрнигәтинә мәнсуб олан, диндән дөнән, инкар едән), Рөвәзәт (чәннәт багы, бейишт, мәрсифә, дини һекәјә), Ридад (баглар, багчалар, чәннәт баглары), Рузман, Сарәнк (јүз рәнкли), Сүбәли, Тальш, Тәһзиб (тәлим-тәрбијә, тәмизләмә, ислаһәтмә), Томар-Тумар (кечмишдә мәктуб вә ферманларын лүлә шәклиндә бүкүлүсү, мәктуб, дәрн; бу адын Томархан, Тумархан вариантлары да вардыр), Тофәддин, Тоһид (Тоһид - Аллаһын бирлијинә инанма; бунун Миртоһид шәкли дә вардыр), Фәраһим (Фәраһәм - топланмьш, тоглу), Фәрмајыл, Фидаил, һавадар, һачыман, һөкмәли, Чаһи, Чәсанр, Шамһр, Шәки, Шәһвәддин, Шиммиш, Шоту, Шөјүб (Шүүб - тајфалар, гәбиләләр), Шүнасим (шүнашнас: өјрә-һән, билән, танынан, аилајан, мәлуматы олан) вә с. вә и.а.

б) гәдәм адлары: Абһава, Агамзадә, Агбута, Агкилә, Азнурә (ишьгы аз олан), Ајгабаг, Алзәр, Алһаз, Алудә, Асудә, Банош, Банан (бармаг, бармагучу), Бәһли (килас), Бичан (чансыз, русуз), Булул, Валаназ (јахшы наз еләмәји бачаран), Гәзәл (буһнузу һәлә чыхмајан чејран баласы), Елба, Елзира, Әзра (бакирә, мәшугә), Әлләз, Зишан (шанлы, һөрмәтли), Илгуса, Јумух, Күләјфә, Күлүл, Күлүмсәр, Маура, Мафизәт (мәһфәзә т) - мүчрү, сандыгча, ғылаф), Мәхфирә, Мәһтуннијә, Минкан, Милејли, Мүзәјфә (мүзәф - ики дәфә артыг, икигәт), Наминә (ады нәдир?), Низкан, Парвәз (учма, учуш), Пәрнстан (пәриләр өлкәси, пәриләр олан јер), Пирдаст (пирин, очагын вердији), Попур, Равизә, Рәдилә, Савад, Сәмәррух (сәмәрруһ - фајдалы чан, истәкли, севилмәли), Сүмәз, Тагибә (тәһигә - тәһиб едән, ардынча кедән), Тәтханым, Фәминә, Фәһимә (ахлама, ахлајыш, ағыл, эәка), Филјар, Чәбәррух

(көзәл үзлү), Шаһзәндә, Ширази (Ширазда һазырланмьш, ширазлы), Ширмајы вә с. вә и.а.

ЛҮГӘТДӘКИ ҒЫСАЛТМАЛАР

г. - гәдәм ады

(ә) - әрәбчә

(ә-иб) - әрәбчә вә ибраничә (гәдим јәһуди дилиндә)

(ә-ф) - әрәбчә вә фарсча

(и) - испанча

(иб) - ибраничә

(иб-ә) - ибраничә вә әрәбчә

(инк) - инкилисчә

(јун) - јунанча

к. - киши ады

к.г. - һәм киши вә һәм дә гәдәм ады

(лат) - латинча

мәч. - мәчәзи мәһнадә

(рус) - русча (славјан дилләриндә)

(ф) - фарсча вә ја гәдәм Иран дилләриндә

(ф-ә) - фарсча вә әрәбчә

(ф-иб) фарсча вә ибраничә

(фр) - франсызча

(ч) - чинчә

А

АБАС - к. бах: Аббас.

АББАС (ә) - к. һејбәтли, ваһимәли, зәһмли, гәзәбли, ачыгылы, һирсли. "Аббас" адына башга бир ад әләвә ет-мәклә мүрәккәб адлар мејдана кәтирилмишдир. Мүрәккәб адларын һиссәләри мүстәғил ад кими изаһ олундугундан даһа онларын изаһ олунмасына (бә'зи истисналардан башга) еттијач галмыр.

АББАСАҒА - к. бах: Аббас вә Ага.

АББАСГУЛУ - к. бах: Аббас вә Гулу.

АББАСӘЛИ - к. бах: Аббас вә Әли.

АББАСМИРЗӘ - к. бах: Аббас вә Мирзә.

АББАСШӘРИФ - к. бах: Аббас вә Шәриф.

АБДАЛ (ә) - к. 1) Түркијәдә јашајан көчәри гәбилә ады, 2) дәрвиш, гәләндәр, 3) авара, сәрсәри, сәфех мәналары да вардыр.

АБДУЛЛА (ә) - к. 1) Аллаһын гулу, көләси, бәндәси, 2) дини рәвәжәтә көрә Аллаһын хәлг етдији адам, мәхлуг. Әрәбчә "әбд" вә "аллаһ" сөзләриндән јаранмышдыр. Ашағыда "әбд" илә башлајан мүрәккәб адларын сјаһысыны верәчәјик.

АБИ - бах: Абы.

АБИД (ә) - к. ибадәтлә мәшгул олан адам, ибадәт едән.

АБИДӘ (ә) - г. 1) бах: Абид, 2) шәхсијјәт вә һадисәләрин шәрәфинә јарадылан һејкәлтәрәшлыг вә ме'марлыг әсәри, 3) сәнәт вә тарихи мәдәнијјәт әсәри, 4) мәч. хатирә, јадикар, нишанә.

АБИДИН (ә) - к. ибадәт едәнләр, ибадәтлә мәшгул оланлар.

АБЫ - к. гәдим хүсуси адлардандыр. Кизләмәк, кизләтмәк, сахламаг. Бунун ата, баба, әчдад мәналары да вардыр. Бир дә әсли фарсчадан кәлән "Аби" вардыр, мәнасы: ачыг-көј, мави рәнкли, су рәнкиндә олан демәкдир.

АБЫШ - к. Әввали "Аб" илә башлајан адларын кичилтмә шәкли.

АБИКҮЛ - бах: Абкүл.

АБКҮЛ (ф) - к. г. "аб" (су) вә "күл" (күл, чичәк) сөзләриндән јарадылмыш аддыр. Күл сују, чичәк сују.

АБСАЛАТ (ф.ә) - к. г. әрәбчә "салат" сөзүнүн бир нечә мәнасы вардыр: 1) намаз, 2) дини бајрамларда вә чәназә үстүндә охунан мүнәчат, 3) Мәһәммәд пејгамбәрин ады чәкиләндә салават чевирмәк, дуа еләмәк, 4) дәстәмаз сују.

АБСӘМӘД - к. "Әбдүлсәмәдин" дәјишклијә уграмыш шәклидир. Бах: Әбдүл вә Сәмәд

АБИЗӘР - к. Бу ад ики чүр изән едилир: 1) куја әрәб сөзү "әбузәрр"дәндир, "гарышга; дәнәчик, һиссәчик; чохла; мәнәви бахымдан сәниб дуран" демәкдир, 2) фарс дилиндә исә "әбе-зәр"дән јараныбдыр. Гызыл сују, су вә гызыл мәнасыны верир.

АБУТАЛЫБ (ә) - к. Талыбын атасы, бах: Талыб.

АБҺӘЈАТ (ф.ә) - г. 1) һәјат сују, дирилик сују, 2) мәч. көз јашы.

АГИБӘТ (ә) - к. 1) ахыр, сон, 2) нәтичә, нәһәјәт, је-кун, 3) сон нәтичә олараг, ахырда, нәтичә е'тибарилә.

АГИЛ (ә) - к. ағыллы, зәкалы, мүдрик, дәррақәли.

АГИЛӘ (ә) - г. бах: Агил.

АГШИН - к. Әслиндә "Агшын"дыр, 1) агбәниз, ағачалан, ага бәнзәр, ағымтыраг, 2) дәрисн вә түкләри агапаг олан инсан вә јахуд һејван, албинос. Агшинлә Афшин (јахуд да Апшин) адынын ејни көкдән олдуғуну јазырлар. Бизчә бунлар ажры-ажры шәсләрдир. Афшин вуршларда кејилән кејимин адыдыр. IX әсрдә Бабәк һәрәкәтына гаршы вуршун мүсәлман сәркардәсинин ады да Афшин иди.

АГА - к. (Бә'зи түркдилли халгларда "ака", "әкә" шәклиндә дә ишләнмакдәдир). 1) һөрмәтли, бөјүк, 2) аилә вә ја тајфа башчысы, халгын ағсагалы, 3) бир јерин нүфузлусу, рәһбәри, сөз дәнәни, 4) бөјүк гардаша һөрмәт әләмәти олараг мүрачигәт формасы, 5) истисмарчы синфин нүмајәндәләри: бәј, хан, капиталист, мүлкәдар, сәнибкар, һаким сөзләринин синоними, 6) дин хадимләринә мүрачигәт формасы. Бир чох киши вә гадын адларынын әввалинә вә ахырына "ага" сөзүнү әләвә етмәклә мүрәккәб адлар дүзәлдилмишдир.

АГАБАБА - к. Елин, аиләнни ағсагалы, һөрмәтли јашлы адам. Бах: Ага вә Баба.

АГАБАЛА - к. Әзиз әвлад, севимли, истәкли ушаг. Бах: Ага вә Бала.

АГАБАЧЫ - г. Елин, обанын, аиләнни һөрмәтли гадынарына мүрачигәт формасы. Бах: Ага вә Бачы.

АГАБӘЈ - к. Бөјүк гардаша һөрмәт үчүн верилән аддыр. һәмчинин кәлинин бөјүк гајнына мүрачигәт формасыдыр. Бах: Ага вә Бәј.

АГАБӘЈИМ - г. Гәдим адлардандыр. һөрмәт әләмәти олараг аиләдә кичик гардашларын бөјүк гардаш арвадына мүрачигәт шәклидир. Бах: Ага вә Бәјим.

АГАБИБИ - г. Атанын бөјүк бачысына вә үмумијјәтлә, јашлы гадыналарә һөрмәт әләмәти олараг мүрачигәти. Бах: Ага вә Биби.

АГАБЕЈС - к. Бах: Ага вә Вејс.

АГАВЕРДИ - к. Ағанын вердији, бәхш етдији адам, бах: Ага. һәрфи мәнасы "ағанын вердији, бәхш етдији

өвлад" олса да, эслиндө белә адлар, адәтән мүгәддәс сажылан зијарәткаыларә (пирә, очага) нәзир-нијаз сләдик-дон сонра догулан ушагыларә гојулур. Бу адын Агам-верди, Очагверди вә башга синонимләри дә вардыр ки, буну да һәмни сөзлә башланан шәхс адларымызын әк-сәријјәтинә шамил етмәк олар.

АҒАВӘЛИ - к. бах: Ага вә Вәли

АҒАГАРДАШ - к. Бөјүк гардаша кичик гардашларын ентирам әләмәти оларәг вердикләри ад, бах: һәмчинин Ага вә Гардаш.

АҒАГУЛУ - к. бах: Ага вә Гулу

АҒАДАДАШ - к. Бөјүк гардаша, кәлинләрин гајын-ларына ентирам әләмәти оларәг вердикләри ад, бах: Ага вә Дадаш.

АҒАДАҖЫ - к. Бөјүк дајыја һөрмәт әләмәти оларәг вер-рилән ад.

АҒАДӘДӘ - к. Атанын вә ананын атасына һөрмәт әлә-мәти оларәг вверилән ад, бах: Ага вә Дәдә.

АҒАДДИН - к. Дин ағасы, дин бөјүјү, дин рәһбәри, дин башчысы

АҒАӘДДИН - бах: Агаддин

АҒАДОСТУ - к. бах: Ага вә Досту

АҒАӘЛИ - к. бах: Ага вә Әли

АҒАӘМИ - к. Бөјүк әмијә һөрмәт әләмәти оларәг вер-рилән ад.

АҒАЗАЛ - к. һөрмәтли, ағсаггал, јашлы адам

АҒАЗАМАН - к. бах: Ага вә Заман

АҒАЗЕҖНАЛ - к. бах: Ага вә Зејнал

АҒАЗӘР - к. Гызыл кими Ага, бах: Ага

АҒАҖАР - к. 1) бөјүк, һөрмәтли, садиг дост, јолдаш, көмөкчи, 2) севкили, мәшуг

АҒАЈУСИФ - к. бах: Ага вә Јусиф

АҒАКАЗЫМ - к. бах: Ага вә Казым

АҒАКАМАЛ - к. бах: Ага вә Камал

АҒАКӘРИМ - к. бах: Ага вә Кәрим

АҒАКИШИ - к. һөрмәтли адам, бөјүк адам, иззәтли шәхс

АҒАКҮЛ - к. бах: Ага вә Күл

АҒАЛАР - к. "Ага"нын чәм һалы

АҒАЛИ - к. "Ага" вә "Әли"нин бирләшмәсиндән јаранан аддыр, бах: Ага вә Әли

АҒАЛЫ - к. Әслиндә Ага вә Әлидәндир

АҒАМАЛЫ - к. һөрмәтли, бөјүк адама мәхсус олан мал

АҒАМЕҺДИ - к. бах: Ага вә Меһди

АҒАМӘДӘД - к. бах: Ага вә Мәдәд

АҒАМӘЛИК - к. һөрмәтли шаһ, бөјүк һөкмдар (падшаһ)

АҒАМӘММӘД - к. бах: Ага, Мәммәд вә Мәһәммәд

АҒАМӘРДАН - к. бах: Ага вә Мәрдан

АҒАМӘЧИД - к. бах: Ага вә Мәчид

АҒАМИР - к. һөрмәтли рәһбәр, бөјүк әмир (рәис, башчы)

АҒАМИРАН - к. һөрмәтли әмирләр, бөјүк башчылар. Ага вә Мир сөзүнүн чәминдән јаранан аддыр, бах: Ага вә Мир

АҒАМИРЗӘ - к. бах: Ага вә Мирзә

АҒАМОҒЛАН - к. Әзиз, һөрмәтли оғлан ушагы (кәнч, чаван), әзиз адам. Ага вә оғлан сөзләринин бирләш-мәсиндән јаранмыш мүрәккәб аддыр.

АҒАМУРАД - к. бах: Ага вә Мурад

АҒАМУСА - к. бах: Ага вә Муса

АҒАНӘЗӘР - к. бах: Ага вә Нәзәр

АҒАНӘНӘ - г. Аиләнин, елин-обанын ағбирчәкләринә һөрмәт әләмәти оларәг верилән ад, бах: һәмчинин Ага вә Нәнә

АҒАНӘР - к. "Нәр" фарсча дәвә демәк олса да, адын мәнасы: күчлү, гүввәтли, горхмаз, чәсур демәкдир.

АҒАНИСӘ - г. бах: Ага вә Нисә

АҒАОҒЛАН - к. Ага кими олан оғлан, Агаја бәнзәр оғлан, бах: Ага

АҒАПАША - к. бах: Ага вә Паша

АҒАР - к. Әслиндә "Ағәр"дир, ағ киши, ағ адам, ағ гәһрәман, ағ рәнкли икид вә чәсур адам, чәлд, од пар-часы, вахтилә од, атәш мәнасында ишләнибдир

АҒАРӘФИ - к. бах: Ага вә Рәфи

АҒАРӘҺИМ - к. бах: Ага вә Рәһим

АҒАРӘШИД - к. бах: Ага вә Рәшид

АҒАРЗА - к. бах: Ага вә Рза

АҒАСАЛАМ - к. бах: Аға вә Салам
АҒАСАЛЕҺ - к. бах: Аға вә Салех
АҒАСАЛМАҢ - к. бах: Аға вә Салман
АҒАСАН - к. Аға кими, Ағаја бәнзәр, бах: Аға
АҒАСӘЛИМ - к. бах: Аға вә Сәлим
АҒАСӘН - бах: Ағасан
АҒАСӘФ - к. Нөрмәтли адам, иззәтли шәхс
АҒАСӘФА - к. бах: Аға вә Сәфа
АҒАСӘФИ - к. бах: Аға вә Сәфи
АҒАСӘФӘР - к. бах: Аға вә Сәфәр
АҒАСЫ - к. "Аға" илә башлајан адларын нәвазиш формасы
АҒАСОЛТАҢ - к. бах: Аға вә Султан
АҒАСУЛТАҢ - к. бах: Аға вә Султан
АҒАХАН - к. бах: Аға вә Хан
АҒАХАНЫМ - г. бах: Аға вә Ханым
АҒАҺЕЈДӘР - к. бах: Аға вә һејдәр
АҒАҺӘСӘН - к. бах: Аға вә һәсән
АҒАҺҮСЕЈН - к. бах: Аға вә һүсејн
АҒАҶАББАР - к. бах: Аға вә Ҷаббар
АҒАҶАВАД - к. бах: Аға вә Ҷавад
АҒАҶАМАЛ - к. бах: Аға вә Чамал
АҒАҶАН - к. 1) бөјүк үрәк саныби, һөрмәт вә иззәти артыг олан адам, 2) гүдрәтли, күчлү, 3) өзүндән бөјүкләрә һөрмәт эләмәти оарг мүрачиәт формасы, 4) мәч. әзиз, сеvimли, гәлбә јахын шәхс
АҒАҶӘЛИЛ - к. бах: Аға вә Ҷалил
АҒАҶӘМИЛ - к. бах: Аға вә Ҷемил
АҒАҶӘФӘР - к. бах: Аға вә Ҷәфәр
АҒАШ - к. "Аға" илә башлајан адларын нәвазиш шәкли, кичилтмә формасы
АҒАШӘРИФ - к. бах: Аға вә Шәриф
АҒАШИР - к. Бөјүк аслан, нәһәнк шир, мәч. чәсур, гүдрәтли, күчлү
АҒАШИРИН - к. бах: Аға вә Ширин
АҒБӘНИЗ - г. Үзүаг, симасы ағ олан, солгун бәнизли
АҒБИКӘ - г. Аг гыз (гадын), ағ ханым, бах: Бикә
АҒҒЫЗ - г. Симасы вә бәдәни ағ олан гыз, ағ бәнизли, ағ бәдәнли гыз. М.П.Вагифин анасынын ады да Ағгыз олмушдур.

АҒӘМИ - к. "Аға" вә "Әми"нин бирләшмәсиндән јаранан аددыр.
АҒКҮЛ - г. Аг рәнкли күл, рәнки ағ олан чичәк, мәч. көзәл, сеvimли, гәшәк
АҒКҮН - г. Хошбәхт, сәәдәтли, бәхтәвәр
АҒҶА - к. г. Аг үзлү, әбәниз; чох ағ, дүмаг; ағачалан, ағымтыраг; кечмишдә: пул (ахча).
АҒҶАҒЫЗ - г. Аг бәдәнли вә ағүзлү гыз
АҒҶАКҮЛ - г. Ағкүл кими олан көзәл, дүмаг олан
АДАМ - бах: Адәм
АДӘМ (шб) - к. Әсли "Адам"дыр, торпаг демәкдир. Дини әфсанәјә көрә Адәм дүнја үзүнә кәлән илк инсан вә пејгәмбәрләрин дә биринчисидир. Адәм биринчи, Хатим (јәни "Хатимүл әнбија" олан Мәһәммәд) исе сонунчу пејгәмбәрдир. Куја Аллаһ Адәми торпагдан, һәвваны да онун габыргасындан јарадараг чәннәтә бурахмышдыр. Лакин онлар орада шејтанын сөзүнә ујараг, гадагаг олунмуш ағачын мејвәсини једикләри үчүн чәннәтдән говулмушлар. Бундан сонра инсан нәсли төрәјиб артмышдыр. Беләликлә "Адәм" адам, инсан мәнасыны кәсб етмишдир;
АДИЛ (ә) - к. Әдаләтли, һагг тәрәфдары, инсафлы
АДИЛӘ (ә) - г. бах: Адил
АДЫКӨЗӘЛ - к. Гәдим адлардандыр, "ад" вә "көзәл" сөзләриндән әмәлә кәтирилмиш мүрәккәб аددыр. Ад мәнаны там етнәва едир. Ады көзәл олан.
АДЫКҮЛ - г. Ады күл кими олан
АДЫКҮН - к. г. Әсасән күндүз анадан оланлара бу ад верилр. Ады күн кими олан, күнә бәнзәр, көзәл
АДЫШИРИН - к. Ады ширин олан, ширин адлы
АДЫШ - к. "Адыкөзәл" вә "Адыширин" адларынын әзизләмә вә охшама шәкли
АДНАГУЛУ - к. Чүмә - адна күнү анадан олан ушагларла адәтән һәмин күнүн шәрәфинә "аднанын гулу" ады верилр
АЗАД (ф) - к. Сәрбәст, асылы олмајан; әнкәлсиз, мәнәссиз, мәһдуд едилмәјән
АЗАДӘ (ф) - г. бах: Азад
АЗАДХАН - к. бах: Азад вә Хан

АЗАЈ - к. 1) "Азалмаг" сөзүндөн дүзөлдүлүш адыр, аз, аз олан, надир олан ај мәнасындадыр, 2) килеј-күзар, дейнмө, шикајәт шәклиндә дө ишләнир

АЗӨР (ф) - к. Од, атәш; сон тәдигатларда бу сөзүн азәрбајчанча олдугуну вә "Аз" етннк тајфасынын адындан "бөјүк, гүдрәтли киши" мәнасыны вердијини јазанлар да вардыр

АИДА (юн) - г. "Бүлбүл" мәнасыны верән бу ад мәшһур италјан бәстәкары Ч.Вердиниин "Аида" операсындан сонра кениш јајылмышдыр

АИДӨ (ә) - г. Мөдахил, кәлпир, аидат; андолма, мәхсусолма, нисбәт вә әләгәси олма; верки, гајыдан, дөнән мәнасы да вардыр

АЈАЗ - к. Гәдим адлардандыр. Тәмиз, ачыг, ләкәсиз; ајлы, ачыг вә булдусуз гыш кечәләриндә гуру, шахталы, сојуг һава

АЈБАҘЫ - Ај - көј чисимләриндән биридир, мәч. көзәл, ишыгы, ајдын мәнасында ишләдилпир. Мүстәгил шәкилдә ад олараг ишләнмәсә дә, бир сыра сөзләрин әввәлиндә вә сонунда ишләнәрәк мүхтәлиф адлар јарадылыр. Ај киими көзәл бачы, Ај киими көзәл гыз (гадын)

АЈБӘЈИ - к. Ајын бәји, әмири, рәһбәри, мәч. көзәл бәј, севимли, гәшәнк

АЈБӨДӨН - г. Бәдән ај киими көзәл олан

АЈБӨНИЗ - г. Ајүзлү, сымасы ај киими олан, көзәл үзлү, гәшәнк

АЈБИКӨ - г. Ај киими көзәл ханым, көзәл, көјчәк. Бах: Бикә

АЈГЫЗ - г. Ај гызы, ајдан кәлмиш гыз, мәч. көзәл, көјчәк гыз, гәшәнк гыз

АЈДАКУЛ - г. Ајда битмиш вә јахуд ајдан кәтирилмиш күл, ај күлү, мәч. гәшәнк, көјчәк

АЈДАН - г. Ајдан мөјдана кәлән, ајдан олан, Ајдан кәлән көзәл. Ај киими көзәл, көјчәк гыз

АЈДӘМИР - к. Ај киими парылдајан дәмир, мәч. парлаг, мөһкәм, бәрк. Бах: Дәмир.

АЈДЫН - к. Гәдим адлардандыр: 1) ишыгы, ачыг парлаг, 2) ај ишыгы, ајлы, 3) аялашылан, ашкар, мәлум олан, јахшы бечилән, ешидилән вә көрүнән, 4) тәмиз,

булдусуз һава. Сәлчуглулар дөврүндә Түркијәнин индик Ајдын вилајәтгндә вә онун әтрафында Ајдын-огуллары бәјлији гурулмушду

АЈӨНДАМ - г. Ај бәдәнли, ај гамәтли, мәч. көзәл бәдәнә малик олан, гәшәнк бөј-бухуну олан

АЈИШӨ (ә) - г. һәјәт, дирлиик, варлыг; чанлы, јашајан. Әсли "Аишә"дир. Бу ад биринчи хәлифә Әбубәкирин гызы вә Мәһәммәд пејгәмбәрин Хәдичәдән сонракы арвадынын адыдыр. Исламијәтдән сонра чох јајылмыш адлардандыр

АЈКҮЛ - г. Ај киими күл, ај киими көзәл, көјчәк

АЈКҮН - г. Ајла күнәш, ај вә күнәш, ајдан вә күнәшдән олан

АЈНА - г. Фарсча "ајинә"дәндир, күзкү, шүшә (пәнчәрә шүшәси), мәч. саф, дуру, шәффаф, парлаг, ајдын

АЈНАЗ - г. Наз еләјән ај, назлы көзәл

АЈНАКҮЛ (ф) - г. Парлаг күл, ајна киими шәффаф күл, чнчәк

АЈНИСӨ - г. Ај киими көзәл гадын (гыз)

АЈНУР - г. Ај киими нурлу, ај ишыгы, ај киими парлаг

АЈНУРА - г. бах: Ајнур

АЈПАРА - г. Тәзә чыхмыш ај, Пилал, ајын ораг (гөвс) шәклиндәки вәзијәти

АЈПӘРИ - г. Ај киими көзәл, ајын пәрисси. Бах: Пәри

АЈСАБАН - г. Ајын сабаһы, ајын көзәли, көјчәји

АЈСЕЛ - г. Ајын ишыг сели, ај киими парлаг вә көзәл

АЈСӘНӘМ - г. Ај киими көзәл (гыз, гадын). Бах: Сәнәм

АЈТАЧ - г. Ај киими парлаг тач, көзәл

АЈТӘКИН - г. Ај киими, аја бәнзәр, аја охшар ханым, ај киими көзәл ханым

АЈТӘН - г. Ај бәдәнли, аја бәрәбәр, ај киими, аја бәнзәр; мәч. көзәл бәдәнли, гәдд-гамәтли, гәшәнк

АЈФӨР - г. Азәрбајчанча "ај" вә фарсча "фәрр" сөзләриндәндир: ај ишыгы

АЈХАН - к. Гәдим адлардандыр. "Огуз каган дастаны"нда Огуз ханын алты оғлундан икинчисини ады олудур. Ај вә хан сөзләриндән әмәлә кәтирилмишдир. Бах: Хан

АЈХАНЫМ - г. Ај кими көзөл ханым, "Ајхан"ын гадынлара анд едилмиш шәкли
АЈЧАМАЛ - г. Ај үзлү, ај бәнизли, чөһрәси ај кими олан
АЈШӨ - бах: Ајишә
АКИФ (ә) - к. Ибадәтлә мәшгул олмаг үчүн бир јерә чәклиб кушәнишин олан; чалышган, ишә чан јандыран
АКИФӨ (ә) - г. Бах: Акиф
АЛАЈ - к. Гәдим шәхс адларындандыр: 1) дәбдәбә, тәнтәнә, 2) бөјүк дәстә, күтлә пәдһәм, 3) дәбдәбәли, тәнтәнәли кечид. сүварид дәстә, 4) гошун нөвү, полк, 5) буну "јашајыш јери", "мәскунлашмыш јер" адландырыб, санскритчә олдуғуну еһтимал сдәнләр дә вардыр
АЛАКӨЗ - г. Ачыг мави при көз; бөјүк мәфтунедичи көзләр
АЛВЕРДИ - к. "Аллаһверди" адынын бир гәдәр гысалдылмыш шәкли
АЛДӨДӨ - к. Али вә дәдә сөзләриндән јаранмыш аддыр. Бах: Али вә Дәдә. Дәдә нәсли мәнасы да вардыр
АЛӨМ (ә) - к. Каинат, дүнја; варлыг, мөвчудат; халг, чәмијјәт, ел, инсанлар; мәч. марағлы олан, чазибәли, диггәти чәлб сдән
АЛӨМӨ (ә) - г. Бах: Аләм
АЛӨМЗАР (ә-ф) - г. Аләмнин-каинатын гызылы, дүнјанын бәзәји, зәри, мәч. чох чазибәли, чох севишли
АЛӨМКҮЛ (ә-ф) - г. Аләмнин күлү, дүнјанын чичәји, мәч. чазибәли, көзәл, гәшәнк
АЛӨМНУР (ә) - г. Аләмнин, дүнјанын ишыгы, мәч. чазибәли вә көзәл
АЛИ (ә) - к. Уча, јүксәк, ән јүксәк; баш. Бах: Әли
АЛИДӨДӨ - Бах: Али вә Дәдә
АЛИЈӨ (ә) - г. Бах: Али
АЛИМ (ә) - к. Елмин мүәјјән саһәсиндә мүтәхәссис кими танынан адам, елм саһиб, елмлә мәшгул олан; биликли, савадли, мәлүматлы
АЛИМӨ (ә) - г. Бах: Алим
АЛИМШАҺ - к. Бах: Алим вә Шаһ
АЛИШАН (ә) - к. Чох шөһрәтли, шанлы, шәрәфли, дөбдәбәли, адлы-санлы, чан-чәлаллы, шөһрәт саһиб

АЛЫ - к. "Али"нин азербәјчанчаја ујғунлашдырылмыш шәклидир. "Алы", даһа доғрусу "Алу" азербәјчанча чыр алчаја дејилир. Ушағынын адыны "Чыр алча" гојанларын ола биләчәји еһтималы аздыр. Иәр һалда "Али"-дәндир. Мәшһур халг гәһрәманы Короглунун атасынын ады да Алы иди.
АЛЫЧА - к. "Алы" вә "Али" илә башлајан адларынын охшама шәкли кими ишләнир
АЛЫЧАН - к. "Алы"нын охшама шәклидир, бөјүк үрөк саһиб
АЛЫШ - к. "Алы" вә "Али" илә башлајан адларын әзилләмә шәклидир
АЛЫШАН - Бах: Алишан
АЛЈАНАГ - г. Јанағы гырмызы олан, гырмызы јанағлы
АЛКҮЛ - г. Гырмызы күл, ал-гырмызы чичәк
АЛЛАҺБАХЫШ (ә-ф) - к. Танрынын бәхш етдији, бағышладығы (адам), Аллаһын һәдијјәси, пешкәш етдији (адам)
АЛЛАҺВЕРДИ - к. Танрынын вердији адам, Аллаһын бәхшиши, һәдијјәси
АЛЛАҺВЕРӨН - к. Танры тәрәфиндән верилән адам
АЛЛАҺГУЛУ - к. Танрынын гулу, Аллаһын көләси
АЛЛАҺЈАР (ә-ф) - к. Танрынын көмәкчиси, досту, јардымчысы; Аллаһыш көмәк еләдији адам
АЛЛАҺШҮКҮР (ә) - к. Адәтән оғлан көзләјән аиләләрдә оғлан ушағы дүнјаја кәлдикдә бу ад гојулур вә истадикләрини "вердији" үчүн Аллаһа шүкүр еләјирләр.
Бах: Шүкүр
АЛМАЗ (јун) - г. Саф карбондан ибарәт гижмәтли даш, бәрк, рәнксиз бир чисим, мәч. парлаг, саф, шәффәф, тәмиз, дуру, ачыг
АЛМАКҮЛ - г. Алма ағачынын чичәји, күлү
АЛМАС - Бах: Алмаз
АЛМАХАНЫМ - г. Алма кими ханым, ал јанағлы ханым
АЛМӨДӨДӨ (ә) - к. "Әли" вә "Мәдәд" сөзләриндән јардылмыш аддыр. Бах: Али, Әли вә Мәдәд. "Ал" сөзүнүн нәсил мәнасы да вардыр.

АЛМЭММӨД (ә) - к. "Өли" вә "Мәммад" сөзләриндән
жарадылмыш аддыр. Бах: Али, Эли вә Мәммад; һәмчи-
нин Мәһәммад нәслиндән олан демәкдир
АЛМӨРДАН (ә) - к. "Өли" вә "Мөрдан" сөзләриндән
жарадылмыш аддыр. Бах: Али, Эли вә Мөрдан.
АЛНАҒЫ (ә) - к. "Өли" вә "Нәги" сөзләриндән жаран-
мыш аддыр. Бах: Али, Эли вә Нағы
АЛНУР - г. Гырмызы ишыг, парлаг ишыг
АЛНУРӨ - г. Бах: Алнур
АЛОВ - к. Атәшдән чыхан парлаг вә жанар һава, од,
мәч. яндырычы, епгираслы, гызғын
АЛП - к. Гәһрәман, баһадыр, шкид, пәһләван; мөһәрәт-
ли, чәсарәтли, горхмаз, мәрд; сәрраст атычы, дүз ву-
ран. Вахтилә бир сыра адларын әввәлиһә вә сонуна
әләвә едиләрәк Алп Әртунга, Алп Гутлуг, Алп Арслан,
Алп Тархан, Алп Тәкин, Алп Тогрул, Алп Турмуш,
Гонур Алп вә с. бу киһи адлар жарадылмышдыр.
АЛПАША - к. "Алп" вә "Паша" сөзләриндән жара-
дылмыш аддыр. Бах: Алп вә Паша
АЛТАЈ - к. Гызыл, даш-гаш; дәјәрли, гижмәтли; үсул,
метод, тәдбир; жүксәк мешәлик; Алтај өлкәси, Алтај
дағлары; һәмчинин жүксәк дағ мәһнасы да вардыр.
АЛХАЗ - бах: Алхас
АЛХАН - к. Әрәбчә "Әли", "Али" вә азәрб. "хан" бир-
ләшмәсиндән жарадылмыш аддыр. Бах: Али, Эли вә
Хан; һәмчинин хан нәсли демәкдир
АЛХАС - к. Әрәбчә "әлхасс" сөзүндәндир, жүксәк, али
хүсусијәтләрә малик олан, ајрыча һала саһиб олан;
буну "чоҳ арзулајан", "надинч" мәһнасында изаһ едәнләр
дә вардыр
АМАЛ (ә) - к. "Әмәл" сөзүнүн чәминдир, диләк, арзу,
истәк, мәгсәд, үмид, көзләнилән шәј
АМАЛӨ (ә) - г. Бах: Амал
АМАЛИА - г. Бу адын латынча "аманс" (сәвән) вә ја
"амата" (севишли) вә ибраничә "леа" (гәзал, чәјран) сөз-
ләриндән әмәлә кәлдији ептимал олуур
АМАН (ә) - к. Аман, рәһм, бағышлама, әсиркәмә;
тәһлүкәсиз
АМАНӨ (ә) - г. Бах: Аман
АМАНХАН - к. Бах: Аман вә Хан

АМИЛ (ә) - к. Иш көрән, әмәл едән, сәбәб; орта әср-
ләрдә Шәрг өлкәләриндә тиңәрәт мүвәккилләри; сәрән-
чамчы, сәрәнчам верән, әмр верән, мүдир.
АМИЛӨ (ә) - г. Бах: Амил
АМИНӨ - Бах: Әминә, Әмин
АНАБАЧЫ - г. Ана киһи бачы, анаја бәһзәр бачы
АНАГЫЗ - г. Ана киһи гыз, анаја бәһзәр гыз, анаја
охсајан гыз
АНАКУҮЛ - г. Ананын күлү, анаја охшар күл, көзәл
гыз; башлыча, әсәс (күл)
АНАР - к. Чоҳ гәдлим адлардандыр, тәхминән ерамызын
VIII әсринә анд едилән Јеннәсәј түрк абидаләриндә белә
бу ада раст кәлиһи: јада салан, унутмајан, јаддан чы-
хартмајан, хатырлајан, анан
АНАТОЛЛУ (јуһ) - к. Әслиндә "анатолә"дир, Шәрг,
күнчыхан, күндөгән
АНАХАНЫМ - г. Ана киһи ханым, анаја охшар ханым.
Бах: Ханым
АНАШ - г. "Ана" илә башлајан адларын нәвазиш вә
әһизләмә формасы
АНЖЕЛА (јуһ) - г. Әслиндә "ангелос"дур, мәләкә, хә-
бәр верән; мәлүмат
АНЖЕЛИКА - Бах: Анжела
АРАЗ - к. Әслиндә "әрәз" вә ја "әрәз"дир. Сәәдәт,
хошбәхтлик, һәзз, кеф, ләззәт, зөвг, мәмнуулуг; сакип-
лик, динчлик, һүзүр, архајынлык, асудәлик; көрүнтү,
көрүнән, көрсәнән; бунун шумерчә "дағыдан чај", әрәб-
чә "ахан", "гачан", јунанча "сәс-күјлү" олдуғуну күман
еләјәнләр дә вардыр
АРАСТӨ (ф) - г. Бәзәнмиш, бәзәкли, зинәтләнмиш;
һәзыр
АРӨСТӨ - Бах: Арастә
АРЗУ (ф) - к. г. Истәк, диләк, хаһиш; һәвәс, мејл,
ептијач
АРЗУМ - к. "Арзу"нун биринчи шәхсин дилиндән сөј-
ләнән шәкли
АРЗУМАН - к. Бөјүк арзу, жүксәк мәрам, улу истәк,
мәгсәд, диләк
АРИФ (ә) - к. Билик саһиб, баша дүшән, аялајан,
дәрк едән, билличи, ганан

АРИФӘ (ә) - г. Бах: Ариф
АРМАҒАН - к. һәдијә, пешкәш, совгат
АРСЛАН - Бах: Аслан
АСӘФ (иб) - к. "Јоасаф", "јеһоасаф" сөзләриндәндир. 1) Аллаһ топлады, танры јығды, артырды, 2) "вәзир", "назир" мәнасыны вердијини јазанлар да вардыр (рәвәјәтә көрә, Сүлјеман пејғәмбәрин вәзиринин ады олмушдур), мәч. агыллы, тәдбирли
АСИ (ә) - к. Усјан едән, һөкүмәт әлејһнә чыхан, итә-эт етмәјән. Г.Б.Закирин нәвәси Абдулла бәј Асинин (1839-1874) тәхәллүсү
АСИЈА - Бах: Асја
АСИМ (ә) - к. Тәмиз, исмәтли, һәјалы, намуслу
АСИМӘ (ә) - г. Бах: Асим
АСИФ (ә) - к. Чох сәрт, һиддәтли, күчлү күләк, гасырга
АСЈА - г. Суријалылар буну "Асу", јунлар исә "Асиа", јәни "Шәрт", "күндөгән", "күнчыхан" мәнасында ишләтмишләр. Әрбчә "шәфа верән", "мәһәм гојан", "мүәличә едән", "сакиләшдирән" мәналарындадыр (Ислам дининә көрә дүнјанын дөрд мүғәддәс гадынындан бири олмушдур. Әфсанәјә көрә бу гадын Муса пејғәмбәри әри Фир'онун әлиндән гуртарараг Нил чајында боғулмагдан хилас етмишдир)
АСЈАБӘҶИМ - г. Бах: Асја вә Бәјим
АСЛАН - к. Әтлә гидаланан күчлү јыртычы һөвјән, шир, мәч. чох гүввәтли адам, кид, гочаг, чәсур
АТА - к. Мустағил олараг ад кими чох аз ишләнир. Өз аталарынын адыны оғланларына гојан аталарын һәмин оғулларына мүраҗиәт шаклиндә ишләдилер. Әсасән өзүндән сонра башга сөзләрдә бирләшәрәк мүрәккәб адлар мејдана кәтирир: өвлады олан киши, өвлад саһиби; дәдә, ата-баба, әдҗад; јашлы вә һөрмәтли кишијә мүраҗиәт; мәч. јол көстәрән, рәһбәр, бөјүк нәзәријәчи
АТАБАБА - к. Бир нәслин әдҗады, улусу, улу бабасы; мәч. гәдим, көһнә, чохданкы; ата-бабаја бәнзәр оғлан, ата-баба јолуну давам етдирән
АТАБАЛА - к. Ата илә өвлады, ата илә оғлу вә ја гызы, атасына бәнзәјән өвлады, атанын севимлиси

АТАБӘЈ - к. Бах: Ата вә Бәј. һәмчинин сәлчуглулар дөврүндә шаһзадаләрин тәрбијәси илә мәшғул оланлара верилән аддыр; дајә, мүрәббижә
АТАГАРДАШ - к. һәм ата вә һәм дә гардаш кими севилән өвлад. Адәтән атасы вә гардашы һәјатда олмајан валидәјнләр тәрәфиндән бу ад гојулуру
АТАКИШИ - к. Атаја бәнзәр киши, атасына охшајачаг оғлан
АТАМАЛЫ - к. Атаја аид олан, атаја бәнзәјән өвлад
АТАМЕҺДИ - к. Бах: Ата вә Меһди
АТАМӘЛИ - Бах: Атамалы
АТАМОҒЛАН - к. Атаја охшар оғлан, атаја бәнзәр
АТАУЛЛА (ә) - к. Әслиндә "әтауллаһ"дыр. Аллаһын бағышладыгы, танрынын вердијини, аллаһын бәхш етдијини мәнасындадыр
АТАХАН - к. Бах: Ата вә Хан
АТАШ - к. "Ата" илә башлајан адларын әзнләмә шаклидир
АТӘШ (ф) - к. г. Од, һәрәрт, силаһдан атыш
АТИГӘ (ә) - г. Әсли "әтигә"дир. Гәдимдән галма әшја
АТИЈӘ (ә) - г. Бағышланан, бәхш едилән, верилән
АТИЛЛА - Бах: Аттила
АТТИЛА - к. Мәшһур, танынмыш. Гәдим адлардандыр. Бир чох өлкәләри фәтһ едәрәк бүтүн дүнјада шөһрәт тапмыш һунларын тајфа иттифагы башчысынын (400-453) ады. 453-чү илдә арвады тәрәфиндән бычагланараг өлдүрүлдүјү сөјләнмәкдәдир. Түрк дилли халглар арасында Атлы хан ады илә дә мәшһурдур
АТИФ (ә) - к. Рәғбәт бәсләјән, мејл едән; бәјәнән, севән; шәфғәтли, рәһимли
АТИФӘ (ә) - г. Бах: Атиф
АТЛАЗ (ә) - г. Парылдајан ипәк парча нөвү, мәч. һа-мар, парлаг, јумшаг
АТДЫХАН - Бах: Аттухан
АТЛУХАН - Бах: Аттухан
АТТУХАН - к. Гәдим адлардандыр. Әслиндә "Атлыхан"дыр. Аты олан хан, атлы хан, ата минән хан; адлы, ад-санлы хан, мәшһур, танынмыш, көркәмли хан; адландырылан, ады чәкилән хан. Бах: һәмчинин Аттила

АФАГ - г. "Апаг"ын дэжишкликлэ уграмыш шэкли. Агапаг, думаг, лап аг; көзэл. Эрбчэ "афаг" исэ үфүг сөзүнүн чэмидир, үфүглэр демөкдир. Алэм, дун-жа, көрүш даирэси, мәч. мәнээрэ, көрүнүш мәналарында да ишлэнир. Низами Кәнчэвинин ардвадынын ады да Афаг олуб

АФАТ (ә) - к. "Афәт"ин чэми. Бах: Афәт

АФАЈӘТ (ә) - г. Бах: Афијәт

АФӘР (ф) - г. Бах: Афәридә

АФӘРИДӘ (ф) - г. Јарадылмыш, хәлг едилмиш, мәхлуг

АФӘРИН (ф) - к. г. Саг ол! Әһсан!

АФӘТ (ә) - к. г. Дилбәр, көзәл. Бәлә, бәдбәхтлик, фәлакәт, мүсибәт

АФИЈӘДДИН (ә) - к. Динин күчү, динин гүввәси

АФИЈӘТ (ә) - к. г. Сағламлыг, сәһһәт; мәч. күч, гүввә

АФИНА (јун) - г. Әсли "Атһәна"дыр, јүксәклик, уча-лыг; тәпәлик, һүндүрлүк

АФТАБ (ф) - г. Күнәш, күн

АХУН - Бах: Ахунд

АХУНД - к. Ислам дининдә бәзи баш руһаниләрә верилән аддыр. Руһани тәһсилл алмыш адам. Бунун "Акүн" (шөһрәтлик, мәшһур, көркәмлик) вә "Акын" (газах вә ғырғыз халгларында халг ашыгы) сөзләриндән олду-гуну еһтиمال еләјирләр. Азәрбајжанча "ага" вә фарсча "худаваңд" (ага, башчы, таңры) сөзләринин бирләшмә-синдән олдугуну да јазанлар вардыр

АһИЛ (ә) - к. һаким, һөкмдар

АһИЛӘ (ә) - г. Бах: Аһил

АһУ (ф) - г. Чејран

АШАФАТМА - г. Гәдим түрк сөзү олан "аша" чох, артыг мәнасында ишләнмишидир. Даһа ғыз истәмирик, артыгдыр, бәсидир. Јәни Фатмалар артыглыг еләјир, - фикринин ифадә етмәкдәдир. Бах: Фатма

АШИР (ә) - к. Онунчу, ондан бир; көһнәдән узун јол-ларда карванлары горујан вә верки топлајанлар да де-јилирди. Бу ад адәтән аиләдә онунчу ушага гојулурду.

АШУР - Бах: Ашир

АШУРА (ә) - г. Мәһәррәм ајынын онунчу күнү. Дин тарихинә көрә имам һүсејнин өлдүрүлдүјү күндүр - матәм күнүдүр. Һәмнин күндә хөрәк биширилиб еһсан верилир

Б

БАБА - к. Нәвәси олан киши, ата-ананын атасы; ата (һал-һазырда түркләрдә ишләнир); јашлы адама һөрмәт әләмәти олараг мүрачнәт; әчдад, улу мәнасында да ишләнир

БАБАЛЫ - к. "Баба" вә "Әли" сөзләринин бирләш-мәсиндән јарадылан аддыр. Бах: Баба вә Әли

БАБАКИШИ - к. Һөрмәтлик адам, јашлы, һөрмәтлик киши

БАБАЈАР - к. Бабанын јардымчысы, досту, атанын көмәкчиси

БАБАЛАР - к. "Баба"нын чәм шәкли

БАБАСЕЈИД - к. Бах: Баба вә Сејид

БАБАХАН - к. Һөрмәтлик хан. Бах: Баба вә Хан

БАБАЧАН - к. Бабанын чаны, үрәји; көрүб-көтүрүмүш, јеткин адам; јашлы адама мүрачнәт формасы

БАБАШ - к. "Баба" илә башлајан адларын әзизләмә формасы

БАБӘК - к. "Баба"ја фарсча "әк" шәкилчиси арты-рылмагла әзизләмә вә нәвазиш билдирән бир аддыр

БАБЫШ - к. "Баба" илә башлајан адларын охшамә шәкли

БАБУЛЛА (ә) - к. Таңрынын гапысы

БАҒДАД - г. 1) эрбчә ики чај арасындакы јер (Дәчлә илә Фәрат арасы), 2) фарсча Аллаһверди, Аллаһверән; бағ-бағатлы јер; Дад (рәвајәтә көрә мүгәддәс бир адам-дыр) бағы

БАҒДАКҮЛ - г. јашлылыг күлү, бағ-бағчанын чнчәји; бу адын түрк дилләриндәки "бағду" (шәфәг, парылты, ишыг сачма, мәч. көзәллик, чәләл) сөзүндән олуб, "шәфәг сачан күл" мәнасыны вердијини јазанлар да вардыр. Көрүнүр "Багда", "Бағдасәр" вә "Багдаханым" адлары да һәмнин сөзлә әләгәдардыр.

БАҒЫ - к. Эрбчә "бағи"дир, данми, әбәди, һәмшәхлик демәкдир

БАҒЫР - к. 1) гара чийәр; мөч. агуш, үрәк, гәлб, си-
нә, 2) әрәбчә "багир"дәндирсә, онда "сөкән", "кәсән",
"парчалажан" мә'насындаыр. Пәмчинин "мис" мә'насы да
вар

БАҒЧА - г. Кичик баг, күллүк, чичәклик, јашыллыг

БАҒЧАКУЛ - г. Багчанын күлү, јашыллығын чичәји

БАДАМ (ф) - г. Гоз фәсиләсіндән олан вә исти өлкә-
ләрдә јетишән, габыгы бәрк бир мејвә, бу мејвәнин
агачы

БАДАМБӘЛИМ - г. Бах: Бадам вә Бәјим

БАДАМКҮЛ (ф) - г. Бах: Бадам вә Күл

БАДАМХАНЫМ - г. Бах: Бадам вә Ханым

БАДӘКҮЛ - г. "Багдакүл"үн тәһриф олунмуш шәкли

БАДИСӘБА (ф) - г. Сәһәр-сәһәр әсән хәфиф күләк,
меш; сәһәр јели, ләтиф

БАДСӘБА - Бах: Бадисәба

БАДИСӘФА - г. "Бадисәба"нын тәһриф олунмуш
формасы

БАДСӘФА - Бах: Бадисәфа

БАЈАЗ (ә) - г. Әсли "бәјаз"дыр. 1) аг, агапаг, 2) мәр-
сијә вә ја шәр дәфтәрчәси

БАЈРАМ - к. Тарихи, милли, дини чәһәтдән мүгәддәс
һесаб олунан күнләр. Белә күнләрдә кечирилән шән-
ликләр, тәнтәнәләр, әјләнчәләр, ојунлар; мәчшадлыг,
шадјаналыг. Чох заман огул көзләјән аилләә оғлан
ушаглары дүңјәә кәләркән бу ад верилр. Јахуд да
бајрам күнләриндә доғулан оғлан ушагларыны һәмшн
бајрамын шәрәфинә белә адландырырлар

БАЈРАМГУЛУ - к. Бах: Бајрам вә Гулу

БАЈРАМӘЛИ - к. Бах: Бајрам вә Әли

БАЈРАМХАТЫН - г. Бах: Бајрам вә Хатын. Бајрам
күнләриндә доғулан гыз ушагларына гојулан адлар-
дандыр

БАЈЧАН - к. Бах: Бајчан. Бә'зи аилләләрдә екиз доғулан
оғлан ушагларына вә јахуд да бир-биринин ардынча кә-
лән оғлан ушагларына "Азәрбајчан" сөзүнү бөлүб,
бирнә Азәр, дикәринә исә Бајчан ады верилр. "Бај" сө-
зүнүн гәдим мә'насы варлы, зәнкин демәкдир

БАКИР (ә) - к. Илкин, фараш, тезјетишән; әл дәјмә-
миш, тохунулмамыш, позулмамыш; тәмиз, саф, ләкәсиз

БАКИРӘ (ә) - г. Бах: Бакир; әрә кетмәмиш, саф, то-
хунулмамыш гыз

БАЛА - к. Өвлад, ушаг; балача, кичик, көрпә

БАЛАБАБА - к. Бах: Бала вә Баба

БАЛАБАЧЫ - г. Нөрмәт аламәти олараг гадынлара
мүрачигәт: кичик бачыларә верилән ад

БАЛАБӘЈ - к. Бах: Бала вә Бәј

БАЛАБӘЛИМ - г. Бах: Бала вә Бәјим

БАЛАБИБИ - г. Јашча кичик олан бибиләрә верилән
аддыр. Ушагларын, үмумијјәтлә јашча кичикләрин өзлә-
риндән бөјүк олан кәлипләрә вердикләри ад вә ја мү-
рачигәт; кәлибачы

БАЛАВЕРДИ - к. Бах: Бала вә Верди

БАЛАГАРДАШ - к. Бах: Бала вә Гардаш

БАЛАГЫЗ - г. Бах: Бала вә Гыз

БАЛАҒА - к. Бах: Бала вә Ага

БАЛАДАДАШ - к. Кәлинин кичик гајнына вердији ад
вә мүрачигәт шәкли. Бах: Бала вә Дадаш

БАЛАӘЛИ - к. Бах: Бала вә Әли

БАЛАӘМИ - к. Ушагларын јашча кичик олан әмилә-
ринә вердикләри ад вә мүрачигәт шәкли. Бах: Бала вә
Әми

БАЛАЗАМАН - к. Бах: Бала вә Заман

БАЛАЗӘР - к. Гызыл кими өвлад, гәшәнк өвлад

БАЛАЈАР - к. Бала кими дост, балача јардымчы, дост

БАЛАКӘРИМ - к. Бах: Бала вә Кәрим

БАЛАКИШИ - к. Балача киши, киши кими өвлад

БАЛАМӘММӘД - к. Бах: Бала вә Мәммәд

БАЛАМИР - к. Бах: Бала вә Мир

БАЛАМИРЗӘ - к. Бах: Бала вә Мирзә

БАЛАНИСӘ - г. Бах: Бала вә Нисә

БАЛАСАДЫГ - к. Бах: Бала вә Садыг

БАЛАСАН - Бах: Баләсан

БАЛАСӘР (ф) - к. Вүгарлы, мәғрур

БАЛАСЫ - к. "Бала" илә башлајан адларын дава јум-
шаг вә охшама шәкли

БАЛАХАН - к. Бах: Бала вә Хан

БАЛАХАНЫМ - г. Бах: Бала вә Ханым

БАЛАХАТЫН - г. Бах: Бала вә Хатын

БАЛАҺӘСӘН - к. Бах: Бала вә Һәсән

БАЛАҺҮСЕЈН - к. Бах: Бала вә Һүсејн
БАЛАЧА - к. г. Кичик, хырда; азашлы
БАЛАЧАХАНЫМ - г. Бах: Балача вә Ханым
БАЛАШ - к. "Бала" илә башлајан адларын кичилтмә
вә әзиләмә шәкли
БАЛАШИРИН - к. Бах: Бала, Ширин вә Ширинбала
БАЛГЫЗ - г. Бал кими гыз, семвли, көзәл гыз
БАЛӘЛИ - к. Әслиндә "Балаәли"дир, јан-јана кәлән
иқи сәнтдән бири ихтисар едилир. Бах: Бала вә Әли
БАЛӘМИ к. Әслиндә "Балаәми"дир, јан-јана кәлән иқи
сәнтдән бири ихтисар едилир. Бах: Бала вә Әми
БАЛӘСӘН - к. "Бала" вә "әсән" (сағлам, күмраһ, тә-
миз, халис, саф) сөзләриндән мејдана кәтирилмиш бир
аддыр. Сағлам өвлад, күмраһ ушағ, саф, көзәл өвлад
мәнасындадыр. Гәдим сөз олан "әсән" инди Азәрбајчан
диллиндә ишләнмәсә дә түрк, газах, башга халғларын
диллиндә ишләнмәкдәдир. Һәмин дилләрдә Әсән, Әсә-
налы, Әсәнбәј, Әсәнбоға, Әсәнәл, Әсәнәр, Әсәнжол,
Әсәнкүл вә с. адлар да вардыр.
БАЛЫ - к. г. "Бал" илә башлајан адларын кичилтмә
вә охшама формасы, буна "парлағ", "парылдајан" мәна-
сыны верәнләр дә вардыр
БАЛЫНЧ - Бах: Балыш
БАЛЫШ - г. Инчә, зәриф, јумшағ; һәрфи мәнасы исә
беләдир: јастығ, ичи гуш түкү, јун, памбығ вә с. илә
долдурулмуш башалты
БАЛЛЫ - г. Бал гатылмыш, бал кими ширин, дадлы,
ләззәтли
БАЛЛЫЧА - г. Су кәнарында битән јейилән от, пенчәр
БАЛОҒЛАН - к. 1) "Бала" вә "оғлан" сөзләриндән, оғ-
лан өвлад, оғлан ушағы, 2) бал кими оғлан, көзәл,
хошакалимли
БАЛҺӘСӘН - "Балаһәсән"ин дәјишклијә уграмыш
формасы
БАЛҺҮСЕЈН - "Балаһүсејн"ин дәјишклијә уграмыш
формасы
БАНЫ - Бах: Бану
БАЛУ (ф) - г. Ханым, падишаһ арвады; кәлин
БАРАТ (ә) - к. г. Әсли "бәрат"дыр. Васигә, гәбз, тәһ-
вил сәнәди вә банк кағызы; почтла вә ја башга бир

јолла көндәрилән пул, јахуд да пул гәбзи; кечмишдә
рүтбә, имтијаз верилдијини тәсдиғ едән рәсми кағыз,
фәрман; мүсәлман дининә көрә гәмәри илиндә Шәбан
ајынын 15-нә тәсадүф едән һадисәләр: Мәһәммәдә пеј-
гәмбәрлијин Чәбрајыл тәрәфиндән хәбәр верилмәси
БАРАТӘЛИ - к. Бах: Барат вә Әли
БАРИГӘ (ә) - г. Парылты: ишығ; шимшәк, илдырым
парылтысы
БАРИЗ (ә) - к. Ачығ, ашкар, габарығ, әјани, ајдын
БАФАДАР - Бах: Вәфадар
БАФАДИН - Бах: Бафадин
БАФАДДИН (ә) - к. "Вәфаәддин"ин дәјишклијә угра-
мыш формасыдыр. Динә садиғ олма, дининдә мөһкәм
вә сәбатлы олан
БАФАЛЫ - Бах: Вәфалы
БАХЫШ - к. фарсча "бәхш" сөзүндән јарадылмыш ад-
дыр. Бағышланан, бәхш едилән, пешкәш, бәхтинә ајры-
лан; есан, мәрһәмәт, шәфғәт
БАХШӘЛИ - к. Фарсча "бәхш" вә әрәбчә "Әли" сөзлә-
риндән мејдана кәтирилмишдир. Әлинин бағышладығы,
Әлинин пешкәши, Әли төһфәси
БАХШЫ - к. Ашығ, саз шаири, ханәндә; алим, ешгә
душән, вурғун, ашиғ; мүәллим. Гәдим адларандыр.
Чинчә "боши"дән әмәлә кәлдији сөјләнилир
БАҺАДЫР - к. Гәдим адларандыр. Икид, чәсур, горх-
маз, гәһрәман, чоғач. Чох заман бунун фарсча олду-
ғуну јазырлар. Анчағ бу ад, гәдим Батур, Батыр, Боға-
тур (Боғатыр), Бағатур, Буғадур хүсуси адларынын бир
гәдәр дәјишилмиш формасындан башга бир ичәј дејил-
дир. Бир чох башга дилләрдә дә кечмишдир
БАҺАДУР - Бах: Баһадыр
БАҺАР - г. Јаз фәсли, јаз, мәч. кәнчлик, өмрүн кәнч-
лик чағы
БАҺӘДДИН (ф-ә) - к. Әслиндә "Бәһәддин"дир. Динин
көзәли, динин дәјәри, зәрифлији; динин ишығы,
парылтысы
БАЧЫ - г. Ата-ананын гызларынын бир-биринә вә гар-
дашларына олан гоһумлуғ мүнәсибәти; һөрмәт әләмәти
оларағ гадын вә гызлара мүрачигәт формасы

БАЧЫГЫЗ - г. Бачынын гыз өвләды; гызлара вә чаван гадынлара нәвазиш вә һөрмәт әләмәти олараг мұрачиәт

БАЧЫКҮЛ - г. Бах: Бачы вә Күл

БАЧЫХАНЫМ - г. Бах: Бачы вә Ханым

БАШХАНЫМ - г. Бөјүк ханым, әсас ханым. Бах: Ханым

БЕДУЛЛА - Бах: Бөјтулла

БЕДУЛЛА (ә) - к. Әслиндә "бөјтуллаһ"дыр. Аллаһын сви (Кәбә вә Мәккә), мәсчид; мәч. көзәлин үзү

БЕҺБУД (ф) - к. Јахшылашма, сағалма, вүчүд мөһкәмлији; хәнчәрин бир нөвү, ири бычаг

БЕҺЗАД (ф) - к. Сағлам доғулмаш, нәслән тәмиз олан, һалалзадә

БЕҺЧӘТ - Бах: Бәнчәт

БӘБИР (ф) - к. Әслиндә "бәбр"дир. Пәләнкә охшар јыртычы һөјвандыр, буна халлы пәләнк дә дејирләр. Бабур ады да һәмин сөздәндир

БӘДӘЛ (ә) - к. Әвәз, бир шејин јерини тута билән вә ја тутан әшја; дәјәр, гијмәт; мисал, тај, бәрабәр

БӘДИӘ (ә) - г. Тајы-бәрабәри олмајан шеј; естетик дәјәри јүксәк олан надир шеј, чох көзәл јарадылмыш вә ја ичад едилмиш шеј

БӘДИЈӘ - Бах: Бәдиә

БӘДИЛ (ә) - к. Әвәз едән, әвәз, чаншиш

БӘДИР (ә) - к. Сөзүн әсли "бәдр"дир, бүтөв әј, он дөрд кечәлик әј; мәч. көзәл үзлү

БӘДИРӘ (ә) - г. Бах: Бәдир

БӘДИРХАН - к. Бах: Бәдир вә Хан

БӘДИРНИСӘ (ә) - г. Бах: Бәдир вә Нисә

БӘДРӘДДИН (ә) - к. Динин бәдрләнмиш әјы, динин ишыг сачан әјы; мәч. динә инанан, динә инам бәсләјән

БӘДРИ (ә) - к. Он дөрд кечәлик там, бүтөв әј. Бах: Бәдир

БӘДҮРӘ - Бах: Бәдир, Бәдирә

БӘУ - Бу сөз ајрыча ад кими ишләнмәсә дә бир чох сөзләрин әввәлиндә вә ахырында ишләдиләрәк мурәккәб адлар әмәлә кәтирир. Она көрә дә бу сөзүн изаһына ештијач вардыр. Тарихи бир термин олан "бәј"нин ашағыдакы мәналары вардыр: бир јерин әмири, һакими, рәиси, башчысы; охумуш, танынмыш адамлара вә варлы

синфин нүмајәндәләринә "ага" јеринә мұрачиәт формасы (чох заман адларын сонунда тәкрар едилир); евләнән, тој едән оғлан; задәкан вә мұлкәдарлар; мұрачиәт формасы

БӘЈАЗ - Бах: Бајаз

БӘЈАЛЫ - к. Бах: Бәј вә Али

БӘЈАСЛАН - к. Бах: Бәј вә Аслан

БӘЈБАЛА - к. Бах: Бәј вә Бала

БӘЈВЕРДИ - к. Бәјин вердији (адам)

БӘЈҮЛҮ - к. Бах: Бәј вә Гулу

БӘЈДАДАШ - к. һөрмәт әләмәти олараг вә һәм дә рафатла гоһум вә таныш кишиләрә мұрачиәт формасы. Бах: һәмчинин Бәј вә Дадаш

БӘДӘМИР - к. Бах: Бәј вә Дәмир

БӘДИЛЛИ - к. Бәј кими данышан, Бәјә лајиг данышыг габиллијәти олан

БӘЈӘЛИ - к. Бах: Бәј вә Әли

БӘЈИ - к. Гәдим адлардандыр. Әсли "Бәки"дир. Икид, гәһрәман, гочаг; әр. Бах: һәмчинин Бәј

БӘЈИМ - г. Гәдим адлардандыр. Әслиндә "бәкүм" вә ја "бикүм" формасында олмушдур, "Ханым" мәнасындадыр. "Бәј" сөзүнүн гадынлара аид едилән шәклидир, "мәнин бәјим" демәкдир

БӘЈИМАҒА - г. Бах: Бәјим вә Ага

БӘЈИМБАЧЫ - г. һөрмәт әләмәти олараг гадынлара мұрачиәт формасы. Бах: Бәјим вә Бачы

БӘЈИМСУЛТАН - г. Бах: Бәјим вә Султан

БӘЈКИШИ - к. Бәј кими киши, бәј олмаға лајиг адам. Бах: Бәј

БӘЈЛӘР - к. "Бәј"ин чәми

БӘЈПОЛАД - к. Бах: Бәј вә Полад

БӘЈХАН - к. Бах: Бәј вә Хан

БӘЈЧАН - к. Бәј кими олан, бәјә бәнзәјән, бәј үрәкли

БӘКІР (ә) - к. Әрәбчә "бәкр" сөзүндәндир. Чаван дәвә, дәвә баласы

БӘКТАШИ - к. Гәдим адлардандыр. Гардаш (гарын вә даш) сөзү кими бу да "бәј" вә "даш" сөзләриндән әмәлә кәлмишдир. "Бәјлә тај-тушдур" мәнасында олудур. һөрмәтли, әзиз; бәрабәр, тај-туш, тај, ујгун, ејни. Шәргдә јајылмыш бир тәригәтин ады. Бу тәригәтин гу-

ручусу XIII-XIV ээрлэрдэ јашамыш Иачы Бекташи Вәлидир (1242-1337). Тәригәтин дәрвишләри кәздикләри үчүн "лагејд", "кәзәјән" мәнасында да ишләдилер

БӘКИ - Бах: Бәји

БӘЛӘД (ә) - к. Баләдчи, хәбәрдар олан, билән; шәһәр, гәсәбә, вилајәт, өлкә

БӘНДАЛЫ - Бах: Бәндәли

БӘНДӘЛИ - к. фарсча "бәндә" вә әрәбчә "Әли" сөзләринин бирләшмәсиндән јаранмыш аддыр. Әлијә бағлы олан, Әли тәрәфдары, Әлинин гулу, кәләси; Әлијә ситәјиш едән вә с.

БӘНӨВШӘ - г. Кәзәл гохулу, инчә саплаглы бир чичәк. Јазда битир, ачыг-гырмызыја чалар, сы рән-киннәдир

БӘРКҮШАД (ф) - к. Әсли "бәрошад"дыр. Тәзә ачылан јарпаг, баһар елчиси

БӘРХУДАР (ф) - к. Әсли "бәрхурдәр"дыр. Истәдјинә наил олан, камына чатан, хәјир көрән, истифадә едән; хошбәхт

БӘСИР (ә) - к. Фәрасәтли, ачыг көз, көзү ачыг, көрән

БӘСИРӘ (ә) - г. Бах: Бәсир

БӘСГИ - г. Кифәјәтдир, бәсдир, јетәр, кафидир. Әсасән чохлу гыз өвләди олан вә даһа гыз ушағы истәмәјән, гыз јеринә оғлан өвләд арзулајан ата-аналар тәрәфиндән бу ад гојулур

БӘСТИГЫЗ - г. Даһа гыз истәмәјән валидејиләр тәрәфиндән гојулан бир аддыр. Бах: Бәсти вә Гыз

БӘТҮЛӘ (ә) - г. "Бәтүл" сөзүндән гадынлара аид јарадылмыш аддыр. Тәмиз, саф, мәсум; тохунулмамыш, бакирә. Әрәбләрин һәзрәти Мәрјәм вә һәзрәти Фатимә үчүн ишләтдикләри адлардандыр.

БӘТҮРӘ - Бах: Бәдурә, Бәдир

БӘХТИЈАР (ф) - к. Хошбәхт, мәс'уд, талели, бәхти она јар олан

БӘХТИКҮЛ - г. Бәхти күл кими ачылан, хошбәхт, мәс'уд

БӘХТЛИ - г. Хошбәхт, бәхти кәтирән, бәхти ачыг олан, сәадәтли. **Өмәр Фаиғ** Не'манзадәнин гызларындан биринин адыдыр

БӘХШИШ (ф) - к. һәдијә, пешкәш, бағышланан шәј. Адәтән оғлан ушағы кәздәдикләри һалда, һәмнин арзулары баш тутдугда бу ад гојулур

БӘҺИЈӘ (ә) - г. Кәзәл, гәшәнк, парлаг

БӘҺЈӘДДИН (ә) - к. Бах: Баһәддин

БӘҺИЈӘДДИН (ә) - к. Бах: Баһәддин

БӘҺИЧӘ (ә) - г. Кәзәл; шән, ширин; күләрүзлү

БӘҺЈҮЛ (ә) - к. Чох күлән, тәлхәк, һогабаз; хәјир саһиб, дәрракәли, анлајан, баша дүшән, сајыг

БӘҺМӘН (ф) - к. Доғру данышан, јалан сөјләмәз; зәкалы, ағыллы; бу һәм дә Иран ајларындан бирининин адыдыр, "Авеста"да мәләк ады кими ишләнмишдир

БӘҺМӘНЈАР (ф) - к. Доғру данышан дост, јолдаш; баша дүшән севкили, мәшуг; јалан сөјләмәз көмәкчи, јардымчы; ағыллы дост, зәкалы јолдаш

БӘҺРАМ (ф) - к. Марс планети. "Авеста"да иблис гован гәләбә аллаһы мәнасында ишләниб. Гәдим јунан бәдни нәсриндә "мүһарибә аллаһы" вә Рома әдәбијатында "кәзәл кәнч оғлан" кими дә тәсвир олунмушдур

БӘҺРИЈӘ (ә) - г. Дәнизә аид олан, дәнизә мәнсуб олан; дәнизчи

БӘҺРИШ - к. Бәһрам вә "бәһр" илә башлајан адларын охшама шәкли

БӘҺРУЗ (ф) - к. Әсли "бәһруз"дур. Јахшы күнләр, кәзәл күнләр; күнү хош олан, хошкүнлү, хошбәхт

БӘҺЧӘТ (ә) - к. Кәзәллик, гәшәнклик

БӘШАРӘТ (ә) - г. Мүждә, муштулуг, кәзәјдынлығы, шад хәбәр

БӘШӘР (ә) - к. Адам, инсан

БӘШИР (ә) - к. Мүждәчи, муштулугчу, шад хәбәр верән

БӘШИРӘ (ә) - г. Бах: Бәшир

БИБИ - г. "Биби" илә башлајан адларын ихтисар вә кичилтмә формасы. Вахтилә "ханым", "бәјим" мәналарында ишләнмишдир, атанын бачысы дәмәкдир. Бир сыра сөзләрин әввалиндә вә сонунда ишләнәрәк мүрәккәб гадын адлары әмәлә кәтирилир

БИБИГЫЗ - г. Биби кими гыз, бибијә охшар гыз. Бах: Биби вә Гыз

БИБИКҮЛ - г. Биби кими күл, көзөл гыз. Бах: Биби
вэ Күл
БИБИНИСӨ - г. Бах: Биби вэ Нисө
БИБИХАНЫМ - г. Бах: Биби вэ Ханым
БИКӨ - г. Гөдим адлардандыр. 1) дул гадын; ушагы
олмажан гадын, 2) эрө кетмөмиш гыз, 3) буну "ханым"
кими дө изаһ еләјирләр
БИКӨХАНЫМ - г. Бах: Бикө вэ Ханым
БИЛАЛ (ә) - к. Нәм, нәмлик, јаш, нәмишлик; саглам-
лыг, сәрин мөһ
БИЛГЕИС - г. Бу сөзүн јуанчадан эрөбчәјө кечдији
етимал олунар. Рөвајәтә көрә Сүлејман пејгәмбәрин
вахтында Сәба өлкәсиндә һөкманлыг еләјөн көзөл бир
гадын олмушдур. Бу өлкәдә әввәлләр күнәшә ситајиш
еләјирләрмиш. Куја Сүлејман пејгәмбәрин тәклифи илә
тәкалпалыгы гәбул етдијинә көрә Сүлејман пејгәмбәр
һәмин гадынла евләнмишдир. Көзөл, гәшәнк, чәзбедичи
БИЛӘНДӨР - к. Мәлүматлы, хәбәри олан, билән,
билчи
БИЛЛУР - Бах: Бүллур
БИНӘЛИ (ә) - к. Әли өвлады, Әли оғлу. Бах: Әли
БИННӘТ (ә) - к. багышланмыш өвлад, бәхш едилмиш
өвлад
БИРЧАН - к. Тәк руһ, бир үрәк; мәч. тәкчә бир сев-
кили, јеканә
БИРЧӘ - г. Тәк, јеканә, ваһид, тәкчә. Әсасән "бирчә"
илә башлајан адларын ихтисар едилмиш вә охшама
формасы
БИРЧӘБӘЛИМ - г. Тајы олмајан ханым, јеканә гадын,
тәкчә олан бәјим
БИРЧӘКҮЛ - г. Тајы олмајан күл, јеканә чичәк, тәк
күл
БИРЧӘХАНЫМ - г. Тајы олмајан ханым, јеканә ханым
БОРАН - к. Күләк, шимшәк вә көј курултусу илә
гарышыг јаган шиддәтли јагыш, гар; човгун, гасырга;
бәрк күләкли, гарлы һава
БӨЈҮК - к. һәчмчә, саяча, мигдарча, өлчүчә при, јекә
олан; әһәмијәтли
БӨЈҮКАҒА - к. Бах: Бөјүк вә Ага
БӨЈҮКБАЧЫ - г. Бах: Бөјүк вә Бачы

БӨЈҮКГЫЗ - г. Бах: Бөјүк вә Гыз
БӨЈҮККИШИ - к. Бах: Бөјүк вә Киши
БӨЈҮКХАН - к. Бах: Бөјүк вә Хан
БӨЈҮКХАНЫМ - г. Бах: Бөјүк вә Ханым
БӨЈХАН - к. Әслиндә "Бөјүкхан"дыр. Бах: Бөјүк вә
Хан
БРИЛАНТ (фр) - г. Чилаланмыш алмаз, ишыгда мүх-
талиф рәнкә чалан чох гижмәтли парлаг даш
БУДАГ - к. Агачларын көвдә һиссәсиндән ајрылан гол,
һиссә; шаха, гол-будаг; сој
БУКЕТ (фр) - г. Дәмәт, чичәк дәстәси, күл дәстәси
БУЛУД - г. Јер сәтһиндән бухарланараг һавада гаты
бир тәбәгә әмәлә кәтирән вә сонра јенә дө јагыш вә
гар шәклиндә јерә енан енан бухар јыгыны, буг
БУЛУТ - Бах: Булуд
БУТА - г. Гөнчә; парчаларын үзәринә вурулан нахыш
(күл вә бадам формасында)
БҮЛБҮЛ (ф) - к. Әсли "болбол"дур. Көзәл сәсли бир
гуш. Азәрбајчан профессионал вокал мусигисинин ба-
ниси, ССРИ халг артисти М.М.Мәммәдовун (Бүлбүл)
тәхәллүсү
БҮЛЛҮР - г. Бу сөз јуанчадан эрөбчәјө кечмишдир.
Шәффаф вә парлаг аг даш; шүшә нөвү; мәч. парлаг,
дуру, саф, ләкәсиз
БҮЛЛҮРӘ (ә) - г. Бах: Бүллур
БҮНЈАД (ф) - к. Тәмәл, өзүл, әсас
БҮРҺАН - к. Гөдим хүсуси адлардан һесаб олунар. Бу
адын мәншәји ики чүр изаһ едилир: 1) Әсли "Бурхан"
шәклиндә гөјд едилән бу адын чичәдән кәлдији көстә-
рилир. Елчи, хәбәр кәтирән, пејгәмбәр, бүт, будда, 2)
эрөбчәдир, дәлил, сүбут, исбат
БҮРҺАНӘДДИН (е) - к. Динин дәлили, сүбуту
БҮРЧӘЛИ (ә) - к. Әли гүлләси, Әли бүрчү (гала чы-
хынтысындан башга күнәш системинин бөлүндүјү 12
чисимдән һәр биринә дө бүрчә дејилир). Бүрчә сөзү сур-
јани шәклиндә олан "бургус"дандыр.

В

ВАГИФ (ә) - к. Бир ишдән хәбәри олан, мә'луматлы, хәбәрдар; көзүачыг, саыг, хәјријјәчи

ВАЗЕҢ (ә) - к. Ачыг, ајдын, ашкар, мә'лум. Талеји гәрибә долашыгыга сәбәб олмуш лирик шаир Мирзә Шәфинин тәхәллүсу

ВАЛЕҢ (ә) - к. Һејран олмуш, мәфтун едилмиш, вурулмуш; гисмәт, тәле

ВАЛИД (ә) - к. Ата

ВАЛИДӘ (ә) - г. Ана

ВАРИС (ә) - к. Вәсијјәт јолу илә мал-мүлкә сәһиб олан адам, халәф, вәрсә сәһиб; ирс оларәг ата-анадан, гоһум-әграбадан бир шеј алан адам; мәч. давамчы, бир ишин давам етдирчиси

ВАСИМ (ә) - к. Хош, көзәл, көјчәк; дамғалы, нишанланмыш

ВАСИФ (ә) - к. Бир шәхсдә вә шејдә олан һал, хүсусијјәт, тәрифләмә, вәсф вә мәдһ етмә

ВАҺАБ (ә) - к. Әсли "вәһһаб"дыр. Бағышлајан, әлиачыг, сәхавәтли, аллаһын епитетләриндәндир

ВАҺИБӘ (ә) - г. Бах: Ваһаб

ВАҺИД (ә) - к. Бир, тәк, јеканә, јалгыз; ејни чинсли, ејни өлчүдә олан

ВАҺИДӘ (ә) - г. Бах: Ваһид

ВЕЈИС - Бах: Вејс

ВЕЈС (ә) - к. Мөһтач олан, хасыб, јохсул

ВЕЈСӘЛ (ә) - к. Әслиндә "Вејсәләддин" адынын ихтисар едилмиш шәклдидир, динә мөһтач олан демәкдир

ВЕРДИ - к. Бир чох адларын сонуна артырылараг мүхтәлиф адлар јарадылыр. Бәхш етди, бағышлады, тәгдим етди. Бах: Аллаһверди, Бәјверди, Ханверди, Худаверди вә и. а.

ВӨДАДИ - Бах: Видади

ВӨЗИР (ә) - к. Һөкмдарын вәкили олуб дөвләт ишләринә бахан шәхс, һөкүмәтин үзвләриндән бири; назир

ВӨЗИФӘ (ә) - г. Бир шәхсин үзәринә гојулан вә онун мүтләг јеринә јетирмәли олдуғу иш, борч; бир шәхсин

өһдәсиндә олан иш, рәсмән јеринә јетирилмәси лазым олан иш, гуллуғ, тапшырығ

ВӨКИЛ (ә) - к. Башгасынын ишини көрмәјә тәјин олуна шәхс, әвәз еләјән; мәһкәмәләрдә тәрәфләрин әвәзиндә иш апаран адам; назир; депутат

ВӨЛИ (ә) - к. Гәјјум, һимајәчи, һами; јахын олан, дост, сәһиб, аға; јеткин

ВӨЛИАҒА - к. Бах: Вәли вә Аға

ВӨЛИБАБА - к. Бах: Вәли вә Баба

ВӨЛИБАЛА - к. Бах: Вәли вә Бала

ВӨЛИБӘЈ - к. Бах: Вәли вә Бәј

ВӨЛИГУЛУ - к. Бах: Вәли вә Гулу

ВӨЛИӘДДИН (ә) - Динин һимајәчиси, динин горујучусу

ВӨЛИЈУЛЛА (ә) - к. Бах: Вәлиулла

ВӨЛИМӨММӨД (ә) - к. Бах: Вәли вә Мәммәд

ВӨЛИУЛЛА (ә) - к. Аллаһа јахын олан, таңры тәрәфиндән горунаң

ВӨЛИХАН - к. Бах: Вәли вә Хан

ВӨЛИЧАН (ә-ф) - к. Вәлинин чаны, үрәји, һимајәчинин чаны. Бах: Вәли

ВӨЛИШ - к. "Вәли" илә башлајан адларын әзизләмә вә охшамә формасы

ВӨЛИШАҒА - к. Бах: Вәлиш вә Аға

ВӨЛИШБАБА - к. Бах: Вәлиш вә Баба

ВӨЛИШБАЛА - к. Бах: Вәлиш вә Бала

ВӘСИЛӘ (ә) - г. Бәһанә, сәбәб; јол, вәситә, үсул, фүрсәт

ВӘСИМӘ - Бах: Васим

ВӘСМӘ (ә) - г. Бах: Васим; гаша чәкилән боја, рәнк; мөһүр, дамға

ВӘТӘНКҮЛ (ә-ф) - г. Доғма јурдун, вәтәндашы олдуғу јерин, өлкәнин чичәји, күлү

ВӘФА (ә) - к. г. Вердији сөзә әмәлетмә, борчу өдәмәк, вәдт унутмамағ; мәһәббәт вә достлуғда сәдагәт, сәбәт, етибар

ВӘФАДАР (ә-ф) - к. Вердији сөзүн үстүндә дуран, сәдагәтли, вәфалы

ВӘФАЛЫ - Бах: Вәфадар

ВӨНДӨТ (ә) - к. Төклик, ваидлик, жалныз вә төкбашына галма; бирлик, бүтөвлүк, аллаһын бирлижинә говушма (тәсәввүрдә); үмумилик, ејнилик
ВӨЧИНӨ (ә) - г. Көзәл, ләтиф, мүнәсиб, көјчәк, ујғун, ләјиг
ВИДАДИ (ә) - к. Мәнәббәтә анд олан, севкијә мәнсуб олан; достчасына
ВИЛАЈӘТ (ә) - к. Инзибати әразн бөлкүсү; дијар, өлкә, әјаләт, маһал, рајон, динә көрә мүгәддәс адам
ВИЛДАН (ә) - к. Ушаглар. "Вәләд" - ушаг сөзүнүн чәми
ВУРҒУН - к. Вурулмуш, ашиг олмуш, севән, бәнд олан, севдалы, мәфтун; мәч. Азәрбајчанын Халг шаири, Азәрб. ЕА-нын һәгпги үзвү С.Ј.Вәкиловун (Вурғун) төхәллүсү
ВУҒАР (ә) - к. Ағырлыг, чиддијәт, тәмкин; ләјагәтини, мәнлијини јүксәк тутма, һејсијәтини сахлама, уча тутма
ВУСАЛ (ә) - к. Көрүшмә, истәјинә чатма, говушма, напл олма
ВУСАЛӘ (ә) - г. Бах: Вүсал
ВУСЛӘТ (ә) - к. Ашигин вүсәли, севкилиснә говушмасы, говушма. Бах: Вүсал

Г

ГАБИЛ (ә) - к. Гәбул едән, гаршылајан; јарарлы, лазымлы; мүмкүн ола билән; мәч. истәдәдлы, бачарыглы, габилјәтли
ГАБИЛӘ (ә) - г. Мама, мамача
ГАДИР - к. Түрк дилиндә: мөһкәм, сәрт, бәрк; дәншәтли, зәһмли, амансыз; әрәбә: бачарыглы, күч вә гүдрәт саһиби, гүввәтли
ГАЗИ - Бах: Газы
ГАЗЫ (ә) - к. Әсли әрәбчә "гази"дир. Галиб, фатәһ, фәтһ едән, гәләбә чалан; гәһрәманлыг көстәрән
ГАИБ (ә) - к. һазыр олмајан, иштирак етмәјән, јери билнмәјән, көздән узаг олан, көрүнмәјән
ГАЈА - к. Ири вә сәрт даш, дашлыг јер вә ја учурум, сарп даг
ГАЈАХАН - к. Бах: Гаја вә Хан

ГАЛИБ - Бах: Гаиб
ГАЈЫБ - Бах: Гаиб
ГАИЛ (ә) - к. Инанан, етираф едән; дејән, сөјләјән, разы олан
ГАИЛӘ (ә) - г. Бах: Гаил
ГАЈДА (ә) - г. Низам, сәлигә; үсул, јол, тәрз; адәт, дәб
ГАЈӘ (ә) - к. г. Әслиндә "гајә"дир. Мәгсәд, амал, диләк
ГАЈЫТМАЗ - к. Дөнмәјән, дөнмәз, мөһкәм.
ГАЈСЫ - г. Әтли рәнки сары олан, чәјирдәкли, бир мејвә нөвү вә ағачы, әрик.
ГАЛА (ә) - к. Әслиндә "гәл"ә" сөзүндәндир. Ән чох даирәви шәкилдә олан јүксәк, мөһкәм мүдафиә тикилиләр; бүрч; мәч. мөһкәм арха, дајаг. Соуна "бәј", "хан" кими сөзләр артырараг мүрәккәб адлар мејдана кәтирилир.
ГАЛАБӘЈ - к. Бах: Гала вә Бәј.
ГАЛАБӘЈИ - к. Бах: Гала вә Бәј.
ГАЛАМИРЗӘ (ә) - к. Бах: Гала вә Мирзә.
ГАЛАСЫ - к. Јашајан, саг галан, өлмәјән. Адәтән өвләдлары анадан оландан сонра јашамајан аиләләрдә дүнјәја кәлән јени ушаглара верилән адлардандыр. Өлмәмәсини, јашамасыны арзу еләдикләриндән бу ады гојурлар.
ГАЛАХАН - к. Бах: Гала вә хан.
ГАЛИБ (ә) - к. Гәләбә чалан, гәләбә чалмыш, үстүн кәлән, мәғлуб едән, гүввәтли.
ГАЛИБӘ (ә) - г. Бах: Галиб.
ГАМБАЈ - к. һәким, доктор, тәбиб; чадукәр, фалчы, јухујозан.
"Гам гәдимдә бүтүн бу мә"налары бирләшдирән "шаман"ы ифадә етмишдир.
ГАНПОЛАД - к. Бурада "ган" хан (бах) мә"насындадыр, "хан"ын гәдим вариантларындандыр. Полад кими мөһкәм хан, мәч. гүввәтли, күчлү, јенилмәз. Бах: һәмчинин Полад вә Хан.
ГАНТӘМИР - к. "Хан"ын гәдим вариантларындан олан "ган" илә "дәмир"ин бирләшмәсиндән әмәлә кәлән бир

аддыр. Дамир кими мөнкөм олан хан, мөч. күчлү, гүд-рэтли, дөзүмлү, мөнкөм. Бах: Дамир вэ Хан.
ГАРА - к. Бу сөз инди: түнд, тутгун рөнк, мөч. агыр, гэмли, мүртгөч мөналарында ишлөнсө дө бир ад кими башга мөналар да көсб етмишдир. Бу Орта Асияда Х-ХШ эсрлардө Гараханилөр дөвлетини идарэ едан түрк сүлалэсинин (илк ханы Эбдүлкөрим Салтук Гарахан олмушдур.) һакимләринин адларынын тәркиб һиссәси кими междана кәлмиш адлардандыр, гүдрөтли, күчлү мөнасында ишләнмишдир. Бө'зи адларын вэ сөзлөрин эввөлиндө вэ ахырында ишлөнэрәк мүрөккөб адлар эмәлө кәтирер.
ГАРАБАЛА - к. Бах: Гара вэ Бала.
ГАРАКИШИ - к. Бах: Гара вэ Киши.
ГАРАКИЛӨ - г. Балача мејвәләри гара вэ ја гырмызы олан кол биткиси вэ онун мејвәси, үзүмүн бир нөвү, гаракилө үзүм.
ГАРАКӨЗ - г. Көзләри гара олан, гара көзлү.
ГАРАТЕЛ - г. Сачы гара олан, гара сачлы.
ГАРАХАН - к. Бах: Гара вэ Хан.
ГАРАЧА - г. Гарамтыл, гарашын. "Гара" илө башлајан бө'зи адларын гысалтма вэ охшама формасы.
ГАРАШ - к. "Гара" илө башлајан адларын эзизләмө шөкли.
ГАРДАШ - к. Әсли "гарындаш"дыр. Бир гарындан вэ ја ејни гарындан мыхан, догулан ушаглара дејилир. Бир ата-анадан, јахүд бир атадан вэ ја анадан олан оғланлары бир-биринө вэ јахүд бачыларына мүнәсибөти. Түрклөр һал-һазырда бачы әвэзинө чох вахт "гызгардаш" сөзүнү ишләдилрөр. Сүд вэ ган гардашлары да вардыр. Мүрачидөт формасыдыр. Мөч. бө'зән бир-биринө бәнзәјән шөјләрө дө гардаш дејилир. Јахынлыг едөн ики вэ даһа артыг халга, ејни истигамәтли бир өлкәнин вэ дост дөвләтләрин халгларыны да гардаш халглар адландырырлар. Адөтән өзү ата-ананын тәк оғлан өвләды олан адамын илк оғлуна бу ад гојулур.
ГАРДАШАҒА - к. Бах: Гардаш вэ Ага, һәм дө "гардашдыр, гардашагадыр" мөнасындадыр.
ГАРДАШБАЛА - к. Бах: Гардаш вэ Бала.
ГАРДАШХАН - к. Бах: Гардаш вэ Хан.

ГАРЈАҒДЫ - к. Үстү гар дөнәләри кими аг халлары олан гумаш, чимчимәли парча. Буну һәрфи мөнада ајдындашдыранлар да вардыр ("гар јағды").
ГАСЫМ (ә) - к. Әсли "гасим"дыр. Ајыран, бөлән, бөлүшдүрән; дәрдө шөрик олан.
ГАСЫМХАН - к. Бах: Гасым вэ Хан.
ГАСИР (ә) - к. Гыса, гыса бојлу, көдәк; күчсүз, заиф. Мирзә Исмајыл Ахундовун (1805 - 1900) тәхәллүсү.
ГАФАР (ә) - к. Әсли "гаффар"дыр. Мәрһәмәт едән, багышлајан, ајыблары өртән, күнаһлары багышлајан. Аллаһын адларындан биридир.
ГАФИЛ (ә) - к. Хәбәрсиз, гәфләтдө олан, диггәтсиз, ишнин бош тутан, фүрсәти әлдән верән.
ГАФИЛӨ (ә) - г. Карван, гатар, жола чыхан дөстө.
ГАФИР (ә) - к. Бах: Гафар.
ГАФУР (ә) - к. Әсли "гафур"дыр. Багышлајычы, багышлајан, әфв едән, күнаһлардан кечән. Танрынын епитетләриндәндир.
ГАФФАР - Бах: Гафар.
ГАҺИРӨ (ә) - г. Галиб, гәләбө чалан, мүзәффәр, күчлү, гүввәтли; гәһр едән, истила едән, эзиджәтә салан, зорла иш көрдүрән.
ГАЧАЈ - к. Гачан, һәрәкәтдө олан, чәлд, сүрәтли; әсли "гачыгај"дыр.
ГАШГАЈ - к. Иранын чөнубунда јашајан түрк дилли тајфалардан биринин адындандыр.
ГЕЈБАЛЫ - к. Эрәбчө "гејб" вэ "Әли" сөзләриндәндир. Әлинин сирри, Әлијә мәрһәм олан адам. Бах: Әли.
ГЕЈБУЛЛА - к. Эрәбчө "гејб" вэ "Аллаһ" сөзләриндән эмәлө кәтирилмиш бир аддыр. Аллаһын сирри, Аллаһын мәрһәм бәндәси, "аллаһын һеч нәдән јаратдыгы мәхлүк".
ГЕЈРӨТ (ә) - к. Инсан үчүн әзиз оан бир шөјин, вәтәнин, халгын, аиләнин шөрәфини, намусуну горума, мүдафиә етмә; һиммәт, тәрәф тутма; сөј кәстәрмә, чөнд кәстәрмә, чөнд етмә; дөзүм, тәһәммүл, чәсарәт.
ГЕЈС (ә) - к. Јагыш, јағмур. Әсли "гејс"дыр.
ГЕЈСӨР (лат) - к. Латынча "сезар"дан әрәбчәләшдирилмишдир. Ру дилиндәкә "чар" вэ алманча "кајзер" кәлмәләри дө һәмин көкдән кәлмәдир. I әдим Рома вэ Би-занс императорларына верилән аддыр. Император, пад-

шаһ мағналарында ишләнмишдир. Мәшһур Рома императору Сезар ана бәтннндән әмәлијјатла алындағы үчүн һәмнин үсулуи адыны алмышдыр. Әрәбчә "әмәлијјатигејсәријјә", русчасы исе "кәссеровка" адланыр, "кәсмәк" демәкдир. Сөзүн әсли латынча "каедо" (каесум)дур.

ГӘДӘМ - әрәбчә олан бу кәлимә бир сыра башга сөзләрлә бирләшәрәк мүрәккәб адлар әмәлә кәтирир. Аддым, ајаг, ғыса мәсафә, мәч. уғур, мүвәффәғијјәт, дүңјаја кәлмәк, доғулмаг. Ејни кәлимә илә башлајан адарын әзизләмә формасы киим дә ишләнир.

ГӘДӘМБӘҪИМ - г. Бах: Гәдәм вә Бәјим.

ГӘДӘМӘЛИ - Бах: Гәдәм вә Әли.

ГӘДӘМЗӘР (ә-ф) - г. Гәдәмләри ғызыл киим олан, гәдәмн кәзәл олан, уғурлу, мүвәффәғијјәтлә.

ГӘДӘМКҮЛ - г. Бах: Гәдәм вә Күл.

ГӘДӘМНАЗ (ә-ф) - г. Назла јеринән, гәдәмләри назлы олан, назәни.

ГӘДӘМНУР (ә) - г. Гәдәми ишығлы, парлаг олан, уғур кәтирән, мүвәффәғијјәтлә.

ГӘДӘМХАН - к. Бах: Гәдәм вә Хан.

ГӘДӘМШАҺ - к. Бах: Гәдәм вә Шаһ.

ГӘДИМ (ә) - к. Чохданкы, әввәлки вә чох кәһнә заманларда; мәч. тәчрүбәли, кәһнә.

ГӘДИМАҒА - к.г. Бах: Гәдим вә Аға.

ГӘДИМБАЛА - к. Бах: Гәдим вә Бала.

ГӘДИМБАЧЫ - г. Бах: Гәдим вә Бачы.

ГӘДИМБӘҪИМ - г. Бах: Гәдим вә Бәјим.

ГӘДИМӘЛИ (ә) - к. Бах: Гәдим вә Әли.

ГӘДИМХАН - к. Бах: Гәдим вә Хан.

ГӘДИМШАҺ - к. Кәһнә, тәчрүбәли шаһ. Бах: Гәдим вә Шаһ.

ГӘДИР (ә) - к. Гијмәт, дәјәр; ләјагәт, һөрмәт, етибар, шәрәф. Аллаһын спитетләриндән биридир.

ГӘДРИЈЈӘ (ә) - г. Гијмәтә, дәјәрә аид олан; ләјагәтлә, һөрмәтлә, шәрәфлә, етибарла әлағәдар олан.

ГӘЗӘНФӘР (ә) - к. Аслан, шир; мәч. киид, чәсур, горхмас.

ГӘЈӘМ (ә) - к. Јазы јазмаг үчүн әләт (мүхтәлиф заманларда гамышдан, ләләкдән, ағачдан, металдан һа-

зырланарды); нахыш вә бәзәк әләти, нахыш салмаг үчүн әләт; нахыш, рәсм, јазы.

ГӘЛӘМЗӘВ (ә-ф) - г. Ғызыл гәләм, ғызыл нахыш вә бәзәк, кәзәл.

ГӘЛӘМКҮЛ (ә-ф) - г. Күл киим бәзәк вә нахыш, кәзәл.

ГӘЛӘМНАЗ (ә-ф) - г. Назлы, бәзәкли кәзәл, кәзәл.

ГЛӘМНУР (ә) - к. Нурлу, парлаг гәләм, ишығлы рәсм (әсәри).

ГӘЛӘМХАН - к. Бах: Гәләм вә Хан.

ГӘЛӘНДӨР (ф) - к. Сәрсәри һәјәт кечирән дәрвиш, лагејд адам, биканә; касыб, јохсул; фағыр.

ГӘМБӘР - Бах: Гәнбәр.

ГӘМӘР (ә) - г. Ај. Бәзи сөзләрлә бирләшәрәк мүхтәлиф адлар јарадыр.

ГӘМӘРИЈЈӘ (ә) - г. Аја мәхсус, Ај илә әлағәдар олан.

ГӘМӘРКҮЛ - г. Бах: Гәмәр вә Күл.

ГӘМӘРНАЗ (ә-ф) - г. Ај киим назлы, кәзәл.

ГӘМӘРХАН - к. Бах: Гәмәр вә Хан.

ГӘМӘРХАНЫМ - г. Бах: Гәмәр вә Ханым.

ГӘМӘРЧАН (ә-ф) - г. Ај киим кәзәл, севкили.

ГӘМӘРШАҺ (ә-ф) - к. Ајын һөкмдары, Ајын шаһы.

ГӘМЗӘ (ә) - г. Наз, шивә, сүзкүн бахыш; назлы, ишвәли бахыш; кәзлә ишәрә, кәзүнү сүздүрмә.

ГӘМКҮСАР (ә-ф) - к. Әрәбчә "ғәм" вә фарсча "күсар" сөзләриндән јаранмыш бир аддыр. Гәмдағыдан, гәмли икән тәсәлли верән адам, биринин дәрдинә, гәминә шәрири олан, тәсәлли верән, дәрд ортағы. Азәрбајчан шаири вә журналисти

Әлигулу Нәчәфовун (1880-1919) тәхәллүсү.

ГӘНБӘР - к. 1) чајдашы, чајлаг даш; 2) бир апләјә јахын олан адам, садиг хидмәтчи; 3) мәч. бурнуну һәр ишә сохан адам; 4)бу сөзүн әрәбчә "торағај" мәнасыны вердинии јазанлар да вардыр.

ГӘНБӘРӘЛИ (ә) - к. Бах: Гәнбәр вә Әли.

ГӘНДӘБ (ә-ф) - г. Шәрбәт, шәкәрли су, ширин су.

ГӘНДӘ - г. Әрәбчә "гәнд" сөзүндән јарадылмыш гадын адыдыр, гәнд, шәкәр киим (гадын), ширин, ләззәтләи мәнасындадыр.

ГӘНДИЛ (ә) - к. Асма лампа, чилчыраг.

ГӨНДИЛӘ (ә) -Бах: Гәндил.

ГӨНИ (ә) - к. Сәрвәт саһиби, дөвләтли, варлы, зәнкин; бол, чох.

ГӨНИМӘТ (ә) - к.г. Мүһарибәдә дүшмәндән алынан әшја, мал, силаһ вә с. шеј; көзләнилмәдән әлдә едилән шеј вә фүрсәт; тапылмыш киһи олан шеј.

ГӨНИРӘ - г. "Гәнир" сөзүнә ә шәкилчиси артырмагла әрәб гадын адлары киһи бир ад мејдана кәтирилмишдир. Мисилсиз, тајы-бәрабәри олмајан (көзәл).

ГӨНИФӘ - Бах: һәнифә. "Һәнифә"нин русчалашдырылмыш шәкли.

ГӨННАБ - Бах: Гәндаб.

ГӨРӘНФИЛ - г. Мүхтәлиф рәнкли көзәл бир чичәк.

ГӨРИБ (ә) - к. Јад, башга јерлң, кәлмә, гүрбәтдә јашајан, әзкә, таныш олмајан; кимсәсиз, јазыг, заваллғ; әчајиб, тәәччүблү; адәтдәнкәнар, бамбашга.

ГӨРИБӘ (ә) - г. ешидилмәмиш, көрүнмәмиш, гејри-ади, чох мараглы, вәлех олачаг дәрәчәдә,* олдугча көзәл гадын.

ГӨРИБАҒА - к. Бах: Гәриб вә Ага.

ГӨРИБӘЛИ - к. Бах: Гәриб вә Әли.

ГӨРИБНАЗ (ә-ф) - г. Назы гејри-ади олан, көзәл наз еләјән (ғыз, гадын).

ГӨРИБХАН - к. Бах: Гәриб вә Хан.

ГӨРИБЧАН (ә-ф) - к. Әчајиб бир чан саһиби, бамбашга адам.

ГӨРИНӘ (ә) - г. 33 иллик бир дөвр, әсрин үчдә бири; әср, вахт, заман мәнәларында да ишләнир; рәфиғә, дост; әрли гадын, тај, охшар.

ГӨТИБӘ (ә) - г. Әсли әрәбчә "гәтибә" олан бу ад, үмумилик, бүтөвлүк, үмуми мәбләғ, бирлик мәнәсыны верир.

ГӨТИЛ (ә) - к. Өлдүрмә, өлдүрүлмә, гәтл едилмә; шәбиһ. Мәһәррәмдикдә имамларын өлдүрүлмәси һадисәсини тәсвир едән дини тамаша.

ГӨНРӘМАН (ф) - к. Мүһарибәдә, әмәкдә јахуд да башга ишләрдә фәргләнән, үстүнлүкләри илә диггәти чәлб едән, шүчәт вә икидик көстәрән; икид, гочаг, баһадыр; бир һадисә вә әһвалатын башлыча ишти-ракчысы.

ГӘШӘМ (ә) - к. Әсли "гәшим"дир. 1) тәчрүбәсиз, бил-мәјән, мәлүматы олмајан; 2) чиј, бишмәмиш, гајдаја дүшмәмиш.

ГӘШӘНК (ф) - г. Көрүнүшчә көзә хош кәлән, көзәл, инсанда тәсирли һисс ојадан.

ГИЈАМӘТ (ә) - к.г. Мәшһәр; мәч. чох көзәл, ә'ла, чох мараглы адам, әшја вә һадисә; курулту, сәс-күј, парылты.

ГИЈАС (ә) - к. 1) өлчү, күман; мүгајисә, тутушдурма, бәнзәрлик, бәнзәтмә. 2) нүмунә, норма; 3) миғјас (масштаб).

ГИЈАСӘДДИН (ә) - к. Динин өлчүсү, динин нүмунәси.

ГИЈАФӘТ (ә) - к.г. Инсанын харичи көрүнүшү, шәкли; сурәт; палтар, кејим, үст-баш.

ГИЈМӘТ (ә) - г. Дәјәр, мәч. әһмијјәт, рол, е'тибар.

ГИСМӘТ (ә) - к.г. Бәхт, бәхтә чыхан шеј, тәле, нәсиб. ГЫЗ - гадын чинсиндән олан өвләд, ушаг мәнәсыны верән бу сөз бир чох дикәр сөзләрдә бирләшәрәк мүрәккәб адлар әмәлә кәтирир.

ГЫЗБАЧЫ - г. Бах: Гыз в Бачы. Адәтән бачысы олмајан ата-ана тәрәфиндән гојулан адлардандыр.

ГЫЗБӘЛИМ - г. Ханым киһи гыз, һөрмәтә лајиг, шәрәфли гыз.

ГЫЗБӘС - г. "Гыз даһа бәсдир", "Гыз даһа истәмирик" мәнәсында ишләдилән бу ады валидејиләр оғлан ушағы истәдикләрини бүрүзә вермәк үчүн гызларына гојурлар.

ГЫЗБӘСТ - г. Азәрбајчанча "гыз" вә фарсча "бәст" (бағлы, бағланмыш) сөзләринин бирләшмәси јолу илә јарадылан бу ад да гыз истәмәјән, оғлан арзулајан ата-аналар тәрәфиндән гојулур.

ГЫЗБӘСТИ - г. Бах: Гызбәс, Гызбәст, Бәсти

ГЫЗБИКӘ - г. Бах: Гыз в Бикә.

ГЫЗГАЛЫТ - г. Бу ад да сонрадан доғулачаг гызларын "кери гајытмәсыны", онларын әвәзиндә оғланын дүнјаа кәлмәси арзусу илә гојулур.

ГЫЗЈЕТӘР - г. Бах: Јетәр, Гызбәс, Гызбәст, Бәсти.

ГЫЗЫЛ - г. Гырмызы, ал,алгырмызы; сары рәнкли гиж-мәтли метал вә ондан һазырланан бәзәк әшјалары; мәч. чох-дәјәрли, чох гижмәтли, чох көзәл, чох ә'ла.

ГЫЗЫЛКУЛ - г. Тиканлы колда битән этирли бир күл.

ГЫЗЫЛТАЧ - г. Гиймәтли металдан (гызылдан) һазырланмыш һөкмдарларын башларына гојдуглары бәзәкли баш кејими.

ГЫЗЛАР - г. "Гыз"ын чәми.

ГЫЗЛАРАҒА - г. Бах: Гызлар вә Аға.

ГЫЗЛАРБӘЛИМ - г.Бах: Гызлар вә Бәјим.

ГЫЗНАЗ - г. Ишвәли, назлы гыз, чилвәли.

ГЫЗТАМАМ - Бу да "гыз даһа гуртарды,гыз даһа бәсдир" мәнасында оглан истәји илә әлагәдар олараг гојулан адлардандыр.

ГЫЗХАНЫМ - г. Бах: Гыз вә Ханым.

ГЫЛЫНЧ - к. Дүз вә ја әјри олуб, учу сиври, бир жахуд да һәр ики јаны кәсичи олан силәһ нөвү. Әсәсен поладдан һазырланыр. Белә тахылыр. Гылынч ојнатма идман нөвү дә вардыр.

ГЫЛЫЧ - Бах: Гылынч.

ГЫЛЫЧХАН - к. Бах: Гылынч вә Хан.

ГЫЛМАН (ә) - к. "гулам" ын чәмидир, гуллар, кәләләр; кәнч, оглан, ушаг; Дини рәвәјәтә кәрә чәннәтин чаван хидмәтчиләри. Бах:Гулам.

ГОРГУД - к. 1) горхунч, һејбәтли, сәрт, јавуз; 2) горху, горхмаг; 3) буламач, һорра, хәшил; 4) буна хошбәхт од, хошбәхтлик оду вә с. бу кими мәналар верәнләр дә вардыр.

ГОРХМАЗ - к. һеч нәдән горхмајан, һеч шејдән чәкинмәјән; үрәкли, икид, чәсарәтли.

ГОШҒАР - к. Әслиндә "гочгар"дыр, дөјүшмәк үчүн јетишдирилмиш ири гоч демәкдир. Бу ада ашағыдакы мәналары верәнләр дә вардыр: 1) ејни адлы дағын зирвәсиндәки гар өртүјүнү (гоша гар) әкс етдији үчүн белә адланыр, 2) икид, гочаг, чәсур, 3) гәдим түрк тајфаларындан олан "гошгарлар"ын адындандыр.

ГӨНЧӨ (ф) - г. Әслиндә "гөнчә"дир. Ачылмамыш чичәк, күл; тумурчуг.

ГӨНЧӨБӘЛИМ - г.Бах: Гөнчә вә Бәјим.

ГӨНЧӨКҮЛ - г. Бах: Гөнчә вә Күл.

ГӨНЧӨЛӘБ (ф) - г. Гөнчәјә бәнзәр додаглары олан; зәриф вә кәзәл додаглары олан.

ГУБАД - к. һәрәкәт вә данышыгы кобуд олан,габа,коркобуд, бичимссиз, јекәпәр.

ГУЛАМ (ә) - Гул, кәлә; оглан, оглан ушагы. Бах: һәмчинни Гылман.

ГУЛАМАҒА - к. Бах: Гулам вә Аға.

ГУЛАМӘЛИ - к. Бах: Гулам вә Әли.

ГУЛАМЈАР (ә-ф) - к. Гуламын көмәкчиси, досту, бах: Гулам.

ГУЛАМИРЗӘ - Бах: Гулам вә Мирзә.

ГУЛАМРЗА - к. Бах: Гулам вә Рза.

ГУЛАМХАН - к. Гулам вә Хан.

ГУЛУ - к. Бу адын "кәлә", "әсир" мәналарындан башга "јарадылан", "хәлг едилән", "бәндә", "мәхлуг" мәналары да вардыр. Бу адын әввәлине "аллан", "танры", "худа", "аға", "шаһ" вә с. сөзләр әләвә едилдикдә мүрәккәб адлар јараныр.

ГУМАШ (ә) - г. Јундан, ипәкдән вә с. тохунмуш парча; парча, тохунма.

ГУМРАЛ - г. Түнд сары вә ја ачыг шабалыды рәнкин-дә олан.

ГУМРУ (ф) - г."Гумри"дир әсли. Көјәрчиндән бир гәдәр кичик, бојунда гара золаг олан боз рәнкли бир гуш.

ГУРБАН (ә) - к. Бир мәгсәд үчүн кәсилән гојун вә ја башга һејван; бир јолда, бир һадисә нәтичәсиндә һәлак олмуш адам, јхуд ән мүгәддәс бир шеј уғрунда өзүнү һәлак едән, чанындан кечән адам.

ГУРБАНӘЛИ - к. Әлинин гурбаны. Бах: Гурбан, Әли.

ГУРБАНХАН - к. Ханын гурбаны. Бах: Гурбан вә Хан.

ГҮДРӨТ (ә) - к. Гүввәт, күч; тагәт, игтидар; ирада, мөһкәмлик; бөјүк тә"сир күчү, нүфуз.

ГҮДРӨТӘЛИ - к. Әлинин гүдрәти, Бах: Гүдрәт вә Әли.

ГҮДСИ (ә) - к. Мүгәддәс, тәмиз, пак, әзиз. А.А. Бакыхановун (1794-1847) әдәби тәхәллүсү кими мәшһурдур.

ГҮДСИЈӘ (ә) - г. Бах: Гүдси.

ГҮРБӨТ (ә) - к. Јад өлкә, вәтәндән узаг јердә олма, гәриблик; гәриб, јад, өзкә. Бах: Гәриб.

ГҮРБӨТӘЛИ - к. Әлидән узаг дүшмүш, Әлидән узагда јашајан (гәриб). Бах: Гүрбөт вә Әли.

Д

ДАВАХАН - к. Өрөбчө "дә'ва" вэ азербайжанча "хан" сөзлөриндэндир. Вурушган хан, чарпышан хан; тэдбирли хан. Бах: Хан.

ДАВӨР (ф) - к. Һаким, һөкм едөн, вәзир, вали; ар-битр, мүнсиф. Аллаһын адларындан биридир.

ДАВУД (ибр) - к. Әслиндә "Дауид"дир. Әзиз, севимли. Әфсанәви Давуд пейгәмбәрин адыдыр. Дини китабларда о һөкмдар вэ шаир кими тәгдим олунур. О, һәмчинин кур сәсинә көрә дә мөшһур олмушдур.

ДАҒБӘЛИ - к. һүндүр вэ зирвәли јерин ағасы, бәји; мәч. чох мөһкәм, әзәмәтли, сарсылмаз адам (бәји); бө-јүк, нәһәнк бәји; јайда даға, јайлаға көчәнләрин инзибати ишләрини идарә едөн һөкумәт ишчиси, мә'мур.

ДАДАШ - к. Бөјүк гардаша бачы вэ гардашлары тәр-рәфиндән верилән ад вэ мүрачигәт формасы; бә'зән һөр-мәт үчүн башга јахын адамлара вэ кичик ушаглара аид дә ишләдилір.

ДАДАШАҒА - к. Бах: Дадаш вэ Аға.

ДАДАШБАЛА - к. Бах: Дадаш вэ Бала.

ДАДАШХАН - к. Бах: Дадаш вэ Хан.

ДАДАШЧАН - к. Һөрмәтли адам, һөрмәтәләјиг шәхс кими мүрачигәт вэ әзизләмә формасы.

ДАДБӘХШ (ф)-к. Әдиләтли, инсафлы, мә'рифәтли, кө-мәк көстәрән, әлтутан.

ДАДРӘС (ф) - к. Имдада јетишән, фәрјада чатан, кө-мәкчи, арха, һимајәчи.

ДАЈАНДУР - к. Ушағын јашамасы, өлмәмәси арзусу илә гојулан адлардандыр.

ДАМАНӘЛИ - к. Фарсча "дамән (ә)" - әтәк демәкдир. Әлинин әтәји, Әлинин јардымы.

ДАМӘД (ф) - к. Әслиндә "дамад"дыр. Гызын әри, кү-рәкән. Османлы императорлуғунда шаһзадә гызларын әрләринә верилән ад иди.

ДАНИЈАЛ (иб) - к. Әслиндә "Дани'ел"дир. Мәним һаки-мим (аллаһым), аллаһ һакими; аллаһын бәхшиши, һә-дијјәси.

ДАНИЛ - Бах: Данијал.

ДАУД - Бах: Давуд.

ДАШҒЫН - к. Саһилиндән чыхан сујун әтрафы бас-масы, сел, сел суларынын јатағындан чыхмасы, дашараг әтрафы басмасы; мәч. чошгун, ентираслы, гүввәтли.

ДАШДӘМИР - к. Даш вэ дәмир кими икү мөһкәм, сәрт чисмин бирләшмәсиндән әмәлә кәлән мүрәккәб ад-дыр. Мөһкәм, сәрт, ирадәли мәнасындадыр.

ДӘДӘ - к. Ата; әчдад, улу ата-бабалар, уstad, уstad ашыг; һөрмәт әләмәти олараг дәрвишләрә верилән үн-ван, ад. Бир сыра сөзләрлә бирләшәрәк мүрәккәб ад-лар әмәлә кәтирир.

ДӘДӘКИШИ - Дәдә кими киши, дәдәјә бәнзәр киши.

ДӘДӘЛӘР - к. "Дәдә"нин чәми, улулар, бөјүкләр мә-насындадыр.

ДӘДӘХАН - к.Бах: Дәдә вэ Хан.

ДӘДӘЧАН - к. Дәдә кими адам, дәдә үрәкли, дәдә руһлу.

ДӘЈАНӘТ (ә) - к. Сәбат, мөһкәмлик, бел бағланьлан, сөзүнүн үстүндә дуран; диндарлыг, дини ганун-гајдалара риәјәт еләмәк.

ДӘМӘТ (јун) - г. Дәстә, чичәк дәстәси, күл букети.

ДӘМИР - к. Јердән чыхарьлан металын бир нөвү, тә-биәтдә чох јайылмыш кимјәви элемент; мәч. мөһкәм, сәрт, давамлы.

ДӘМИРАҒА - к. Бах: Дәмир вэ Аға.

ДӘМИРХАН к. - Дәмир вэ Хан.

ДӘНИЗ - к. Јер үзүнүн су илә өртүлмүш һиссәси, су-ју дузлу олуб әтрафы гуру илә әһәтә олунмуш су са-һәси, дәрја; мәч. әнкин, бол, нәһәјәтсиз. "Оғуз қаған дастаны"нда Оғуз ханын алтынчы оғлунун ады. Бә'зи сөзләрлә бирләшәрәк мүрәккәб адлар јарадыр.

ДӘНИЗХАН - к. Бах: Дәниз вэ Хан.

ДӘНЗИ - к. Дәнизә аид олан, дәнизә мәхсус.

ДӘВРИШ (ф) - к. Бу адын "Дәвриш" шәкли дә вар-дыр. Суфи дини тәригәтинә мәнсуб олуб сәрсәри һәјәт сүрән адам, гапы-гапы кәзиб, дини гәсидәләрни аваза-ла охујан; јохсул, қасыб, фәғир, заваллы, јазыг.

ДӘРЈА (ф) - г. Бах: Дәниз.

ДӘРЈАКҮЛ - г. Бах: Дәниз вэ Күл.

ДӘРЈАНУР - г. Бах: Дәниз вэ Нур.

ДЭРКАН (ф) - к. Гапы өнү, астана; сарај, мәч. танры мәрһәмәти, танры жардымы.
ДЭСТӘ (ф) - г. Чохлу адам вә ја шејин бир јердә ол-масы, груп, бирләшмә; дәмәт, букет; жығын, топа, топ-лу; гулл, дәстәк, саплаг, тутачаг јери.
ДЭСТӘБАЧЫ - г. Бах: Дәстә вә Бачы.
ДЭСТӘБӘЛИМ - г. Бах: Дәстә вә Бәјим.
ДЭСТӘГЫЗ - г. Бах: Дәстә вә Гыз.
ДЭСТӘЗӘР (ф) - г. Гызыл дәстәси, гызыл топасы.
ДЭСТӘКҮЛ (ф) - г. Күл дәстәси, күл топлусу, чичәк дәмәти.
ДЭСТӘНАЗ (ф) - г. Наз жығыны, назлы, ишвәли.
ДЭСТӘНУР (ф-ә) - г. Ишыг топасы, ишығы чох олан, ишыгылы.
ДЭФИНӘ (ә) - г. Јер алтында кизләдилмиш гижмәтли даш-гаш, гызыл-күмүш; пул, хәзинә; басдырылма.
ДӘҺӘНЗ - к. "Дәниз" адынын диалект формасы. Бах: Дәниз.
ДИДАР (ф) - к. Көрмә, көрүш; көрүнүш, үз, чамал. Узун мүддәт оғлан интизарында олан валидејнләр тәрәфиндән гојулан адлардандыр.
ДИЛАВӘР (ф) - к.г. Үрәкли, чәсур, икид, гочаг; дил-ли, данышмагда маһир олан.
ДИЛАРА (ф) - г. Көнүлчачан, үрәкачан; дилбәр, көзәл.
ДИЛАРАМ (ф) - к.г. Көнүл раһатлыгы, динчлији, кө-нүл раһатлајан; көзәл. Бах: Дилара
ДИЛБАЗИ (ф) - г. Көнүл әјләндирмә, үрәк ојнатма; үрәкачан, сөзү вә һәрәкәти ләтиф, хош олан, дилбәр, севкили.
ДИЛБӘР (ф) - г. Үрәк апаран, көнүл ачан, үрәк чә-кән; мәч. көзәл, севкили, чанан.
ДИЛГӘМ - к.г. Фарсча "дел" вә әрәбчә "гәм" сөз-ләриндәндир, үрәк чәкиб чыхаран, үрәксөкән, үрәји хараб едән, гәлби кәдәрләндирән, үрәк гәмләндирән үрәји гәмли.
ДИЛДАДӘ (ф) - г. Көнүл вермиш, мүбтәлә, ашиг-вургул, мәфтул, вурулмуш.
ДИЛДАР (ф) - г. Үрәкли, һүнәрли; мәч. севкили дилбәр.
ДИЛӘР - г. Арзу едән, истәјән, јалваран. хаһиш едән.

ДИЛӘФРУЗ (ф) - г. Көнүл ајдынлашдыран, севинди-рән, шадландыран, шәнләндирән; үрәк јахан, үрәк ачан, гәлби шәләләндирән.
ДИЛКҮША (ф) - г. Көнүл ачан, үрәкачан, үрәјә фә-рәһ верән, нәшәләндирән, фүсункар, мәфтул едән.
ДИЛЛИ - г. Дили олан, мәч. данышмагда маһир олан, дилавәр, дилли-ағызлы.
ДИЛНАВАЗ - Бах: Дилнәваз.
ДИЛНАЗ - г. Ишвәли данышан, наз-гәмзәли сөһбәти олан.
ДИЛНАР (ф-ә) - г. Үрәји одлу, гәлби атәшли, көнүл аловлу; гәлби кәдәрли, гәмли.
ДИЛНАРА (ф-ә) - г. Бах: Дилнар.
ДИЛНӘВАЗ (ф) - г. Көнүлохшајан, үрәјә јатан, ләтиф, хошкәлән.
ДИЛНУР (ф-ә) - к.г. Көнүл ајдын, үрәји ишыгылы, гәл-би парлаг; мәч. саф, тәмиз.
ДИЛНУРӘ (ф-ә) - г. Бах: Дилнур.
ДИЛРҮБА (ф) - г. Көнүлалан, мәфтунедичи, хошакә-лән, дилбәр, көзәл.
ДИЛСУЗ (ф) - г. Гәмсиз, үрәји севинчлә долу, көнүл шад, севинчли, фәрәһли.
ДИЛШАД (ф) - г. Гәмсиз, үрәји севинчлә долу, көнүл шад, севинчли, фәрәһли
ДОСТӘЛИ - к. Әлинин јахын адамы, Әлијә мүнәсибәти јахшы олан.
ДОСТУ - к. Бир-биринә јахын мүнәсибәти оланлар; һөр-мәт әләмәти олараг әми вә даји арвадына верилән ад-дыр. (әמידосту, дајыдосту).
ДӨВЛӘТ (ә) - к. вар, сәрвәт, мал-мүлк, зәнкинлик; сәә-дәт, хошбәхтлик; һәр һансы бир өлкәдә мөвчуд идарә үсулуну горујан идарә гурулушу.
ДӨВЛӘТӘЛИ - к. Бах: Дөвләт вә Әли.
ДӨНМӘЗ - к. Сәбатлы, дөзүмлү, инандығыны еләјән, тутдугу јолдан дәнмәјән; мәч. мәрд, икид, горхмаз.
ДӨНҮШ - к. һарфи мәнада "гајытма", "кери дәнмә" олса да, мәч. ирәллиәјиш, бир шејин инкишафында әсаслы дәјишилик демәкдир.
ДУМАН - к. Нарын бухардан ибарәт буланыг һава күт-ләси, сис; тозун, түстүнүн һаваја галхыб әмәлә кә-

тирдији булангылыг; түстү; мөч. пәрде; гэмкинлик, кәдр; аңлашылмазлыг, гарышыгылыг.

ДУМАНХАН - Бах: Думан вә Хан.

ДУРНА - г. Лејләјә бәнзәјән, ајаглары вә бојну узун көчәри бир батагылыг гушу (топлу һалда јашајырлар).

ДУРНАБӘИМ - г. Бах: Дурна вә Бәјим.

ДУРНАХАНЫМ - г. Бах: Дурна вә Ханым.

ДУРНАХАТЫН - г. Дурна вә Хатын.

ДУРСУН - к. Гәдим адлардандыр, дајанма, дурма. Чох заман "гој јашасын, өлмәсин", "узун өмүрлү олсун" де-јә јашамасыны истәдикләри оғлан ушагына бу ад гојулур.

ДУРСУНӘЛИ - к. Бах: Дурсун вә Әли.

ДҮНЈА (ә) - г. Каинат; јер күрәси, аләм; ичтимап аләм, инсанлар; вар-дөвләт, сәрвәт, пул вә с.

ДҮНЈАМАЛЫ - к. Дүнјанын малы, дөвләти, аләмнин сәрвәти.

ДҮНЈАХАНЫМ - г. Бах: Дүнја вә Ханым.

ДҮРДАНӘ - г. Әрәбчә "дүрр", фарсча "данә" сөз-ләриндән јаранмыш бир аддыр. Инчи данәси, мирвари, инчи; мөч. әзиз, әзиз-хәләф, истәкли, севимли ушаг (өвләд); саф, тәмиз.

ДҮРӘФШАН (ә-ф) - г. Инчи сачан, дүрр сачан, дүрр сәпән, инчи јағдыран.

ДҮРНИСӘ (ә) - г. Бах: Дүрданә вә Нисә.

ДҮРРӘ (ә) - г. Бөјүк инчи (мирвари) данәси; севимли, әзиз.

ДҮРРӘТ (ә) - г. "Дүррә"нин чәми.

ДҮРИ - Бах: Дүррү.

ДҮРИЈӘ (ә) - г. Бах: Дүррү

ДҮРИЈӘ - Бах: Дүррү

ДҮРРҮ (ә) - г. Ишылдајан, инчи кими парылдајан, дүрр кими парлаг, инчијә аңд, мирваријә мөхсус олан.

ДҮРҮ - Бах: Дүррү.

ДҮРСӘДӘФ (ә) - г. Үстү парлаг габыгылы инчи. Бах: һәмчиннин Сәдәф.

ДҮРГӘКИН - г. Дүрр-инчи кими, әзиз, севимли.

ДҮШӘРИ - к.г. Әслиндә "дүшәрли"дир. Хејирли, фәј-далы, дүшән, јакшы тәсир багышлајан. Адәтән ушагын дүнја кәлмәси илә бир араја дүшән фәрәһли бир

һадисә баш вердикдә, севиндиричи бир иш олдугда бу ад гојулур.

Е

ЕЈВАЗ - к. 1) Әрәбчә "әвәз"ин дәјишилмиш шәклидир. Бах: Әвәз; 2) Түркиядә башга милләтләрдән олан хид-мәтчиләрә верилән аддыр.

ЕЈЗӘН (ә) - г. Бир даһа, һәмчинин, јенә, елә, дадә, бәнзәр, охшар. Бу адын Ејзәнгыз (бах:) формасы да вардыр.

ЕЈЗӘНГЫЗ - г. Јенә гыз! Бир даһа гыз! Оғлан истә-дикләри һалда гыз дүнја кәлдикдә бу ад гојулур.

ЕЈЗӘНКҮЛ - г. Бах: Ејзән вә Күл.

ЕЈУБ - Бах: Әјјуб.

ЕЈУБ - Бах: Әјјуб.

ЕЈНАЛ (ә) - к. Нәслин көзү, дәдә-бабанын көзү; нәс-лин халиси; ејнилә нәслә бәнзәјән, дәдә-бабаја бәнзәјән.

ЕЈНАЛЫ - к. Бах: Ејнәли вә Ејнал.

ЕЈНӘДДИН (ә) - к. Динин маһијәти, дияин чешмәси, динин халиси, динин көзү.

ЕЈНӘЛИ (ә) - к. Әлинин көзү, Әли кими олан, Әли хасијјәт вә тәбиәтиндә олан; Әли чешмәси, Әли әслили, Әли затында олан.

ЕЈНИ (ә) - к.1) көзә аңд, көзә мөхсус; 2) өзү, бән-зәри, тајы, охшары.

ЕЈНУЛЛА (ә) - к. Аллаһын булагы; таңрынын чеш-мәси, аллаһын әзиз мөхлугу.

ЕЈ - халг, чамаат, инсанлар; өлкә, вилајәт, маһал, ра-јон; тајфа, гәбилә, әширәт мәнәларынын верән бу сөз ајрыча ад кими ишләнмәсә дә бир чох сөзләрин әвә-линдә, надир һалларда исә сонунда ишләдиләрәк чох марагылы адлар мејдана кәтирилир.

ЕЈАФӘТ - г. Елин көзәли, елин дилбәри. Бах: Афәт.

ЕЈБӘЗӘР - к.г. Ели бәзәјән, өлкәни бәзәјән.

ЕЈБӘЈ - к. Гәдим адлардандыр. Ели идәрә едән шәхс, өлкә башчысы, тајфа рәиси. Бах: һәмчиннин Бәј.

ЕЈБӘЈИ - к. Елин бәји. Бах: Елбәј, Бәј.

ЕЈБРУС - к. 1) бу адда Гафгазда мәшһур бир дағ вардыр. Мүхтәлиф халглар бу даға мүхтәлиф дә ад-

лар вериблэр. Рəвəјəтлə бəғлы адлары да вардыр. Азəрбəјчəнлылар вə ачарлар буна Ралбуз" дејирлэр, јəни буз јалы, буз дагы. 2) бу адда Иранын шималында да бир дағ вардыр. Фарсча она "парлајан", "бəрг вуран", "ишылдајан дағ" дејирлэр.

ЕЛВИРА (лат) - г. Киши, инсан мəнасыны верэн "вир" сөзүндэн гəдын ады дүзəлдилмишдир. Адам, инсан; гəдын, гыз. Бу адын гəдим ибер дилиндəки "или" (шəһэр) вə "бəри" (јени) сөзлəриндэн олдуғуну да јазырлар. Јени шəһэр мəнасыны верир.

ЕЛВУСАЛ - к. Елə говушан, ел илə бирликдə олан; елин истəдијинə чатан.

ЕЛДА - г. Бах: Јелда.

ЕЛДА - к. Ели олан, јурду-јувасы, мəмлəkəти олан; мəкəны, јери олан ел, елин саиби, елин һакими.

ЕЛДЭНИЗ - к. Гəдим адлардандыр. Бах: Ел вə Дəниз. Бу ад илə эн чох Елдəнизлэр (вə јахуд да Елдəкəзлэр) дөвлəтинин (1136-1285) баниси Шəмсəддин Елдəниз (Елдəкəз) мəшһурдур.

ЕЛДОСТ - к. Елин досту, халгын севимлиси.

ЕЛЗА (лат) - г. Ахирəт, о бири дүнја; мəч. чəннəт.

ЕЛЗЭР - к.г. Елин бəзəји, елин зəри-ғызылы.

ЕЛЈАЗ - к. Елин јазы, елин баһары.

ЕЛЈАНА - к.г. Елдəн өтрү, ел үчүн.

ЕЛЈАНӨ - Бах: Елјана.

ЕЛЈАР - к. Елини севэн, елин досту, халгына дост олан.

ЕЛКҮЛ - г. Елин күлү, елин-халгын чичəји, мəч. ел кəзəли.

ЕЛКҮН - к. Гəдим адлардандыр. Халг, чамаат, ел, ел-оба.

ЕЛЛАДА (јун) - г. Əсли "һеллас" сөзүндəндир. Јунаныстан.

ЕЛЛЭР - к. "Ел"ин чəми.

ЕЛМАЛЫ - к. Елин малы, халгын малы, елин адамы.

ЕЛМАН - к. Əслиндə "ел" вə "ман" (адам, инсан чинси, сој, ирг, əчдад, əсл) сөзлəриндэн дүзəлмиш бир аддыр, "ман"ын "мən" шəкли дə вардыр. Түркман (јахуд да түркман), гочаман сөзлəри дə һəмин "ман"ла дүзəлдилмишдир.

ЕЛМАР - к. Бу ад да "ел" вə "мар" (рəһбэр, мүəллим, тəрбијочи) сөзлəриндэн јарадылмышдыр. Сурија дилиндэн кəлдији ентимал олуан "мар сөзүнə Чини шимал-гəрбиндə тапылан гəдим ујғур китаблəриндə раст кəлинир.

ЕЛМАС (јун) - к.г. Бах: Алмаз.

ЕЛМƏДДИН (ə) - к. Динин елми, дини елм, дини бил-лик, дини мəлүмат, хəбэр.

ЕЛМИНАЗ (ə-ф) - г. Чох назлы, чох гəмзəли, ишвəsi чох олан, наз елəмəји јахшы бачаран. *

ЕЛМИР - к. Ел ағасы, елин башчысы, рəнси, əмири.

ЕЛМИРА - г. Бах: Елмир.

ЕЛНАЗ - г. Елин назлысы, елин ишвəлиси.

ЕЛНАР - г. Елин оду, атəши; елин ишыгы.

ЕЛНАРӨ - г. Бах: Елнар.

ЕЛНУР - к. Елин ишыгы, нуру.

ЕЛНУРӨ - г. Бах: Елнур.

ЕЛОҒЛУ - к. Елин оғлу, халгын оғлу, өлкəнин өвлəды.

ЕЛСЕВӨН - к. Елини севэн, халгыны севэн, вəтəнини чох истəјэн.

ЕЛСЕВӨР - к.г. Елини чох истəјэн, халгына вурулан, елə ашиг олан.

ЕЛТАЧ - к.г. Елин тачы, халгын һөрмəтли адамы, өлкəнин башчысы.

ЕЛТƏКИН - к. Əслиндə "Илтəкин"дир, "тəкин" вахтилə түрк диллəриндə хəң аилсіндэн олан балача шаһ-задəларин титулу олмушдур. Ел кими, халга бəнзэр, ел кими; елин ханзадəsi, јурдун шаһзадəsi. Гəдим адлардандыр.

ЕЛТӨР - к. "Ел" вə "төр" (топлајан, јыган, горујан) сөзлəриндэн јаранмыш бир аддыр. Вəтəнини горујан, елини-обасыны бир јерə јыган, вəтəнини мұдафиə едэн.

ЕЛТУРАН - к.г. Ели, вəтəни Туран олан. Бах: Туран.

ЕЛХАН - к. Елин ханы, өлкəнин башчысы.

ЕЛХАНЫМ - г. Елин ханымы, елин һөрмəтли гадыны.

ЕЛЧИН - к. "Чин" сөзү гəдим түрк вə Чин диллəриндə "һəнгəт", "дүзлүк", "доғрулуғ", "намуслу", "шəрəфли", "дүзлүлүк вə һəнгəт тəрəфдары" кими мəналарда иш-лəнишидир. "Јухум чин олду", "јухусу чин чыхды"

ифадэләри дә һәмнин сөзлә бағлы оларағ жаранмышдыр. Елин намуслу оғлу, елин һәгигәтсөвәри вә с. 2) бу ады "әлчим" сөзү илә бағлајанлар да вардыр, дәстә, дәмәт мәнасында. 3) "Ел үчүн" сөзләриндән жарандығы да еһтимал олуур.

ЕЛЧАН - к. Елин үрәји, елин чаны, елини чох истәјән. ЕЛШАД - к. 1) ели илә шадланан, вәтәи үчүн севиһән; 2) "ел" вә "шад" сөзләриндән жаранмышдыр. Гәдим түрк вә ујғур хағанлығларында јүксәк һәрби-инзибати титуллардан биридир.

ЕЛШӘН - к. Ели илә шәһләнән, вәтәни үчүн севиһән, елини севиһдирән, елини шәһләндирән.

ЕМИЛ (јун) - к. Әслиндә "аимлиос" сөзүндәндир. Мәһрибан, шәфгәтли, нәвазিশкар; јалтағ; тәскин едән; мәч. мүләјим, јумшағ, сакиһ.

ЕМИЛИЈА (јун) - г. Бах: Емил.

ЕМИН - Бах: Әмин.

ЕСМИРА (н) - г. "Есмиралда"нын ихтисар едилмиш шәклидир. Бах: Есмиралда.

ЕСМИРАЛДА (н) - г. Испан дилиндән башга дилләрә дә кәчән бу адын башлыча оларағ ики мәнасы вардыр: 1) зүмруд (јашыл рәнкли гүймәтли даш) ; 2) исти өлкәләрдә јашајан әлван түклу кичик гуш - милчәкгушу (колибри).

ЕСФИРА - г. Гәдим фарс дилиндән ("Ситара" сөзү) ибраничәјә ("естер" шәклиндә) вә башга дилләрә кечмишдир. Улдуз (көј чисми).

ЕТИБАР (ә) - к. һөрмәт, нүфуз; еһтимад, нәзәрә алма, сәјма; әһмијјәт вермә, инанма, вәкаләт; ад, сан, шәрәф.

ЕТИГАД (ә) - к. Инанма, инам; бир шәјә бағланма, она иман кәтирмә (дини), үрәкдән мөһкәм инанма.

ЕТИМАД (ә) - к. Күвәнмә, архајын олма, сөјкәнмә; инанма, инам, еһтибар.

ЕХТИЈАР - Бах: Ихтијар.

ЕҺСАН (ә) - к. Бағышланан шәј, бәхшиш, һәдијјә; сәдәгә, лүтф; кәрәм, јашхылығ.

ЕҺТИРАМ (ә) - к. һөрмәт, сәјма, хатирини әзиз тутма.

ЕҺТИШАМ (ә) - к. Тәмтәрағ, тәнтәнә, дәбдәбә, чәләл, әзәмәт, һәшәмәт.

ӘБДҮЛ (ә) - к. Јухарыда Абдулла адыны изаһ едәркән әрәбчә "әбд" сөзүнүн кәлә, гул, бәндә мәналары илә јанашы, мәхлуғ, адам, инсан мәнасыны вердији дә изаһ едилмишдир. һәмнин Абдулла (әсли Әбдуллаһ) сөзүнүн ғысалдылмыш формасыдыр. Бах: Абдулла

ӘБДҮЛБАГИ (ә) - к. Әбди Аллаһын гулу, улу танрынын мәхлуғу, әбди Аллаһын бәндәси.

ӘБДҮЛВАҺАБ - к. Бах: Әбдүл вә Ваһаб.

ӘБДҮЛВАҺИД - к. Бах: Әбдүл вә Ваһид.

ӘБДҮЛГАДИР - к. Бах: Әбдүл вә Гәдир.

ӘДҮЛГАСЫМ - к. Бах: Әбдүл вә Гасым.

ӘБДҮЛГАФАР - к. Бах: Әбдүл вә Гафар.

ӘБДҮЛГАФУР - к. Бах: Әбдүл вә Гафур.

ӘБДҮЛГӘДИР - к. Бах: Әбдүл вә Гәдир.

ӘБДҮЛГӘНИ - к. Бах: Әбдүл вә Гәни.

ӘБДҮЛӘЗӘЛ - к. Бах: Әбдүл вә Әзәл.

ӘБДҮЛӘЗИЗ - к. Бах: Әбдүл вә Әзиз.

ӘБДҮЛӘЗИМ - к. Бах: Әбдүл вә Әзим.

ӘБДҮЛӘЛИ - к. Бах: Әбдүл вә Әли.

ӘБДҮЛӘҺӘД - к. Бах: Әбдүл вә Әһәд.

ӘБДҮЛКӘРИМ - к. Бах: Әбдүл вә Кәрим.

ӘБДҮЛЛӘТИФ - к. Бах: Әбдүл вә Ләтиф.

ӘБДҮЛМӘЧИД - к. Бах: Әбдүл вә Мәчил.

ӘБДҮЛРӘЗЗАГ - к. Бах: Әбдүл вә Рәззағ.

ӘБДҮЛРӘҺИМ - к. Бах: Әбдүл вә Рәһим.

ӘБДҮЛРӘҺМАН - к. Бах: Әбдүл вә Рәһман.

ӘБДҮЛРӘШИД - к. Бах: Әбдүл вә Рәшид.

ӘБДҮРРӘЗЗАГ - к. Бах: Әбдүл вә Рәззағ.

ӘБДҮРРӘҺИМ - к. Бах: Әбдүл вә Рәһим.

ӘБДҮРРӘҺМАН - к. Бах: Әбдүл вә Рәһман.

ӘБДҮРРӘШИД - к. Бах: Әбдүл вә Рәшид.

ӘБДҮЛСАЛАМ - к. Әбдүл вә Салам.

ӘБДҮЛСӘЛАМ - к. Әбдүл вә Салам

ӘБДҮЛСӘМӘД - к. Бах: Әбдүл вә Сәмәд.

ӘБДҮЛХАЛИГ - к. Бах: Әбдүл вә Халығ.

ӘБДҮЛХАЛЫГ - к. Бах: Әбдүл вә Халығ.

ӘБДҮЛҺӘГ (ә) - к. һағтын гулу, кәләси.

ӨБДҮЛhӨЛИМ (ә) - к. Мүләжим хасијјәтли гул, јум-шаг хасијјәтли көлә, гул.
ӨБДҮЛhӨМИД - к. Бах: Өбдүл вә һәмид.
ӨБДҮЛhӨСӘН - к. Бах: Өбдүл вә һәсән.
ӨБДҮЛhҮСЕЈН - к. Бах: Өбдүл вә һүсејн.
ӨБДҮЛЧАББАР - к. Өбдүл вә Чаббар.
ӨБИ (ә) - к. Әсли "әб"дир, ата демәкдир. Бә'зи сөзләрин әввәлине артырыларак саһиблик мәнасыны верир. Бунун "әбу" шәкли даһа чох ишләнир.
ӨБИЛ (ә) - к. Бу да әрәбчә "әб"дән мејдана кәлмәдир. "Ата" мәнасыны ифадә едир. Бах: Әби. Бунун "Әбүл" формасы чох ишләнир.
ӨБИЛАҒА - к. Ағанын атасы. Бах: Ага.
ӨБИШ - к. "Әб" илә башлајан адларын әзизләмә формасы.
ӨБУБӘКР (ә) - к. Бәкирин атасы. Бах: Бәкир. Мәһәм-мәд пејғәмбәрин силаһдәшларындан олан илк хәлифә (632-634).
ӨБУЗӘР - Бах: Абизәр.
ӨБУТАЛЫБ - Бах: Абталыб; IV хәлифә Әлинин ата-сынын ады.
ӨБҮЛГАСЫМ (ә) - к. Гасминн атасы. Бах: Гасым.
ӨБҮЛФӨЗ (ә) - к. Әсли "Әбүлфәзл" олан бу сөзүн һәрфи мәнасы "ләјәгәттин атасы", "фәзиләттин атасы" демәкдир. Фәзиләтли, ләјәгәтли, мәзијјәтли, дәјәрли, хејирли, бәрәкәтли; фәзиләт саһиби, бәрәкәт саһиби вә с мәналары верир.
ӨБҮЛФӨТ (ә) - к. Әсли "Әбүлфәтһ" олан бу сөз гә-ләбә саһиби, зәфәр саһиби мәналары ифадә едир. Бах: һәмчинин Фәтһ.
ӨБҮЛhӨСӘН (ә) - к. һәсәнин атасы. Бах: һәсән.
ӨБҮЛhҮСЕЈН (ә) - к. һүсејнин атасы. Бах: һүсејн.
ӨВӨЗ (ә) - к. Гаршылыг, бир адамын вә ја шејин је-рини тутан; бир шејин гаршылығында верилән вә ја алынған шеј; һагг, мұкафат. мәч. интигам, гисас.
ӨВӨЗАҒА - к. Бах: Өвәз вә Ага.
ӨВӨЗБАЛА - к. Бах: Өвәз вә Бала.
ӨВӨЗХАН - к. Бах: Өвәз вә Хан.
ӨГИДӨ (ә) - к.г. Инсаннн варлыг һаггында дүшүнчәси, инамы; мәсләк, етигад, гәнаәт.

ӘГИЛӨ (ә) -, г. Бах: Агил.
ӘДАЛӘТ (ә) - к.г. Әхлаг вә һүгүг нормаларына ујгун-луг, догрулуг, һагг, һагг ишинә риәјәт, инсаф, вицдана ујгун һәрәкәт.
ӘДИБӨ (ә) - г. Әдәбли, тәрбијәли, зәриф, инчә; әдәби-јатла мәшгул олан, әдәби әсәр јазан гәдын.
ӘДИЛ (ә) - к. Тај, бәрәбәр, ујгун, бәнзәр, ејни һүгүгул.
ӘДИЛӨ (ә) - г. Бах: Әдил.
ӘДИЛАҒА - к. Бах: Әдил вә Ага.
ӘДИЛХАН - к. Бах: Әдил вә Хан.
ӘДИЛШАҺ (ә-ф) - к. Бах: Әдил вә Шаһ. Бунун "Әдаләтли шаһ" мәнасыны верән "Адилшаһ" илә әла-гәси јохдур.
ӘДНАН (ә) - к. Әрәб гәбиләләринин биринин ады, тә-миз әрәб, халис әрәб демәкдир. Бунун "иқи чәннәт", "чәннәт багы" мәнасы да вар. Бә'зиләри бу ады "газ-мачы", "отураг"кими дә изаһ едирләр.
ӘДУЛЛА (ә) - к. Әслиндә "әдл-уллаһ"ын ихтисар шәк-лидир. Аллаһын әдаләти, таһрыннн мәрһәмәти.
ӘДҺӘМ (ә) - к. 1) зил гара, түнд гара; 2) гара рәнк-ли ат.
ӘЖДӘР (ф) - к. Әждаһа (әждәрһа) - илана бәнзәр, ла-кин дөрд ајаглы вә ганадлы олан, ағзындан од пүскү-рән мифоложи бир һејван; мәч. гүввәтли, һејбәтли, горхмаз.
ӘЗӘЛ (ә) - к. Данми, һәмишәлик, әбәди; биринчи, га-баг, габагча, әввәл.
ӘЗӘЛНУР (ә) - к. Данми ишыг, әбәди нур; илкин ишыг, биринчи ишыг.
ӘЗӘЛХАН - к. Данми хан, һәмишәлик хан; илк хан, биринчи хан.
ӘЗӘЛШАҺ (ә-ф) - к. Данми шаһ, әбәди шаһ; биринчи шаһ, илк шаһ.
ӘЗӘМӨТ (ә) - к.г. Бөјүклүк, улулуг; тәмтәраг, дәб-дәбә, тәнтәнә, еһтишам.
ӘЗИЗ (ә) - к. Үрәјә јахын, севимли, чох истәкли; гијмәтли.
ӘЗИЗАҒА - к. Бах: Әзиз вә Ага.
ӘЗИЗБАЛА - к. Бах: Әзиз вә Бала.

ӨЗИЗБӨЛИМ - г. Бах: Өзиз вә Бөјим.

ӨЗИЗӨ (ә) - г. Бах: Өзиз.

ӨЗИЗКҮЛ - к.г. Өзиз вә Күл.

ӨЗИЗУЛЛА (ә) - к. Аллахын әзизи, танрынын ләјагәт-
лиси. Бах: һәмчинин Өзиз. Танры адларындандыр.

ӨЗИЗХАН - к. Бах: Өзиз вә Хан.

ӨЗИЗШАҺ (ә-ф) - к. Севимли шаһ, ләјагәтли шаһ,
гүдрәтли шаһ.

ӨЗИМ (ә) - к. Бөјүк, жүксәк, али, улу.

ӨЗИМАҒА - к. Бах: Өзим вә Аға.

ӨЗИМБАЛА - к. Бах: Өзим вә Бала.

ӨЗИМӘ (ә) - г. Бах: Өзим.

ӨЗИМХАН - к. Бах: Өзим вә Хан.

ӨЈАЛӘТ (ә) - Бәзи дөвләтләрдә өлкәнин бөлүндүҗү
инзибати вилајәт вә районларын һәр бири; мәркәздән,
өлкәнин пајтахтындан узаг олан јер.

ӨЈАН (ә) - к. Ачыг, ашкар, ајдын, бәлли олан.

ӨЈАР (ә) - к. Кәләкбаз, һиләкәр; авара.

ӨЈУБ - Бах: Өјјуб.

ӨЈУБ (нбр) - к. Әсл "онөб" дәндир, әрбчәләшдирилмиш
шәкли "әјјуб" дур. Дүшмән, јагы. Төвратда вә Гур'анда
ады чәкилән әфсанәви пәјгәмбәрләрдән биридир. Чох
сәбирли вә дөзүмлү олдугу үчүн ады сәбирлијин
символу кими галмышдыр, "Өјјуб сәбри" ифадәси зәр-
бүл-мәсәл кими инди дә ишләнемәкдәдир.

ӨКБӨР (ә) - кк. Бөјүк, улу; чох бөјүк.

ӨКИНЧИ - к. Әкин әкиб бичмәклә мәшгул олан адам,
әкин ишләри илә мәшгул олан.

ӨКРӘМ (ә) - к. Кәрәми чох олан, чомәрд, кәрәмәтли,
аличәнәб, сәхавәтли, мәрһәмәтли.

ӨЛАББАС (ә) - к. Әсли "Өлиаббас" дыр.

ӨЛАҒА - к. Әсли "Өлиаға" дыр.

ӨЛБӘНДӨ - к. Әсли "Өлибәндә" дир.

ӨЛВАН (ә) - г. Мүхтәлиф рәнкдә олан, рәнкарәнк,
рәнкбәрәнк, алабәзәк, чох рәнкли.

ӨЛВЕРДИ - к. Кафи олан, јетишән, чатан, мүсәндө
едилән.

ӨЛВИДА (ә) - к.г. Сағлыгла галма, худаһафиз!

ӨЛВИЛЈӨ (ә) - г. Өли тәрәфдары, Өлијә мәнсуб
олан. Бах: һәмчинин Өли.

ӨЛӘДДИН (ә) - к. Дини жүксәлтмәјә чалышан.

ӨЛӘКБӨР (ә) - к. Өн бөјүк, ән улу, чох бөјүк. Бу
адын "Өлиәкбәр" шәкли дә вардыр.

ӨЛӘМ (ә) - к. Байраг; нишан, әләмәт, ишарә.

ӨЛӘМДАР (ә) - к. Байрагдар, байрагчы, байраг көтүрән,
байраг дашыјан; мәч. Габагда кедән, рәибәр.

ӨЛӘСКӨР (ә) - к. Әсли "Өләсгәр" дир. Өн кичик, чох
кичик, лап кичик.

ӨЛӘҺМӘД (ә) - к. Бах: Өһмәд.

ӨЛӘШРӘФ (ә) - к. Бах: Өшрәф.

ӨЛИ (ә) - к. Уча, жүксәк, али, танры адларындандыр.

ӨЛИАББАС - к. Бах: Өли вә Аббас.

ӨЛИАҒА - к. Бах: Өли вә Аға.

ӨЛИБАБА - к. Бах: Өли вә Баба.

ӨЛИБАЈРАМ - к. Бах: Өли вә Бајрам.

ӨЛИБАЛА - к. Бах: Өли вә Бала.

ӨЛИБӨЈ - к. Бах: Өли вә Бөј.

ӨЛИБӨНДӨ (ә-ф) - к. Өли бәндәси, Өлинин тәрәф-
дары.

ӨЛИВЕРДИ - к. Өлинин вердији, Өлинин бағышладыгы
(адам).

ӨЛИВЕРӘН - к. Өли тәрәфиндән верилән, Өлинин
бәхш етдији адам-ушаг.

ӨЛИГАРДАШ - к. Бах: Өли вә Гардаш.

ӨЛИГИСМӨТ - к. Бах: Өли вә Гисмәт.

ӨЛИГУЛУ - к. Бах: Өли вә Гулу.

ӨЛИДАДАШ - к. Бах: Өли вә Дадаш.

ӨЛИДӘДӨ - к. Бах: Өли вә Дәдә.

ӨЛИӘДДИН - Бах: Өләддин.

ӨЛИӘКБӨР - Бах: Өләкбәр.

ӨЛИӘСКӨР - Бах: Өләскәр.

ӨЛИЗАМАН - к. Бах: Өли вә Заман.

ӨЛИЗАДӨ (ә-ф) - к. Өлидән олан, Өли нәслиндән
олан; Өли өвләды.

ӨЛИЈАР (ә-ф) - к. Өлинин досту, Өлинин көмәкчиси.

ӨЛИЈӘДДИН - Бах: Өләддин.

ӨЛИЈУЛЛА (ә) - к. Аллах бөјүкдүр, танры улудур.

ӨЛИЈУСИФ - к. Бах: Өли вә Јусиф.

ӨЛИКӨВСӨР - к. Бах: Өли вә Көвсәр.

ӨЛИКӨМӘК - к. Өлинин көмәји, Өлинин јардымчысы.

ӘЛИКРАМ - к.Бах: Әли вә Икрам.
ӘЛИМАҺИР - к.Бах: Әли вә Маһир.
ӘЛИМЕҺРАБ (ә) - к. Әли гиблкахы, Әли сығыначағы.
ӘЛИМӘДӘД - к.Бах: Әли вә Мәдәд.
ӘЛИМӘММӘД - к.Бах: Әли вә Мәммәд.
ӘЛИМӘРДАН - к. Бах: Әли вә Мәрдан.
ӘЛИМИРЗӘ - к.Бах: Әли вә Мирзә.
ӘЛИМРАН - к. Әслиндә Әли' вә Имран сөзләриндәндир (бах).
ӘЛИМУСА - к. Бах: Әли вә Муса.
ӘЛИМУХТАР - к. Бах: Әли вә Мухтар.
ӘЛИМШАН (ә) - к. һәр шейдән хәбәрдар олан вәзифәли шәхс, шөһрәтли алим.
ӘЛИНАҒЫ - к. Бах: Әли вә Нағы.
ӘЛИНИАЗ - к. Бах: Әли вә Нијаз.
ӘЛИПАША - к. Бах: Әли вә Паша.
ӘЛИРЗА - к. Бах: Әли вә Рза.
ӘЛИИСА (ә-иб) - к. Әслиндә "Әли" вә "Иса"дандыр (бах).
ӘЛИСАН - к Әли киими шөһрәтли, Әлијә бәнзәр, Әли киими һөрмәтли.
ӘЛИСЕЈРАН - к. Бах: Әли вә Сејран.
ӘЛИСӘТТАР - к. Бах: Әли вә Сәттар.
ӘЛИСӘФА - к. Бах: Әли вә Сәфа.
ӘЛИСӘФДӘР - к. Бах: Әли вә Сәфдәр.
ӘЛИСӘФӘР - к. Бах: Әли вә Сәфәр.
ӘЛИСКӘНДӘР - к. Бах: Әли вә Искәндәр; "Александр"ын әрәбчәләшдирилмиш шәклндир.
ӘЛИСЛАМ - к. Бах: Әли вә Ислам.
ӘЛИСОЛТАН - к. Бах: Әли вә Султан.
ӘЛИСУЛТАН - Бах: Әлисолтан.
ӘЛИСӘҺБӘТ - к. Бах: Әли вә Сәһбәт.
ӘЛИФ (ә) - к.г. Бу сөзүн мәншәјини ибраничә вә ју-нанча һесаб еләјәнләр дә вардыр. 1) дост, таныш, јолдаш; 2) әрәб әлифбасынын илк һәрфи ; мәч. дүз бәдәни олан. "Әлиф гәддин бәд нәзәрдән далдала" (Ашығ Әләскәрән).
ӘЛИФАҒА - к. Бах: Әлиф вә Аға.
ӘЛИХАН - к. Бах: Әли вә Хан.
ӘЛИҺЕЈДӘР - к. Бах: Әли вә һејдәр.

ӘЛИҺӘСӘН - к. Бах: Әли вә һәсән.
ӘЛИҺҮСЕЈН - к. Бах: Әли вә һүсејн.
ӘЛИЧАН (ә-ф) - к. Әли киими гүдрәтли вә гүввәтли, Әли киими үрәкли.
ӘЛИШ - к. "Әли" илә башлајан адларын нәвәзиш билдирән шәкли. Бә'зи рајонларымызда "Әлош" формасында да ишләнир.
ӘЛИШАН - Бах: Алышан.
ӘЛИШАҺ (ә-ф) - к. Әли шаһдыр, падшаһ Әлидир. Бах: Әли вә Шаһ.
ӘЛИШИР (ә-ф) - к. Аслан Әли, шир Әли, Әли асландыр.
ӘЛЈАР - Бах: Әлијар.
ӘЛКҮШАД (ә-ф) - к. Әлинин ачдығы; Әлинин бағышладығы.
ӘЛМАН = "Елман"ын дәјишилмиш шәкли, Бах: Елман.
ӘЛӨВСӘТ (ә) - к. Орта, ортанчыл, ара; ортанчыл (орта) Әли.
ӘЛФӘДДИН (ә) - к. Әлиф вә дин сөзләриндән јарәдылмыш аддыр. Динни әлифи демәкдир. Илк ушаға верилән адлардандыр. Бах: Әлиф.
ӘЛФИ (ә) - к. Доста, таныша, јолдаша мәхсус олан. Бах: һәмчинин Әлиф.
ӘЛФИЈЈӘ (ә) - г. Бах: Әлфи.
ӘЛҺӘСӘН - Бах: Әлиһәсән.
ӘЛҺҮСЕЈН - Бах: Әлиһүсејн.
ӘЛШАҺ - Бах: Әлишаһ.
ӘМАНӘТ (ә) - г. Гајә, диләк, арзу шиддәтли истәк, көзләнилән вә умулан шей-умма.
ӘМӘН - Бах: Аман.
ӘМӘНУЛЛА (ә) - к. Аллаһын әсиркәдји, танрынын бағышладығы.
ӘМӘНХАН - к. Бах: Аман вә Хан.
ӘМИ (ә) - к. Әсли әрәбчә "әмми" (вә ја "әму") дир Атанын гардашы; өзүндән јашча бөјүк олан кишиләргә һөрмәт әләмати оларга мүрачидәт. "Әми" илә башлајан адларын гысалтма формасы.
ӘМИКИШИ - к. Әми киими киши, әмијә бәнзәр киши.

ӘМИН (ә) - к. Иянылан, дүз; горхусуз, горхмаз; хәтирчәм олан, архајын олан; тәһлүкәсиз јер; динч, сакит, етибарлы.

ӘМИНӘ (ә) - г. Бах: Әмин.

ӘМИР (ә) - к. Әмр едән, бујуран; башчы, һөкмдар; тајфа вә өлкә башчысы.

ӘМИРАҒА - к. Бах: Әмир вә Аға.

ӘМИРАСЛАН - к. Әмир вә Аслан.

ӘМИРӘЛИ - к. Бах: Әмир вә Әли.

ӘМИРХАН - к. Бах: Әмир вә Хан.

ӘМИРЧАН (ә-ф) - к. һөкмдар руһлу, бујуран адам, башчылыг едән.

ӘМИРШАҺ (ә-ф) - к. Бујуран шаһ, әмр верән падшаһ.

ӘМИШ - к. "Әмир" илә башлајан адларын нәвазиш формасы.

ӘМРАҺ - к. Севмәк, вурулмаг, дост олмаг, ашиг олмаг мәналарыны верән "амра", "амраг", "амран" "амрамаг", "амранмаг" кими гәдим түрк сөзләриндә мүәјјән дәјишклијә уграмыш аддыр. Севимли, һөрмәтли; дост; севән, ашиг.

ӘМРУЛЛА (ә) - к. Аллаһын әмри, Аллаһын бујурдуғу, танрынын әмри. Бу ад бөјүк нәсилдән кәләнләрә, пејгәмбәр нәслиндән оланлара вериләрдәи.

ӘНБӘР (ә) - г. Әсасән һинд океанынын саһилләринә јахын суларында јашајан, франсызча "Кашалот" адланан балинаја охшар дәннз һейванынын мәдәсиндән чыхарылан, чох кәзәл гоһулу, гара рәнкли бир маддәдән һасил едилән әтирли маддә. Вахтилә бундан етирас кәтирән вә күчартырычы дәрманлар да һазырланырды. Ашыг вә шаирләр севкилисинин сачынын әтрини Чейранын көбәјиндән һазырланан мүшкә охшатдығлары кими, әнбәрә дә бәнзәдирдиләр. Мәч. кәзәл гоһу.

ӘНВӘР (ә) - к. Даһа парлаг, лап ишығлы, чох нурулу, "нур"ун чәми.

ӘНИСӘ (ә) - г. Дост, јолдаш, јахын адам, үрәк досту, үнсijәт едән.

ӘННАҒЫ - к. "Әли" вә "Нағы"нын дәјишилмиш формасы. Бах: Әли вә Нағы.

ӘНСӘР (ә) - к. Көмәкчиләр, јардым едәнләр.

ӘНТИГӘ (лат) - г. Әсли "антигус"дур. Гәдим заманлардан галма һөкәл, метал әијалар вә с. һабелә гijмәтли, дәјәрли, надир тапылан; мәч. гәрибә һаллы адамләра да бәзән дејилр.

ӘРӘБ (ә) - к. Халгын адындандыр, тәмиз, саф демәкдир.

ӘРӘСТУН (јун) - к. Әсли "Аристос"дур. 1) ән јахшы, ән кәзәл; 2) ән јахшы мәсләһәт верән, ән кәзәл мәсләһәт верән. Мәшһур јунан философу Аристотелин адынын әрәбчәләшдирилмиш шәклидир.

ӘРКИНАЗ - г. Јахынлыг мүнәсибәти гәмзәли олан; гәмзә илә, назлана-назлана.

ӘРТОҒУРУЛ - к. Шаһин гушу (гартал) кими киши, гызылгуш кими адам, тәмиз үрәкли адам, һагг тәрәфдары, һаггигәтпәрәст. Бах: һәмчинин Тоғрул.

ӘРШАД (ә) - к. Ән јеткин, ағыллы вә дүзкүн јол тутан. Бах: һәмчинин Иршад.

ӘРШӘД (ә) - к. Доғру јол тутан; ән ағыллы, чох јахшы давраһан; ағыллы вә дүзкүн һәрәкәт ејләјән, ән бөјүк.

ӘСБӘТ (ә) - г. "Сибт"ин (нәвә, нәсил, нәсил будағы) чәми.

ӘСБӘТ - Бах: Әсбат.

ӘСӘД (ә) - к. Аслан, шир.

ӘСӘДУЛЛА (ә) - к. Аллаһын шир, танрынын асланы. Дини шәриәтә көрә: Имам Әлијә верилән адлардандыр.

ӘСКИНАЗ (ф) - г. Әсли "ассигнацион"дур. Кағыз пул.

ӘСКӘР (ә) - к. һәрби хидмәтдә олан адам, дәвләтин вә өлкәннн мүнәфизәси илә әлағадар олараг ордуда хидмәт едәнләр; кичик, балача.

ӘСКӘРАҒА - к. Бах: Әскәр вә Аға.

ӘСКӘРӘЛИ - к. Бах: Әскәр вә Әли.

ӘСЛИ (ә) - г. Әсас, башлыча; илк, гәдим, мәнбәји; өзүлү, бүнвәрәси, нәсли, мәншәји; саф вә тәмизн, орижиналы.

ӘСЛИКҮЛ - г. Бах: Әсли вә Күл.

ӘСЛИХАН - г. Бах: Әсли вә Хан.

ӘСМАЈӘ - г. Бу ад инди дилнимиздә ишләнмәјән, лакин вахтилә чох ишләнмиш "ус" (ағыл, зәка; әдәб, тәрбијә,

эхлаг, аста, жаваш, ағыр) вэ фарсча "маје" (маја) сөзләриндән жаранмыш бир аддыр. Ағыл чөвһәри, эка мажасы, сағлам маја, халис чөвһәр, саф чөвһәр, маја.

ӘСМАЈЫ - г. "Әсмајә"нин башга бир шәклидир. Бах: Әсмајә.

ӘСМӘКҮЛ - г. Титрәјән күл, титрәјән чичәк, ојнајән күл, әсән чичәк.

ӘСМӨНҮР - г. Титрәјән ишыг, ојнашан парылты.

ӘСМӨР (ә) - г. "Сәмәр" сөзүнүн чәми. Ахшам жынагы, ахшам (кечә) сөһбәти, кечә гаранлыгы, мәч. Го-нур, гараһныз, бугдагы, гарабугдајы.

ӘСМӨТ - Бах: Исмөт.

ӘТАЈӘ (ә) - г. Һәдијәләр, бәхшишләр, төһфәләр.

ӘТИР (ә) - г. Мүхтәлиф биткиләрдән вә с. алынан көзәл гохулу мајә; спиртдә назырланмыш рајиһәли чөвһәрләрин мәһлулу.

ӘТИРШАҺ (ә-ф) - г. Әтирли жарпағлары олан көзәл гохулу битки.

ӘТЛАЗ - Бах: Атлаз.

ӘТИГӘ - Бах: Әнтигә.

ӘТТИГӘ - Бах: Әнтигә.

ӘФҒАН (ф) - к. Дад, фәрјад, налә, фәған, инләмә.

Иран дилләри групуна дахил олан вә әсасән Әфғаныстан Республикасында јашајән халг вә бу халга мәнсуб олан адам.

ӘФӘНДИ (јун) - к. Әслиндә "аитһента"дыр. Саниб, һаким, сөзү кечән адам; чәнаб, аға; руһаниләрә верилән ад, молла; һөрмәт әләмәти олараг кишиләрә вә гадынара (ханым әфәнди) мүрачигә; тәрбијәли, дүзкүн, һәгигәтпәрәст. Вахтилә Түркијәдә охумуш, савадлы адамлар үчүн ишләдилән үнвандыр: Әһмәд Мидәт әфәнди, Начи әфәнди, Әли әфәнди вә с.

ӘФЗӘЛ (ә) - к. Артыг, даһа артыг, чох, фәзиләти чох олан, даһа гижмәтли, чох үстүн, ән јахшы, ән дәјәрли.

ӘФЗӘЛӘДДИН (ә) - к. Динни ән лајиглиси, динни фәзиләтлиси, динни даһа гижмәтлиси. Бөјүк Азәрбајчан шаири Хаганинин ады.

ӘФИГӘ (ә) - г. Үстүн олан, үстүн.

ӘФИФӘ (ә) - г. Иффәтли, намуслу, исмәтли, һәјәли, тәмиз.

ӘФЛАТУН (јун) - к. Әсли "платјс" сөзүндәдир. Енликүрәк, долубәдәтли, көк. Мәшһур јуан философу Платонун (Сократын тәләбәси олмушдур) әрбчәләшдирилмиш адыдыр. Мәч. бачарыгы һәким, логман, бачарыгылы философ вә һаким мәналарында да ишләнир.

ӘФРАНД (ф) - к. Дәбдәбә, әзәмәт, тәнтәнә.

ӘФРАСИЈАБ - к. Гәдим түрк рәвәјәтләриндә Иран-Туран мүһарибәләринин мәшһур гәһрәмәни, түркләрин-туранлыларын бөјүк һөкмдары. Алпәр Тунганин фарлашдырылмыш шәкли. Иран дастанларында вә Фирдовсинин "Шаһнамә"синдә бу ада тәсадүф олунур. Зәһми, һәјбәтли, горхун. "Алпәр Тунга" исә ашағыдакы мәналары верир: икидләрин икиди, чәсурларын чәсуру, рәшадәтли икид, чәсур гәһрәмән.

ӘФРУЗ (ф) - к.г. Шәләләндирән, парладан, ајдынлашдыран, јандырыб-јахан, аловландыран, ишыгландыран; шәлә, парылты.

ӘФСАНӘ (ф) - г. Нағыл, әсли олмајән һекајә, рәвәјәт, әсәтир; дилләрә дүшән һадисә, дастан.

ӘФСӘР - к. Фарсча: тач, бәр-бзәкли, гаш-дашла бзәдилмиш, баша гојулан кејим. Әсли алманча "оффизнер" олан бу ад "забит" мәнасыны верир.

ӘФШАН (ф) - г. Сачан, сәпән, сәпәләјән, дағыдан, јајән.

ӘФШАР - к. Иши нағд көрән вә һәлл еләјән. Оғузларын 24 бојундан бири һесаб едилән тајфанын ады. Бу ад "ов" вә "әр" (овшар) сөзләриндән ибарәт олуб, "өвдә мәһарәт кестәрән икид" мәнасында да изаһ едилир. Азәрбајчанын таныммыш шаири вә рәссамы Садыг бәј Әфшарын (1533-1610) тәхәллүсү.

ӘҺӘД (ә) - к. Бир, тәк, ваһид, тәкчә.

ӘҺӘДАҒА - к. Бах: Әһәд вә Аға.

ӘҺӘДБАЛА - к. Бах: Әһәд вә Бала.

ӘҺӘДӘЛИ - к. Бах: Әһәд вә Әли.

ӘҺӘДУЛЛА (ә) - к. Аллаһ бирдир, танры ваһиддир.

ӘҺӘДХАН - к. Бах: Әһәд вә Хан.

ӘҺӘДШАҺ (ә-ф) - к. Ваһид шаһ, јекәнә падшаһ.

ӘҺЛИЈӘ (ә) - г. Ләјәргәтли, етибарлы, сәләһијәтли, әлә өрәшдирлмиш, әһиләшдирилмиш.

ӘһЛИМАН (ә) - к. Әслиндә "әһли-иман"дыр. Е'тигад еләжән, инанан, диндар.
ӘһМӘД (ә) - к Тәрифәләжиг, бәјәнилмиш, мәдһ едил-мәјә лајиг.
ӘһМӘДАҒА - к. Бах: Әһмәд вә Ага.
ӘһМӘДӘЛИ - к. Бах: Әһмәд вә Әли.
ӘһМӘДИЈӘ (ә) - к. Әһмәдә аид, Әһмәдә мәхсус. Бах: Әһмәд.
ӘһМӘДҒАР (ә-ф) - к. Әһмәдин досту, Әһмәдин көмәкчиси.
ӘһМӘДХАН - к. Бах:Әһмәд вә Хан.
ӘһМӘДЧАМАЈ (ә) - к. Бах: Әһмәд вә Чамал.
ӘһМӘДШАһ (ә-ф) - к. Шаһ Әһмәд, падшаһ Әһмәд.
ӘһСӘН (ә) - к. Чох көзәл, ән јахшы, даһа гәшәнк; тәриф билдирир: афәрин, бәракаллаһ.
ӘЧӘБӘЛИ (ә) - к. Әлинин һејрәти, тәәччүбү, мө'чү-зәси. Јахшы әли, һејрәт догуран Әли, Бах: һәмчинин Әли.
ӘЧӘБЗӘР (ә-ф) - г. Гејри-ади гызыл, чох гәрибә вә көзәл гызыл, мәч. көзәл, гәшәнк гыз (гадын).
ӘЧӘБНАЗ (ә-ф) - г. Гәрибә, әдалы (гыз), фүсункар назлы (дилбәр).
ӘЧӘБНУР (ә) - г. һејрәт догуран ишыг, гәрибә парылты.
ӘЧӘМИ (ә) - к. Әрәбләрин гејри-әрәб милләтләрә вердији аддыр, гејри-әрәб; фарс (јахуд иранлы); мәч., бацарыгсыз, хам, тәчрүбәси олмајан, мәсләк вә сәнәтнин билмәјән; јад, өзкә. XII әсрдә јашајыб јаратмыш көркәмли Азәрбајчан ме'мары, Нахчыван ме'марлыг мәктәбинин баниси Әчәми Әбубәкр оғлу Нахчыванинин ады.
ӘШИР - Бах: Ашир.
ӘШРӘФ (ә) - к. Шәрәфли, чох әзиз, даһа шәрәфәтли; мүбарәк, угурлу.
ӘШРӘФИЈӘ (ә) - г. Бах: Әшрәф.

Ж

ЖАЛӘ (ф) - г. Шәбнәм; шеһ, сәһәрләр јарпаг вә чичәкләрин үзәриндә олан су дамчылары; мәч. көз јашы.

З

ЗАБИЛ (ф) - к. Тарда бир пәрдә вә мугамлардан биринин ады (Забул сөһа).
ЗАБИТ (ә) - к. Орду вә донанмада команда һеј'әтинә мәнсуб олан шәхс, рүтбәли һәрбчи, әмр едән; зәбт едән; алан, тутан.
ЗАБИТӘ (ә) - г. Гајда, ганун, низам, асајиш, интизам; бир јерин (шәһәр, рајон, гәсәбә вә с.) интизам вә асајиш ишләринә бахан инзибатни идарә, полис вә јандарма идарәси.
ЗАБИТХАН - к. Бах: Забит вә Хан.
ЗАКИР (ә) - к. Зикр едән, тәсбәһ чевирә-чевирә дуа едән, аллаһын адларыны вә сифәтләрини бир-биринин ардынча сөјләјиб тәкрар едән, вирд илә мәшгул олан, јада салан, адыны чәкән.
ЗАКИРӘ (ә) - г. Бах: Закир.
ЗАЛ (ф) - к. Ағсагал вә јашлы адам, сачы-саггалы ағармыш. Фирдовсинин "Шаһнамә" әсәринин гәһрәманы бу ады пигментсизлик һәтичәсиндә анадан түкләри ағ догулдуғу үчүн алмышдыр.
ЗАЛІХА (иб) - г. Әслиндә "Зелика"дыр, "Зүләјха" ады да бу сөздәндир. Сүрүшкән, сүрүшән. "Азәрбајчан дилинин изаһлы лүгәти"ндә бу сөз азәрбајчанча "Туттун бәнөвшәји" рәңкдә чохлу чичәкләри олан зәһәрли бир битки" кими дә изаһ едилир.
ЗАМАН (ә) - к. Вахт, мүддәт, чаг, дөвр, мөвсүм.
ЗАМАНХАН - к.Бах: Заман вә Хан.
ЗАМБАГ - Бах: Занбаг.
ЗАМИН (ә) - к. Зәманәт верән адам, замин дуран, бојнуна чәкән, бојун олан, тә'минат верән.
ЗАМИР (ә) - к. Әсли "зәмир"дир. Үрәк, гәлб; бир шејин вә ја кимсәнин ич үзү, дахили; вичдан; сәмими вә дахили дујғу; грамматикада әвәзлик.

ЗАНБАГ (ә) - к. Узун саплагы вә көзәл гоухулу бөйүк күлләри олан бир битки.

ЗАРИФ - Бах: Зәриф.

ЗАТИ (ә) - к. Бүнөврәсиндә олан, әслиндә вә көкүндә олан, әсәб-нәсәбли, анадан кәлмә, фитри, чөвһәри тәбни олан; фәрди.

ЗАУР (ә) - к. Әсли "заир"дир. Гонаг, башчәкән, зијарәт еләјән.

ЗАҺИБ (ә) - к. "Зәһәб"дәндир. Јол кедән.

ЗАҺИД (ә) - к. Дүнјанын зөвг вә не'мәтләриндән әл чәкиб вахтыны дини ибадәт етмәклә кечирән адам, аскет, ибадәтлә мәшгул олан; пәһризкар, тәрки-дүнија; мәч. чәмијјәтдән, инсанлардан узаг гачан, гапалы һәјәт кечирән.

ЗАҺИДӘ (ә) - г. Бах: Заһид.

ЗАҺИР (ә) - к. Ачыг, ашкар, ајдын, мејданда олан; һәр һансы бир шејин һаричи көрүнүшү вә көркәми.

ЗАҺИРӘ - (ә) - г. Бах: Заһир.

ЗЕЈБӘ (ф) - г. "Зиба" сөзүнүн дәјишиклијә уграмыш шәкли, Бах: Зиба.

ЗЕЈГӘМ (ә) - к. Аслан, шир.

ЗЕЈДУЛЛА (ә) - к. Аллаһын артырдыгы, танрынын чо-халтдыгы; буну инчәсәнәт, сөз сәнәти кими изаһ едән-ләр дә вар.

ЗЕЈНАБДЫ (ә) - к. "Зејналабдин"ин деформасијаја угра-мыш шәкли.

ЗЕЈНАЛ (ә) - к. 1) јахшы; 2) "Зејналабдин"ин ихтисар едилмиш шәкли; 3) нәслин (әрәбчә "ал") јарашыгы, бәзәји, гаш-дашы (әрәбчә "зејн").

ЗЕЈНАЛАБДИН (ә) - к. Әслиндә "Зејналабидин"дир. Ибадәтлә мәшгул оланларын бәзәји, јарашыгы, јахуд дә садәчә олараг ән јахшы ибадәт едәнләр.

ЗЕЈНӘБ (ә) - г. 1) Гијмәтли даш-гаш, чаваһират; 2) атанын јарашыгы, бәзәји, гијмәтли даш-гашы; 3) буну көк, долу бәдәнли кими дә изаһ еләјирләр.

ЗЕЈНӘДДИН (ә) - к. Динин бәзәји, јарашыгы.

ЗЕЈНИ - к. "Зејн"лә башлајан киши адларынын биринчи һиссәси вә гысалтма формасы; гијмәтли чаваһирата аид олан, јарашыгла бағлы.

ЗЕЈНУЛЛА (ә) - к. Аллаһын бәзәји, танрынын јахшы бәндәси.

ЗЕМФИРА - г. Бу ад һаггында ики фикир вардыр: 1) ибраничә "маһны" мә'насыны верир. 2) јунанча "саппһеи-рос" вә ибраничә "саппир"ин румын вә башга дилләр-дәки халгын данышыг дилиндән алынмыш шәклиндәдир, көј јагут мә'насындадыр.

ЗЕНФИРА - г. "Земфира"нын дәјишилмиш формасыдыр. Бах: Земфира.

ЗЕҺНИ (ә) - к. Ағла мәхсус, камала аид, ағылла иш көрән, истә'дадла бағлы олараг.

ЗӘБӘРЧӘД (ә) - г. Зүмрүдә бәнзәр јашылымтыл рән-кә дә гијмәтли бир даш.

ЗӘБИ (ә) - к. Әсли "зәбин"дир. Гурбанлыг вә ја гурбан кәсилмиш.

ЗӘБИУЛЛА (ә) - к. Аллаһын гурбанлыгы, танрыја кә-силмиш гурбан, аллаһ гурбаны.

ЗӘКӘРИЈЈӘ (ибр) - к. Әсли "Зәкәрија"дыр, Авропада "Закар", "Захар", "Захария", "Захарија" вә башга форма-ларда ишләдлр. Әфсанәви Исраил пејгәмбәринин ады олмушдур. Бу ад ики чүр мә'наландырылар: 1) киши, киши чинси, еркәк; 2) хатырланан, аллаһын јадда сах-ладыгы адам.

ЗӘКИ (ә) - к. Зәкалы, дүшүнчәли, ағыллы, фәрәсәтли, кәскин зәкасы олан, истә'дадлы; анлајышлы.

ЗӘКИЈЈӘ (ә) - г. Зәки.

ЗӘКУЛЛА (ә) - к. Аллаһын ағыллы, зәккалы, дүшүн-чәли бәндәси.

ЗӘЛИМХАН - к. Әзијјәт чәкән хан, зүлмдә олан хан, сыхынтыда олан хан.

ЗӘМАНӘ (ә) - г. Заман, вахт; мәч. тале, гәдәр, бәхт.

ЗӘМАНӘТ (ә) - к.г. Замин олма, заминлик, мәс'улиј-јәт, бојнуна көтүрмә.

ЗӘМИНӘ (ә) - г. 1) јер; мүнит, шәрант, илкин шәрт, әсасы олан; 2) бојун олма, тә'минат, зәманәт.

ЗӘМИРӘ (ә) - г. Бах: Замир; әвәз олунан (јә'ни оғлан олмаса да олар).

ЗӘНИ (ф) - г. Гадына аид, арвада мәхсус олан.

ЗӘНУБӘР - г. "Сәнубәр"ин дәјишилмиш формасы. Бах: Сәнубәр.

ЗЭНУРӨ (э) - г. Эсли "зэнур"дэндир, ишыгылы, ајдын, парлаг демәкдир.
ЗЭРАВШӨ - Зэрәфшанын дәјишклијә уграмыш шәкли. Бах: Зэрәфшан.
ЗЭРБАЧЫ - г. Гызыл кими көзәл (гыз, бачы), зәрлә бәзәнмиш.
ЗЭРБӘЛИ (э) - к. Әли вурушу, Әли зәрбәси, Әли нахшыы, Әлинин дамгасы.
ЗЭРБИ (э) - к. Вурушан, дөјүшән; "Зәрбәли" адынын гысалтма формасы.
ЗЭРГӘЛӘМ (ф-э) - к.г. Гызыл гәләм, гызыл чубуг, зәрли јазы, гызыл нахшы.
ЗЭРДҮШТ - к. Атәшпәрәстләрнин пејгәмбәрнинн ады. Бу адын эсли вә мәнәсы ыггында дүнјанын мүхтәлиф алимләрни мүхтәлиф чүр фикир сөјләјирләр. Гәдим Авеста дилинде "Заратуштра" (Зороад, Зарад, Ороаст вә с. формалары да олудур) сонралар дәјишиләрәк мүхтәлиф формалар ала-ала индики шәклиндә кәлиб бизә чатмышдыр. Бәзиләри буну "гоча дөвәләрин саһиб", "гызылы рәнкли дөвәләрин јијәси", "дөвә сахлајан", бәзиләри дә садәчә олараг "сарбан", "гоча дөвәләр", "дөвәләр" вә с. кими изәһ едирләр. Буну ода, атәшә ситәјиш едән, атәшпәрәст әфсанәви бир шәхсијәтнин ады кими дә мәнәландырырлар.
ЗЭРӘНДАМ (ф) - г. Бәдәни гызылдан олан, бәдәни чох көзәл олан, көзәл гамәтли, әндамлы.
ЗЭРӘНКИЗ (ф) - г. Садәчә олараг фарсча "зәррин" до адланыр. Нәрфи мәнәсы "гызыл сәпән", "зәр сачан"дыр.
ЗЭРӘНКҮЛ (ф) - г. Әслиндә "Зәрринкүл"дэндир. Нәрфи мәнәсы беләдир: "зәрли күл", "гызылдан олан чичәк".
ЗЭРӘФШАН (ф) - г. Гызыл сәпән, гызыл сачан, парлаг.
ЗЭРЗИБА (ф) - г. Гызыл илә бәзәнмиш; бәзәкли палтар; чавахират, гижмәтли әшјалар.
ЗЭРИ - г. Бах: Зәрли. "Зәр" илә башлајан адларын гысалтма формасы.
ЗЭРИНӨ (ф) - г. Гызылла бәзәнмиш, гызыл бәзәк; зәрли вә гижмәтли кејим; гызылдан һазырланмыш, гызылдан олан.

ЗЭРИНКҮЛ - Бах: Зәрринкүл.
ЗЭРИНТАЧ - Бах: Зәрринтач.
ЗЭРИФ (э) - к.г. Инчә, зәиф, чансыз; мәч. назик, гәшәнк, көзәл, јарашыгылы.
ЗЭРИФӘ (э) - г. Бах: Зәриф.
ЗЭРИШ - г. "Зәр" илә башлајан адларын нәвазиш билдирән формасы.
ЗЭРЈЕТӘР - г. Даһа гызыл (јәни гыз) истәмирик, гыз бәсдир мәнәсындадыр.
ЗЭРКӘР (ф) - к. Гызылдан, гижмәтли шәјләрдән бәзәк әшјалары гајыран уста.
ЗЭРКҮЛ (ф) - г. Гызылдан олан күл, гызыл күл.
ЗЭРЛИ - г. Фарсча "зәр" сөзүнә азәрбајчанча "ли" шәкилчәси артырмаг јолу илә јарадылмыш аддыр. Үзәрнә зәр чәкилмиш, зәрлә ишләнмиш, гызылла өртүлмүш, зәрлә бәзәнмиш; зәрлә ишләнмиш парча.
ЗЭРМӘХМӘР (ф-э) - г. Истеһсалында зәрли вә ипәк саплардан истифадә едиләрәк тохунмуш парча нөвү.
ЗЭРНИКАР (ф) - г. Әсли "зәр" вә "некар" сөзләриндэндир. Гызылла нахышланмыш, гызылла бәзәнмиш, зәр нахышлы; мәч. гызыл кими, көзәл, севкилли, јар.
ЗЭРНИСӘ (ф-э) - г. Гызыл гадын, гызыл кими гадын.
ЗЭРНИШАН (ф) - г. Гызыл нишан, гызылла, зәрлә һәкк едилмиш вә ја ишләнмиш (гылынч вә бшга әшјаларын үзәрнә гызылмыш јазы, мөһүр вә с.); зәрли, бәзәкли парча, зәрлә ишләнмиш парча вә с.
ЗЭРНУР (ф-э) - г. Гызыл кими ишыг верән, гызылын парылтасы, ишыгы.
ЗЭРНУРӨ (ф-э) - г. Бах: Зәрнур.
ЗЭРОШ - г. "Зәр" илә башлајан адларын нәвазиш шәкли.
ЗЭРВШӨ - "Зэрәфшанын" дәјишклијә уграмыш формасы. Бах: Зэрәфшан.
ЗЭРПАРӨ (ф) - г. Гызыл парчасы, гызыл тикәси, гызылдан олан һиссә.
ЗЭРРИ - Бах: Зәри вә Зәрли.
ЗЭРРИНКҮЛ (ф) - г. Гызыл кими күл, гызылдан һазырланмыш чичәк, гызылдан гајрылмыш вә ја гызылдан олан күл.

ЗЭРРИТАЧ (ф) - г. Гызыл тач, гызылдан дүзэлдилмиш тач, гызылдан олан бээкли баш кејими.
ЗЭРСӘДӘФ (ф-ә) - г. Гызыл сәдәф. Бах: һәмчинин Сәдәф.
ЗӨРТАМАМ (ф-ә) - г. Гызыл (ја'ни гыз) даба бәсдир мә'насындадыр.
ЗӨРТӘКИН - г. Гызыл кими, гызыла бәнзәр (гыз, гадын).
ЗӨРХАНЫМ - г. Гызыла бәнзәр ханым; гәшәнк, көзәл.
ЗӨРХАРА (ф) - г. Зәрли ипәкдән тохунмуш парча, парылдајан шах ипәк парча.
ЗӨРХАТЫН - г. Гызыл кими гадын (ханым); көзәл, көјчәк.
ЗӨРЧАМАЛ (ф) - г. Гызыл үзлү көзәл, гызыл чөһрәли (гыз, гадын).
ЗӨФӨР (ә) - к. Гәләбә, галибијјәт, мәгсәдә чатма, угур.
ЗӨҺРА (ә) - г. Парлаг, парылты, парлаг үзлү, ән ишыгылы, күл үзлү.
ЗИБА (ф) - г. Бәзәкли, көзәл, јарашыгылы, зинәтли, гәшәнк, көјчәк.
ЗИБАКҮЛ - г. Бах: Зибә вә Күл.
ЗИБЕЈДӘ - Бах: Зүбејдә.
ЗИВӨР (ф) - г. Бәзәк, јарашыг, зинәт.
ЗИЈА (ә) - к. Ишыг, нур, ајдынлыг.
ЗИЈАД (ә) - к. Артыг, чоһ, артыгылыг.
ЗИЈАДАР (ә-ф) - к. Ишыгылы, нурлу, парлаг, ајдын.
ЗИЈАДХАН - к. Бах: Зијад вә Хан.
ЗИЈАРӘТ (ә) - к. Мүгәддәс сажылан бир јерә кетмә; бирини көрмәјә вә онунла көрүшүб сөһбәт етмәјә кетмә; көрүшмә, визит.
ЗИЈАТАЈ - к. Ишыга бәрәбәр, ишыга тај олан, ишыгла бир тутулан, ишыга бәнзәр, ишыг кими.
ЗИЈАФӘДДИН (ә) - к. "Зијәфәт" вә "дин" сөзләриндәндир. Динин тәнтәнәси, динин чәлалы.
ЗИЈАФӘТ (ә) - к.г. Бөјүк гонагылыг, тәнтәнәли гонагылыг.
ЗИЈӘДДИН (ә) - к. Әслиндә "зијәддин"дәндир. Динин ишыгы, динин парылтысы.

ЗИЛЛИ - к. Әрәбчә "зил" сөзүнә әзәрбајчанча "ли" шәкилчиси артырмагла јарадылмыш аддыр. Көлкәси олан; һавадары, һимајәчиси олан.
ЗИЛХУМАР (ә) - г. Әсли "зулхумар"дыр. Тамамила кефли, бәрк сәрхош, лап хумарланан. Бах: һәмчинин Хумар.
ЗИНЈӘТ (ә) - г. Әсли "зинәт"дир. Јарашыг, бәзәк.
ЗИРӘДДИН (ә) - к. Дини зијарәт едән, зијарәт едән гонаг. "Динин дүјмәси" мә'насы да вардыр.
ЗИРӘНК (ф) - к. "Зирәк" сөзүнүн дәјишилмиш шәкли. Дирибаш, чәлд, чевик, бачарыгылы.
ЗӨҺРАБ - Бах: Сөһраб.
ЗӨҺРӘ (ә) - г. Күнәш системинә дахил олан једди улдуздан бири вә ән парлагы; Венера планетинин ады; Карвангыран; мөч. ешг иләһәси, парлаг.
ЗҮБЕЈДӘ (ә) - г. Әсли "зүбдә"дәндир. Әсас, маја, чөһәр, гајмаг; хүласә, нәтичә; ән бәјәнилмиш, ән сечилмиш.
ЗҮБЕЈИР (ә) - к. Күчлү, гүввәтли; агыллы, дүшүнчәли.
ЗҮЛАЛ (ә) - к. Сәрин су, дуру булаг сују, саф су; мүрәккәб үзви маддә.
ЗҮЛЕЈХА - г. "Зелика" (Залха) адынын дәјишилмиш шәклидир. Бах: Залха.
ЗҮЛГӘДӨР (ә) - к. Әрәб гәмәри илнин он биринчи ајынын адындандыр. Әслиндә "зилгә"дәндир.
ЗҮЛӘЧЧӘ (ә) - г. Әслиндә "зиләччә"дир. Әрәб гәмәри тәгвиминин он икинчи ајынын ады.
ЗҮЛҮ - к.г. "Зүл" илә башлајан адларын ихтисар вә әзизләмә шәкли
ЗҮЛФӘЛИ (ф-ә) - к.Әлинин сачы, Әлинин түкү, сачы, зүлфләри.
ЗҮЛФИ (ф) - к.г. Зүлфләри олан, сача мөхсус олан, һөрүклү, телли. "Зүлф" илә башлајан адларын ихтисар вә нәвазиш шәкли кими дә ишләнир.
ЗҮЛФИГАР - Бах: Зүлфугар.
ЗҮЛФИЗӘР (ф) - г. Сачлары, телләри гызыл кими олан, гызыл сачлы (гыз).
ЗҮЛФИЈӘ (ф) - г. Бах: Зүлфи.

ЗҮЛФИНАЗ (ф) - г. Зүлфләри вә назы олан (гыз, гадын).

ЗҮЛФУНАЗ (ф) - Бах: Зүлфиназ.

ЗҮЛФИНАЗ (ф-ә) - г. Зүлфләри парылтылы олан, парылдаган сачлары олан.

ЗҮЛФУНУР - Бах: Зүлфинур.

ЗҮЛФУГАР (ә) - к. Икки ағызлы гылыч. Дини әфсанәжә көрә куја көждөн жерә енмиш бу гылыччы Мәнәмәд пејгәмбәр имам Әлијә бағышламаышдыр. Әлинин гылыччына верилән аддыр.

ЗҮМРҮД - г. Јуанча "смарагдос", әрәбчә "зүм(үр)рүд" кими ишләнән бу сөзүн азәрбајчанча бир нечә мәнәсы вар: 1) јашыл рәнкли, парлаг, гижмәтли бир даш; 2) јашыл рәнкли, јамјашыл (рәнк билдирир); 3) әфсанәви бир гушун ады (әбадијәт рәмзи кими ишләнир).

И

ИБАД (ә) - к. "Әбд"ин чәмидир, Гуллар, көләләр, бәндәләр.

ИБАДУЛЛА (ә) - к. Аллаһын бәндәләри, көләләри, гуллары; адамлар, инсанлар (динә көрә Аллаһын хәлг етдикләри).

ИБАРӘТ (ә) - к. Мүтәшәккил, тәртиб олуноуш, дүзәлмиш; ифадә. чүмлә, сөз; сөз сөјләмә тәрзи, тәркиб.

ИБИ - к. Әввәли "иб"лә башлајан адларын нәвазиш формасы.

ИБИШ - к. "Ибраһим" адынын әвизләмә шәкли.

ИБРАҺИМ (иб) - к. Әли "Абрам"дыр. Јүксәк ата, бөјүк ата, һәгигәтләрин атасы мәнәсыны верир. Бејнәлхалг адлардандыр. Бәзи халгларда Абраһам, Абраһамс, дикәрләриндә исә Аврам, Авраам, Авраамий вә с. Шәкилдә ишләнир. Динә көрә Ибраһим ән бөјүк пејгәмбәрләрдән дөрдүнчүсүдүр. Гур'анда вә Библијада ады чәкилән бу пејгәмбәрнин һаггында чохла әфсанәләр вардыр.

ИБРАҺИМХӘЛИЛ (иб-ә) - к. "Ибраһим алаһын достудур" демәкдир. Бах: Ибраһим вә Хәлил.

ИБРӘТ (ә) - к. Нүмунә; дәрс; өјүд, нәсиһәт.

ИГБАЛ (ә) - қ. Тале, бәхт, бәхти кәтирмә, иши јахшы олма, хошбәхтлик.

ИГДАМ (ә) - к. Иралилајиш, тәшәббүс етмә, башлама. Адәтән илк оғлан ушагына бу ад гојулур.

ИГЛИМӘ (јуи) - г. "Клима" срзүнүн әрәбчәләшдирилмиш шәклидир. Бир јерин, өлкәнин метеорологи шәрәитинин аб-навасы, вәзијәти, хүсусијәтләри (иглими); дијар, өлкә, мәмләкәт.

ИГРАР (ә) - к. Гәрарлашдырма, јербәјер етмә; сөзүндә мөнхәмлик, әһдиндә вәфалы олма; етираф; гәрар.

ИДРИС (иб) - к. Бу адын да мүхтәлиф мәнәсы вардыр: 1) вәтәни Авропа вә Гәрби Асија олан һүндүр бөјлу тиканлы бир кол. Бу колун һүндүрлүјү бәзән 8-10 метрә чатыр. Аг рәнкли, көзәл гохулу чичәкләри олуру. Бу чичәкләри гурудуб әвдијјат дүзәлдирләр. 2) тәрбијә сләмәк, өјрәтмәк, тәһсил вермәк, охутмаг. 3) Әфсанәви бир пејгәмбәрнин адыдыр. Куја илк дәфә тикәш тикән адамдыр, тәһсил вермәк, өјрәтмәк мәнәсы да онун бу сәнәти илә бағлыдыр. Дәрзиләрин устады сајылыр.

ИЗЗӘДДИН (ә) - к. Динин гүдрәти, күчү; динин гижмәти, дәјәри, етибары; динин шәрәфи, һөрмәти.

ИЗЗӘТ (ә) - к.г. Дәјәр, гижмәт; һөрмәт, шәрәф, етибар, етирам; күч, гүдрәт; бөјүклүк, учалыг.

ИЗЗӘТАҒА - к. Бах: Иззәт вә Аға.

ИЗЗӘТБӘЈИМ - г. Бах: Иззәт вә Бәјим.

ИЗЗӘТӘЛИ (ә) - к. Бах: Иззәт вә Әли.

ИЗЗӘТУЛА (ә) - к. Аллаһын һөрмәтли (бәндәси), Танрынын шәрәфлиси.

ИЗЗӘТХАНЫМ - г. Бах: Иззәт вә Ханым.

ИКРАМ (ә) - к. һөрмәт, етирам, әвизләмә, кәрәм кәстәрмә; һәдијјә вә ја бәхшиш шәклиндә һөрмәт етмә.

ИКИДӘЛИ - к. Чәсур Әли, горхмаз Әли, чәсарәтли.

ИКИДХАН - к. Гоцаг, чәсарәтли, чәсур хан, гәһрманлыг вә мәрдлик кәстәрән хан. Бах: Хан.

ИЛАҺӘ (ә) - г. Антик мифолокијада вә бәзи динләрдә гадын аллаһ, гадын чинсли мәбүд, бүт, мәч. чанан, севкили, дилбәр; ешг пәриси.

ИЛГАР - к.г. Басгын, һүчум, ахын; сүвари һүчуму илә дүшмәни тарач еләмә, тәләсиклик., ити һәрәкәт еләмә, тез; гәдимдә ат жарышлары.

ИЛДЫЗ - Бах: Улдуз.

ИЛДЫРЫМ - к. Һавада топланмыш атмосфер елек-трикинни ани олараг парылтысы, мәч. ити, сүр'әтли, чәлд.

ИЛЛАС - к. Бу адын мәншәји дәгиг мә'лум дежил. Бу-нун јунанча "Һелиос" (күнәш), ибраничә "елијаһ" (алла-һым, танрынын күчү) вә түркчә "мерсин ағачы" (гышда јарпагларыны төкмәјән бир ағач) олдуғуну јазырлар. Библијада "Елиа" кими гејд олунубдур

ИЛКИН - к. Илк олараг, биринчи олараг, ән әввәл, илк, биринчи; илк өвлад андан оlanda бу ад гојулур
ИЛКНУР - к. Илк ишыг, биринчи нур, биринчи ушаг; өвлад, бу ад да илк ушаға гојулур

ИЛТИЗАМ (ә) - к. Өз үзәринә алма, сөз вермә, бој-нуна көтүрмә, өзү үчүн борч һесаб етмә; имтијаз, мә-с'улијјәт, вәзифә билмә

ИЛТИМАС (ә) - к. Хаһиш, миннәт

ИЛТИФАТ (ә) - к. Лүтфкарлыг етмә, меһрибанлыг, һусн-рәғбәт, лүтф кәстәрмә; мәрһәмәт, е'тина; диггәт вермә

ИЛҺАМ (ә) - к. Руһланма, руһ чошғунлуғу, тәб, јүк-сәк һәвәс, јарадычы фикрин јүксәлиши; шөвгләнмәк

ИЛҺАМӘ (ә) - г. Бах: Илһам

ИМАМ (ә) - к. Мүсәлман үммәтинин намазына башчы-лыг едән, бир мәнәлләдә вә ја рајонда никаһ, өлүм вә с. дини ишләрә бахан руһани шәхс; башчы, рәнбәр, мәз-һәб вә ја тәригәт башчысы; шнә мәзһәбинин башчысы сажылан Әли вә онуну өвләдларына верилән ад; бә'зи кичик әрәб дөвләтләриндә дөвләт башчысы; елм вә сә-нәтдә сөзү кечән адам, мәшһур шәхс

ИМАМАЛЫ - "Имам" вә "Әли"дән јаранмадыр

ИМАМВЕРДИ - к. Имамын вердији (адам), имамын бәхш етдији (шәхс)

ИМАМГУЛУ - к. Бах: Имам вә Гулу

ИМАМӘДДИН (ә) - к. Динин башчысы, рәнбәри

ИМАМӘЛИ - к. Бах: Имам вә Әли

ИМАМӘТ (ә) - г. Имамлыг, мәзһәб ишләринә рәнбәр-лик етмә, дини рәнбәрлик, имам вәзифәси

ИМАМЈАР (ә-ф) - к. Имамын досту, имамын көмәк-чиси

ИМАМНӘЗӘР - к. Бах: Имам вә Нәзәр

ИМАМХАН - к. Бах: Имам вә Хан

ИМАМЧАН (ә-ф) - к. Имамын чаны, үрәји

ИМАН (ә) - к. Инам, дәрин инам, инанма., е'тигад, гә-бул етмә, наил рома

ИМАНВЕРДИ - к. Имамнын вердији, бәхш етдији (адам)

ИМАНГУЛУ - к. Бах: Иман вә Гулу

ИМАНӘЛИ (ә) - к. Бах: Иман вә Әли

ИМАНХАН - к. Бах: Иман вә Хан

ИМАШ - к. "Имам" вә "Иман" илә башлајан адларын әзизләмә формасы

ИМПЕРИАЛ (лат) - г. Әсли "империалис"дир. Чара, иператора мәхсус олан. 1755-чи илдән он манатлыг рус гызыл пулу; 1897-чи илдән Бөјүк Октябр Социалист ингилабына гәдәр исә он беш манат дәјәриндә олан гы-зыл пул; конкада вә ја башга миник арабаларындакы шкинчи мәртәбә

ИМПЕРИАЛ - Бах: ИмпериаЛ

ИМРАН (ә) - к. Абад, абадлыг; рифаһ; сәадәт; мә-дәнијјәт, тәрәгги. Әсли "үмран"дыр, чичәкләнмә

ИМРУЗ (ф) - г. Әслиндә "емруз"дур. Бу күн

ИНАБ - Бах: Иннаб

ИНАЈӘТ (ә) - к. Диггәт, гајгы, јахшылыг, рәһм, илти-фат, шафғәт, рәғбәт, мәрһәмәт

ИНГИЛАБ (ә) - к. Дәјишклик, бир һалдан башга һала кечмә; дөвләт һакимијјетинин ичтиман чәһәтдән даһа га-багчылы синфин әлиһә кечмәси; елм, инчәсанәт, техника вә с. сәһәсиндә әсәслы дәјишклик. Бөјүк Октябр Со-циалист ингилабындан сонра јаранан адлардандыр

ИННАБ (ә) - г. Ијдә нөвүндән гырмызы габыглы, бәрк чәјирдәкли ширин мејвә вә онун гураглыға давамлы ағачы

ИНСАФ (ә) - г. Инсанда әдәләт вә вичдан һисси, дүз-лүк, мә'нәви дүзлүк

ИНТИҒАМ (ә) - к. Гисас алма, һејф чыхма, әвәз чыхма

ИНТИЗАМ (ә) - к. Гаждасында олма, сәлиггәә салма, гайда; низамлы, тәртибли
ИНТИЗАР (ә) - к. г. Көзләмә, һәсрәтлә көзләмә, сәбирсизликлә көзләмә, никаран галма, мүнтәзир олма
ИНЧӨ - г. Зәриф, нәфис, гәшәнк ишләнмиш; мәч. мөһрибан, мүләјим, һәссас, дујан, дәрк едән
ИНЧӨКҮЛ - г. Бах: Инчә вә Күл
ИНЧӨХАНЫМ - г. Бах: Инчә вә Ханым
ИНЧИ - г. Дәниздән вә үмүмийәтлә балыггулагларын-дан чыхарылан, әсасән ағ вә ја чәһрајы, надир һалларда исә гара рәнкли гиймәтли сәдәф маддәси. Бәзәк әшјасы кими даһа чох истифадә олунур. Мирвари, дүрр; мәч. чох ағ вә кичик дишләрә дә дејилр, чох гиймәтли шеј, саф вә чох парлаг, тәмиз мәнасында да ишләнир
ИНЧИБӨЛИМ - г. Бах: Инчи вә Бөјим
ИНЧИКҮЛ - г. Бах: Инчи вә Күл
ИНЧИНИСӘ - г. Бах: Инчи вә Нисә
ИНЧИХАНЫМ - г. Бах: Инчи вә Ханым
ИНШАЛЛАһ (ә) - к. "Иншаә Аллаһ" - әкәр танры истәсә, Аллаһ гојса, Аллаһ дејән олса, аллаһын әмри оларса мәналарында хејир-дуа, арзу, диләк билдирир; Аллаһын јаратдыгы, танрынын вүчүрә кәтирдји. һәсрәтлә көзләнилән ушага бу ад верилр
ИПӨК - г. Тут јарпагы илә бәсләнилән бөчәјин һазыр-ладыгы чох инчә, парлаг вә јумшаг телләр вә бу телләрдән истәһсал едилән гиймәтли парчалар; мәч. тәмиз, јумшаг, инчә
ИПӨКНУР - г. Ипөк кими нурул, парлаг
ИРАДӘ (ә) - г. Инсанын өз гаршысына гојдуғу мәгсәдә чатмаг хүсусийәти, истәкләринә наил олма габиллийәти; хәбиш, диләк
ИРАИДӘ (јун) - г. Әсли "һероис"дир. Икид гыз, гәһрә-ман гадын
ИРФАН (ә) - к. г. Билик, мәлүмат; маариф, мәдәниј-јәт
ИРШАД (ә) - к. Доғру јол кәстәрмә, доғру јола чәк-мә, өјүд вермә

ИСА (иб) - к. Әсли "Иесуа"дир. 1) баш хиласкар, ән бөјүк хиласкар, 2) Аллаһын рәһми вә ја Аллаһ көмә едәр мәналарында изаһ едилр
ИСАБАБА - к. Бах: Иса вә Баба
ИСАБАЛА - к. Бах: Иса вә Бала
ИСАГ - Бах: Исаг
ИСАМӨДДИН (иб-ә) - к. динин дәстәји
ИСАХАН - к. Бах: Иса вә Хан
ИСИ - к. "Иса" илә башлајан адларын нөвәниш бил-дирмә формасы
ИСКӘНДӘР (јун) - к. "Александр" адынын әрбчәләш-дирилмиш шәклидир. "Александр" ады ики һиссәдән ибарәтдир: "Алексо" (мүдафиә) вә "анер" (киши, киши-лик, әр). Киши мүдафиәчи, чәсур адам, икид әскәр. һаггында чохлу рәвәјәтләр олан бөјүк Македониялы Александрын (Искәндәрин) адында јаранмышдыр
ИСЛАМ (ә) - к. "Салам" сөзүндәндир. Бах: Салам. Итаәт етмәк, садиг олмаг мәналарыны верир. VII әсрдә Мәһәммәд пејгәмбәр тәрәфиндән тәһсис едилмиш дин, мүсәлманлыг
ИСМАЈЫЛ (иб) - к. Әслиндә "Јишма'ел"дир. Аллаһ ешидәр, танры динләјәр. Әфсанәјә көрә Ибраһим пејгәм-бәрин Аллаһ јолунда гурбан вердији оглунун адыдыр
ИСМӨЛИ (ә) - к. Әсли "Исмиәли"дир. "Ады Әлидир", "Әли адлыдыр", "Әли илә ејни адлыдыр" мәна-ларындадыр
ИСМӨТ (ә) - к. г. Намус, һәја, абыр, ирз, шәрәф; мә-нәви тәмизлик, мәсумлуғ, күнаһсызлыг; горума, һимајә; һәмәјил
ИСМӨГУЛЛА (ә) - к. Аллаһын күнаһсызы, танрынын шәрәфли (бәндәси), Аллаһын һәмәјили
ИСМИЗӘР (ә-ф) - г. Гызыл адлы, ады гызыл олан (көзәли)
ЙСМЙХАН - к. Хан адлы, ады Хан олан (адам), ады Хандыр
ИСПАР - Бах: Испәр
ИСПӘР (јун) - к. Әсли "һесперос"дур. Ахшам улдузу
ЙСРАЙЛ (иб) - к. Әсли "Јисра'ел"дир. Аллаһ һаким-дир. Буну "Аллаһын көләси, танрынын гулу" кими дә мәналандырырлар. Рәвәјәтә көрә, Јагуб пејгәмбәрин лә-

гәби олубдур. Библијаја көрә куја јәһуди халгы (ислам дининә көрә "бәни-Исраил") һәмнин пејгәмбәрнин он ики оглундан төрәмишидир

ИСРАФИЛ (иб) - к. Әсли "с'ерафим"дир. Јандыран, одлу, атәшли. Ислам дининә көрә дөрд мәләкдән бири-дир. Бу мәләк куја гижәмәт күнү шејпур чала-чала бүтүн инсанлара хәбәр верәчәкдир. Христиан теолокијасына көрә биринчи дәрәчәли сәмави руһдур.

ИСТӘК - г. Арзу, диләк, мурад, јеринә јетирилмәси арзу едилән шеј

ИСТӘМӘЛИ - к. г. Истәмәјә, севилмәјә лајиг; ганы-ширин, хошгылыг, истиганлы, адамајовушан, мөһрибан
ИСФӘНДИЈАР (ф) - к. Гәдим пәйләви дилиндә "мүгәд-дәс Аллаһын јадикары, танрыннын һәдијјәси" мәнәсын-дадыр. Иран мифолокијасында бөјүк һөкмдар кими гејд едилир. Фирдовсинин "Шаһнамә"синдә онунла бағлы сәр-күзәштләр вардыр. Бә'зиләринә, көрә Исфәндијар елә Биринчи Дарадыр.

ИШАГ (иб.) - к. Әсли "Ишәғ"дыр. Күлән, күләр, кү-лүш, күләчәкдир, күлмә. Сонралар буна ашағыдакы мәнәлар да әләвә едилмишидир: 1) чох данышма, кә-вәзәлик, 2) артыг тамаһ, 3) мүхтәлиф рәнкләрә дүшмә, һал дәјишмә, 4) исти фәсилләрдә һәзин сәслә охујан исәг-мусағ гушу. Библијадакы рәвәјәтә көрә патриарх Авраамын арвады Сарра чох јашлы бир вахтында кәлә-чәји хәбәр верәнләрдән ешидир ки, оғлу олачагыдыр. Бу-на инанмајараг күлмүшдур. Оғлу дүнјаја кәлдикдән сонра һәмнин һәдисә илә бағлы олараг оғлунун адыны мәнә Исәғ (күлүш, күлмә) гојур

ИФРАГ (ә) - к. г. Нормадан чох, һәддиндән артыг, боллук, артыглыг; шиширдилмә, мүбәлигәјә варма, һәд-ди кечмә. Гыз чох доғулдугда бу ад гојулур

ИФТИХАР (ә) - к. Фәхр етмә, фәхр, өјүнмә, шәрәф һесаб етмә

ИФФӘТЛИ - г. Әрәбчә "иффәт" (саф, тәмиз, намус, һәјә) сөзүндән азербәјчанча "ли" шәкилчиси артырмагла гадын ады мејдана кәтирилмишидир. Намуслу, әхлағлы, һәјәлы, исмәтли; тәмиз, саф

ИХТИЈАР (ә) - к. һагг, сәләһијјәт; бәјәнмә, сечмә; кә-вүллүлүк; күч, гүввәт

ИШАД - к. "Елшад" адынын дәјишклијә уграмыш шәкли. Бах: Елшад.

ИШВӘЛИ - г. Әрәбчә "ишвә" (наз, шивә, гәмзә) сөзүндән азербәјчанча "ли" шәкилчиси әләвә етмәклә јар-дылмыш гадын ады. Назлы, гәмзәли, чилвәли, шух мәнәсындадыр

J

ЈАВӘР (ф) - к. г. Јардымчы, көмәкчи, имдада јетишән; адјутант, хидмәти ишләрлә мәшгул олан кичик рүтбәли һәрби вәзифәли шәхс

ЈАВУЗ - к. Шиддәтли, чох сәрт, јаман, түнд, түнд-мәчәз

ЈАГУБ (иб) - к. Әсли "Ја'ғоб"дур. Тә'ғиб едән, изләјән, ардарда (дабан-дабана) кәлән, башга сөзлә: доғулан әкитзәјын икинчиси, биринчинин ардынча кәлән. Оғлу Јусифин башына кәлән әһвалатларын үзүндән дәрә, кә-дәр символу кими ады әдәбијјатда гејд едилән әфса-нәви пејгәмбәрнин адындандыр. Библијада "Иаков" кими гејд олунубдур

ЈАГУБӘЛИ - к. Бах: Јагуб вә Әли

ЈАГУБХАН - к. Бах: Јагуб вә Хан

ЈАГУТ (јун) - г. "Һијакутос" сөзүнүн әрәбчәләширил-миш шәкли. Гырмызы рәнкдә парлаг гүјмәтли даш

ЈАДИКАР (ф) - к. Хатирә, һәдијјә олараг верилән вә јахуд галан шеј; мәч, мүмүнә, абидә

ЈАДУЛЛА - Бах: Јәдулла

ЈАЗБАҺАР - г. Азербәјчанча "јаз"ын гаршылығы олан фарсча "бәһар" (bahar) сөзү дә јан-јана кәтириләрәк мүрәккәб ад мејдана кәтирилмишидир. Илин гыш илә јәј арасындакы фәсли

ЈАЗКҮЛ - г. Јаз фәслиндә ачан күл, јаз күлү. Фарсча "Күлбаһар" адынын азербәјчанча гаршылығы

ЈАЈБӘЛИ - к. Јајын бәји, јәј фәслиндә анадан олан оғ-лан ушагына адәтән бу ад гојулур

ЈАЛЧЫН - к. Чох сәрт вә чылпаг гаја, дүмдүз, дик, сиври

ЈАНАР - к. Тезәлышан, одсачан, аловсачан, одлу, алов-лу, атәшли, һәрарәтли

ЈАНАРДАҒ - к. Вулкан

ЈАРАШЫҒ - г. Бээк, зинәт; ујгунлуг, мүнәсиблик; севимли, кезәл, хош көрүнән, јахшы олан

ЈАРӘЛИ (ф-ә) - к. Әлинин жардымчысы, көмәкчиси, досту

ЈАРӘНМӘД (ф-ә) - к. Әнмәдин көмәкчиси, досту, јолдашы

ЈАРИ (ф) - к. Достлуг, јолдашлыг; жардым, көмәк. "Јар" илә башлајан адларын ихтисар вә нәвазиш формасы

ЈАРЫ - Бах: Јари

ЈАРМӨММӘД (ф-ә) - к. Мәммәдин досту, жардымчысы. Бах: Мәммәд

ЈАРПАҒ - г. Әсли "јапраг"дыр. Ағач, кол, башга биткиләрин јашыл һиссәләри; вәрәг, сәһифә

ЈАРУЛЛА (ф-ә) - к. Аллаһын көмәкчиси, танрынын жардымчысы

ЈАСӘМӘН (ф) - г. Ағ, гырмызы вә бәнөвшәји рәңкдә кезәл гохулу чичәк ачан бир кол вә онун күлләри

ЈАСӘР - Бах: Јәсар

ЈАСИН (ә) - к. Гур'андакы 36-чы сурәнин адыдыр. Јас, матәм, мәјуслуг вә кәдәр билдирән бу сөзү Гур'анын бә'зи шәрһләриндә "Еј инсан, ја инсан" кими изәһ едирләр

ЈАСИФ (иб) - к. Әсли "јо'асаф" (вә јахуд "јәһо'асаф")дыр. Аллаһ топлады, танры артырды, әлавә етди, Аллаһ јығышдырды мә'наларыны вердији еһтинал олуноур

ЈАХШЫ - г. Мүсбәт хүсусијјәтләри олан, бәјәнилән; хош, мүнәсиб, ујгун

ЈАХШЫБӘЈИМ - г. Бах: Јахшы вә Бәјим

ЈАХШЫХАНЫМ - г. Бах: Јахшы вә Ханым

ЈАҺЈА - Бах: Јәһја

ЈАШАР - к. Јашајан, чох јашајан, сағ вә саламат галан, һәјатыны давам етдирән, өлмәз. Адәтән анадан олан ушағын өлмәмәси, јашамасы арзусу илә гојулан адлардандыр

ЈАШЫЛХАН - к. Тәзә, јени, јашланмамыш; кал, јетишмәниш; јапраг, от рәңкиндә олан, башга сөзлә тәзә Хан, чаван Хан

ЈЕКПАРӘ (ф) - г. Бүтүн, бүтөв, там, монолит, бир парчадан ибарәт; бир аз, аз мигдарда, бир парча; мәч. ваһид, парчалазмаз

ЈЕКТАРА (ф) - г. Бу ад "јек" (бир, тәк) вә "даштән" (саһиб, јијә, малик) сөзләриндән әмәлә кәлмишидр. Јеканә ханым, јеканә (ғыз-ғадын) мә'насындадыр

ЈЕКАНӘ (ф) - г. Бир, бирчә, тәк, ваһид; тајы-бәрәбәри олмајан, башлыча

ЈЕЛДА (ф) - г. Декабрын 21-нә тәсадүф еләјән ән узун кечә, шәби-јелдә (јелдә кечәси) кими даһа чох шиләнир. Адәтән һәмнин кечәдә анадан олан ушағлара гојулан адлардандыр

ЈЕНИКҮЛ - г. Тәзә гопарылмыш күл, тәзә ачмыш күл, тәрәвәтини итирмәмиш чичәк

ЈЕНИЛМӘЗ - к. Мәғлүб олмаз адам, мәғлүб олмајан, басылмаз, дәјанәтли

ЈЕТӘР - г. Кифәјәт едән, бәс олан, кафи, кифәјәт дәрәчәдә. "Кифәјәтди!" , "Сонунчу олсун!" - дәрә даһа ғыз истәмәјән ата-ана тәрәфиндән бу ад чох заман гојулур

ЈЕТКИН - к. Јетишмиш, камала чатмыш, камилләшмиш, камил, тәчрүбәли

ЈӘГИНӘЛИ (ә) - к. Шәксиз Әлидир, Әли кимидир, шүбһәсиз Әлидир мә'насындадыр

ЈӘДУЛЛА (ә) - Танрынын әли, Аллаһын әли

ЈӘМӘН (ә) - г. Сағ, сағ тәрәф, чәнуб. Буну "хошбәхт" кими дә изәһ едирләр

ЈӘСАР (ә) - к. Сол, сол тәрәф, сол чинаһ, сол гол; вар, дәвләт, рифаһ-һал, сәрвәт. VII-VIII әсрләрдә јашамыш Азәрбајҗан шаири Исмајыл ибн Јәсарын атасынын ады

ЈәһЈА (иб) - к. Әсли "Јәһва" (јахуд да "Јәҗва"дыр). Аллаһ, танры мә'насыны вердији еһтинал олуноур. Дини китабларда пейғәмбәр олдуғу гејд едилир, куја Мәрјәмнин (бах) әмисни оғлу олубдур

ЈЫЛМАЗ - к. Сөзүндән дәнмәјән, сәбағлы, мәтанәтли

ЈОЛДАШ - к. Бир јолун јолчусу, јол јолдашы, ејни мәсләк досту, јолдаш

ЈОЛЧУ - к. Јола чыхыб кедән адам, јол кедән, сәјјаһ; диләнчи, сәдәғә топлајан

ЈУНИС - Бах: Јунус

ЛУНСУР (ә) - Үнсүр, элемент
ЛУНУС (нб) - к. Әсли "жоне"дир, "көжөрчин" демәкдир. Әфсанәви пейгәмбәрләрдән биринин адыдыр. Дини әфсанәжә көрә бу пейгәмбәр дәннзә атылмыш, ону бөжүк бир балыг удмуш, лакин сонра о, женә дә сағ-саламат галмышдыр. Нәмнин балыга бу пейгәмбәрнин ады верилмишидир (делфин киши таныдыгымыз дәннзә һежаванына мүсәлман өлкәләриндә "Јунос" да дейлир)
ЛУНУСАҒА - к. Бах: Јунос вә Аға
ЛУНУСӘЛИ - к. Бах: Јунос вә Әли
ЈУСИФ (нб) - к. Әсли "Јосеф"дир. Әләвә едиләчәк, артырылачаг вә јахуд Аллаһ артырачаг, танры әләвә едәчәк. Бејналхалг адлардандыр. Жозеф, Чозеф, Чүзеппе, Иосиф, Осип вә с. шәкилләрдә мүхтәлиф халглар тәрәфиндән ишләдилер. Өз көзәллиги илә сечилән Јусиф дини рәвәјәтә көрә пейгәмбәр олмушдур, Јагуб пейгәмбәрнин оғлудур. Классик әдәбијатда көзәл киши, садә адам, утанчаг сифәтләри илә ишләнмишидир
ЈУСИФӘЛИ (нб-ә) - к. Бах: Јусиф вә Әли
ЈУСУБ - Бах: Јусиф
ЈУСУБӘЛИ - к. Бах: Јусиф вә Әли
ЈУСУП - Бах: Јусиф
ЈУСУФ - Бах: Јусиф
ЈУЗБАШЫ - к. Вахтилә Азәрбајчан кәндләриндә кәнд ичмасы тәрәфиндән сечилән инзибати вәзифә сәниби; ордуда бөлүк командирни. Нәрфи мән'насы: јүз нәфәрнин башчысы
ЈУКСӘЛ - к. г. Јүксәк, јүксәлән, һөрмәтли, гијмәтли

К

КАЗБЕК - к. Әрәбчә "гази" вә азәрбајчанча "бә" сөзләриндән јаранмыш аддыр. Бах: Газы вә Бәј. Гафгазда даг адыдыр
КАЗЫ - Бах: Газы
КАЗЫМ (ә) - к. Тәмкили, гәзәбинн удан, гәзәбләндијини бәлли етмәјән, һиддәтнинн гаршысыны ала билән

КАМАЛ (ә) - к. Јеткинлик, биткинлик; мүкәммәллик, һөгсансызлыг, тамлыг; инсаннн јахшы вә мүкәммәл савада вә әхлага малик олмасы
КАМАЛӘ (ә) - г. Бах: Камал
КАМАЛӘДДИН (ә) - к. Динни јеткинлији, мүкәммәллији, һөгсансызлыгы
КАМАЛЛЫ - к г. Әрәбчә "камал" сөзүнә азәрбајчанча "ли" шәкилчиси артырмагла јарадылан аддыр. Јеткин олан, һөгсансыз, билikli, әхлаглы, мәнәвијјатча там олан
КАМАНДАР (ф) - к. Маһыр овчу, маһыр охатан; каманла-охла силаһланмыш; силаһ кәздирән, ох кәздирән; әслиндә "каман сахлајан"
КАМИЛ (ә) - к. Нөгсансыз, там, јеткин, камала чатмыш; савадлы, елмли
КАМИЛӘ (ә) - Бах: Камил
КАМЈАБ (ф) - к. Истәјјини әлдә едән, арзусуна чатан, мурадына јетишмиш
КАМРАН (ф) - к. Арзусуна наил олан, кам алан, хошбәхт; гүдрәт сәниби, игтидарлы; бәхтәвәр
КАНТӘМИР - к. Бах: Гандәмир
КАРЛЕН - к. "Карл" Марксын вә "Ленин"ни илк һечаларындан јаранан аддыр
КАТИБ (ә) - к. Бир идарәннин, мүәссисәннин, тәшкилатын јазы-позу ишләринни көрән шәхс; ичлас вә јығынчагларын протоколулу јазан адам; һәр һансы бир тәшкилатын сечилмиш рәһбәрн; јазан, әли гәләм тутан, јахшы јазы-позу билән
КАФИЈӘ (ә) - г. Бәс олан, јетәринчә олан, кифәјәт едән. Оғлан истәји илә әләгәдар олараг даһа гыз истәмәјән аиләләрдә гыз ушагларына гојулан адлардандыр
КӘБИРӘ (ә) - г. Бөјүк, улу; јашлы, гоча; ағбирчәк (гадын)
КӘБУТӘР (ф) - г. Көјөрчин
КӘКЛИК - г. Тојуг чинсидән олан чөл гушу. Әлван түкү вә дадлы әти олан бир гуш адыдыр
КӘЛБАЛЫ - Бах: Кәлбәли
КӘЛБӘЛИ (ә) - к. Әлиннн ити
КӘЛБИ - к. "Кәлбәли"нин гысалдылмыш формасы

КЭЛЭНТӨР - к. Вахтилә шәһәрләрин инзибати ишләринә бахан вәзифәли шәхс, базарбашы; бөјүк, даһа бөјүк, ән бөјүк

КӘМАЛ - Бах: Камал

КӘМАНДАР - Бах: Камандар

КӘМЈАБ - Бах: Камјаб

КӘН'АН (ә) - к. Гәдим Финикија илә Фәләстин вә Суријанын бир һиссәсиндән ибарәт бир өлкәнин - Аралыг дәнизинин Шәрг саһилнини сами дилләриндәки ады. Рәвајәтә көрә Нуһ пејғәмбәрнин оғлунун ады илә адландырылмышдыр. "Әрзи-Кән'ан" (Кән'ан өлкәси) адланан бу торпаглар дини әдәбијатда Јагуб пејғәмбәрнин дә вәтәни һесаб едилр

КӘРӘМӘТ (ә) - к. Аличәнәблыг, бағышлама, кәрәм, хејрхәһлыг, еңтирам; диндарлара көрә харүгүләдә ишләр, мөчүзәләр вә с:

КӘРБӘЛАЈЫ (ә) - к. Ирагда Кәрбаланы (орадакы мугәддәс һесаб едилән гәбри) зијарәт едән адам. "Кәрбала" сөзүнүн лүгәви мәнасы "кәдәр, бәла, бәдбәхтлик мәканы" демәкдир

КӘРӘМ (ә) - к. Бағышлама, лүтф, мәрһәмәт, инајәт; чомәрдлик

КӘРӘМАҒА - к. Бах: Кәрәм вә Аға

КӘРӘМӘЛИ - к. Бах: Кәрәм вә Әли

КӘРӘМУЛЛА (ә) - к. Аллаһын кәрәми, таңрынын мәрһәмәти. Бах: Кәрәм

КӘРИМ (ә) - к. Кәрәм саһиби, чомәрд, аличәнәб адам, сәхавәтли, шан-шәрәф саһиби, лүтфкар, таңрыја аид едилән сифәтләрдәндир

КӘРИМАҒА - к. Бах: Кәрим вә Аға

КӘРИМБАЛА - к. Бах: Кәрим вә Бала

КӘРИМУЛЛА (ә) - к. Таңрынын мәрһәмәтли адамы, аллаһын сәхавәтлис

КӘРИМХАН - к. Бах: Кәрим вә Хан

КӘРИМШАН (ә-ф) - к. Сәхавәтли шаһ, мәрһәмәтли шаһ

КӘСИРӘ (ә) - г. Бол, чох, бир чох; сых, сых олан

КИМЈА - г. Бу сөзүн мәншәји гәти мүәјјәнләшмәmişдир. Бәзиләри бунун гәдим Мисир диллиндән вә бәзиләри дә јунанчадан кәлдијини сөјләјирләр. Маддәләрин

гурулушу вә онларын гаршылыгы әләгәсини өјрәнән елмин адыдыр. Мәч. һикмәт, гүдрәт

КИФАЈӘТ (ә) - г. Јетәр, јетәчәк дәрәдә, кафи мигдарда олма, бас олма; ләјагәт, бачарыг. Бу ад да оғлан истәји илә јарадылан адлардандыр

КИЧИК - к. г. һәчмчә, өлчүчә хырда, балача олан; аз; балача, мигдарча чох олмајан. Өзүндән сонра бир сыра сөзләрлә бирләшәрәк мүрөккәб адлар әмәлә кәтирир. Белә мүрөккәб адларын ихтисар вә кичилтмә формасы

КИЧИБӘЈ - Бах: Кичикбәј

КИЧИКБӘЈ - к. Бах: Кичик вә Бәј

КИЧИБӘЈИМ - Бах: Кичикбәјим

КИЧИКБӘЈИМ - г. Бах: Кичик вә Бәјим

КИЧИХАН - Бах: Кичикхан

КИЧИКХАН - к. Бах: Кичик вә Хан

КИЧИХАНЫМ - Бах: Кичикханым

КИЧИКХАНЫМ - г. Бах: Кичик вә Ханым

КИШВӨР (ф) - г. Өлкә, вилајәт, мәмләкәт

КНЈАЗ (рус) - к. Вахтилә Русијада тајфа вә гәбилә башчыларына, гошун рәһбәрләринә верилән адыдыр. Чар Русијасында феодаллары, һакимләри дә белә адландырымышлар. Бир сыра задәканлара нәслән кечән титул вә бу титулу дашыјан шәхс

КӨВКӘБ (ә) - г. Улдуз (көј чисимләриндән бири)

КӨВСӨР (ә) - к. г. Дини рәвајәтә көрә чәннәтдә бир булағын вә ја һовузун адыдыр. Мәч. чох көзәл, шпирин; дадлы ички; бәдһи әдәбијатда "аби-көвсәр" (чәннәт сују) шәклиндә чох ишләнир

КӨНТӨЈ - к. Габа, кобуд, јөндәмсиз, мүнасибәтсиз

КӨНҮЛ - г. Үрәк, гәлб; үрәк дүјгусу; истәк, арзу, һәвәс, мејл; мәч. дүјгү, һисс; разылыг, хатыр вә с.

КӨЧӘРИ - к. г. Отураг һәјәт кечирмәјән, даими јери олмајан адам; сојуг мөвсүмләрдә чәнуб өлкәләринә учуб кәлән гушлар; мәч. јерини тез-тез дәјишән, бир јердә гәрар тута билмәјән

КРАЛ - к. Бөјүк Карлын (лат.каролус) адындан јаранан бир адыдыр. һөкмдар, падшаһ, монарх

КҮБРА (ә) - г. Ән бөјүк, ән әзәмәтли, ән ири

К

КӨНЧӨЛИ - к. Чаван Эли, жениетмэ вэ яша долмамыш Эли, тэчрүбэси аз олан Эли. Бах: Эли
КӨРАЈ - к. Гэдим адлардандыр. "Див, эн күчлү мэхлуг" мэнасыны верэн "кэр" сөзүнүн кичилтмэ формасындан ("кэреј"дэн) жаранмадыр. Монголча "лајиг, ујгун, һаг газанмаг" мэнасындан олдугу да гејд едилир. Чинкыз ханын нэслиндэн Крымда сэлтэнэт сүрэн ханадан принслэри бу унваны алмышдылар (Әһмэд Кэрај, Нурэддин Кэрај, Аслан Кэрај хан). Буну јунанча һесаб еләәңлэр дә вардыр
КӨРӨКМӨЗ - г. "Лазым дејил, истэмирик!" мэнасында даһа гыз доғулмасыны истэмәјән аилэлэрдә бу ад гојулур
КИЛАС - г. Аг, гара, гырмызы вэ сары нөвлэри олан чәјирдәкли мејвә вэ онун ағачы
КИЛӨЗӨР - г. Гызыл "дәнәси", гызыл "дамчысы", гызыл "киләси"; көзәл
КИЛӨНАР - г. Турш килас, вишнә, албалы. Түнд гырмызы рәнкли мејвә вэ онун ағачы
КИЛӨНУР - г. Ишыг зэррәси, нур "киләси", ишыг "дәнәси", көзәл (гыз)
КӨВҺӨР (ф) - Гүјмәтли даш, гаш-даш, инчи, чөвһири; бир шејин мајасы, әсли, чөвһәри, хасы
КӨВҺӨРБӨЛИМ - г. Бах: Көвһәр вэ Бәјим
КӨВҺӨРТАЧ (ф) - г. Чавһирилә, даш-гашла бзәәдилмиш тач, баш кејими
КӨЗӘЛ - к. г. Көзә, фикир вэ дүјгуја хош кәлән, һејранлыг вэ һәјәчан ојандыран, һәзз верән шеј; гәшәнк, нөгсансыз
КӨЗӘЛБӨЛИМ - г. Бах: Көзәл вэ Бәјим
КӨЗӘЛХАН - к. Бах: Көзәл вэ Хан
КӨЈӨРЧИН - г. Мүхтәлиф рәнкли, узун заман уча билән жарывәһши, жарывәһиләшмиш көзәл бир гуш. Мәч. гәшәнк, көзәл мэналарыны верән әзизләмә шәклиндә дә ишләнир
КӨЈҮШ - к. "Көј" илә башлајан адларын охшама шәкли. Дурнаја бәнзәјән бир гуш ады олдугу да сөјләнилир

КӨҮЧӘК - г. Көзәл, севимли, хош, гәшәнк, ләтиф, ширин
КӨҺӨР - Бах: Көвһәр
КУРСЕЛ - к. Күчлү, гүввәтли сел, шиддәтли сел
КУШВАРӨ (ф) - г. Сырга. Мәч. өјүд, нәһнәт
КҮЛ (ф) - г. Әслиндә "гол"дур. Көзәл гохусу вэ рәнки олан тиканлы бир битки - гызылкүл, чичәк; мәч. көзәл, гәшәнк; мәсум; әзиз, севимли адам; бәдши әдәбијатта севки, мәнһәббәт рәмзи олараг ишләдилир. "Күл" илә башлајан адларын ихтисар вэ охшама формасы
КУЛАБ (ф) - г. Гызылкүл жарпағларындан алынан әтирли маје, күл сујуу
КУЛАБА - к. Күлбаба адынын деформасијаа уғрамыш шәкли
КУЛАВАЗ (ф) - г. Күл сәсли, чичәк сәсли, күл сәдалы, көзәл сәси олан
КУЛАҒА - к. Бах: Күл вэ Аға
КУЛАЈ - г. Бах: Күл вэ Ајбачы
КУЛАЈӘ (ф-ә) - г. Күл нишанәси, чичәк аламәти
КУЛАЛЫ - к. Бах: Күл вэ Алы
КУЛАРА (ф) - г. Күл вә ја чичәклә бзәәнмиш (бзәәдилмиш), күл кими көзәл, чичәк кими
КУЛАФАТ (ф) - г. Күл кими көзәл, күлүн баласы. Бах: Күл вэ Афәт
КУЛАФӨТ - Бах: Күл вэ Афәт
КУЛБАБА - к. Бах: Күл вэ Баба
КУЛБАДАМ - г. Бах: Күл вэ Бадам
КУЛБАЛА - к. Бах: Күл вэ Бала
КУЛБАҺАР - г. Бах: Күл вэ Баһар
КУЛБАЧЫ - г. Бах: Күл вэ Бачы
КУЛБЕҺИШТ (ф) - г. Бу адын "Күлчәннәт" формасы даһа чох ишләнир. Бах: Күлчәннәт
КУЛБӘДӘН (ф-ә) - г. Күл вүчүдлү, күл бәдәнли, мәч. көзәл, көјчәк
КУЛБӘАЈАЗ (ф-ә) - г. Ағ күл, ағ чичәк
КУЛБӨЛИМ - г. Бах: Күл вэ Бәјим
КУЛБӨНИЗ - г. Күл үзлү, күл јанағлы
КУЛБӨНӨВШӨ - г. Бах: Күл вэ Бәнөвшө

КҮЛБӘС - г. "Гыз лазым дежил!" мәнасында олан бу ад даһа гыз истәмәјән, оғлан истәји илә әләгәдар јарадылан адлардандыр
КҮЛБӘСТӨ (ф) - г. "Күлү бағламаг" мәнасында ишләнән бу ад даһа гыз истәмәјәндә гојулуp
КҮЛБӘСТИ - г. Оғлан истәји илә гојулан адлардандыр
КҮЛБӘХТ (ф) - г. Бәхти күл кими олан, бәхти јашы олан
КҮЛБИБИ - г. Бах: Күл вә Биби
КҮЛБИКӘ - г. Бах: Күл вә Бикә
КҮЛБУДАГ - к. Күлүн будагы
КҮЛБУТА - г. Күл гөнчәси. Бах: Күл вә Бута
КҮЛВЕРДИ - к. Күлүн бәхш етдији, күлүн вердији (адам). Көзәл гадынын доғдуғу ушаг. Чох заман илк оғлан ушагы анадан оларкән бу ад верилip
КҮЛВЕРӘН - к. Күлүн вердији, бәхш етдији (ушаг). Јәни көзәл гадындан доғулан өвлад. Адәтән илк оғлан ушагы бәхш едәнин (бәлкә дә күл-чичәјин ачдыгы вахтын) шәрәфинә гојулан адлардандыр
КҮЛГАЈЫГ - г. Оғлан истәји илә "гыз лазым дежил" дејә гојулан адлардандыр
КҮЛГӘДӘМ - г. Бах: Күл вә Гәдәм
КҮЛГӘНД (ф) - г. Күл мүрәббәси, шәкәр сујуна салынмыш гызылкүл јарпагы
КҮЛГЫЗ - г. Күлә бәнзәр гыз, чичәк кими гыз, көзәл гыз
КҮЛГОНЧА (ф) - г. "Күл" вә "гөнчә"дәндир, гызыл-күлүн гөнчәси
КҮЛДАНӨ (ф) - г. Күл тохуму, күл дәнәси, сечмә күл
КҮЛДӘРӘН - г. Күл топлајан, күл јыган, чичәк дәрән
КҮЛДӘСТӨ (ф) - г. Күл топлусу, күл дәрәси, чичәк дәмәти
КҮЛӘБАТЫН - Бах: Күләбәтин
КҮЛӘБӘТИН - г. Гызыл вә күмүш телләрдән, јахуд да онлара бәнзәдилән саплар вә бунлара вурулан бәзәк: сары, зәрли сап., гызылы сап
КҮЛӘЗБАН (ф) - г. Әслиндә "күли-зәбан"дыр.. Күл дилли, јәни ширин дилли, хош данышан, меһрибан
КҮЛӘЛИ - к. Бах: Күл вә Әли

КҮЛӘНБӘР - г. Бах: Күл вә Әнбәр
КҮЛӘНДАМ (ф-ә) - г. Бах: Күлбәдән, бәдәни күл кими олан, көзәл
КҮЛӘР - г. Үзүкүләр, күлән, күлүмсәјән, меһрибан
КҮЛӘСӘН - к. г. Халис күл, күлүн әласы, күлүн хасы, ән јахшы күл; күл кими тәмиз вә саф; сағлам күл. Бах: Баләсән
КҮЛӘСӘР (ф-ә) - г. Күл кими әсәр, күл кими мејдана кәтирилән һәр һансы шеј; башга сөзлә көзәл өвлад, гәшәнк ушаг
КҮЛӘФШАН (ф) - г. Күл сәпән, чичәк сәпәләјән
КҮЛӘҺМӘД - Бах: Күл вә Әһмәд
КҮЛЗАДӨ (ф) - г. Күлдән доғулмуш; мәч. күлдән әмәлә кәлмиш, чичәкдән һасил олмуш, көзәл гадындан доғулмуш өвлад
КҮЛЗАМАН (ф-ә) - г. Күл вахты, күл мөвсүмү, тәлеји күл кими олан, бәхти чичәк кими ачылан. Күл-чичәк вахтында доғулан гызлара бу ад гојулуp
КҮЛЗАР (ф) - г. Күллүк, чичәклик, күл бағчасы, күлүстан, чохла күл-чичәк олан јер
КҮЛЗӘНДӨ (ф) - г. Әслиндә "Күлзиндә"дир. Чанлы күл, јашајан күл, сағлам чичәк
КҮЛЗИБА - г. Бах: Күл вә Зибә
КҮЛИСТАН - Бах: Күлүстан
КҮЛИЗАР - Бах: Күлүзар
КҮЛИАЗ - г. Јаз күлү, јазда чичәк ачан күл. Бах: Јазкүл
КҮЛЈАНАГ - г. Күл јанағлы, јанагы күл кими олан. Бах: Алјанаг
КҮЛЈАР (ф) - к. г. Күл кими севкили, күлә бәнзәр јар; күл кими дост
КҮЛЈАРПАГ - г. Бах: Күл вә Јарпаг
КҮЛЈЕТӘР - г. Күлүн даһа лазым олмадығыны, бәс еләдијини билдирән бу ад оғлан истәји илә гызлара гојулан адлардандыр
КҮЛКӘЗ - г. Ал, гырмызы. Фарсча исә гурағлыга вә шоранлыга давамлы олан кол биткиси јулғун вә онун чичәји
КҮЛКҮН (ф) - г. Күл рәнkindә, күллү, ал, гызыл-күл рәнкли

КҮЛЛӘР - г. "Күл"үн чәми
 КҮЛЛҮ - г. Күллә бәзәнмиш, күл-чичәкли; үзәриндә күл шәклиндә нахышлары олан; чохлу күл олан, күл битән (жер), чичәкли
 КҮЛЛҮБӘЛИМ - г. Бах: Күллү вә Бәјим
 КҮЛЛҮХАНЫМ - г. Бах: Күллү вә Ханым
 КҮЛМАЈА (ф) - Мајасы күлдән олан, күл мајалы, күл әсилли, күл маддәли
 КҮЛМАЈӘ - Бах: Күлмаја
 КҮЛМАЛЫ - к. Күлүн малы, малы күлдән олан; көзәл, гәшәнк
 КҮЛМӘММӘД - к. Бах: Күл вә Мәммәд
 КҮЛМӘХМӘР - г. Үзәриндә ири күлләри олан назик ипәк парча
 КҮЛМИР - к. Бах: Күл вә Мир
 КҮЛМИРӘ - г. Бах: Күл вә Мир
 КҮЛМИРЗӘ - к. Бах: Күл вә Мирзә
 КҮЛМУРАД - к. Бах: Күл вә Мурад
 КҮЛНАЗ (ф) - г. Назлы күл, ишвәли көзәл
 КҮЛНАР (ф) - г. Нар чичәји, нар ағачынын күлү, наркүлү рәнkindә (көзәл)
 КҮЛНАРА (ф) - г. Бах: Күлнар
 КҮЛНАРӘ (ф) - г. Бах: Күлнар
 КҮЛНӘНӘ - г. Бах: Күл вә Нәнә
 КҮЛНИКАР - г. Бах: Күл вә Никар
 КҮЛНИСӘ - г. Бах: Күл вә Нисә
 КҮЛНИҺАЛ (ф) - г. Күл фиданы, күл фиданы кимн ичә көзәл
 КҮЛНИШАН - г. Бах: Күл вә Нишан
 КҮЛНУР (ф-ә) - к. г. Күл ишыгы, күл рәнкли ишыг, чичәк кимн парлаг
 КҮЛНУРӘ (ф-ә) - г. Бах: Күлнур
 КҮЛӨГЛАН - к. Күл кимн оғлан, мәч. көзәл оғлан, саф, тәмиз
 КҮЛПӘРИ (ф) - г. Күл кимн көзәл гыз (гадын). Бах: Пәри
 КҮЛПУТА - Бах: Күлбута
 КҮЛРЕЈАН (ф-ә) - г. Рејанын күлү, чичәји. Бах: Рејан
 КҮЛРУХ (ф) - г. Күлүзлү, күлјанаглы

КҮЛСАБА - Бах: Күлсабаһ
 КҮЛСАБАҺ (ф-ә) - г. Сәһәр күлү; сәһәр ачылыб ахшам јумулан декоратив күл
 КҮЛСАДӘ (ф-ә) - г. Ади күл, садә күл
 КҮЛСАРА (ф) - г. Саф күл, халис күл
 КҮЛСЕВӘР - г. Күлү чох истәјән, күлә ашиг олан, чох күл севән адам
 КҮЛСӘДӘФ - г. Бах: Күл вә Сәдәф
 КҮЛСӘНӘМ - г. Бах: Күл вә Сәнәм
 КҮЛСӘР (ф) - г. Баш күл, әсас күл; һәјаты күл кимн олан, күлчанлы
 КҮЛСӘРӘН - г. Күл јајан, күл сәрмәклә мәшгул олан
 КҮЛСӘФА (ф-ә) - к. г. Күл кимн саф, чичәк кимн тәмиз, халис; сәфа күлү, сәдәт күлү
 КҮЛСИМА (ф-ә) - г. Күлүзлү, күлчөһрәли
 КҮЛСОЛТАН - г. Бах: Күл вә Султан
 КҮЛСУМА - г. "Күлсүм" адынын дәјишик шәкли
 КҮЛСУРӘ (ф-ә) - г. Күлүзлү, күлчөһрәли
 КҮЛСҮМ (ә) - г. Јуварлыг үзлү, јумру үзлү көзәл; ири үзлү, јекә үзлү
 КҮЛТАМАМ (ф-ә) - г. "Күл даһа бәсдир!", "Гыз даһа истәмирик" мәнасында оғлан истәји илә әләгәдар јаранан адлардандыр
 КҮЛТӘКИН - г. Күл кимн, күлә бәнзәр, чичәјә охшар
 КҮЛТӘН (ф) - г. Күл кимн, күлә бәнзәр, күлбәдәнли, күләндамлы
 КҮЛҮ - г. "Күл" илә башлајан адларын нәвазиш билдирән формасы
 КҮЛҮЗАР (ф-ә) - г. Күл үзлү, күл јанаглы, көзәл сымалы
 КҮЛҮМСӘР - к. г. Үзү һәмишә күлән, күлүмсәјән, күлән, тәбәссүмлү
 КҮЛҮСТАН (ф) - г. Күллүк, чичәклик, күл бағчасы. Бах: Күлзәр
 КҮЛҮШ - г. "Күл" илә башлајан адларын нәвазиш билдирән формасы. Күлмә, шәнләнмә; күлмәк һалы, күлмәк вәзијәти; зарәфат, мәч. севинч, шадлыг
 КҮЛХАНЫМ - г. Бах: Күл вә Ханым

КҮЛХАР (ф) - г. Тиканлы күл, тиканлы чичәк; зәлил күл, жазыг чичәк; күл жејән
 КҮЛХАРА (ф) - г. 1) Бах: Күлхар, 2) ипәк парча нөвү, баш өртүсү, үзәриндә нахышлар олан бир чүр парча
 КҮЛХАС (ф-ә) - к. г. Хүсуси күл, сечилиб ајрылмыш күл, алаһиддә күл, сечилмиш, сечкин; күлүн хасы, сечилмиши
 КҮЛХАТЫН - г. Күл кими гадын. Бах: Күлханым
 КҮЛХОШ (ф) - к. г. Хош тәсир бағышлајан күл, көзәл чичәк
 КҮЛҺӘСӘН (ф-ә) - к. Күл кими һәсән, күлә бәнзәр һәсән. Бах: һәсән
 КҮЛҺҮСЕЈН - к. Бах: Күл вә һүсејн
 КҮЛЧӘМӨН - г. Бах: Күл вә Чәмөн
 КҮЛЧИН (ф) - г. Күл топлајан, күл дәрән; сечмә, сечилмиш, ән јахшы
 КҮЛЧИЧӘК - г. Фарсча "күл" вә азербайжанча "чичәк" сөзләринин бирләшмәсиндән мејдана кәлән бир аддыр
 КҮЛЧӨҺРӘ (ф) - г. Күлүзлү, үзү күл кими ләтиф, гәшәк
 КҮЛЧАМАЛ (ф) - г. Күлүзлү. Бах: Күлчөһзәр, Күл вә Чамал
 КҮЛЧАН (ф) - г. Тәр бәдәнли, чаны күл кими олан, хошакедән, севимли
 КҮЛЧАҺАН - г. Бах: Күл вә Чаһан
 КҮЛЧӨННӘТ (ф-ә) - г. Чәннәт бағынын күлү, Бах: Күл вә Чәннәт
 КҮЛШАД (ф) - г. Хоша кәлән, үрәк ачан күл, көзәл мәнзәрәли (жер)
 КҮЛШӨН (ф) - г. Күллүк, чичәклик, күл-чичәк чох олан јер
 КҮМҮШ - г. Гәдим адлардандыр. Гиймәтли ағ бо-зумтул рәнкли метал, ев ошјалары, гадын бәзәк шеј-ләри вә с. һазырланмасында истифадә олунар
 КҮНАЈ - г. Күн вә Ај сөзләринин бирләшмәси јолу илә јарадылан ад
 КҮНДҮЗ - к. Кечә-күндүзүн сабаһдан ахшама гәдәр күнөшлә ајдынланан һиссәси, күнөшин чыхмасы илә батмасы арасындакы мүддәт, кечәнин мүгабили

КҮНЕЈ - г. Чәнуб; күнәшли јер, күн дүшән вә ја күн тутан јер - гүзәјин мүгабили
 КҮНЕЛ - г. "Елкүн" адынын тәрси. Бах: Елкүн
 КҮНӨР - к. "Күн" (күнәш, күн) вә "әр" (киши, әр. Мәч. гочаг, икид, мәрд) сөзләриндән јаранмыш бир аддыр. Сүбһ чагы, дан заманы, фәчр, еркән вахт мәналарыны да верир
 КҮНӨШ - к. г. Јашадығымыз Јер күрәси дә дахил олмагла башга планет вә кәј чисимләрини ишыгландыран вә исидән ән парлаг, ән бөјүк мәркәзи кәј чисми
 КҮНЈАЗ - к. Јазын, баһарын күнәши, күнү
 КҮННУР - к. г. Күнәшин нуру, ишыгы, зиясы
 КҮРЗАЛЫ (ф-ә) - к. Әлинин топлузу, Әлинин күрзү
 КҮРШАД - к. Чох бәрк вә сүр'әтли јаған јағыш, ири киләли јағыш
 КҮШВАРӘ - Бах: Кушварә
 КҮШВӨР - г. Бах: Кушварә

Л

ЛАЗЫМ (ә) - к. Кәрәкли, лүзүмлу, вачиб олан, зәрури
 ЛАЗИМӘ (ә) - г. Бах: Лазым
 ЛАЛӘ (ф) - Г. Әсәсән гырмызы рәнкли, ириләкәкли чичәкләри олан битки вә онун күлләри. Чичәкләри чох вахт гәдәһ формасында олур
 ЛАЛӘЗАР (ф) - г. Лаләлик, лаләнин чох битдији јер, лалә бағчасы
 ЛАЛӘКҮЛ (ф) - Лалә чичәји, лалә күлү
 ЛАЛӘНУР (ф-ә) - г. Лалә рәнкли ишыг, лалә кими парлаг
 ЛАЛӘРУХ (ф) - г. Лаләјанаг, гырмызыјанаг, алјанаг, үзү лалә кими ал, гырмызы олан
 ЛАМИЈӘ (ә) - г. Парлаг, парлајан, парылдајан, шәфәг верән, ишылдајан
 ЛАУРА (лат) - г. Әсли "лауреа"дыр. Дәфнә ағачы
 ЛАЧЫН - к. г. Ајаглары гырмызы шанин чинсиндән ов гушу, јыртычы гуш. Гәдим түрк гәбиләләриндән биринин ады
 ЛЕЈЛА - г. Әрбәчә бу сөз "чох гаранлыг кечә, зүлмәт кечә" мәнасыны верир. Занбаг мәнасында олан ибра-

нича "лили" (лилија) вo латынча "лилиум"дан олдугу фикрини прeли сурeнлeр дe вардыр. Бу даһа агла-батандыр, гыз ушагына "гаранлыг кeчe" адыны вермeк-дeнсe чичeк ады гојмаг мeгсeдeујгундур

ЛЕЈЛАН - г. "Лејла" адынын дeјнишик вe охшaмa шeк-лидир
ЛЕЈЛИ - Бах: Лејла
ЛЕЈСАН - к. Гeдим сурјаничe "нисан" вe јa "нијсан"ин халг дилиндe, чанлы данышыг дилиндe ишлeдилeн шeклидир. Апрель (aјы) демeкдир. Јагышларын чохлу-гуна кeрe бeрeкeт вe боллуг aјы һeсаб олунур
ЛEБИБE (a) - г. Агыллы, зeкалы, саглам дүшүнчeли, eнтијатлы

ЛEЈAГEТ (a) - к. г. Лaјнг, габилнјeт, бачарыг, eстe'-дад, eзунe вe башгасына нeрмeт, нeр шeјин јерини бил-мeк

ЛEМАН (a) - к. г. Парлама, ишылдама, парылдајан
ЛEМEН (a) - г. "Лeман"ын дeјнишкилијe уграмыш фор-масы. Бах: Лeман

ЛEТАФEТ (a) - г. Инчeлик, јумшаглыг, мyлајимлик; кeзeллик, хоша кeлимлилик

ЛEТИФ (a) - к. Хошакeлимли, мyлајим; кeзeл, зeриф, руһу охшaјан

ЛEТИФE (a) - г. Бах: Лeтиф

ЛИЛПАР - г. Сулу јерлeрдe eмeлe кeлeн јарпаглы битки нeвy

ЛИМОН (јун) - г. Нeмишeјашыл ситрус ағачынын сары рeнклeи мeјвeси

ЛИМОНAД (фр) - г. Мyхтeлиф мeјвe, килeмeјвe вe сeбзeватдан истифадe јолу илe бaзырлaнaн мaјe ички, сeринлeдичи ширeли ички

ЛИМУНE (јун) - г. Бах: Лимон

ЛИМУНEТ - Бах: Лимонад

ЛОГМАН (a) - к. Ислам мифолокијасында вe классик eдeбијатда маһир бир һeким вe мyтeфeккир; мeч. бeјyк aлим, мeшһур һeким, бyтyн дeрдлeрe чaрe eдeн, габилнјeтли-билликлeи адам

ЛУМУ - г. Бах: Лимон

ЛYТФEЛИ (a) - к. Eлинин мeрһeмeти, Eлинин мeрһи-банлыгы, Eли аличeнаблыгы, Eли илтифаты

ЛYТФИ (a) - к. Јах ыг, мeрһибанлыгла баглы, кeр-рeм, кeзeллик вe мyлајимликлe баглы олан

ЛYТФИЈАР (a-ф) - к. Јарын мeрһeмeти, мeрһибанлыгы, илтифаты

ЛYТФИЈE (a) - г. Бах: Лyтфи

ЛYТФУЛЛА (a) - к. Аллаһын мeрһeмeти, лyтфкар-лыгы, јахшылыгы

ЛYТФY - Бах: Лyтфи

ЛYТФYЈАР - Бах: Лyтфијар

М

МААРИФ (a) - к. Eһалинин савад вe биллик eлдe eт-мeси yчyн нeјата кeчирилeн тeдбирлeр системи; билли, савад, тeксил

МААРИФE (a) - г. Бах: Маариф

МАГCУД (a) - к. Мeгсeд, истeк, нијeт олунмуш, арзy eдилeн. Адeтeн оғлан истeјин илe арзуларына чатан аилeлeр тeрeфиндeн бу ад гојулур

МАИЛ (a) - к. Мејилли, нeр бaнсы бир тeрeфe eјилeн; бир шeјe мeјли вe нeвeси олан; сeвeн, истeјeн; мyбтала, дyшyн

МАИЛE (a) - г. Бах: Маил

МАИС - Бах: Мајис

МАЈА (ф) - г. Ачытма, маја; рyшeјм; дeвлeт, сeрвeт, пул; мeч. сeбeб, тeмeл, кeк; зат; маддe

МАЈИС (лат) - к. Илин бeшинчи aјы, мај aјы

МАЈИСE (лат) - г. Бах: Мајис

МАЈЫЛ - Бах: Маил

МАЈКYЛ - г. Бах: Мајкyлy

МАЈКYЛY - г. 1) Кeј, ағ вe с. рeнклeрин олан рeнк-бeрeнк eтирли бир чичeк, 2) су гушу, су фeрeси

МАЛИК (a) - к. Саһиб, јијe

МАЛИКE (a) - г. Бах: Малик; шаһзадe гaдын

МАНАФ (a) - к. Гeдим eрeб бyтyнyн aдыдыр

МАНСУР (a) - к. Гeлeбe чалмыш, yстyн кeлмиш, гa-либ

МАНСУРЕ (a) - г. Бах: Мансур

МАРАЛ - г. Бујузалары будаг кими шахали, кeвшeјeн йачадырнаглы һeјван. Мeч. кeзeл, дилбeр

МАРЛЕН - к. Маркс və Ленин адларынын илк печаларындан жаранан адыр
МАТАН - г. Көк, коппуш; аг, көчөк долу бэдәнли
МАҺАЛ (ә) - к. Әсли "мәһәлл"дир. Инзибати-эрази ваһидини ады; вилајәт, өлкә
МАҺИЗАР (ф-ә) - г. Ајүзлү, ај јанаглы (көзәл)
МАҺИР (ә) - к. Бишкин, бачарыглы, габилитјәтли, уста, билклик, мәһарәтли
МАҺИРӘ (ә) - г. Бах: Маһир
МАҺМӘНЗӘР (ф-ә) - г. Ајүзлү, ај көрүнүшлү (көзәл)
МАҺМУД (ә) - к. Тәрифләнмиш, тәрифли, танынмыш, шөһрәтләнмиш
МАҺМУЗӘР - г. "Маһмәнзәр" адынын дәјишклијә уграмыш формасы. Бах: Маһмәнзәр
МАҺНУР (ф-ә) - г. Ај ишыгы, ајын нуру
МАҺПАРӘ (ф) - г. Ај парчасы; мәч. көзәл, көчөк
МАҺПЕЈКӘР (ф) - г. Аја бәнзәр, ај кими; ај сурәтли, ај бәдәнли; мәч. көзәл, гәшәнк
МАҺРУХ (ф) - г. Ај үзлү, ајбәнниз, ај јанаглы
МАҺТАБ (ф) - г. Ај ишыгы, ајын парлаглыгы, ајлы кечә
МАШАЛЛАҺ (ә) - к. "Мә шәә аллаһ" сөзләринин бирләшмәсиндән јаранмышдыр, "нәји ки, аллаһ истәјир", "аллаһын истәдији" (бәндә, адам) мәнасыны верир. Азәрбајчанча әсәсән "Аллаһ бәд нәзәрдән горуһун", "Аллаһ сахласын", "афәрин", "әһсән" кими мәналарда бәјәнмә билдирир
МЕЈРАНИСӘ - г. Әслиндә "мөһрүннисә"дир. Бах: Мөһринисә
МЕЈХОШ (ф) - к. г. Әслиндә "хошә кәлән шәрәб, меј, ички" мәнасындадыр. Азәрбајчанча исә ширин илә турш арасында орта бир дад; турша ширин; мәч. хош, хошакәлән мәналарында ишләнир
МЕЛОДИЈА (јун) - г. Нәгмә, аһәнкдар һава, мотив; аһәнкдарлыг, мелодиклик
МЕРАЧ (ә) - к. Дини рәвәјәтә көрә Мәһәммәд пејгәмбәрин аллаһла данышмаг үчүн көјә чыхмасы; чыхылачар јер, нәрдиван; көјә чыхма
МЕҺБАЛА - к. Фарсча "меһ" (бөјүк, ири, улу) вә азәрбајчанча "бала" сөзләриндәндир

МЕҺБАЛЫ - к. "Меһбала"нын дәјишилмиш шәкли
МЕҺДИ (ә) - к. Доғру јолда олан, дүз јол тутмуш; аллаһ тәрәфиндән көндәрилмиш
МЕҺДИХАН - к. Бах: Меһди вә Хан
МЕҺМАН (ф) - к. гонаг, мүсафир
МЕҺМАНДАР (ф) - к. гонагсөвәр, гонагпәрәст
МЕҺМАНЈАР (ф) - к. Јарын гонагы, севкилинин мүсафири
МЕҺПАРӘ - Бах: Маһпарә
МЕҺРАЛЫ - Бах: Мөһрәли
МЕҺРӘЛИ (ф-ә) - к. Әлинин мәрһәмәти, меһри, севкисни, мәһәббәти
МЕҺРӘНКИЗ (ф) - г. Мөһрини, севкисини әсиркәмәјән; меһр сачан
МЕҺРИ (ф) - г. Күнәшә анд, күн кими; севки, мәһәбәтлә әлағәдар, шәфгәтли. "Меһр" илә башлајан адларын гыһсалтма шәкли
МЕҺРИБАН (ф) - г. Шәфгәтли, сәминни, истәкли, әзиз, хош рәфтарлы
МЕҺРИНАЗ (ф) - г. Сәминни наз еләјән, назлы, чоһ наз еләјән
МЕҺРИНИСӘ (ф-ә) - г. Гадынларын күнәши
МЕҺРИХАНЫМ - г. Ханымларын күнәши
МӨГСӘД (ә) - к. Арзу едилән, нијјәт, мәрәм, әлдә едилмәјә чалышылан
МӨГСҮМӘ (ә) - г. Алын јазысы, тәлс; бөлүнән, бөлүнмүш
МӨҒРУР (ә) - к. Гүрурлу, вүгарлы; мәнлик һисси олан; тәкәббүрлү, тәшәххүслү, биринә вә ја бир шәјә күвәнән
МӨДӘД (ә) - к. Јардым, көмәк, имдад, аман
МӨДИНӘ (ә) - г. Шәһәр
МӨЗАИМ - Бах: Мүзәһим
МӨЗАҺИР (ә) - к. "Мәзһәр" сөзүнүн чәмидир. Төзәһүр етмә; әлдә етмә, һанл олма
МӨЛАҺӘТ (ә) - г. Көзәллик, ширинлик, дадлыдузлулуг, чәзибә, ләғәфәт
МӨЛЕЈКӘ (ә) - г. "Мәланкә"нин дәјишилмиш шәкли; "мәләк"ин чәми. Бах: Мәләк

МӨЛӨК (ә) - г. Дини рөвәјәтә көрә аллаһла инсанлар арасында васитачилик еләјән фөвгәлтәбин ганадлы бир мәхлуг; мәч. көзәл, јумшаг хасијјәтли, мә'сум адам
МӨЛӨКБАЧЫ - г. Мәләк кими бачы, көзәл бачы
МӨЛӨКБӘЛИМ - г. Бах: Мәләк вә Бәјим
МӨЛӨКӘ - Бах: Мәликә
МӨЛӨКЗӘР (ә-ф) - г. Гызыл кими мәләк, гызыл (хасијјәтли) мәләк
МӨЛӨКМӨНЗӘР - г. Бах: Мәләк вә Мәнзәр
МӨЛӨКНАЗ (ә-ф) - г. Назлы мәләк, көзәл наз еләјән
МӨЛӨКНУР (ә) - г. Ишыг сачан мәләк, нурлу мәләк
МӨЛӨКСИМА (ә) - г. Мәләкүзлү, мәләкчөһрәли көзәл
МӨЛӨКХАНЫМ - г. Бах: Мәләк вә Ханым
МӨЛӨКЧӨҺРӘ - г. Мәләкүзлү, мәләксималы
МӨЛӨКЧАМАЛ - г. Бах: Мәләк вә Чамал
МӨЛИК (ә) - к. Падишаһ, һөкмдар, крал
МӨЛИКАББАС - к. Бах: Мәлик вә Аббас
МӨЛИКӘ (ә) - г. Гадын падишаһ, гадын һөкмдар; кра-
лича; падишаһ арвады, шаһбану
МӨЛИКМӨММӘД - к. Бах: Мәлик вә Мәммәд
МӨЛИКНАЗ (ә-ф) - г. һөкмдара лајиг назлы, шаһанә
гәмзәли
МӨЛИКҺЕЈДӘР - к. Бах: Мәлик вә Һејдәр
МӨЛИКҺҮСЕЈН - к. Бах: Мәлик вә Һүсејн
МӨЛИКШАҺ (ә-ф) - к. Шаһлар шаһы, һөкмдарлар
һөкмдары
МӨЛИҺӘ (ә) - г. Көзәл, ширин, мәләһәтли
МӨМИ - к. "Мәммәд" вә јахуд да "Мәһәммәд" илә
башлајан мүрәккәб адларын әзизләмә вә нәвазиш бил-
дирән формасы
МӨМИШ - к. "Мәһәммәд" вә "Мәммәд" адларынын вә
бунларла башлајан мүрәккәб адларын нәвазиш вә их-
тисар шәкли
МӨММӨКӨТ (ә) - г. Өлкә, вилајәт, ел
МӨММӨД (ә) - к. "Бәјәнилмиш, өјүлән, чох мәдһ еди-
лән" мәнасыны верән "Муһәммәд"ин гысалдылмыш шәк-
лидир
МӨММӨДАҒА - к. Бах: Мәммәд вә Аға
МӨММӨДБАҒЫР - к. Бах: Мәммәд вә Бағыр
МӨММӨДВӘЛИ - к. Бах: Мәммәд вә Вәли

МӨММӨДГУЛУ - к. Бах: Мәммәд вә Гулу
МӨММӨДӘЛИ - к. Бах: Мәммәд вә Әли
МӨММӨДИЈҖӘ (ә) - к. Мәммәдә анд олан, Мәһәммәдә
мәхсус олан
МӨММӨДИСМАЈЫЛ (ә-иб) - к. Бах: Мәммәд вә
Исмајыл
МӨММӨДЈАР (ә-ф) - к. Мәммәдин досту, Мәммәдин
көмәкчиси, јардымчысы
МӨММӨДКАЗЫМ - к. Бах: Мәммәд вә Казым
МӨММӨДКӘРИМ - к. Бах: Мәммәд вә Кәрим
МӨММӨДРЗА - к. Бах: Мәммәд вә Рза
МӨММӨДСӘЛИМ - к. Бах: Мәммәд вә Сәлим
МӨММӨДТАҒЫ - к. Бах: Мәммәд вә Тағы
МӨММӨДХАН - к. Бах: Мәммәд вә Хан
МӨММӨДҺӘСӘН - к. Бах: Мәммәд вә Һәсән
МӨММӨДҺҮСЕЈН - к. Бах: Мәммәд вә Һүсејн
МӨММӨДЧАН (ә-ф) - к. Мәммәдин үрәји, чаны, руһу;
Мәммәд кими, әсилли
МӨММӨДШАҺ - к. Бах: Мәммәд вә Шаһ
МӨНЗӘР (ә) - г. Көрүнән јер, көрүнүш; үз, сурәт
МӨНЗӘРӘ (ә) - г. Көзүн көрә билдији јерин, сәһннин
умуми көрүнүшү; пејзаж, мүәјјән бир јерп тәсвир едән
рәсм әсәри
МӨНЗУРӘ (ә) - г. Нәзәрдә тутулан, мәч. мәгсәд, гәд
МӨНСИМ - к. Мә'сумун дәјишклијә уграмыш
формасы
МӨНСУМӘ - г. Мә'сумәнин дәјишклијә уграмыш
шәкли
МӨНСУР - Бах: Мансур
МӨНСУРӘ - Бах: Мансур
МӨНТИГӘ (ә) - г. Мәнтиглә бағлы олан, мәнтиг гәјда-
ларына үјүн кәлән
МӨНУЧӨҺР (ф) - к. Гәдим Иран аллаһы һесаб олуан
Манунун нәслиндән олан, Ману сифәт, Ману чөһрә
МӨНШҮРӘ (ә) - г. Нәшр олунмуш, јајылмыш; һөкмдар
тәрәфиндән вахтилә верилән вәзирлик вә јүксәк әскәри
рутбәләр һаггында форман
МӨРӘҺИМ (ә) - к. "Мөрһәмәтин" чәми. Бах: Мөрһәмәт
МӨРДАЛЫ - Бах: Мәрәдәли

МƏРДАН - к. Фарсча "мəрд" сөзүнүн чəмидир. 1) кишилəр, 2) кишилəрин шаһы, 3) кишијə мəхсус (хасијјət), 4) мəч. икидлəр, гəһрəманлар
МƏРДАНƏ (ф) - г. Бах: Мəрдан
МƏРДАНƏТ - к. "Мəрдан" сөзүндөн дүзəлмиш киши адыдыр. Бах: Мəрдан
МƏРДАНƏЛИ - к. Бах: Мəрдан вə Əли
МƏРДƏЛИ (ф-ə) - к. Əли алицəнаблыгы, Əли вəфасы; Əли кими икид, чəсур
МƏРДИ (ф) - к. Мəрдлик, кишилик; кишијə хас олан. "Мəрд" илə башлајан бəзи адларын гысалтма формасы
МƏРЗИЈƏ (ə) - г. Əлверишли, мүнəсиб; кəзəl, хош
МƏРЗИЈƏТ - г. "Мəрзијə"дөн дүзəлдилмиш гадын ады. Бах: Мəрзијə
МƏРИФƏТ (ə) - к. г. Ганачаг, əдəб, тəрбијə; билик, елм, камал; мəһарəт, усталыг; һүнəр
МƏРЈƏМ (иб) - г. Əслинин гəдим јəһуди дилинјə "ма-ра" (рəдд елəјөн, мүгавимəт кəстəрən) вə "марар" (ачы, зəһəр олан) сөзлəриндөн олдуғу ентимал олунур. Бу адын һəмчинин эмəклə бағлы олдуғу, севкили, истəкли, арзу олунан мəналарыны вердији дə сөјлөнилир. Динн рəвəјəтə кəрə "мүгəддəс бакирə" һесаб едилən вə эри олмадыгы һалда аллаһын һикмəти илə һамилə галыб Иса пејгəмбəri дунјая кəтирən гадынны адыдыр. Əрəб-лəр онга "Мəрјəму эзра" (бакирə Мəрјəм) дə дејирлəр.
МƏРКƏЗ (ə) - к. Орта; инзибати мəркəз-пəјтахт; һəр һансы бир ишə рəһбərлик едэн јер (орган).
МƏРҺƏМƏТ (ə) - г. Ачыма, шəфғəт, рəһм етмə, јахшылыг етмə; инсаф, лүтф
МƏРЧАН (ə) - г. Дəниз вə океанларын дибиндөн чыхарылан вə бəзək эшјасы кими истифадə олунан ал-гырмызы, чəһрəји јахуд да ағ рəнкли дашлашмыш даниз һејваны. Шаирлəр кəзəллəрин додагынын гырмызылыгыны мəрчана бəнзəтмишлəр - "мəрчан додаглар"
МƏРЧАНƏ (ə) - г. Бах: Мəрчан
МƏСИМ - Бах: Мəсум
МƏСМƏ - г. Бах: Мəсум. "Мəсумə"нин дəјишиклијə уграмыш формасы
МƏСРУР (ə) - к. Севинən, истəдијинə чатан; шад, шəн
МƏСРУРƏ (ə) - г. Бах: Мəсрур

МƏСТАН (ф) - к. г. Сəрхош, мəст, кефли; ахычы, сүзкүн, хумар; бəдхəрч
МƏСТƏЛИ (ф-ə) - к. Əлијə мəфтун олан, Əлинин мəст еладји
МƏСТУРƏ (ə) - г. Əртүлү, гапалы, пəрдəли; јашмаг тутан вə чадра өртөн (гадын); мəч. намуслу, һəјалы, јашынан (гадын-гыз)
МƏСУД (ə) - к. Бəхтијар, хошбəхт, сəадəтли
МƏСУДƏ (ə) - г. Бах: Мəсуд
МƏСУМ (ə) - к. Күнаһсыз, тəгсирсиз; гəбəһəти олман; тамиз
МƏСУМƏ (ə) - г. Бах: Мəсум
МƏТАНƏТ (ə) - к. г. Дөзүм, мəһкəмлик, мəтинлик, давамлылыг, сарсылмазлыг, сəбат; ирадə
МƏТИН (ə) - к. Бəрк, давамлы, мəһкəм; сəбатлы, дөн-мəз, дајаныглы, сарсылмаз
МƏТЛƏБ (ə) - к. Арзу, мəгсəd, дилəк, истəк, тəлəб; мəсəлə, мөвзу, ишин маһијəти, иш
МƏТЛУБƏ (ə) - г. Бах: Мəтлəб
МƏФКУРƏ (ə) - г. Гајə, идеал, идеја, мəгсəd; идеоло-кија
МƏФТУН (ə) - к. Ашиг, вургун, ешгə кирифтар олан, дəличəсинə севэн; валех олмуш, һејран олмуш
МƏФТУНƏ (ə) - г. Бах: Мəфтун
МƏХМƏР (ə) - г. Үзү гыса ховлу ипəк парча, үзү јумшаг парча
МƏХМУРƏ (ə) - г. Хумар, хумар кəз, сүзкүн бахыш; сəрхош, мəст
МƏҺАРƏТ (ə) - к. Бачарыг, габилјијəт, һүнəр
МƏҺБУБ (ə) - к. Севкили, мəшуг, севилən, истəкли; дост, јар, ашиг
МƏҺБУБƏ (ə) - г. Бах: Мəһбуб
МƏҺƏББƏТ (ə) - г. Севки, севмə, севишмə; ешг; достлуг, сəдагəт; мейл, истəк
МƏҺƏД (ə) - к. Əсли "мəһд"дир, бешик демəкдир
МƏҺƏДДИН (ə) - к. Динн бешји
МƏҺИ (ф) - г. Бунун "маһи" формасы да вардыр, аја анд, аја мəхсус олан, ајлы мəнасындадыр. "Маһ" илə башлајан адларын охшамə вə гысалтма шəкли кими дə истифадə олунур

МӘҺӘММӘД (ә) - к. Тә'риф едилән, чох хоша кәлән, бә'янилмиш, өйүлмүш. Сөзүн әсли "Муһәммәд"дир. Азәрбајчанлылар буну Мәһәммәд, Мәммәд, Мәмниш, Мәмни (вә һәтта Мәмош, Мамош, Мәмө) шәклинә салмышлар

МӘҺӘММӘДАҒА - к. Бах: Мәһәммәд вә Аға
МӘҺӘММӘДВӘЛИ - к. Бах: Мәһәммәд вә Вәли

МӘҺӘММӘДГУЛУ - к. Бах: Мәһәммәд вә Гулу

МӘҺӘММӘДӘЛИ - к. Бах: Мәһәммәд вә Әли

МӘҺӘР - к. "Мәһәррәм" адынын ғысалтма формасы

МӘҺӘРРӘМ (ә) - к. "Һәрәм" сөзүндәндир. Гадаған олуңмуш, ичәзә верилмәжән, һарам сајылан. Әрәб гәмәри тәғвининин биринчи ајы. Дејиләнә көрә чаһилијјә дөврүндә бу ајда мүнәрибә еләмәк гадаған олуңдуғу үчүн һәмни аја бу ад верилмишдир. Дин тарихиндә мәшһур Кәрбәлә һадисәләри - имамларын гәтли бу ајда олдуғундан шиәләр тәрәфиндән ша ајы һесаб едилир. Чох заман һәмни ајда доғулан усағларә бу ад гојулур

МӘНИ (ф) - г. Бунун "Маһи" (аја аид, аја мәхсус, ајлы) формасы да вардыр. "Мәһ" илә башлајан адларын охшама вә ғысалтма шәкли
МӘНХӘДДИН (ә) - к. Әслиндә "Муһәјјәддин"дир. Динин симасы, динин маһијјәти

МӘНЛУҒӘ (ф-ә) - г. Әслиндә "mah" (aj) вә "лига" (үз, сима, бәниз) сөзләриндәндир. Ајүзлү, ајбәнизли, мәч. көзәл, чазибәли
МӘНПАРӘ - Бах: Маһпарә

МӘНСИМА - г. Фарсча "mah" (aj) вә әрәбчә "сима" (үз, чөһрә, сима) сөзләриндәндир. Ај үзлү көзәл. Бах: һәмчинин Мәһлуғә
МӘНСӘТИ (ф) - г. Бу адын етимологијасы вә мәнасы һағғында мұхтәлиф фикирләр вардыр: 1) ај кими көзәл, аја бәнзәр, 2) ән бөјүк шәхс (гадын), бөјүк ханым

МӘНСУБӘ (ә) - г. Сајылан, танынан; һимајә едилән, һимајәчиси олан; истәкли, севибли
МӘНТАБАН (ф) - г. Парлаг ај, ишыг сачан ај
МӘЧИД (ә) - к. Шанлы, шәрәфли, эзәмәтли, көркәмли, адлы-санлы. Аллаһын 99 адындан бири дә будур

МӘЧНУН (ә) - к. Дәли, диванә; мәч. ашиг, вурғун, дәличәсинә севән

МӘШДИ - Бах: Мәшәди

МӘШӘДИ (ә) - к. г. Иранын Мәшһәд шәһәринин адыдыр. Шәһидлик едән, шәһид олмуш, бир мәғсәд вә ағидә јолунда шәһид едилән, өлдүрүлән бирисинин басдырылдығы јер. Мәшһәд шәһәриндә имам Рзанын мәғбәрәсини зијарәт етмиш адамларә верилән аддыр. Чох заман адларын әввәлиндә ишләдилир: Мәшәдханым, Мәшәдкәрим вә с. вә и.а.

МӘШӘДИБӘЈ - к. Бах: Мәшәди вә Бәј

МӘШӘДИАБИДИН - к. Бах: Мәшәди вә Абидин

МӘШӘДИХАНЫМ - г. Бах: Мәшәди вә Ханым

МИДҺӘТ (ә) - к. Бах: Мидһәт

МИДЖӘТ (ә) - к. Тә'рифләмә, мәдһ етмә, өјмә; тә'рифләјән адам

МИЗАН (ә) - к. Өлчү, ме'јар, чәки, тәрәзи; сәвијјә, дәрәчә; низам, гајда

МИКАЈЫЛ (иб) - к. Әсли "Мика'ел"дир. Јахвејә (гәдим јәһуди аллаһына) бәрәбәр олан, танрыја мұғабил олан. Дини рәвәјәтә көрә дөрд мәләкдән бири - чанлыларын рузисини тә'мин едән мәләјин адыдыр

МИКИШ - к. "Микајыл"ын ғысалдылмыш әзизләмә формасы

МИНА (ф) - г. Метал вә башга әшјаларын үзәринә вурулан рәңкли шүшәвари тәбәгә, мозаика, чох ичә вә парлаг нахыш; бүллур, шир, мәч. парлаг, рәңкбәрәнк
МИНАБАЧЫ - г. Мина кими бачы, бүллур кими көзәл
МИНАВӘР - г. "Мүнәввәр"ин дәјишклијә уғрамыш формасы

МИНАЈӘ (ә) - г. Әрәбчәси "әјәдән", "әјәдан олан" демәкдир (Гуран сурәләриндәки чүмләләрин һәр бири "әјә" адланыр)

МИНАЗӘР (ф) - г. Минасы зәрдән-ғызылдан олан, ғызыл миналы; көзәл (ғыз)

МИНАКҮЛ - г. Јердән чох галхмајан, көзәл, парлаг, көј рәңкли күл. Әслиндә "Минакүлү"дүр, буна "Миначичәји" дә дејирләр

МИНАРӘ - г. Әрәбчә "мәнар" сөзүндәндир. гүллә, мәсчид гүлләси (әзан охујанын чыхдығы һүндүр јер); мајак, кәмиләрә јол көстәрмәк үчүн јандырылан фәнәр гүлләси

МИНАСАЗ (ф) - к. Гүмәтлi металлдан гажрылмыш шеј-
ләрiн үзәрiнә ми́на илә нахыш вуран, ми́на вуран сә-
нәткар, ми́начы; зәркар; нахышчы. Танынмыш Азәр-
бајчан публицисти, әдәби тәнгидчи вә тәрчүмәчи һүсәјн
Бахшәли оғлу Минасазовун (1881-1932) сојады
МИНӘ - Бах: Ми́на
МИНӘВӘР - Бах: Мүнәвәр
МИНӘЗӘР - Бах: Минәзәр
МИНӘКҮЛ - Бах: Минәкүл
МИНӘХАНЫМ - г. Бах: Ми́на вә Ханым
МИНӘШ - г. "Ми́на" вә "ми́нә" илә башлајан адларын
әзилләмә формасы
МИНИРӘ - Бах: Мүнирә
МИНИШ - г. "Ми́н" илә башлајан адларын охшама
шәкли
МИНКҮЛ (ә-ф) - г. Күлдән, күлдән олан, күлдән
әмәлә кәлән
МИННАЗ (ә-ф) - г. Наздан олан, наздан әмәлә кәлән;
назы, назы олан
МИННУРӘ (ә) - г. Ишыгдан јаранан, ишыгдан әмәлә
кәлән
МИНУРӘ - Бах: Мүнирә
МИННӘТ (ә) - к. Едилән јахшылыг вә һөрмәтә гаршы
дујулан борчлулуг һисси, өзүнү борчлу билмәк
МИР - әрәбчә "әмир" сөзүнүн фарсча дәјишиклијә уґ-
рамыш формасы. Раис, башчы, аға. Бир сыра шәхс ад-
ларынын әввәлинә артырылағ онларын пејгәмбәр нәс-
линдән, јәни сејид өвләды олдуғларыны көстәрп
МИРАБ (ф) - к. Кечмишдә суварма ишләрени идәрә
едән шәхс
МИРАББАС - к. Бах: Мир вә Аббас
МИРАҒА - к. Бах: Мир вә Аға
МИРБАБА - к. Бах: Мир вә Баба
МИРБАЛА - к. Бах: Мир вә Бала
МИРБАҒЫР - к. Бах: Мир вә Бағыр
МИРБӘШИР - к. Бах: Мир вә Бәшир
МИРВАРИ (ф) - г. Инчи. Бах: Инчи. Бунун мәншәјини
јунанча һесаб едәиләр дә вардыр
МИРВАРИД - г. Бах: Мирвари вә Инчи
МИРГӘЛӘМ - к. Бах: Мир вә Гәләм

МИРДАМӘД - к. Бах: Мир вә Дамәд
МИРӘЛИ - к. Бах: Мир вә Әли
МИРӘСТӘ (ф) - г. Әслиндә "мир" (бах) вә "һәсти"
(олан, вар олан) сөзләрiндән јаранмыш аддыр. Аға ки-
ми, ағаја бәнзәр, ханым аға, ағабәјим
МИРӘҺМӘД - к. Бах: Мир вә Әһмәд
МИРЗӘ (ф) - к. "Әмирзадә" сөзүнүн ихтисар шәклидир.
Шәхс адларынын һәм әввәлиндә, һәм дә сонунда иш-
ләдрилир. Әввәлиндә ишләндикдә рүтбә, сонунда ишлән-
дикдә исә шаһзадәлик билдирмәкдәдир. Вахтилә дөвләт
адамларыны вә јазы-позу илә мәшгул оланлары да бе-
лә адландырмашлар, катиб, јазмағы бачаран. Һөрмәт
әләмәти оларағ "бәј", "аға" мәнасында ишләдилмишдир
МИРЗАҒА - к. "Мирзә" вә "Аға" адларындандыр (Бах).
МИРЗӘАҒА - к. Бах: Мирзә вә Аға
МИРЗӘБАБА - к. Бах: Мирзә вә Баба
МИРЗӘБАЛА - к. Бах: Мирзә вә Бала
МИРЗӘГУЛУ - к. Бах: Мирзә вә Гулу
МИРЗӘЛИ - к. "Мирзә" вә "Әли" адларындандыр (Бах).
МИРЗӘКИШИ - к. Бах: Ағакиши, Бәјкиши вә Мирзә
МИРЗӘХАН - к. Бах: Мирзә вә Хан
МИРЗӘҺӘСӘН - к. Бах: Мирзә вә Һәсән
МИРЗӘҺҮСЕЈН - к. Бах: Мирзә вә Һүсејн
МИРЗӘЧАН (ф) - к. Мирзәнин чаны, үрәји, Мирзә
руһлу, үрәкли адам
МИРИ - к. "Мир" илә башлајан адларын ихтисар
шәкли
МИРИШ - к. "Мир" илә башлајан адларын әзилләмә
формасы
МИРЈАСИН - к. Бах: Мир вә Јасин
МИРЈӘҺЈА - к. Бах: Мир вә Јәһја
МИРУСИФ - к. Бах: Мир вә Јусиф
МИРКАЗЫМ - к. Бах: Мир вә Казым
МИРКӘЛАМ (ф-ә) - к. Чох көзәл, хош вә јахшы да-
нышан
МИРКӘРИМ - к. Бах: Мир вә Кәрим
МИРМӘҺДИ - к. Бах: Мир вә Мәһди
МИРПАША - к. Бах: Мир вә Паша
МИРРӘНИМ - к. Бах: Мир вә Рәним
МИРСАДЫҒ - к. Бах: Мир вә СадыҒ

МИРСƏИД - к. Бах: Мир вə Сəид
МИРСƏЛИМ - к. Бах: Мир вə Сəлим
МИРСƏФИ - к. Бах: Мир вə Сəфи
МИРСƏФТƏР - к. Бах: Мир вə Сəфтəр
МИРТАҺИР - к. Бах: Мир вə Таһир
МИРФƏРƏЧ - к. Бах: Мир вə Фəрəч
МИРХАЛЫГ - к. Бах: Мир вə Халыг
МИРХƏЛИЛ - к. Бах: Мир вə Хəлил
МИРХЫДЫР - к. Бах: Мир вə Хыдыр
МИРҺАДЫ - к. Бах: Мир вə һади
МИРҺАШЫМ - к. Бах: Мир вə һашим
МИРҺƏБИБ - к. Бах: Мир вə һəбиб
МИРҺƏСƏН - к. Бах: Мир вə һəсəн
МИРҺҮСЕЈН - к. Бах: Мир вə һүсејн
МИРЧАВАД - к. Бах: Мир вə Чавад
МИРЧƏЛАЛ - к. Бах: Мир вə Чəлал
МИРЧƏФƏР - к. Бах: Мир вə Чəфəр
МИРШƏРИФ - к. Бах: Мир вə Шəриф
МИРШƏФИ - к. Бах: Мир вə Шəфи
МИСИР (ə) - к. Өлкə, вилајəт; бəјүк шəһəр
МИСИРХАН - к. Өлкə ханы, бəјүк шəһəрин ханы
МИСРИ (ə) - к. г. Мисирли, Мисирə мəхсус олан; Ко-
роғлунун ғылынчынын ады
МИХƏК (ф) - г. Əтирли гохусу олан, гурудулмуш
гөңчөлəриндөн əдвигјат һазырланан һəмишəјашыл ағач вə
һəмин əдвигјəнин ады
МИШКИНАЗ - Бах: Мүшкүназ
МОБИЛ - к. Əрəбчə "мүгбил"нин (хошбəхт, бəхтəвəр)
дəјишклијə мəруз галмыш формасы
МОЛЛА (ə) - к. г. Əслиндə "ага, чəнаб, саһиб" мə-
насыны верəн "моула" вə ја "мөвла" сөзүндəндир. Бəјүк
руһани алими, газы; хачə, дини мəктəблəрдə дəрс дəјөн
мүəллим; мəдрəсə тəлəбəси. Руһани силкиндөн олан вə
савадлы адамларын адларынын габағына артырылараг
ишлəдилер: Молла Гурбан, Молла һүсејн, Молла Фат-
ма, Молла Ширван, Молла Пəнаһ Вағиф вə с.
МОРУГ - г. Килəмејвəси олан кол-битки вə онун ши-
рин мєјвəси
МӨВЛАМВЕРДИ - к. Əрəбчə "Моула јахуд Мөвла" (ји-
јə, саһиб, ага) илə азəрбајчанча "верди" сөзүнүн бир-

лəшмəсиндөн жарадылан аддыр. "Агам верди", "саһибим
верди" мəнасындадыр. Мүгəддəс түрбэлəрə, очагларə,
пирлəрə вə ја шахслəрə нəзир-нијаздан соңра догулан
оглан ушагларына гојулан адлардандыр. Бунун "мөв-
ланверди" дəјə икинчи шəхсə аид едилəн варианты да
вардыр.

МӨВЛАНВЕРДИ - к. Бах: Мөвламверди
МӨВЛУД (ə) - к. Доғулмуш, анадан олмуш, дүнјаја
кəлмиш; анаданолма, дүнјаја кəлмə
МӨВЛУДƏ (ə) - г. Бах: Мөвлуд
МӨВСҮМ (ə) - к. Фəсил, илин дөрд фəслиндөн һəр
бири, бир шејин мүəјјəн вахты, заманы
МӨМИН (ə) - к. Диндар, иман едəн, Аялаһын вар-
лығына инанан, динин еңкамларына эмəл едəн. Чох на-
дир һалларда гаты диндар аилəлəр тəрəфиндөн гојулан
адлардандыр
МӨМИНƏ (ə) - г. Бах: Мө'мин. Азəрбајчан Атабəј-
лəриндөн Мəһəммəд Чаһан Пəһлəванын арвадынын шəрə-
финə тикилəн Мө'минə Хатын түрбəси мəшһурдур
МӨТƏБƏР (ə) - к. г. Етибарлы, етибар едилəн, инан-
нылан; һөрмəтли, нүфузлу, сөзү кечəн, танынмыш;
инандырычы, мəғбул, һөкмү олан
МӨНБАЛА - "Менбала"нын дəјишилмиш формасы. Бах:
Менбала
МӨНБƏДДИН (ə) - к. Əсли "мүнибдəдин"дир. Дини се-
вəн, динə бағлы олан
МӨННƏГ (ə) - к. Əзијјəт, зəһмəт, гајғы; кəдəр, ғыссə;
бала, мүсибəт
МӨНСҮМ - "Мөһсүн"үн тəһриф олунмуш формасы.
Бах: Мөһсүн
МӨНСҮН (ə) - к. Сағламлашдыран, кəзəллəшидрəн;
јахшылыг едəн, алиачыг
МӨНТƏРƏМ (ə) - к. г. һөрмəтли, эзиз, еңтирама лəјиг
адам
МӨТƏШƏМ (ə) - к. г. Əзəмəтли, өз бəјүклүјү илə ин-
саны вəлєһ едəн, һəшəмəтли, еңтишамлы, кəз га-
машдыран
МӨЧҮЗ (ə) -к. Мө'чүзə жарадан, харигə кəстəрəн, е'чаз-
кар, гејри-ади; һəмчинин зəиф, элдəн дүшмүш; гочал-

мыш. Мирзәли һачаға оғлу Мөчүзүн (1873-1934) тәхәллүсү
МУНИС (ә) - к. Адамајовушан, меһрибан, истиганлы; сирдаш, үрәк досту; истәкли, үрәјәјатан
МУНИСӘ (ә) - г. Бах: Мунис
МУРАД (ә) - к. Диләк, истәк, арзу; мәрәм, мәгсәд
МУРАДӘЛИ - к. Бах: Мурад вә Әли
МУРАДХАН - к. Бах: Мурад вә Хан
МУРҒУЗ - к. Тахыялар фәсиләсіндән һүндүр чохиллик гаргыбабәзәр битки нөвү
МУРТАЗА - Бах: Муртуз
МУРТУЗ (ә) - к. Бәјәнилмиш, сечилмиш
МУРТУЗА - Бах: Муртуз
МУСА - к. Бу адын етимолокијасы һаггында ики фикир вардыр. Бәзиләринә көрә гәдим Мисир дилиндәки "месу" сөзүндәндир, ушаг, бала демәкдир. Рәвәјәтә көрә Мисир шаһзадә гадынынын оғуллуға көтүрдүјү Муса пејгәмбәр Нил чаында үздүрү чүн она бу ад верилмишдир. Мусанын бир мәнасы да "судан чыхарылмыш", "судан кәлән, су илә кәлән"дир. Бәзиләри дә бунун ибраничә "Моше" (jshud һакими, ганун верән, ганун чыхаран, ганунверичи) олдугуну јазырлар
МУСТАФА (ә) - к. Бәјәнилмиш, сечилмиш, сечкин; саф, тәмиз, сүзүлмүш
МУХТАР (ә) - к. Мүстәгил, өзү-өзүнү идарә едә билән, ихтијары әлиндә олан; сәрбәст, мүстәгил, азад; истәдји кими һәрәкәт едә билән; сечилмиш
МУШТУЛУГ - к. Хејир хәбәр, севиңдиричи вә хош сөз; мүждә; шад хәбәр кәтирәнә верилән һәдијә, бәхшиш
МҮБАРӘК (ә) - к. г. Бәрәкәтли, бол; уғурлу, хејирли, хош, јахшы; мүгәддәс, әзиз, һөрмәтли; көзәјдынлығы вермә, бир мүнәсибәтлә тәбрик етмә
МҮБӘРИЗ (ә) - к. Мүәјјән бир мәгсәд, иш уғрунда мүбаризә апаран адам, вурушан, дәјүшән; идиалы
МҮБИН (ә) - к. Јахшыны вә писи, дүзкүнү вә јанлышы ајыран; ачыг, ајдын, ашкар, бәлли олан
МҮГАБИЛ (ә) - к. Гаршы, гаршы тәрәф; әвәз едән, гаршылығы өдәнилмә. Адәтән өзүңдән әввәл өлән оған ушагыңдан сонра гојулан адлардандыр

МҮГӘДДӘМ (ә) - к. г. Әввәл, габаг, габагкы; өндә кедән, башчы, рәһбәр; авангард; вачиб, әһәмијјәтли, әфзәл, лазым
МҮГӘДДӘС (ә) - к. Саф, тәмиз, нөгсансыз; диндә аллаһ, пејгәмбәр, имам вә зијарәткәһларын епитети кими ишләдилир; мәч. чох әзиз, севимли, үлви, нәчиб, пак
МҮГТӘДИР (ә) - к. Күчлү, гүдрәтли, гүввәтли; баचारыгы, иштидарлы, гәбилијјәтли, мәһәрәтли, әлиндән иш кәлән. Азәрбајчанда вә Дағыстанда Совет һакимијјәти уғрунда мүбаризә апаран Мүгтәдир Ајдын-бәјовун (1884-1918) ады
МҮЖДӘ (ф) - г. Хош хәбәр, шад хәбәр, муштулуг
МҮЗӘҺИМ (ә) - к. Зәһмәтә салан, иши ағырлашдыран
МҮЗӘЈЈӘМ - г. "Мүзәјјән" адынын тәһриф олунмуш формасы
МҮЗӘЈЈӘН (ә) - г. Бәзәнмиш, бәзәкли, зинәтләнмиш, зинәтли
МҮЗӘФФӘР (ә) - к. Галиб, галибијјәтли, гәләбә чалан, зәфәр чалмыш, үстүн кәлмиш; мүвәффәг олан, уғурлу
МҮЛАЈИМ (ә) - к. г. Јумшаг, һәлим; хош, үрәјәјатан; јарарлы, лајиг
МҮМТАЗ (ә) - к. Башгаларыңдан сечилән, фәргләнән; сечилмиш; үстүн, имтијазлы
МҮНӘВВӘР (ә) - г. Нурлу, ишыгы, ајдын, парлаг; ишыгландырылмыш, зијәли
МҮНИР (ә) - к. Парлаг, нурландыран, ишыг верән, ишыгы. Бақы шаирләриндән Ағададаш Чәфәровун (1863-1940) тәхәллүсү - Мүнири
МҮНИРӘ (ә) - г. Бах: Мүнир
МҮРВӘТ - к. "Мүрүввәт"ин тәһриф олунмуш шәкли
МҮРӘСТӘ - Бах: Мирастә
МҮРСӘЛ (ә) - к. Јола салынмыш, көндәрилмиш; елчи; пејгәмбәр, рәсул
МҮРТӘЗА - Бах: Муртуз
МҮРҮВВӘТ (ә) - к. г. Мәрдилик, кишилик; мәрһәмәт, инсаф, рәһм, инсанлыг, шәфғәт, инсани сифәт вә һәрәкәт

МҮРШИД (а) - к. Доғру жол көстөрөн, рәһбәр; бәләдчи; таригәт шежи-мүридләре рәһбәрлик едән таригәт башчысы

МҮРШИДӨ (ә) - г. Бах: Мүршид

МҮРШҮД - Бах: Мүршид

МҮСЕЈИБ (ә) - к. Атылмыш, диггәтсиз гојулмуш; азад, сәрбәст; лагејд, әһәмијәт вермәјән, диггәтсиз

МҮСӘЛЛИМ (ә) - к. Вахтилә вә наиб, губернатор мұавини вәзифәләрини тутанлара дилән бир аддыр. Әвәз еләјән, инкар вә етираз олунмаз мәнасыны да вермәкдәдир

МҮСЛИМ (ә) - к. Мүсәлман, ислам дининә мәнсуб олан адам; итаәткар, итаәт едән; мүтә, мөмин

МҮСЛИМӨ (ә) - г. Бах: Мүслим

МҮСЛҮМ - Бах: Мүслим

МҮСТӘЧАБ (ә) - к. Арзусу, истәји гәбул олунан, мағсәдинә чатан, хаһиши јеринә јетирилән

МҮСТӘЧӘБ - Бах: Мүстәчаб

МҮТӘЛЛИБ (ә) - к. Тәләб едән, һаггыны истәјән, иддиачы, истәјән

МҮТӘЛЛИМ (ә) - к. Дәрс алан, елм өјрәнән; охујан

МҮХЛИС (ә) - к. Сәмини, достлуг вә јолдашлыгда сәмини вә садагәтли олан; халис, тәмиз, саф

МҮХЛИСӨ (ә) - г. Бах: Мүхлис

МҮХЛИСӨТ (ә) - г. Бах: Мүхлис

МҮҢИБ (ә) - к. Сөвән, ашиг олан; дост

МҮЧТӘБА (ә) - к. Сечилмиш, сечкин, бәјәнилмиш

МҮШКӘНБӘР (ф-ә) - г. Мүшк (бир чинс чейранын көбәјиндән чыхарылан көзәл гохулу, әтирли маддә) вә әнбәр (бах) көзәл гохулу маддәдирләр. Чох көзәл гохулу, дилбәр, көзәл гыз (гадын)

МҮШКҮНАЗ (ф) - г. Мүшк гохујан назлы көзәл

МҮШТАГ (ә) - к. Үрәкдән арзу едән, бир шејә чан атан, һәсрәт чокән, чандан арзулајан

МҮШТӘБА - Бах: Мүчтәба

МҮШФИГ (ә) - к. Үрәји јумшаг, шәфгәтли, мөһрибан, мәрһәмәтли, инчә гәбли, назик үрәкли

МҮШФИГӨ (ә) - г. Бах: Мүшфиг

Н

НАБАТ (ә) - г. Гәнд, шәкәр; мејвә ширәси илә гәнд гарышыгдан һазырланан кристал шәклиндә ширни нөвү, ширни

НАБАТӘЛИ - к. Бах: Набат вә Әли

НАБИЛ - Бах: Нәбил

НАҒДАЛЫ - Бах: Нағдәли

НАҒДӘЛИ (ә) - к. Әлинин сәрмајәси; Әлинин вар-дөвләти

НАҒДЫ (ә) - к. Пул; вар-дөвләт, сәрвәт; мөвчуд олан, әлдә олан; мәч. сөзсүз, шәксиз, шүбһәсиз, мүтләг

НАҒЫ (ә) - к. Әрәбчә "нағи" олан бу сөз "тәмиз, пак, гарышыгы олмајан, саф" мәналарыны верир. Куја чәнәтнин сәккиз бөлмәсиндән дөрдүнчүсүнүн адыдыр

НАДИР (ә) - к. Азтапылан, аз әлә дүшән; әчајиб, гејри-ади, гәрибә

НАДИРӨ (ә) - г. Бах: Надир

НАЗБАЧЫ - г. Назлы, чилвәли бачы, шылтаг, ишвәли гыз (көзәл)

НАЗБӘЛИМ - г. Әркөјүн, назлы ханым, чилвәли көзәл

НАЗБИБИ - г. Чилвәли биби, назлы дилбәр

НАЗБИКӨ - г. Ишвәли, чилвәли гадын (гыз, көзәл)

НАЗГӘДӘМ (ф-ә) - г. Гәдәмләри назлы олан көзәл. Бах: Гәдәмназ

НАЗӨНДӨ (ф) - г. Чилвәли, назлы, ишвәли дилбәр

НАЗӘНИ - Бах: Назәни

НАЗӘНИН (ф) - г. Назлы, гәмзәли, чилвәли, ишвәкар; назланан, ләтиф, инчә, мәләһәтли, көзәл; наз-не-мәтә алышмыш, фираван һәјәт кечирмиш

НАЗИК (ф) - г. Инчә, зәриф, чансыз, арыг; мәч. гәшәнк, инчә, нәзакәтли

НАЗИЛӨ (ә) - г. "Нәзәлә" фе-линдән әмәлә кәлән "назил" сөзүндәдир. Енмиш, көјдән енмиш. Мәч. көндәрилмиш

НАЗИМ (ә) - к. Тәртиб едән, низама салан, тәнзим-ләјән, гајдаја салан; мәнзум әсәрләр јазан, шаир, нәзмә чәкән

НАЗИР (ә) - к. Дөвләт идарәсинин мүүжән бир сәһәсинә башчылыг едән жүксәк вәзифәли шәхс; нәзарәт едән, бахан, идарә едән
НАЗИФ - Бах: Нәзиф
НАЗЫ - г. "Наз"ла башлајан адларын кичилтмә вә әзизләмә формасы
НАЗКҮЛ (ф) - г. Наз еләјән чичәк, назлы
НАЗЛЫ - г. Шылтаглыг едән, әркөјүн, наз сатан, әркөјүн бөјүмүш. Бах: һәмчинин Назәнин
НАЗНАЗ - г. Назлы, әдалы; гәмзә, ишвә. Бах: һәмчинин Назәнин
НАЗПӘРВӘР (ф) - г. Назла бәсләнмиш, назлы, наз чәкән. Бах: Назәнин
НАЗПӘРИ (ф) - г. Наз еләјән пәри, гәмзәли көзәл
НАЗТАМАМ (ф-ә) - г. "Наз еләјән гыз даҗа бәсдир, оғ-лан лазымдыр" мәнасында олан гадын адларын-дандыр
НАЗХАНЫМ - г. Назлы ханым, әдалы, ишвәли ханым
НАЗШИРИН (ф) - г. Назы хош олан, ишвәси, гәмзәси ләззәтли олан
НАИБ (ә) - к. Бөјүк бир вәзифә саһибини әвәз едән, биринин јериндә отуран; вәкил, чанишин; көмәкчи, муавин, әлалты, јерли инзибати идарә рәиси, газы, шәриәт һакими; катиб
НАИБӘ (ә) - г. Бах: Наиб
НАИЛ (ә) - к. Мурадына јетән, әлә кечирән, истәјинә мүвәффәг олан
НАИЛӘ (ә) - г. Бах: Наил
НАИМ (ә) - к. Әсли "нәим"дәндир. Хошбәхт, сәадәтли, боллуг ичиндә јашајан, бәхтәвәр
НАИМӘ (ә) - г. Бах: Наим
НАЈИБ - Бах: Наиб
НАЈИБӘ - Бах: Наибә
НАЈИЛ - Бах: Наил
НАЈИЛӘ - Бах: Наилә
НАЈИМӘ - Бах: Наимә
НАМАЗ (ф) - к. Ислам диниә көрә диндарларын күндә беш дәфә мүүжән вахтларда вә мүүжән гајдалара ујғун оларәг ичра етдикләри ибадәт
НАМАЗӘЛИ - к. Бах: Намаз вә Әли

НАМИГ (ә) - к. Јазы илә мәшгул олан, јазан; мүһәррир, јазычы; нахышламаг, бәзәмәк
НАМИГӘ (ә) - г. Бах: Намиг
НАМИГКАМАЛ (ә) - к. Әслиндә мәшһур түрк шаири вә драматургу Намиг Камалын (1840-1888) бирләш-тирилмиш шәклидир. Бах: Намиг вә Камал
НАМИЗӘД (ф) - к. Бир јерә, вәзифәјә сечилмәк вә ја гәбул олунмаг үчүн ады көстәрилән шәхс; нишанлы, адахлы, ад олунмуш, нүмајәндә
НАНӘ (ә) - г. Јејилән әтирли көјәрти нөвү, битки
НАРДАНӘ (ф) - г. Нар дәнәси, нарын ичәрисиндәки килә
НАРЫ - г. "Нар" илә башлајан адларын ихтисар вә ох-шама формасы
НАРЫН - г. Гәдим Азәрбајчан дилиндә "орта", "ич" мәналарында ишләнмишдир. Инчә, зәриф, зәиф, назик, хырда
НАРЫНКҮЛ - г. Зәриф күл, инчә чичәк
НАРЫНЧ (ф) - г. 1) портагалдан кичик бир гәдәр турш хош ијли ситрус биткиси, 2) түнд сары рәнәк
НАРКИЛӘ - г. Нар дәнәси, нарын киләси
НАРКҮЛ - г. Нар күлү, нарын чичәји
НАРКҮЛҮ - г. Бах: Наркүл
НАРХАНЫМ - г. "Нарын" вә "ханым" сөзләриндәндир. Инчә, зәриф ханым
НАРЧИЧӘК - г. Нар чичәји, нарын күлү
НАСӘН (ә) - к. Мәсләһәтчи, мәсләһәт верән, нәсиһәтчи, нәсиһәт верән; јахын дост, мәрһибан јолдаш
НАСИЈӘ (ә) - г. Унудулмуш, јаддан чыхарылмыш
НАСИҺӘ (ә) - г. Бах: Насән
НАТӘВАН (ф) - г. һејсиз, тагәтсиз, күчсүз; зәиф, һалсыз. Көркәмли Азәрбајжан шаири Хуришдбану Натәванын (1832-1897) тәхәллүсүндән сонра бу ад кенш јайылмышдыр
НАТИГ (ә) - к. Көзәл данышыг габилијәти олан, тәм-тәраглы данышыг бацарыгы, бәлагәтлә данышан
НАТИГӘ (ә) - г. Бах: Натиг
НАФИЗӘ - г. "Нафизә" әрәбчә "пәнчәрә" демәкдир, бу "нафисә"нин (әсли "нәфисә"дир) тәһриф олунмуш шәклидир. Бах: Нафисә

НАФИЛӨ (ә) - г. Бош жерэ, наһаг, һэдэр, битудэ. Даһа гыз доғулмасыны истэмэјон аиллэр тэрэфиндөн гојулан адлардандыр.

НАФИСӨ (ә) - г. Әсли "нәфисә"дир. Нәфис, гәшәнк, көзәл, јарашығлы; инчә, зәриф

НАХЫШ (ә) - г. Әслиндә "нәгш"дир. Шәкил, бәзәк, чизки

НАҺИД (ә) - к. 1) Венера, Зәһрә улдузу, 2) һәдди-булуга чатмыш кәнч

НАҺИДӨ (ә) - г. Бах: Наһид

НАЧИ (ә) - к. Ничат тапан, хилас олан; гуртаран, сәр-бәстлијә чыхан

НАЧИЈӨ (ә) - г. Бах: Начи

НЕЛЛИ (јун) - г. Әсли "неос"дандыр. Чаван, кәнч, тә-зә, јени

НЕ'МӨТ (ә) - к. Јахшылыг, бәхшиш, еһсан; дөвләт, сәрвәт; јејилчәк вә ичилчәк шејләр, чөрәк

НЕ'МӨТУЛЛИА (ә) - к. Аллаһын не'мәти, танрынын дөв-ләти. Бах: Не'мәт

НӘБИ (ә) - к. Хәбәр верән, хәбәр кәтирән; пејгәмбәр, рәсул

НӘБИЛ (ә) - к. Фәзиләтли, зәкалы, зәка саһиб; ағыл-лы, тәрбијәли, көзәл хасијјәтли

НӘВВАБ (ә) - к. "Наиб"ин чәми (бах). Мир Мөһсүн Нәввабын (1833-1918) тәхәллүсү

НӘҒДӘЛИ - Бах: Нағдәли

НӘҒИ - Бах: Нағи

НӘДИМ (ә) - к. Јахын дост, һәмсөһбәт, сәминн јол-даш, сирдаш; вахтилә бөјүк адамлары әјләндирән тәл-хәк; шаһ вә султанларын өз јахын адамларына вер-дикләри ад

НӘЗАКӘТ (ә) - г. Инчәлик, зәрифлик; әдәб, тәрбијә, диғгәтли олмағ

НӘЗӘР (ә) - к. Бахма, бахыш, көз јетирмә; мүлаһизә, фикир; көз, көзә кәлмә

НӘЗӘРАҒА - к. Бах: Нәзәр вә Аға

НӘЗӘРӘЛИ - к. Бах: Нәзәр вә Әли

НӘЗӘРХАН - к. Бах: Нәзәр вә Хан

НӘЗИР (ә) - к. Бәзәр, өрнәк, охшар, тај, мисал

НӘЗИРӨ (ә) - г. Бах: Нәзир

НӘЗИФ (ә) - к. Тәмиз, пак, саф; тәмизкар

НӘЗИФӨ (ә) - г. Бах: Нәзиф

НӘЗИҺӨ (ә) - г. Тәмиз әхлаглы, саф, пак

НӘЗИХӨ - Бах: Нәзиһә

НӘЗМИЈӘ (ә) - г. Низам, тәртиб; ше'рлә, ше'рин тәр-тибаты илә әлагәдар олан, мәнзүмә, ше'рин низамына анд

НӘИМ (ә) - к. Не'мәт, боллугда јашама, сәдәтли һә-јат, рифаһ-һал

НӘИМӨ (ә) - г. Бах: Нәим

НӘИМӘДДИН (ә) - к. Динин боллугу, динин не'мәти

НӘНӨ - г. Атанын вә ја ананын анасы; ана; һөрмәт әләмәти оларағ јашлы гадынлара мүрачигәт формасы. Өзү илә башлајан адларын гысалтма вә әзизләмә шәкли

НӘНӨБАЧЫ - г. Бах: Нәнә вә Бачы

НӘНӨБӘЛИМ - г. Бах: Нәнә вә Бәјим

НӘНӨБИБИ - г. Бах: Нәнә вә Биби

НӘНӨҒЫЗ - г. Бах: Нәнә вә Ғыз

НӘНӨЗӘР - г. Ғызыл кими нәнә, ғызыл нәнә

НӘНӨКӘЛИН - г. Нәнәјә бәнзәјән кәлин, нәнә кими кәлин, һалал сүд әммиш

НӘНӨКҮЛ - г. Бах: Нәнә вә Күл

НӘНӨНАЗ - г. Назлы нәнә, шивәли нәнә

НӘНӨХАНЫМ - г. Бах: Нәнә вә Ханым

НӘҒӘХАТЫН - г. Бах: Нәнә вә Хатын

НӘНӨЧАН - г. Нәнәјә вә башга јашлы гадынлара һөр-мәт әләмәти оларағ мүрачигәт

НӘНӨШ - г. "Нәнә" илә башлајан адларын охшама вә нәвәзинш билдирән формасы

НӘРИМАН (ф) - к. Күчлү, гүввәтли, гүдрәтли

НӘРИШ - к. "Нәриман" вә "Нәроғлан" адларынын әзиз-ләмә формасы

НӘРКИЗ (јун) - г. Әслиндә "Нартсисс" вә ја "Нар-кисс"дир, "наркао" (кејимәк, донуб галмағ) сөзүндәндир. Сары чичәкләри олан көзәл бир чичәк нөвүдүр. Рә-вәјәтә кәрә, Нартсисс адлы кәнч оғлан суда өз әксини көрүб өз-өзүнә вурулуру вә судакы әксинин үстүнә јы-хыларағ өлүр. Аллаһ ону чичәјә чевирир. Наркоз сөзү

дә һәмнин көкдәндир. Елә буна көрә дә бу ады "өзү-өзүнә вурулан" кими дә изан едирләр

НӘРМИН (ф) - г. Лумшаг, мәрһәмәтли, мулајим, ләтиф

НӘРМИНӘ (ф) - г. Бах: Нәрмин

НӘРМИНАЗ (ф) - г. Әслиндә "Нәрминназ"дыр. Назы хоша кәлән, ишвә вә гәмзәси ләтиф олан, инчә назлы

НӘРОҒЛАН - к. Фарсча "нәр" (еркәк дәвә) вә азәр-бајчанча "оғлан" сөзләриндән јаранмыш аддыр. Гәһрәман оғлан, икид оғлан, чәсур оғлан

НӘСИБ (ә) - г. Әсл-нәсәбли, нәчәбатли, көклү, сојлу, әслил

НӘСИБӘ (ә) - г. Бах. Нәсиб

НӘСИБУЛЛА (ә) - к. Нәсиби аллаһын әлиндә олан, аллаһын нәчәбатлиси

НӘСИМАН (ф) - к. Меш, хәфиф күләк; күләкли, мешли

НӘСИМИ (ф) - к. Мешә, хәфиф күләжә аид олан

НӘСИР (ә) - к. Көмәк, јардым

НӘСРӘДДИН (ә) - к. Динин көмәји, динин јардымы

НӘСРИН (ф) - г. Аг рәнкли кичик бир нөв чичәк. Буна Ван күлү, Мисир күлү, Нәстәрән дә дејирләр. Һәм-чинин Итбурну

НӘСРУЛЛА (ә) - к. Танрынын јардымы, Аллаһын кө-мәји, Аллаһын гәләбәси

НӘНАЈӘТ (ә) - г. Сон, гуртарачаг, ахыр, нәтичә; сон дәрәчә, һәддиндән артыг. Даһа гыз истәмәјән, оғлан ар-зусу илә гојулан адларандыр

НӘНМӘД (ә) - к. Бошкөзлүк, һәрислик. Әслиндә "нәһ-мәт"дир.

НӘНМӘДУЛЛА (ә) - к. Аллаһын һәриси, танрынын дој-маз бәндәси

НӘЧАБӘТ (ә) - к. г. Тәмиз нәслә мәнсуб олан, нәчиб-лик, әсиллилик

НӘЧӘФ (ә) - к. 1) Ирагда бир шәһәрин ады, 2) арыг, инчә, эәиф, 3) Нәчәф шәһәриндә чыхан бүллур нөвү-нәчәф дашы (гадын бәзәк шифасы)

НӘЧӘФАҒА - к. Бах: Нәчәф вә Ага

НӘЧӘФГУЛУ - к. Бах: Нәчәф вә Гулу

НӘЧӘФӘЛИ - к. Бах: Нәчәф вә Әли

НӘЧӘФХАН - к. Бах: Нәчәф вә Хан

НӘЧИБ (ә) - к. Нәчәбатли, әсилли; јахшы, үрәји тә-миз, аличәнәб, мәч. гәшәнк, көзәл, инчә

НӘЧИБӘ (ә) - г. Бах: Нәчиб

НӘЧИМ (ә) - к. Әслиндә "нәчм"дир. Улдуз

НӘЧИМӘ (ә) - г. Бах: Нәчим

НӘЧМӘДДИН (ә) - к. Динин улдузу

НӘЧМИ (ә) - к. Улдузла әләгәдар олан, улдуза аид. "Нәчмәддин" адынн гысалтма формасы

НӘЧМИЈӘ (ә) - г. "Улдузә" адынн әрәбчәси. Улдуза аид олан

НИЗАМ (ә) - к. Гајда, тәртиб, үсул; дүзүлүш, сыра, чәркә

НИЗАМИ (ә) - к. Низамлы, мүнтәзәм; гајда-гануна уј-ғун; дөвләт вә һөкүмәт гануна аид; һәрби нитизам, һәрби ганун-гајда

НИЗАМӘДДИН (ә) - к. Динин низамы. Бах: Низам

НИЈАЗ (ф) - к. Хаһиш, јалварма, јалварыш; еһтијач; дуа еләмә, бәхшиш

НИЈАЗӘЛИ - к. Бах: Нијаз вә Әли

НИЈАЗИ (ф) - к. Нијаз аид олан. Бах: Нијаз

НИЈАМӘДДИН (ә) - к. Әслиндә "нәймәддин"дир. Бах: Нәймәддин

НИЈӘТ (ә) - к. Мәгсәд, мәрәм; диләк. Арзуладығлары оғлан ушағы дүнја кәлдикдә бу ад гојулур

НИКАР (ф) - г. Әсли "негар"дыр. Рәсм, тәсвир, шәкил, нахыш; бүт; мәч. шәкил кими көзәл, гәшәнк, севкили

НИЛУФӘР (ф) - г. Аг, сары, мави чичәк ачан су-занбағы.

НИНЕЛ - г. В.И.Ленинлә бағлы јаранан бир аддыр. "Ленин" сөзүнүн тәрсинә јазылышы

НИСӘ (ә) - г. Гадын

НИФТАЛЫ (ә) - к. Әслиндә "нүтфә" (тохум, маја) вә "Әли" (бах) сөзләриндән әмәлә кәтирилмиш бир аддыр. Әли өвләди

НИФТӘЛИ - к. Бах: Нифталы

НИФТИ - к. "Нифталы" вә "Нифтулла" адларынын их-тисар шәкли

НИФТУЛЛА (ә) - к. Әсли "нүтфә" (тохум, маја) вә "Аллаһ" сөзләриндән мејдана кәтирилмиш бир аддыр.
Аллаһ өвлады, танрынын жаратдыгы
НИҺАД (ф) - к. Хасијјәт, тәбиәт, јарадылмыш, характер, хилгәт
НИҺАЛ (ф) - г. Фидан, шив, чаван ағач, мәч. инчә, бәјбухунлу кәзәл, шух гамәтли
НИЖАД (ф) - к. Сој, көк, нәсил, нәсәб
НИЧАТ (ә) - к. Әслиндә "нәчат"дыр. Гуртулуш, гуртулма, хилас олма, саламатлыг
НИЧАТИ (ә) - к. Бах: Ничат
НИШАН (ф) - г. Әләмәт, әсәр, хатирә, из; һәдәф, һәдәфә тушламаг; евләнмәк истәјән оғланла гызын илк мәрәсимләриндән бири
НИШАНӘ - Бах: Нишан
НОБАР - Бах: Нубар
НОБАТ - Бах: Набат
НОБАТАЛЫ - Бах: Набат вә Әли
НОБАТӘЛИ - Бах: Набат вә Әли
НОВЕЛЛА (лат) - г. Јени, тәзә, тәзәчә; чаван, кәнч
НОВРӘС - Бах: Нөврәс
НОВРУЗ (ф) - к. һәрфи мәнәсы: јени күн; бир сыра Шәрг халқлары, о чүмләдән азербайжанлыларын тәгвини үзрә тәзә илин илк ајы олан март ајынын 20-22-нә тәсадүф едән байрамы, баһар байрамы
НОВРУЗАҒА - к. Бах: Новруз вә Аға
НОВРУЗБАЛА - к. Бах: Новруз вә Бала
НОВРУЗГУЛУ - к. Бах: Новруз вә Гулу
НОВРУЗӘЛИ - к. Бах: Новруз вә Әли
НОВРУЗХАН - к. Бах: Новруз вә Хан
НӨФӘЛ (ә) - к. Әслиндә "нәфәл"дир. һәдјијә, бәхшиш; гәннимәт
НӨВРӘС (ф) - к. Јени јетишиши, јени битмиш; јени-јетмә. кәнч, нөвчаван
НӨВРӘСТӘ (ф) - г. Бах: Нөврәс
НУБАР (ф) - г. Илк дәјмиш мејвә, тәрәвәз; биринчи дәјмиш мејвә
НУР (ә) - к. г. Ишыг, ајдынлыг, парылты; һөрмәт, шан, шөһрәт. Өзүндән әввәл вә сонра кәлән бир сыра сөзләрлә бирләшәрәк баһга адлар мејдана кәтирил

НУРАҒА - к. Бах: Нур вә Аға
НУРАЈ - г. Ајын ишыгы, нуру, "Ајнур"ун тәрси
НУРАЛЫ - к. Бах: Нур вә Әли
НУРАЛӘМ - к. Бах: Нур вә Аләм
НУРАНӘ (ә) - г. Ајдын, ишыгы, нурлу; шөһрәтли, шанлы, шәрәфли
НУРБАБА - к. Бах: Нур вә Баба
НУРБАЛА - к. Бах: Нур вә Бала
НУРБАДАМ - г. Бах: Нур вә Бадам
НУРБАЧЫ - г. Бах: Нур вә Бачы
НУРБӘЛИМ - г. Бах: Нур вә Бәјим
НУРБӘНИЗ - г. Парлагүзлү, чөһрәси ишыгы, ајдын, кәзәл үзлү дилбәр
НУРБИБИ - г. Бах: Нур вә Биби
НУРБИКӘ - г. Бах: Нур вә Бикә
НУРГӘДӘМ (ә) - г. Гәдәмләри ишыгы олан кәзәл, дүнјәја кәлиши кош тәсир ојадан гыз
НУРГӘЛӘМ (ә) - к. Бах: Нур вә Гәләм
НУРДАНА (ә-ф) - г. Ишыг парчасы, нур дәнәси, севимли, әзиз-хәләф өвлад (гыз-гадын)
НУРДИДӘ (ә-ф) - к. г. Көзүн ишыгы, көзүн нуру, севимли өвлад
НУРӘДДИН (ә) - к. Динин ишыгы; динин шәрәфи
НУРӘЛИ - к. Бах: Нур вә Әли
НУРӘНКИЗ - г. Әрәбчә "нур" (бах) вә фарсча "ән-кәһтан" (сәпмәк, сачмаг) сөзләриндәндир. Ишыг сачан, ишыг јаян, ишыг пайлајан
НУРӘСТӘ - г. Әрәбчә "нур" (бах) вә фарсча "һәсти" (вар, вар олан, мөвчуд олан) сөзләриндән јаранмыш бир аддыр. Ишыгы, нурдан ибарәт олан; шанлы, шәрәфли олан
НУРӘФШАН (ә-ф) - г. Ишыг сәпән, нур сәпәләјән, ишыг дағыдан, јаян
НУРӘҺМӘД - к. Бах: Нур вә Әһмәд
НУРИДӘ - г. "Нурдидә"нин дәјишилмиш формасы. Бах: Нурдидә
НУРИЈӘ (ә) - г. Ишыга аид олан, ишыгы, ајдынлашмыш

НУРЛАНА - г. Эрбача "нур" сөзүндөн "Светлана" тип-
 ли адларга охшадылмыш адлардандыр. Ишыгы, нурлу,
 парлаг
 НУРМЭММЭД (ә) - к. Бах: Нур вә Мэммэд
 НУРПАША - к. Бах: Нур вә Паша
 НУРПӨРИ - г. Бах: Нур вә Па
 НУРСАБАН (ә) - г. Сәһәрин ишыгы, сүбһүн парылттысы,
 сабаһын нуру
 НУРСӘДӘФ - г. Бах: Нур вә Сәдәф
 НУРСИМА - г. Бах: Нур вә Сима
 НУРУ (ә) - к. "Нур" илә башлајан адларын ихтисар вә
 охшама формасы
 НУРУЛЛА (ә) - к. Аллаһын ишыгы, нуру; танрынын
 шәрәфлиси
 НУРУШ - к. "Нур" илә башлајан адлардан бәзиләринин
 эзилләмә шәкли
 НУРХАНЫМ - г. Бах: Нур вә Ханым
 НУРЧӨНРӘ (ә-ф) - г. Нур үзлү, нур бәнизли
 НУРЧАМАЛ (ә) - г. Ишыг кими парлаг көзәл, нур үз-
 лү дилбәр
 НУРЧАҺАН (ә) - г. Аләмин ишыгы, дүңянын нуру
 НУҺ (иб) - к. Әсли "Но'аһ"дыр. Тәсәлли, тәскинлик,
 раһатлыг; фәрәһ. Дини рәвәјәтә көрә туфандан сонра
 бир чүт адамы кәмисинә көтүрүб инсан нәслинин тө-
 рәјиб јашамасыны тәмин едән үчүнчү пејгәмбәрин
 адындандыр
 НУҺБАЛА - к. Бах: Нуһ вә Бала
 НУШИРӘВАН (ф) - к. "Әнуширәван"ын дәјишлимиш
 формасыдыр. Өлмәз руһ, өлмәз һәјат
 НУБАР - Бах: Нубар
 НУБУБӘТ (ә) - г. Әслиндә "нүбүввәт"дыр. Пејгәм-
 бәрлик
 НУДРӘТ (ә) - к. Әслиндә "нүдурәт"дыр. Аз тапылан,
 надир, сејрәк һалларда олан
 НУСРӘТ (ә) - к. Јардым, көмәк; гәләбә, зәфәр, үс-
 түнлүк
 НУСРӘТӘЛИ - к. Бах: Нүсрәт вә Әли
 НУСРӘТУЛЛА (ә) - к. Аллаһын јардымы, танрынын
 көмәји; аллаһын зәфәри

НУШАБӘ (ф) - г. Дирилик сују, һәјат сују; үму-
 мијјәтлә исә ичмәли су демәкдир

О

ОГТАЈ - к. 1) ох кими, оха тај олан, 2) шиддәтли,
 һиддәтли, синирли, 3) буну "һәмһәсил", "еолоғлу", "ан-
 лајан", "ағ дајча", "һөкмдар" кими мәһаландыранлар да
 вардыр
 ОГЛАҢҚӨРӘК - г. Оғлан арзуладығлары һалда доғу-
 лан гызә верилән аддыр
 ОГУЛКӨРӘК - г. Бах: Оғланкөрәк
 ОРДУХАН - к. Әскәрләрин ханы, ордунун ханы, баш-
 чысы, сәркәрдәси, рәһбәри
 ОРУЧ - к. Әсли фарсча "рузә"дәндир, дини гајдалара
 көрә јејиб-ичмәмә, бир ај күндүзләр јемәк, ичмәк вә
 папирос чәкмәкдән имтина етмәк гајдасы. Әсәсән оруд-
 луг заманы анадан олан оғлан ушағларына бу ад
 верилир
 ОРУЧАҒА - к. Бах: Оруд вә Аға
 ОРУЧБАЛА - к. Бах: Оруд вә Бала
 ОРУЧӘЛИ - к. Бах: Оруд вә Әли
 ОРХАН - к. Шәһәр ханы; гала ханы (Бах: Галахан);
 бүрч ханы
 ОСАНДЫҒ - г. Бездик, јорулдуг, усандыг, тәнкә кәл-
 дик. Даһа гыз истәмәјән аиләләрдә доғулан гыз уша-
 ғына верилән адлардандыр
 ОСМАН - к. Әслиндә "ус" (ағыл, зәка; әхлағ, әдәб;
 һәлим) вә "ман" (адам, инсан, сој) сөзләриндән эмәлә
 кәлмиш бир аддар. Ағыллы адам, зәкалы инсан; әх-
 лағлы, һәлим тәбиәтли шәхс, һәмчинин "от" (од, атәш)
 вә "ман" сөзләринин бирләшмәсиндән јарандығыны да
 еһтимал едирләр: атәш вә ја од кими адам мәһасында.
 Бу ада "газдан бөјүк бир гушун баласы (гриф)", "ағыр-
 тәрпәнән", "сакиг" мәһаларыны да верәнләр вар
 ОЧАҒ - к. Од јандырылан јер; динә көрә мүгәддәс са-
 ғылан јер, пир, түрбә; мәч. ев-ешик, јурд, вәтән; мә-
 дән, мәнбә. "Очаг"ла башлајан адларын ихтисар вә гы-
 салтма формасы

ОЧАГВЕРДИ - к. Очагын вердији адам, очагын бэхш елэдији
ОЧАГВЕРӨН - к. Очагын багышладыгы адам, очаг тэрэфиндэн верилэн адам
ОЧАГГУЛУ - к. Очагын гулу, очагын көлэси
ОЧАГӨЛИ - к. Бах: Очаг вө Әли
ОЧАГХАН - к. Бах: Очаг вө Хан

Ө

ӨЗБӨЈ - к. Бах: Өзбөк
ӨЗБӨК - к. Чөсарәтли, үрөкли; мәч. саф, тәмиз, садәдил; әсасы олан, тәмәлли, мајасы олан, затында бөјлик, ағалыг олан, бөј кими, аға кими; Орта Асияда јашајан түркдилли халгын ады вө һәмнин халга мәнсуб олан адам
ӨЗДӨМИР - к. Халис дөмир, саф дөмир; дөмир кими олан, өзү дөмир кими олан, чаны бөрк; саглам, мөһкөм
ӨЗӨРК - к. Сәрбәст, азад, мүстәгил, мухтар, мухтариијәт
ӨЗКӨНЧ - к. Чаван варлыг, күчлү варлыг, тәмәли күчлү олан
ӨЗКҮЛҮМ - г. Биринчи шәхсә аид олан күл, "халис чичәјим"
ӨЗКҮН - к. г. Гатышыгы олмајан, халис, орижинал
ӨЗКҮНАЈ - к. г. Халис ај, орижинал ај, ај кими саф, тәмиз
ӨЗКҮР - к. Азад, мүстәгил, асылы олмајан, сәрбәст
ӨЗСОЈ - к. Әсл-нәсәбли варлыг, әчдады, чинси күчлү олан
ӨЗЧАН - к. г. Күчлү руһ, тәмәли мөһкөм гојулмуш варлыг; саглам
ӨМӨР (ә) - к. Өлмәзлик, дирилик, чанлылыг, һөјәт
ӨМҮР (ә) - к. Јашајыш, һөјәт; һөјәт вө јашама мүддәти, јашама заманы
ӨНДӨР - к. Рәһбәр, јол көстәрән, габагда кедән, лидер
ӨТКӨМ - к. Ловға, өзүндән разы, тәкәббүрлү, дикбаш, дилли-дилавәр адам

ӨТКҮН - к. һәддиндән артыг дәјмиш, јетишимиш, бишмиш; үстүн, сәрт; мәч. өтүб кечән, тәсирли, малаһәтли, ләтиф

П

ПАКИЗӘ (ф) - г. Тәмиз, пак, ләкәсиз, халис, саф; көзәл, ләтиф
ПАКИЗӨР (ф) - г. Тәмиз гызыл, саф гызыл, халис гызыл
ПАКИЗӨТ - Бах: Пакизә
ПАКНУР (ф-ә) - г. Тәмиз ишыг, көзәл ишыг, халис нур
ПАНАЛЫ - Бах: Панәли
ПАНӨЛИ (ф-ә) - к. Өслиндә фарсча "пәнд" (өјүд, нәснһәт) вө "Әли" (бах) сөзләриндәндир. Әлинин өјүдү, Әлинин вәсијәти
ПАША - к. "Баш аға" сөзләринин дәјишликјә уграмыш формасыдыр. Османлы императорлуғу дөврүндә вәзирләрә вә јүксәк әскәри вәзифә тутан шәхсләрә, мүлки мәмурларә верилән титул вө үнван. Бәзиләри буну "падшаһ" сөзүндән тәрәмә һесаб еләјирләр
ПАШАБАЛА - к. Бах: Паша вө Бала
ПАШАӨЛИ - к. Бах: Паша вө Әли
ПАШАХАН - к. Бах: Паша вө Хан
ПАШӨЛИ - к. "Пашаәли" адынын азачыг дәјишилмиш шәкли
ПЕЈКӨР (ф) - г. Әндам, бәдән, чүссә; бәниз, сурәт, чөһрә, үз; мәч. көзәл
ПЕЈМАНӨ (ф) - г. Гәдәһ, шәрәб пијаләси; өлчү габы
ПӨНАҺ (ф) - к. Сыгынма, һимајә; сыгыначаг јер, далдаланачаг јер; һимајәчи, арха, көмәкчи, истинадкаһ
ПӨНАҺӨЛИ (ф-ә) - к. Әлинин һимајәси, Әлинин архасы, көмәји
ПӨНЧӨЛИ (ф-ә) - к. Әли пәнчәси, Әлинин әли; Әлинин күчү, гүввәси. Бақы шаирләриндән Пөнчәли Шейданын (1879-1943) ады
ПӨРВАНӨ (ф) - г. Кәпәнәк, кечәләр ишыг әтрафында доланан кичик кәпәнәк; чарх, тәкәр, пәр

ПӘРВИЗ (ф) - к. Галиб калән, гәләбә чалан; чәсур, горхмаз; гәшәнк, көзәл
ПӘРВИН (ф) - г. Үлкәр улдузу, Једдигардаш улдузу.
Бах: Сүрәјя
ПӘРЗАД - Бах: Пәризад
ПӘРИ (ф) - г. Дини әсатирә көрә көзәл бир гадын су-
рәтиндә чин, сәһрбаз, чадукәр, чинләрин көзәл гадын
шәклиндә тәсәввүр олунаһ нөвү; мәч. чох көзәл, гә-
шәнк, мәсум бир гадын вә ја гыз, хошхәсијәтли га-
дын; мәләк
ПӘРИЗАД (ф) - г. Пәридән догулмуш олан, пәридән
догулан, пәридән олан, пәри кими, мәч. көзәл, пәри
кими көзәл, кичик пәри
ПӘРИНИСӘ - г. Бах: Пәри вә Нисә
ПӘРИПЕЈКӘР (ф) - г. Көзәл бәдәли, әндамы пәри
кими көзәл олан, пәри үзлү, пәри чамаллы
ПӘРИХАН - г. Бах: Пәри вә Хан
ПӘРИЧАМАЛ (ф-ә) - г. Пәри үзлү, пәри сурәтли, мәч.
көзәл үзлү
ПӘРИЧӘМАЛ - Бах: Пәричәмал
ПӘРИЧАҺАН (ф) - г. Аләмин, дүнјанын пәриси, мәч.
дүнја көзәли
ПӘРИЧӘҺАН - Бах: Пәричәһан
ПӘРИНАЗ (ф) - г. Пәри кими назлы олан, көзәл наз
едән
ПӘРТОВ (ф) - к. Ишыг, зија, шүә, парлаглыг, па-
рылты; сәлигсәз, низамсыз; нарабат, сакитлик билмәјән
ПӘҺЛӘВАН (ф) - к. Күләшмә илә мәшгул олан адам,
күләшчи; икид, чәсур, гәһрәман, күчлү адам
ПӘҺЛИВАН - Бах: Пәһләван
ПИРАҒА - к. Пир вә Ага сөзләриндәндир. Фарсча
"пир"ин ашағыдакы мәнәлары варды: тәригәт башчысы,
тәригәтин баниси; гоча јашлы киши; диндарларын мү-
гәддәс сәјиб зијарәт етдикләри јер, очаг, түрбә; мәч.
устад, мүәллим, рәһбәр. Пирин ағасы, сәһиб, һима-
јәчиси, пирин рәһбәри, башчысы, очаг ағасы
ПИРАЈӘ (ф) - г. Сүс, бәзәк, зијнәт
ПИРВЕРДИ - к. Пирин вердији, пирин бәхш етдији
(адам)

ПИРВӘЛИ (ф-ә) - к. Пирин һимајәчиси, пирин ағасы,
валиси. Бах: ПираҒа
ПИРГУЛУ - к. Пирин гулу, пирин көләси
ПИРӘЛИ (ф-ә) - к. Әлинин пири, Әли түрбәси
ПИРИ (ф) - к. Пирә аид, пир илә алағадар олан. "Пи-
ри" илә башлајан бәзи адларын гысалтма формасы
ПИРУЗ - Бах: Фируз
ПИРУЗӘ - Бах: Фирузә
ПОЛАД (ф) - к. Карбонла гарышдырылараг һазыр-
ланмыш чох мөһкәм дәмир; мәч. чох гүввәтли, күчлү,
әјилмәз
ПОЛАДХАН - к. Полад кими хан; күчлү, гүввәтли
хан
ПҮНҺАН (ф) - к. Кизли, хәлвәт, хәбәрсиз, һеч кәсин
билмәдији
ПҮРЗӘ - Бах: Фирузә
ПҮРҮЗӘ - Бах: Фирузә
ПҮСТӘ (ф) - г. Әсли "песте"дир. Гышда јарпагы тө-
күлән, гураглыга давамлы субтропик ағач вә онун га-
быглы, ләпәси јашымтыл мөјвәси
ПҮСТӘБӘЛИМ - г. Бах: Пүстә вә Бәјим
ПҮСТӘХАНЫМ - г. Бах: Пүстә вә Ханым

Р

РАБИӘ (ә) - г. Дөрдүнчү. Адәтән анадан олан дөр-
дүнчү гыз ушағына гојулан адлардандыр
РАГИБ (ә) - к. Арзулајан, истәјән; рәғбәт көстәрән,
рәғбәт бәсләјән
РАГИФ - Бах: Рагиб
РАГУБ - Бах: Рагиб
РАГУФ - Бах: Рагиб
РАЗИ (ә) - к. Разы олан, мәмнун олан, разылыг верән,
разы галан
РАЗИЈӘ (ә) - г. Бах: Рази. Бунун һәмчинин "сечкин,
сечилән" мәнәсыны верән "радијә" сөзүндән олма е-
тималы да вардыр
РАИД (ә) - к. Курлајан, курулту, көј курултусуна бән-
зәјән сәс
РАИДӘ (ә) - г. Бах: Раид

РАИСА (юн) - г. Эсли "радиа"дыр. Јүнкүл, хәфиф; садиг, күзәштә кедән
РАИФӨ (ә) - г. Мәрһәмәт көстәрән, бағышлајан. Бах: Рауф
РАИФӨ - Бах: Раифә
РАМАЗАН (ә) - к. Эрәб гәмәри илинин сонунчу ајы, мүсәлманларын оруч тутдуғлары ај. Адәтән бу ајда доғулан ушағлара гојулан адлардандыр
РАМИЗ (ә) - к. Сөзүн әсли "рәмз"дир; ишәрә едән, ишәрә илә бир фикри вә ја мәгсәди анладан; символла, рәмзлә сөйләјән
РАМИЗӨ (ә) - г. Бах: Рамиз
РАМИЛ (ә) - к. "Рәмл"дәндир. Рәммал, фалчы; гум; фал
РАМИЛӨ (ә) - г. Бах: Рамил
РАМИН (ә) - к. Эсли "рәмә"дир. Атычы, мәрми атан. Бу адын иб. "Күнәш оғлу, күнәш өвлады" мәнасыны вердијини дә сөйләјирләр
РАМИС - Бах: Рамиз
РАМИСӨ - Бах: Рамизә
РАСИМ (ә) - к. Рассам, рәсм чәкән; адәт-ән'әнә
РАСИМӨ (ә) - г. Бах: Расим
РАУФ (ә) - к. Әслиндә "рауф"дур. Мәрһибан, мәрһәмәтли, ачыјан, үрәјијумшағ, рәһми кәлән
РАФИГ (ә) - к. Эсли "рәфиг"дир. Јолдаш; көмәкчи; шәрик, ортаг
РАҒИБ (ә) - к. Кешиш; христиан дин хадими; монастрда јашајан тәркидүнја христиан вә ја буддист, ибадәтлә мәшғул олан мөмин
РАҒИБӨ (ә) - г. Бах: Рағиб
РАҒИД (ә) - к. Бах: Раид
РАҒИДӨ (ә) - г. Бах: Раидә
РАҒИЛӨ - г. Бу ад һаггында бир нечә фикир вардыр: әрбчә "јола дүшмә, кетмә, јол кедән". Гәдим јәһуди дилиндә "гузу, гојун" вә "Аллаһын севимлиси"
РАҒИМ (ә) - к. Рәһм едән, ачыјан, рәһми, мәрһәмәтли, бағышлајан
РАҒИМӨ (ә) - г. Бах: Рағим; көзәл сәси олан, ләтиф данышан, инчә сәсли гадын
РАЧИ (ә) - к. Хаһиш едән, рича еләјән

РЕЈҲАН (ә) - г. Көзәл гохусу олан јәмәли бир битки нөвү
РЕЈҲАНӨ (ә) - г. Бах: Рејһан
РЕБИЈӘ (ә) - г. Баһара, јаза аид, баһарла, јазла әләгәдар олан
РЕЗЗАГ (ә) - к. Гидаландыран, бәсләјән, рузи верән
РЕЗИЈӨ (ә) - г. Бах: Разијә
РӘИС (ә) - к. Башчы, сәдр, амир. рәббәр; башчылығ едән, идарә едән
РӘИСӨ (ә) - г. Бах: Рәис
РӘИСӨТ (ә) - г. Башчылығ, сәдрлик, рәислик
РӘМЗИ (ә) - к. Ишәрәјә аид, ишәрә илә бир фикри вә ја мәгсәди аилатма; үстүртүлү ифадә етмә, символларла чаддырма, долаји јолла билдирилән
РӘМЗИЈӨ (ә) - г. Бах: Рәмзи
РӘМИЗ - Бах: Рамиз
РӘМИЗӨ - Бах: Рамизә
РӘМИС - Бах: Рамиз
РӘМИСӨ - Бах: Рамизә
РӘНА (ә) - г. Көзәл, хоша кәлән, парлаг, сечилмиш; "чох көзәл", "чох јахшы" тәсдиғ аламәти кими
РӘСМИЈӨ (ә) - г. Бир ишин рәсми чәһәти, гануни олан, рәсми шәртләр вә үсуллар; чох чидди олан; рәсмлә, шәкиллә бағлы олан
РӘСУЛ (ә) - к. Елчи, сафир; пејғәмбәр, нәби
РӘФАЕЛ - Бах: Рәфаил
РӘФАИЛ (иб.) - к. Аллаһ сағалтды, танры мүәличә еләди. Ахыры "ил" (вә јахуд "јыл") илә гуртаран адлар мәләкләрин шәрәфинә вериләнләрдир (Микајыл, Чәбрајыл вә с.). Белә адлар әсәсән Гәрби Авропада чох јајылмышдыр
РӘФИ (ә) - к. Јүксәк, уча
РӘФИГ (ә) - к. Бах: Рафиг
РӘФИГӨ (ә) - г. Гадын вә гызларын һәмчинс јолдашы; гадын, зөвчә, арвад. Бах: һәмчинин Рафиг
РӘХШӨН (ф) - к. г. Парлаг, ајдын, парлајан
РӘХШӨНДӨ (ф) - г. Ишылдајан, парлајан, парлаг
РӘҺБӘР (ф) - к. Нәр һансы бир һәрәкатын, синфин башчысы, јол көстәрән, бир иши идарә едән
РӘҒИЛӨ - г. Бах: Рағилә

РӘҺИМ (ә) - к. Бах: Раһим
РӘҺИМӘ (ә) - г. Бах: Раһимә
РӘҺМАН (ә) - к. Мәрһәмәтли, үрәјијумшаг, рәһмли.
Аллаһын 99 адындан бири
РӘҺМӘТ (ә) - к. Ачымаг, жазыгы кәлмәк, мәрһәмәт,
рәһм етмәк
РӘҺМИЈӘ (ә) - г. Ачыма, мәрһәмәт, рәһм илә
әләгәдар олан
РӘЧӘБ (ә) - к. Әзәмәтли, һејбәтли, чох һөрмәтли; һич-
ри гәмәри әрәб илинин једдинчи ајы. Бу ајда дүңјаја
кәлән оғлан ушагларына адәтән һәмнин ајын ады гоју-
луру
РӘЧӘБАҒА - к. Бах: Рәчәб вә Аға
РӘЧӘБӘЛИ - к. Бах: Рәчәб вә Әли
РӘЧӘБКҮЛ (ә-ф) - г. Рәчәб ајынын күлү, чичәји. "Рә-
чәб" (бах) сөзү илә дүзәлән јеканә гадын адыдыр ки,
һәмнин ајда анадан олан гыз ушагына гојулуру
РӘЧӘБХАН - к. Бах: Рәчәб вә Хан
РӘШАД (ә) - к. Дүзкүн һәрәкәт еләмә, доғру јолда
олма; һаггын тәрәфдары олма; ағыллы һәрәкәт еләмә,
дүшүнчәлилик
РӘШАДӘТ (ә) - к. Гәһрәманылыг, икидлик, фәрәсәт-
лилик
РӘШИД (ә) - к. Ағыла, камала чатмыш; јеткин; фәрә-
сәтли, горхмаз, икид; дүзкүн вә сағлам јолда һәрәкәт
еләжән
РӘШИДӘ (ә) - г. Бах: Рәшид
РӘШИДӘДДИН (ә) - к. Динин рәшиди, дин јолунда
дүзкүн һәрәкәт еләжән, динин камала чатмышы, ағыл-
лысы; динин чәсуру, гәһрәманы
РЗА (ә) - к. Разылыг, хошһаллыг, мәмнунлуг; разылыг
вермә, изин вермә, ичазә вермә; гане олма; истәк,
ирадә
РЗАҒА - к. Әрәбчә "рза" (бах) вә азәрбајчанча "аға"
(бах) сөзләриндән јаранмыш адыр
РЗАБАБА - к. Бах: Рза вә Баба
РЗАБАЛА - к. Бах: Рза вә Бала
РЗАГУЛУ - к. Бах: Рза вә Гулу

РЗАЛЫ - к. Әслиндә "Рза" вә "Әли" сөзләриндән јар-
анмыш адыр. Әлинин разылыгы, ирадәси; Әли мәм-
нунлугу
РЗАХАН - к. Бах: Рза вә Хан
РИЗВАН (ә) - к. Мәмнунлуг, хошһаллыг, разылыг; Ди-
ни әсатирә көрә чәннәтин гапычысы олан мәләјин ады;
мәч. чәннәт, бешшт
РИЈАД (ә) - к. "Раудә"нин чәми: бағлар, чәмәнләр
РИЈАСӘТ (ә) - г. Бах: Рәисәт
РИММА (лат) - г. "Рома" шәһәринин адындандыр
РОЗА (лат) - г. Гызылкүл; гызылкүл нахышы; бу
адын әрәб сөзү "раузәт"лә (күллүк, чәмәнлик, чи-
чәклик) бағлы олдугу ентималы да вардыр
РӨВШӘН (ф) - к. Әсли "роушән"дир. Ишыгылы, ајдын,
нурлу; ачыг, ашкар
РӨЈА (ә) - г. Јуху, јухукөрмә, јухуда көрүлән шеј
РУГИЈӘ (ә) - г. Чаду, сәһр, әфсун, тилсим
РУГИЈӘХАНЫМ - г. Бах: Ругијә вә Ханым
РУЗБЕҺ (ф) - к. Јахшы һәјат кечирән, сәадәтли, хош-
бәхт, хош күнлү
РУЗКАР (ф) - г. Күзәрән, вәзијәт; күләк, јел; дөвран,
зәманә, талә; өмр, јашајыш
РУМИЈӘ (ә) - г. Анадолуја аид олан, анадолулу, түр-
кијәли; јунан, Түркијәдә јашајан јунан; ромалы, ви-
зантијалы, кичик асјялы
РУСЛАН - к. Әслиндә "арслан" сөзүнүн рус вә башга
дилләрдә дәјшишклијә уғрамыш шәклидир. Рус фолк-
лорунда "Еруслан" (Јеруслан) формасында ишләнибдир.
А.С.Пушкинин "Руслан вә Лүдмила" поэмасынын баш
гәһрәманынын ады да беләдир. Шир, аслан мәна-
сындадыр.
РУХСАРА - Бах: Рүхсарә
РУҺАНӘ (ә) - г. Руһа вә чана мәнсуб олан, мәнәви,
мәнәвијатла әләгәдар олан
РУҺӘНКИЗ (ә-ф) - г. руһландыран, һәјәчанландыран,
чан вәрән, чанландыран, руһ вәрән, тәсирләндирән
РУҺИ (ә) - к. г. Чана аид олан, руһа мәнсуб олан
РУҺИЈӘ (ә) - г. Руһа вә чана мәнсуб олан; чанлы,
тәсирли, һәрәкәтли

РУҲНӨВАЗ (э-ф) - г. Руһу охшажан, мәнәви зөвг вөрән, руһландыран
 РУҲУЛЛА (э) - к. Аллаһын руһу; дини рәвәјәтә көрә Иса пејғәмбарин ләғәбләриндир
 РҮБАБӘ (э) - г. Шәрғ халғлары арасында кениш ја-
 ылымш Рүбәб адланан симли музитини адын-
 дадыр
 РҮКНӨДДИН (э) - к. Динин сүтуну, динин дајағы, ди-
 нин әсасы
 РҮСТӘМ (ф) - к. Ири бәдәнли, чүссәли, күчлү, је-
 кәпәр
 РҮСТӘМАҒА - к. Бах: Рүстәм вә Аға
 РҮСТӘМӘЛИ - к. Бах: Рүстәм вә Әли
 РҮФӘТ (э) - к. Лүксәклик, учалығ; бөјүк вәзифә вә
 рутбә
 РҮХСАРӘ (ф) - г. Әсли "рохсар"дир. Үз, чөһрә; мәч.
 абыр-һаја
 РУФУЛЛА - Бах: Руһулла
 РҮШДИ (э) - к. Дүз, доғру јолла кетмә, бөј атмағла
 вә инкишаф илә алағадар олан; дүшүнмәклә бағлы
 олан; ағыл
 РҮШТҮ - Бах: Рүшди

С

САБАКУЛ (э-ф) - г. Әслиндә "сәбаһәткүл"дүр. Көзәл
 күл, инчә күл, гәшәнк чичәк, ләтиф вә тәзә чичәк
 мәнәларындадыр
 САБАҺКУЛ (э-ф) - г. 1) Әслиндә "Сабаһкүлү"дүр, са-
 ры, нарыңчы вә түнд гонур рәнкдә чичәкләри олан
 мүрәккәбчичәкликләр фәсиләсиндән битки чинси, 2) Сә-
 һәр күлү, сәһәр-сәһәр ачылан күл, сабаһ күлү, 3)
 "Күлсабаһ" (бах) адындакы сөзләрин јеринин дәјишмәси
 јолу илә јарадылымш аддыр
 САБИР (э) - к. Сәбр едән, тәмкинли, сәбирли, тәләс-
 мәјән; дөзүмлү, зәймәтә гатлашан, чәтинлијә дөзән
 САБИРӘ (э) - г. Бах: Сабир
 САБИТ (э) - к. Тәрпәнмәјән, јериндә дајанан, һәрәкәт
 еләмәјән; дәјишмәз, мөһкәм; керчәкләшмиш, исбат
 олуномуш

САБИТӘ (э) - г. Бах: Сабит
 САГИБ (э) - к. Әсли "Сағиб"дир. дәлән, дешән, дәлик
 ачан, дешиб кечән, чох парлағ вә ишығлы
 САГИБӘ (э) - г. Бах: Сағиб
 САГИФ - Бах: Сағиб
 САДАТ (э) - к. "Сејид"ин чәми. Бах: Сејид
 САДАТГУЛУ - к. Бах: Сејид вә Гулу
 САДАТХАН - к. Бах: Садат вә Хан
 САДӘДДИН (э) - к. Динә башчылығ едән, динә рәһ-
 бәрлик едән; динин сәдәти
 САДӘКҮЛ (ф) - г. Ади күл, бәсит күл; халис күл,
 саф чичәк
 САДИГ (э) - к. Сәдагәтли, доғру, керчәк, дүз даны-
 шан, вәфалы
 САДЫГ - Бах: Садиг
 САДЫХ - Бах: Садиг
 САИБ (э) - к. Нәдәфә дәјән, нәдәфи нуран, сәһв етмә-
 јән, мәч. мәгсәдјәнлү, мәгсәдәујгун, доғручу, дүзкүн
 САИБӘ (э) - г. Бах: Санб
 САИГӘ (э) - г. Сөвг едән, сәбәб олан, ләзым билән
 САИЛ (э) - к. Ахан, чәрәјән еләјән, һүчүм чәкән
 САЈАД (э) - к. Бах: Сәјјад
 САЈАЛЫ - г. Хошгәдәмли, хејирли, хејир кәтирән; са-
 јылан, саја алынан, һөрмәтли, сајғылы
 САКИТ (э) - к. Нәрәкәтсиз, дурғун, сусан, сәссиз, фәз-
 лијәтсиз
 САКИФ - Бах: Сағиб
 САЛАМ (э) - к. Саламатлығ, сағлығ; сүлһ, асајиш,
 тәһлүкәдән узағ, уғурлу. Бу адын гәдим јәһудичә
 "салом"дан олдуғуну ентимал едирләр. Ибраничә "са-
 лом" "сүлһ, асајиш" мәнәсындадыр
 САЛАМАТ (э) - к. Сағлам, сағламлығ; ничат. Бах:
 һәмчиннин Салам
 САЛАМУЛЛА (э) - к. Аллаһын саламы, танрынын
 уғурлу бәндәси
 САЛАҺ (э) - к. Хејир, хош, јахшы. Бах: һәмчиннин
 Салаһ
 САЛАҺӘДДИН (э) - к. Динә јарајан, динин хејринә иш
 көрән, динә көмәји дәјән, динә јарашан

САЛИН (ә) - . Јарарлы, жахшы, жарашан; салаһијјәтли олан, ихтијары чатан, һағлы
САЛИНӘ (ә) - г. Бах: Саләһ
САЛИК (ә) - к. Мүәјјән јол тутан, бир тәригәт вә мәзһабә мәнсуб олан; аскет. Азәрбајчан шаири Казым Аға Саликин (1781-1842) тәхәллүсү
САЛИН - Бах: Саләһ
САЛИНӘ - Бах: Саләһ
САЛМАН - к. Бу ады һәм ибраничә ("салом"дан сүлһ, асајиш) вә һәм дә әрәбчә һесаб еләјирләр. Азад, сәрбәст, сакиг, динч, асудә
САМ (ә) - к. Исти өлкәләрдә әсан күчлү күләк, сәмум күләји. Шаһ Исмајыл Хәтәинин оғлу Сам Мирзәнин (1517-1567) ады
САМӘД - Бах: Сәмәд
САМАӘД - Бах: Сәмајә
САМӘДДИН (ә) - к. Динин әбәдилији, динин мөһкәмлији. Бах: һәмчинин Сәмәд
САМӘТ - Бах: Сәмәд
САМИ (ә) - к. Јүксәк, уча, али
САМИЈӘ (ә) - г. Бах. Самн
САМИЛӘ (ә) - г. Әслиндә "сәмилә"дир. Артыг, артыг олан шеј, артым
САМИР (ә) - к. һәмсөһбәт, јолдаш; мүғәнни. Бах: һәмчинин Сәмирә
САМИРӘ - Бах: Сәмирә
САНАЈ - г. 1) һөрмәтли, санылан, сајғылы. 2) тәрәддүд еләјән, гәтијјәтсиз, 3) горхан, вәсвәәли адам
САНАЈЫ - г. Бах: Санај
САНИ (ә) - к. Икинчи. Адәтән икинчи ушаға гојулан адлардандыр. Азәрбајчан совет јазычысы С.С.Ахундовун (1875-1939) тәхәллүсү
САНИЈӘ (ә) - г. Бах: Сани
САРА - г. Ибраничә "ханым", "күбар гадын" мәнасыны верән бу ад әрәб, фарс, азәрбајчанчаја вә башга дилләрдә кечмишдир. "Сара" сөзү түркчә "чәсурлуг, гүвәт", фарсча исә "халис, саф, тәмиз; жахшы, көзәл" кимн исәһ олунар. Дини рәвајәтә көрә бу ады дашыјан илк гадын инсанлығын, үмумијјәтлә инсанларын анасы олмушдур

САРАБ (ф) - к. г. Булағын, чајын мәнбәји; ишығын сынмасы нәтичәсиндә зуагдан су кимн көрүнән оптик һадисә: илғым; мәч. хәјал
САРАЈ (ф) - г. Гәср, сарај, шаһларын јашадыгы јер; бөјүк тәдбирләрин кечирилдији јер
САРВАН (ф) - к. Әсли "сәрбан"дыр. Дәвәчи, дәвә сүрән, дәвәнин башыны чәкән
САРЫ - к. Рәнк, боја нөвү, лимон габыгы рәнки
САРЫБАБА - к. Бах: Сары вә Баба
САРЫБАЛА - к. Бах: Сары вә Бала
САРЫБӘНИЗ - г. Үзү сары рәнкли олан, сары чөһрәли
САРЫКҮЛ - г. Сары рәнкли чичәк, сары чичәк
САРЫТЕЛ - г. Сары сачлы, телләри сары рәнкдә олан, телн гызыла чалан
САРОҒЛАН - к. Сары оғлан, сарышын оғлан
САРХАН - к. Әслиндә "Сарыхан" вә ја "Сарухан"дандыр. Рәнки гызыла чалан хан, сары бәнизли, сарышын хан
САФИЈӘ (ә) - г. Тәмизлик, сафлыг, халислик
САФУРӘ - г. Әсли јунанча "саппһеһрос" вә јахуд да ибраничә "саппир"дәндир (көј даш, сапфир). Көј јағута, сапфирә аид олан
САҺИБ (ә) - к. Бир шејә малик олан, јијә; һәр һансы бир шеји әлдә еләјән, тәсис едән; горујан, арха дуран, саһиб чыхан
САҺИБӘ (ә) - г. Бах: Саһиб
САҺИБӘЛИ (ә) - к. Бах: Саһиб вә Әли
САҺИБЧАМАЛ (ә) - г. Көзәл, көјчәк, чамаллы
САҺИЛ (ә) - к. Конар, сәдд, ғыраг
САҺИЛӘ (ә) - г. Бах: Саһил
САҺИР (ә) - к. Сәһрбаз, чадукәр; мәфтун едән, чәзб еләјән
САЧЛЫ - г. Телләри чоһ олан гадын вә ја гыз, сачы чоһ олан
САЧИД (ә) - к. Сәчдә еләјән, дуа едән
СВЕТ (рус) - г. Ишыг, нур, ајдынлыг. "Светлана" адынын ғысалтма шәкли
СВЕТА (рус) - г. Бах: Свет. "Светлана" адынын ихтисар формасы
СВЕТЛАНА (рус) - г. Ишыглы, нурлу, парлаг

СЕВДА (ә) - г. Севки, ешг, мәнәббәт; мәнәббәтдән, ешгдән "хәстәләмә" һалы, шиддәтли мәнәббәт, ешг "азары"; һәвәс, арзу, мејл, истәк
СЕВДАКҮЛ - г. Бах: Севда вә Күл
СЕВДИМ - к. г. "Севмәк" сөзүндән биринчи шәхсин дили илә жарадылан аддыр
СЕВДЫМАЛЫ - к. Бах: Севдим вә Әли
СЕВӨР - г. Севән, севкијә тутулан, ешгә дүшән
СЕВИЛ - г. Севилән, севилмәјә лајиг
СЕВИНДИК - к. Бу ад адәтән илк оғлан ушағына го- жулуру вә аилә үзвләри севиндикләрини, севинч һиссини бүрүзә верип
СЕВИНЧ - г. Хоша кәлән, һәр һансы бир шејин нә- тичәсиндә дујулан һәјәчан; фәрәһ, нәш'ә, хошһаллыг
СЕВКИ - г. Ешг, мәнәббәт; шиддәтли һәвәс, мејл, ар- зу; истәк вә ентирас һисси; ешг дүјгүсу, вургуңлуғ.
"Севки" илә башлајан адларын ихтисар вә ғысалтма формасы
СЕВКИЈӘ - г. Ешгә аид, севилмәклә бағлы олан
СЕВКИЛАДӘ - г. "Фөвгәл'адә", "харигүл'адә" сөзләринә үјгүн олараг жарадылан аддыр. Ѓејри-ади севкили, ади севкилидән дә јүксәкдә олан
СЕВКИЛИ - г. Севән, севилән, истәјән, вурулан, арзулајан, арзуланан
СЕЈДИ - к. "Сејид" илә башлајан адларын нәвазиш вә ғысалтма формасы
СЕЈИД (ә), - к. Аға, бәј, чәнаб; башчы, рәис; динә кө- рә: Мәнәммәд пејгәмбәрин нәслиндән оланлар
СЕЈИДАҒА - к. Бах: Сејид вә Аға
СЕЈИДБАЛА - к. Бах: Сејид вә Бала
СЕЈИДӘЛИ - к. Бах: Сејид вә Әли
СЕЈИДӘНМӘД - к. Бах: Сејид вә Әнмәд
СЕЈИДӘШРӘФ - к. Бах: Сејид вә Әшрәф
СЕЈИДӘНҒА - к. Бах: Сејид вә Һәһја
СЕЈИДРЗА - к. Бах: Сејид вә Рза
СЕЈИДЧӨФӘР - к. Бах: Сејид вә Чәфәр
СЕЈИД - Бах: Сејид
СЕЈРАН (ә) - к. г. Кәзмә, долашма, сејр етмә; та- маша, бахыб сејр етмә; кәзинти јери, сејр јери, сеј- рәнкан

СЕЈРУЗ (ф) - к. "Сүрүш"ун дәјишилмиш формасыдыр. Маләк мәнәсындыдыр. Чәбраилә (бах) дә бә'зән белә дејирләр
СЕЈФӘДДИН (ә) - к. Динин ғылынчы
СЕЈФИ (ә) - к. Ғылынча аид, ғылынч шәклиндә олан, ғылынч кими. "Сејф" илә башлајан адларын ихтисар вә әзилләмә формасы
СЕЈФУЛЛА (ә) - к. Аллаһын ғылынчы
СЕҺРАЈӘ (ә) - г. Ајәнин (гуран сурәләриндәки чүмлә- ләрин һәр бири) сәһри-чадусу; ајәнин чазибәси; мәфтуң едичи әләмәт, чазибәли әләмәт
СӘАДӘТ (ә) - г. Ағқунлүлүк, хошбәхтлик, бәхтијарлыг
СӘБАКУЛ - Бах: Сабакүл
СӘБАҺӘТ (ә) - г. Көзәллик, көјчәклик, ләтиф олан
СӘБЗАЛЫ - Бах: Сәзәли
СӘБЗӘ (ф) - г. Көј-көјәрти, јашыллыг, чәмән; кишмиш нөвү
СӘБЗӘКҮЛ - г. Бах: Сәбзә вә Күл
СӘБЗӘЛИ - к. Бах: Сәбзә вә Әли
СӘБИ (ә) - к. Чаван, кәңч; јенијетмә; ушаг. Ејни за- манда "Сәбз" илә башлајан адларын ғысалтма вә ох- шама шәкли
СӘБИЈӘ (ә), - г. Кәңч, јенијетмә ғыз; ғыз ушағы
СӘБИНӘ (лат) - г. "Сабина"нын әзәрбајчанчаја үј- ғунлашдырылмыш формасыдыр. Ерамыздан әввәл Х әсрдә Ромада јашамыш бир гадын ғәбиләсинин адын- дандыр
СӘБИРӘ (ә) - г. Бах: Сабир
СӘБИҺӘ (ә) - г. Көзәл, көјчәк, дилбәр, ширин
СӘБРИ (ә) - к. Сәбрә аид олан, сәбрлә әлагәдар олан
СӘБРИЈӘ (ә) - г. Бах: Сәбри, Сабир
СӘБУҺИ (ә) - к. Сәһәр вахтына аид, сүбһ чағына мән- суб олан. М.Ф.Ахундовун (1812-1878) тәхәллүсү
СӘДАҒӘТ (ә) - г. Садиглик, вәфалылыг, достлуғ; сев- ки, етибар
СӘДАЈӘ (ә) - г. Әслиндә "сәд" (ағқунлүлүк, хош- бәхтлик, бәхтијарлыг) вә "әјә" (әләмәт, нишан; гуран сурәләриндәки чүмләләрин һәр бири) сөзләриндән јаран- мыш аддыр

СӘДАТ (ә) - к. Доғрулуғ, доғру, һағт, инсаф; әсли "садад"дыр
СӘДӘТ (ә) - г. Бах: Сәдат
СӘДӘФ (ә) - г. Ичәрисиндән инчи чыхарылан дәниз бөчәжи; һәмнин бөчәжин аг рәнкли габыгы
СӘДДИГӘ - Бах: Сиддигә
СӘДИ (ә) - к. Бәхтијарлығла, хошбәхтликлә әлагәдар олан; уғурлу улдуза мәнсув олан
СӘДИР (ә) - к. Әслиндә "сәдр"дир. Дөш; көнүл, үрәк; баш, башлағыч, өн тәрәф; бащда дуран, мүәссисә, идарә, һејәт вә с. башында дуран, идарә еләјән шәхс; дөвләт вә ја һөкүмәт башчысы вә с.
СӘДИРӘ (ә) - г. Бах: Сәдир
СӘДИРӘЛИ - к. Бах: Сәдир вә Әли
СӘДИРХАН - к. Бах: Сәдир вә Хан
СӘДРӘДДИН (ә) - к. Дин башчысы, динин рәһбәри; динин үрәји
СӘДРИ (ә) - к. Сәдрә мәхсус олан, сәдрә аид олан. "Сәдр" вә "сәдир" илә башлајан бәзи адларын һәм дә ғысалтма формасы
СӘДРИЈӘ (ә) - г. Бах: Сәдри
СӘДУЛЛА (ә) - к. Аллаһын хошбәхт бәндәси, Аллаһын бәхтәвәри; танынын уғурлу јаратдыгы (адам)
СӘИД (ә) - к. Бәхтијар, ағкүнлү, хошбәхт, сәадәтли, уғурлу
СӘИДӘ (ә) - г. Бах: Сәид
СӘЈАВУШ - Бах: Сијавуш
СӘЈЛАД (ә) - к. Овчу
СӘЈЛАДӘ (ә) - г. Бах: Сәјјад
СӘЈАЛЫ - Бах: Сәјалы
СӘЈЈАР (ә) - к. Сејр едән, кәзән, һәрәкәт едән, дола-нан; даныша билән, апарыла билән
СӘЈЈАРӘ (ә) - г. Күнәш әтрафында дөвр едән көј чис-ми, планет, мәч. һәрәкәт едән, кедән
СӘЈЈАФ (ә) - к. Ғылынчлы, әли ғылынчлы; ғылынч дүзәлдән, ғылынч устасы
СӘКИНӘ (ә) - г. Раһат, сакит, көнүл раһатлығы, динч
СӘЛАМӘТ - Бах: Саламат вә Салам
СӘЛАТИН (ә) - г. "Султан"ын чәми - султанлар. Бах: Султан

СӘЛАҺӘДДИН - Бах: Салаһәддин
СӘЛБИ - г. Әсли фарсча "сәрв"дәндир. Чәнуб өл-кәләриндә битән һәмшишәјашыл ағач, мәч. узун бојлу көзәл гадын (ғыз)
СӘЛБИНАЗ - г. г. узун бојлу көзәл назлы; ишвәли ғыз (гадын). Бах: Сәлби
СӘЛВИНАЗ - г. Бах: Сәлбиназ, Сәлби
СӘЛИГӘ (ә) - г. Габилијәт, бачарыг; көзәл данышма вә јазма тәбиинлији
СӘЛИМ (ә) - к. Сағлам, сағ, саламат; ејибсиз, нөг-сансыз, доғру, дүрүст
СӘЛИМАҒА - к. Бах: Сәлим вә Аға
СӘЛИМӘ (ә) - г. Бах: Сәлим
СӘЛИМХАН - к. Бах: Сәлим вә Хан
СӘЛИМЧАН (ә-ф) - к. Чаны сағлам олан, күмраг; доғручу, нөгсансыз
СӘЛМИ (ә) - г. Сағламлығла, сүлһ илә бағлы олан. Бах: һәмчинин Сәлим, ејни заманда өзү илә башлајан адларын ихтисар шәкли
СӘЛМИБӘЈИМ - г. Бах: Сәлми вә Бәјим
СӘЛМИЗӘР (ә-ф) - г. Ғызыл кими нөгсансыз, сағлам, дүрүст олан (гадын)
СӘЛМИНАЗ (ә-ф) - г. Сағлам назлы көзәл (гадын)
СӘЛМИНИСӘ - г. Бах: Сәлми вә Нисә
СӘЛМИЧАМАЛ - г. Бах: Сәлми вә Чамал
СӘЛТӘНӘТ (ә) - г. Султанлыг, һакимлик, шаһлыг; дөвләт, һөкүмәт; мәч. дәбдәбә, тәнтәнә
СӘМАЈӘ (ә) - г. Көјә мәхсус, сәмаја аид, фәләклә әлагәдар
СӘМӘД (ә) - к. Әбәди, даими, сонсуз; бәрк, мөһкәм; мөһтәч олмајан, мүстәгил; әбәди мөвчуд олан. Аллаһа аид едилән адлардан биридир
СӘМӘДАҒА - к. Бах: Сәмәд вә Аға
СӘМӘДХАН - к. Бах: Сәмәд вә Хан
СӘМӘН (ф) - г. Көзәл гохусу олан вә ағ чичәкләр ачан сармашыг чинсиндән ағач вә күлү. Бах: Јасәмән
СӘМӘНДӘР (ф) - к. Әсәтирә көрә одда, атәшдә јашајан бир гуш. Бунун фарсча "сәмән" (өлкә, сәрһәд, гапы) вә "дәр" (ев, јашајыш јери, кәнд) сөзләриндән "узаг истехкам, гала" мәнасында олдуғуну да јазырлар

СӘМӘНКҮЛ (ф) - г. Јасәмән күлү. Бах: Сәмән вә Јасәмән
СӘМӘННАЗ (ф) - г. Јасәмән күлү кими назлы көзәл
СӘМИРӘ (ә) - г. Мејвә, мејвәчат, бар; фәјда, мәнфәәт
СӘМИД (ә) - к. Сакит, тәрпәнмәз, сусан, мөһкәм дајанан, лал-динмәз
СӘМИДАҒА - к. Бах: Сәמיד вә Аға
СӘМИДӘЛИ - к. Бах: Сәמיד вә Әли
СӘМИДХАН - к. Бах: Сәמיד вә Хан
СӘМИМӘ (ә) - г. Нәр шејин әсли, халиси, мајасы, мәч. үрәкдән, чан-башла
СӘМИНӘ (ә) - г. гижмәгли, дәрјәли, бабалы
СӘМИРӘ (ә) - г. Јолдаш, рәфигә; һәмсөһбәт
СӘМИТХАН - Бах: Сәמידхан
СӘН'АН (ә) - к. Бу ады Сән'а дагы вә Сән'а шәһәри илә әләғәләндириләр. Лакин һәмин даг вә шәһәр адлары да әрәб сәркәрдәси Тариг ибн Сән'анның адындан мејдана кәлмишидир. Ики чүр мә'наландырылыр. 1) тә'рифләнән, мәдһ едилән, 2) кәскин, сиври; сүнкүнүн сиври учу
СӘНӘМ (ә) - г. Бүт, Аллаһ фигуру, мәч. көзәл, севкили, дилбәр
СӘНИЈӘ - Бах: Сәнијә
СӘНИЈЛӘ (ә) - г. уча, јүксәк, али
СӘНУБӘР (ә) - г. Шам ағачы; күкнар ағачы; мәч. көзәлин бој-бухуну, гамәти
СӘРАБ - Бах: Сараб
СӘРВӘР (ф) - к. Башчы, өндә кедән, рәһбәр
СӘРВӘТ (ә) - к. г. Вар-дөвләт, мал-мүлк, пул
СӘРВИНАЗ (ф) - г. Сәрв ағачы кими бој-бухунлу назлы көзәл, сәрв бојлу ишвәли дилбәр
СӘРДАР (ф) - к. Командир, баш командан; һөкмдары әвәз едән, чанишин
СӘРӘНЧАМ (ф) - г. Агибәт, нәтичә; һөкмә, әмр, көс-тәриш; фәрман
СӘРӘСТАН (ф) - к. "Сәр" вә "аситан" (кандар, астана, ешик, сарајын кириш гапысы) сөзләриндән јаранмыш бир аддыр. Ешик ағасы, сарај гапысынын рәһбәри
СӘРИЈЛӘ (ә) - г. Варлы, дөвләтли гадын

СӘРИНКҮЛ - г. "Зәрринкүл" адынын дәјишклијә уграмыш формасы. Бах: Зәрринкүл
СӘРКАР (ф) - к. Башчы, рәһбәр; чәнаб
СӘРМАЈӘ (ф) - г. Капитал, әсас мал, маја, мәнбә
СӘРМӘД (ә) - к. Әбәди, јох олмајан, һәмнишәлик
СӘРРАФ (ә) - к. Пул хырдаламаг вә дәјишмәклә мәшгул олан адам; мәч. баша дүшән, адамлары јахшы таныјан; гызылтын халислијини вә әјарыны мүәјјән едән
СӘРРАЧ (ә) - к. Јәһәр вә саир бу кими шејләрин устасы вә сатычысы
СӘРТИБ (ф) - к. Гошун командири, командан; кенерал
СӘРФИНАЗ (ә-ф) - г. Назланан, наз-гәмзәли. Бах: Сәрвиназ
СӘРХАН - Бах: Сархан
СӘРХОШ (ф) - к. Мәст, кефли, кефи көк олан, ички дүшкүнү
СӘРPhӘД (ф) - к. Ики дөвләт, өлкә вә с. арасындакы һудут, хәтт, сәрһәд
СӘРPhӘНК (ф) - к. Гошун, башчысы; полк командири, полковник
СӘТТАР (ә) - к. Кизләјән, өртән; ејибләри кизләјән, өртән
СӘТТАРХАН - к. Бах: Сәттар вә Хан
СӘФА (ә) - к. Сафлыг, дурулуг, әләнчә, сејранкаһ
СӘФАЈӘТ (ә) - г. Бах: Сафа
СӘФДӘР (ә) - к. Дүшмән әскәрләринин сәфләрини јарыб кечән икид, чәсур; гәһрәман, баһадыр
СӘФДӘРАҒА - к. Бах: Сәфдәр вә Аға
СӘФДӘРБАЛА - к. Бах: Сәфдәр вә Бала
СӘФДӘРӘЛИ - к. Бах: Сәфдәр вә Әли
СӘФӘР (ә) - к. Јола дүшмә, јол кетмә, сәјаһәт; әрәб гәмәри илинин икинчи ајы. Адәтән бу ајда, сәфәр вә сәјаһәтләрдә анадан олан ушаглары белә адландырырлар
СӘФӘРАҒА - к. Бах: Сәфәр вә Аға
СӘФӘРБАЛА - к. Бах: Сәфәр вә Бала
СӘФӘРГУЛУ - к. Бах: Сәфәр вә Гулу
СӘФӘРӘЛИ - к. Бах: Сәфәр вә Әли
СӘФИ (ә) - к. Тәмиз, саф, халис; сечилмиш, сечкин; сәдагәтли дост
СӘФИГУЛУ - к. Бах: Сәфи вә Гулу

СӘФИЈАР (ә-ф) - к. Сечилмиш дост, сәдагәтли јол-
даш; халис јар
СӘФИЈЛӘ (ә) - г. Бах: Сәфи вә Сафијә
СӘФИЈЛӘДДИН (ә) - к. Динин сәдагәтли адамы, сечил-
миш дин адамы, Сәфијәдин Урмәвинин (1230-1294) ады
СӘФИЈУЛЛА (ә) - к. Аллаһын тәмиз бәндәси
СӘФИХАН - к. Бах: Сәфи вә Хан
СӘФТӘР - к. Бах: Сәфдәр
СӘФУРӘ - г. Бах: Сафурә
СӘХАВӘТ (ә) - к. г. әлиначыг, үрәјикенишлик
СӘНӘР (ә) - г. Сүбһ вахты, дан, обашдан, сабаһ
тездән
СӘНӘРКҮЛ - г. Бах: Сабанкүл
СӘНӘРНАЗ (ә-ф) - г. Сәһәр назы, сәһәр гәмзәси
СӘННӘТ (ә) - к. Керәклик, дүрүстлүк, дүзжүнлүк,
сағламлыг, вүчудун сағлыгы
СИДГИ (ә) - к. Сәдагәтли, сәмими, догручу, үрәји
тәмиз
СИДГИЛӘ (ә) - г. Бах: Сидги
СИДГИГӘ (ә) - г. Бах: Сидги
СИЈАВУШ (ф) - к. Әслиндә "Сијаһвәш" сөзүндәндир.
Гараһыз, гараја чалан мәһнасындадыр. Фирдовси
"Шаһнамә"синдәки гәһрәманлардан биринин адыдыр
СИЈАСӘТ (ә) - к. г. Бејналхалг муһнасибәт саһсиндә
вә өлкә дахилиндә дәвләтин фәалијәтини, апардыгы иш;
дәвләт, партија вә идарә рәбәрләринин тутдулары
мүәјјән истигамәт
СИЈАҺТЕЛ - г. Гара сачлы, сачлары гара рәнкдә олан
СИМА - г. Бу ад ибраничә "шәһрәт, шан; шәрәфли ад"
мәһнасыны верир. Инчилдә Нуһ пејгәмбәрин оғлан-
ларыннан биринин ады кими гејд едилир. Әрәбчә исә
"үз, бәниз, чәһрә" кими изаһ едилир
СИМНАР (ф-ә) - к. Күмүш од, күмүш атәш
СИМУЗӘР (ф) - г. Гызыл вә күмүш
СИМУРҢ (ф) - к. Күмүш рәнкли гуш. Мифолокијада
бөјүк бир гуш, буна зүмрүд гушу да дејирләр. Ады
"Авеста"да чәкилән бу гуш куја дарда галанлара көмәк
едәрмиш
СИРАЧ (ә) - к. Фарсча "чераг"дан әрәбчәләшдирил-
мишир. Чыраг, гәндил, мәшәл, ишыг

СИРАЧӘДДИН (ә) - к. Дини ишыгландыран, дин үчүн
мәшәл јандыран, динә ишыг тутан
СИРУС (ф) - к. "Суруш"ун дәјишклијә уграмыш фор-
масы, Бах: Сәјруз
СИТАРӘ (ф) - г. Улдуз
СИФАЈӘ - г. "Сәфијә" вә ја "Сафијә"нин дәјишилмиш
формасыдыр. Бах: Сафијә
СИФАЈЫ - г. "Сәфијә"нин дәјишилмиш шәкли. Бах:
Сафијә
СОВГАТ - к. Бәхшиш, пај, һәдијә, армаған
СОКРАТ (јун) - к. Әсли "созо" (гуртармаг, азад етмәк)
вә "кратос" (һакимијјәт, күч, гүввәт) сөзләриндәндир.
Јунаң дилиндә үмумијјәтлә сону "кратос" илә битән
сөзләрдә һакимлик мәһнасы вардыр. Аристократ - сеч-
чилмишләрин һакимијјәти, демократ-халгын һакимијјәти
сөзләриндә олдуғу кими
СОЛМАЗ - г. Тәзәлијин итирмәјән, саралыб-солмајан,
рәнкнин олдуғу кими сахлајан
СОЛТАН - Бах: Султан
СОНА - г. Әрдәк, јашылбаш әрдәк. Көзәлләри мәдһ
етмәк үчүн "сона кими, јашылбаш сонам" ифадәләри
чоҳ ишләнир
СОНАБӘЈИМ - г. Бах: Сона вә Бәјим
СОНАХАНЫМ - г. Бах: Сона вә Ханым
СОФА - Бах: Софја
СОФИЈА (јун) - г. Әсли "сопиа"дыр. Мүдриг, мүд-
риклик
СӨНМӘЗ - к. һәмишә јанан, әбәди јанмагда олан
СӨНБӘТ (ә) - к. Данышыг, мүсаһибә, сөјләјиш; көрүш-
мә, јолдашлыг
СӨНРАБ (ф) - к. Јагут, гырмызы, түнд гырмызы
парылты
СПАРТАК (лат) - к. 1) задәкан, әсилзадә, патрисси, 2)
тапдаламаг, басмаг, ајагламаг
СУВАНВЕРДИ - к. "Сүбһанверди"нин дәјишклијә угра-
мыш шәкли. Бах: Сүбһанверди
СУҢРА (ә) - г. Балача, кичик, аз јашлы (гыз)
СУЛДУЗ - к. "Сув јулдуз"ун дәјишклијә уграмыш
формасыдыр. Гәдимдә "Меркури" планетинин ады

СУЛИДДИН (ә) - к. Әсли "усулуддин"дир. Динин гәйдәлары, динин үсуллары
 СУЛТАН (ә) - к. г. һөкмдар, падшаһ, император; гүдрәт, гүввәт. Османлы императорлуғу заманында дәвләт башчысынын анасына, бачыларына вә гызларына верилән аддыр
 СУЛТАНАҒА - к. Бах: Султан вә Ага
 СУЛТАНБӨЈ - к. Бах: Султан вә Бөј
 СУЛТАНБӨЈИМ - г. Бах: Султан вә Бөјим
 СУЛТАНӨ (ә) - г. Бах: Султан
 СУЛТАНӘЛИ - к. Бах: Султан вә Әли
 СУЛТАНХАН - к. Бах: Султан вә Хан
 СУЛТАНХАНЫМ - г. Бах: Султан вә Ханым
 СУЛТАНШАҺ (ә-ф) - к. г. Ејни мәналы ики сөзүн бирләшмәсиндән јаранан бир аддыр
 СУМАҒ - г. Тәбәтдә вә јемәкдә истифадә едилән битки
 СУМАХ - к. г. Бах: Сумаг
 СУНА - Бах: Сона
 СУРА - Бах: Сурә
 СУРАҺЫ - Бах: Сүраһи
 СУРӨ (ә) - г. Гуранын 114 фәслиндән һәр бири
 СУРӨДДИН (ә) - к. Динин гуран (114 фәслиндән һәр бири) сүрәси
 СУРӨТ (ә) - к. г. Заһири көрүнүш, шәкил; үз, чөһрә; көзәл үз, гәшәнк бәниз
 СУРИЈӘ (ә) - г. Тој мүнәсибәтилә јазылмыш ше'р нөвү, гәсидә
 СҮБҺАН (ә) - к. Тәриф, мәдһ, алгыш; ешг олсун! Афәрий!
 СҮБҺАНВЕРДИ - к. Мәдһ олунанын (Аллаһын) вердији, бәхш етдији
 СҮБҺИ (ә) - к. Сәһәрә мәхсус, сүбһ чағына аид
 СҮДАБӨ - г. Сәдәфкүлү биткисинин фарсча адындандыр
 СҮЛЕЈМАН (иб) - к. Әсли "Шеломо"дур. Динч, асудә, азад; сүлһ. Бу адын "горунан, мүдафиә олунан; мүдрик адам" мәналары да вардыр. Давуд пејгәмбәрин оғлу олан Сүлејман куја һәм пејгәмбәр, һәм дә һөкмдар ол-

мушдур. Орта әср әдәбијатында мүдрик шаһ кими тәсвир едилер
 СҮЛҺИЈӘ (ә) - г. Сүлһә аид, сүлһлә әлагәдар. Барыш, бырышыгла бағлы
 СҮНБҮЛ (ф) - г. Сүнбүл чичәји, киасинт адлы занбаг фәсиләсиндән әтирли бир чичәјин ады; башаг, сүнбүл
 СҮНБҮЛӨ (ә) - г. 12 бүрчдән биринин ады, сүнбүлә бүрчү; башаг, сүнбүл
 СҮРАҺИ (ә) - г. Узунбоғазлы су вә ја шәраб шүшәси
 СҮРӘЈЈА (ә) - г. Үлкәр вә ја Једдигардаш улдузу.
 Бах: Пәрвин
 СҮРМӨ - г. Гадынларын көзләринә чәкдикләри маддә, вәсмә
 СҮСӘН (иб) - г. Әсли "шосанна"дыр. Занбаг. Беј-нәлхалг адлардандыр
 СҮСӘНБӨР (ф) - г. "Сүсән" (бах) сөзүндән фарсча дү-зәлмиш аддыр. Сүсән кими, занбаг кими аг вә әтирли бәдәни олан (гәшәнк гыз)
 СҮҺЕЈЛ (ә) - к. Чәнубда көрүнән чох парлаг бир улдуз, "Сәһл" (асан) сөзүнүн кичилтмә вә нәвазиш формасы
 СҮЧАӘДДИН (ә) - к. Динин чәсуру, гәһрәманы, горхмазы
 СҮЧАЈӘТ (ә) - к. Горхмаз, гочаг, икид

Т

ТАБӘНДӨ (ф) - к. Парлајан, ишыг сачан, ишыг верән
 ТАВУС - Бах: Товуз
 ТАҒЫ (ә) - к. Мө'мин, диндар, итаәт едән, итаәткар
 ТАЈФУН (ч) - к. Туфан, фыртына
 ТАЛЕ (ә) - к. Тулу едән, доған, чыхан; бәхт, гәзәвү гәдәр
 ТАЛЕҺ - к. "Тале"нин дәјишилмиш шәкли
 ТАЛЫБ (ә) - к. таләб едән, истәјән, арзулајан, таләб-кар; мүштәри; тәһсил илә мәшгул олан, елм өјрәнән; таләбә, шакирд
 ТАМАМ (ә) - г. Битирмә, сона јетирмә, гуртарма; мү-кәммәл, там, бүтөв, нөгсансыз; һазыр. Оған истәји илә гызлара гојулан адлардандыр. Өзүндән сонра вә

эввал бә'зи сөзләрлә бирләшәрәк башга адлар .эмәлэ кәтирир
ТАМАМЗӘР (ә-ф) - г. Тамамилә гызыл кими олан (га-дын-гыз)
ТАМАМКҮЛ - г. Бах: Тамам вә Күл
ТАМАМНАЗ (ә-ф) - г. Јахшы наз. гәмзә еләмәји бача-ран (гыз-гадын)
ТАМАМНУР (ә) - г. Чох парылтылы, нурлу олан
ТАМАРА (иб) - г. Әнчир ағачы. Буну "хурма ағачы" кими дә изаһ едирләр
ТАМАША (ф) - г. Бахыб сөјр етмә, мүшаһидә; кәзмә, кәзинти
ТАМЕРЛАН - к. "Тејмурләнк" адынын Европа диллә-риндаки шәкли. Ахсаг Тејмур, чолаг Тејмур. Бах: Дәмир
ТАМИЛЛА (рус) - г. Гәдим славјанча "томити" (ин-читмәк, әзијәт вермәк, үзмәк; парчаламаг, дагытмаг; усандырмаг) сөзүндәндир. Русларда "Томила", "Тамила" формасында ишләнир. Әрәбчә "тәмил" (эмәл етмә; үмид верән) сөзүндән вә тамил халгынын адындан олдуғуну да ентимал едирләр
ТАНРЫВЕРДИ - к. Аллаһын бәхш етдији, танрынын вердији (адам)
ТАНРЫГУЛУ - к. Аллаһун гулу, танрынын көләси
ТАПДЫГ - к. Әлдә етдик, наил олдуғ, арзуја чатдығ. Арзуладығлары оғлан ушағы дүнјаја кәлдикдә адәтән бу ад гојулур
ТАРВЕРДИ - к. "Танрыверди" адынын деформасијаја уг-рамыш формасы. Аллаһ верди, танры бағышлады, ал-лаһын бәхш етдији (адам)
ТАРГУЛУ - к. "Танрыгулу"нун дәјишклијә уграмыш шәкли. Аллаһын гулу, танрынын көләси
ТАРХАН - к. Гәдим адлардандыр. Бәј, бәјзадә, әсил-задә; һөрмәтли шәхс, мөһтәрәм адам; башчы, рәһбәр; вахтилә хүсуси хидмәтләринә көрә веркидән азад еди-лән вә башга имтијазлары олан адам
ТАРИФ (ә) - к. дан улдузу вә јахуд Зөһрә. Тарихдә Чәбәллүтариг боғазыны кечәрәк (711-чи илдә Тариг ибн Зијад һәмин боғазын саһилиндә бир гала тикдирир, әрәбләр ону "чәбәл" - јәни дағ адландырырлар. Боғаз

адыны "Чәбәл" вә "Тариг" сөзләриндән алмышдыр, мә-насы "Тариг дағы" демәкдир.) Испанијаны фәтһ еләјән әрәб сәркәрдәсинин адындандыр
ТАРИХ - к. "Тариг"ин дәјишклијә уграмыш формасы
ТАҺИР (ә) - к. Тәмиз, саф, пак
ТАҺИРӘ (ә) - г. Бах: Таһир
ТАЧӘДДИН (ф-ә) - к. Динин тачы, јәни динин баш-чысы, рәһбәри
ТАЧИ, ТАЧИД - к. "Тачәддин" адынын гысалтма вә әзизләмә формалары
ТЕЈБӘ - Бах: Тејибә
ТЕЈЛИБ (ә) - к. Јахшы, хош, көзәл, гәшәнк
ТЕЈЛИБӘ (ә) - г. Бах: Тејиб
ТЕЈЛУБ - Бах: Тејиб
ТЕЈЛУБӘ - Бах: Тејибә
ТЕЈМУР - к. Гәдим адлардандыр. Бах: Дәмир, Гәдим Азәрбајжан дилиндә буну "темир", "темүр" вә с. Фор-малары да ишләнибдир
ТЕЈМУРАҒА - к. Бах: Тејмур вә Аға
ТЕЈМУРБӘЈ - к. Бах: Тејмур вә Бәј
ТЕЈМУРХАН - к. Бах: Тејмур вә Хан
ТЕЈМУРЧИН - к. Бах: Тимурчин
ТЕЈМУРШАҺ - к. һөкмдар Тејмур, падшаһ Тејмур
ТЕЛЛӘР - г. Телләри олан, сачы олан, телли. Бах: Телли
ТЕЛЛИ - г. Сачлы, сачы олан; нахышлы, бәзәкли тел-ләр тахмыш, башыны кәлин башы кими бәзәмиш
ТЕЛЛИБАЧЫ - г. Сачлары олан бачы. Бах: Телли вә Бачы
ТЕЛЛИБӘЈИМ - г. Телләри, сачлары чох олан ханым.
Бах: Телли вә Бәјим
ТЕЛЛИБИКӘ - г. Бах: Телли вә Бикә
ТЕЛЛИЗӘР - г. Сачлары гызыл кими олан (көзәл)
ТЕЛЛИНАЗ - г. Сачлары олан назлы көзәл, ишвәли телли дилбәр
ТЕЛЛИХАНЫМ - г. Бах: Телли вә Ханым
ТЕЛНАЗ - г. "Теллиназ" адынын дәјишилмиш формасы.
Бах: Теллиханым
ТЕЛНАР - г. Сачлары од, атәш кими пралаг олан (көзәл)

ТЕЛНУР - к. г. Сачлары парлаг, ишыгылы олан
ТЕЛНУРӨ - г. Бах: Телнур
ТЕЛХАНЫМ - г. "Теллиханым" адынын дәжишилмиш формасы. Бах: Теллиханым
ТЕЛИШ - г. "Тел" илэ башлажан адларын эзиллэмэ вэ охшама формасы
ТЕМИР - к. Дамир. Бах: Дамир вэ Тејмур
ТЕНКИЗ - к. Гәдим адлардандыр. Дәниз, дәрја. "Огуз каган дастаны"нда Огуз каганыны огланларындан биринин ады. Бу ад һал-һазырда күрчүләрдә чох јайылмышдыр. Бах: һәмчинин Дәниз
ТЕНКИЗХАН - к. Бах: Тенкиз, Дәниз вэ Хан
ТЕҺРАН (ф) - к. г. Тәмиз шәһәр; көзәл шәһәр
ТЕҺРАНӨ (ф) - г. Бах: Тәһран
ТӘБАБӨ (ә) - г. "Тәбәбәт" сөзүндән јарадылмыш гадын адыдыр. Тибб елми, тәбиблик, сәһијја, һәкимлик
ТӘБӘРРҮК (ә) - г. Уғур, уғурлу, бәрәкәтли
ТӘБРИЗ - к. Түрк мусигисиндә вахтилә бир аһәнкин, мугамын ады олубдыр. Ејни заманда хәзәр сојунун адыдыр. "Сој, сојад, гоһум, әграба" мәналарыны верән чүваш дилиндәки "Таврис, Таурис" сөзләриндән олдуғуну да јазырлар. Фарсча исә "ғыздырманы кәсән", "хәстәлик гачыран" демәкдир
ТӘВӘККҮЛ (ә) - к. Үмид етмә, үмид бәсләмә, көзләмә, инам, умма; аллаһа сығынма, аллаһа пәнаһ апарма
ТӘЗӘБӘЛ - к. Јени бәј, евләнән, јени евләнән. Әслиндә јенә дә оглан ушағы доғулдугда адәтән бу ад гојулур
ТӘЗӘКҮЛ (ф) - г. Көһнәлмәмиш чичәк, тәр күл, сөрәвәтнини итирмәмиш күл, јеничә ачмыш күл. Адәтән јенә дә гыз доғулан ушаға бу ад гојулур
ТӘЗӘХАН - к. Бу да ејнилә "Тәзәбәј" кими јарадылмыш бир аддыр (бах)
ТӘЈЈАР (ә) - к. Учан, учучу, һаваја галхан; газ һалына кәлән, газа чеврилән
ТӘЈЈИБ - Бах: Тејјиб
ТӘЈЈИБӘ - Бах: Тејјибә
ТӘЈЈУБӘ - Бах: Тејјибә
ТӘЛӘТ (ә) - к. Чыхма, түлу етмә; үз, чөһрә, сифәт, сима; көзәллик, көзәл сима; көркәм, заһири көрүнүш

ТӘМӨЛ (ә) - к. г. Бүнөврә, әсас, башлыча, өзүл
ТӘНЗИЛӘ (ә) - г. Ендирмә, ашағы салма; көјдән ендирмә, нүзүл олма
ТӘРАВӘТ (ә) - г. Тәзә, тәр, солмамыш; тәзә галан, тәзә олан
ТӘРАНӨ (ф) - г. Аһәнк, нәғмә, маһны
ТӘРИФӨ (ә) - г. Бәјәнмә, тәрифәләјиг
ТӘРКҮЛ - г. Тәзә чичәк, јени күл, көһнәлмәмиш күл, тәр чичәк
ТӘРЛАН - к. г. Јыртычы ов гушу, гызыл гуш
ТӘРНИСӘ - г. Тәзә-тәр гыз, чаван гадын
ТӘРХАН - к. Бах: Тархан
ТӘҺМАСИБ (ф) - к. Гүввәтли ат, күчлү ат. Әслиндә "тәһм" (күч, гүввәт; нәһәнк, ири) вә "әсб" (ат) сөзләриндән јаранмыш бир аддыр
ТӘҺМӘЗ - к. "Тәһмасиб" адынын дәјишкәлијә уграмыш формасы. Бах: Тәһмасиб
ТӘҺМИНӘ (ф) - г. Күчлү, гүввәтли, нәһәнк
ТӘҺСИН (ә) - к. Бәјәнмә, алгышлама, өјмә, тәгдир етмә, бәјәннәб тәрифләмә
ТИМУРЧИН - к. Бу ад "тимур" (дәмир) вә "Чин" (һәнгигәт, дүзлүк; шәрәфли) сөзләриндән јаранмышдыр. Дәмир кими, һәнгигәтн дәмирә бәнзәјән, дәмир кими мөһкәм адам (икид, чәсур). Гәдим адлардандыр
ТИМУЧИН - к. Бах: Тимурчин
ТОВУЗ - г. Бу адын мәншәјини бәзиләри һиндчә, бәзиләри дә латынча һесаб едир. Әрәбчәси "тавус"дур. Бәрли-бәзәкли, гујругу, көзәл түкләри вә чиркин сәси олан ири бир гуш
ТОҒРУЛ - к. Гәдим адлардандыр. Ири вә кәскин чајнағлары олан, тутдуғуну бурахмајан јыртычы ов гушу. Буну "доғручу, дүз данышан, һәнгигәт тәрәфдары" вә ири ганадлы мифик гуш һесаб едәнләр дә вардыр. Бах: һәмчинин Әртоғрул, Шанын
ТОЈХАНЫМ - г. Дәбдәбәли ханым, тәнтәнәли гадын
ТОКАЈ - к. дәрә вә чај кәнарларында битән сых мешәлик, гамышлыг, бағ вә сых ағачлыг; чајбасар, субасар саһә; чәмәнлик; чајын голу. Буну "разы олан, кифә-јәтләнән" кими дә изаһ едирләр
ТОПЧУ - к. Артиллерия әскәри

ТОПЧУБАШЫ - к. Артиллерия командири, топчу дэ-
тсинин рэбэри
ТОФИГ (ә) - к. Угунлашдырма, угун хала салма; жар-
дым. көмөк; мүвәффәгйијәт; арзуја чатма, мәгсәдә наил
олма
ТОФИГӘ (ә) - г. Бах: Тофиг
ТӨРӘ - г. Адәт, ән'әнә, адәт-ән'әнәјә угун олан
ТӨҺФӘ (ә) - г. һәдйјә, бәхшиш, пешкәш
ТУБУ (ә) - г. Әслиндә "Туба"дандыр. Дини әфанәјә
көрә куја чәннәтдә битән һүндүр гәшәнк бир ағач,
мәч. учабојлу, һүндүрбојлу, гәдд-гамәтли
ТУҒРА - к. г. Тоғрул (бах) гушунун адындан әмәлә
кәлмәдир, әрәбчәјә вә фарсчәјә да кечмишдир: керб,
дәвләт нишаны, падшаһ фәрманы; палшаһын адыны,
ләгәбини вә имзасыны билдирән монограм, мөһүр; Ос-
манлы императорлуғу заманында пулларын үзәриндәки
нахыш, бәзәкли јазы; кечмишдә јазылмыш қағыз вә
мәктубларын дүрмәји, лүләси; мәктүб
ТУРА - к. г. 1) Бах: Туғра, 2) гала, мөһкәмләндирил-
миш јашајыш јери, 3) шаһзадә, һөкмдар
ТУРАБ (ә) - к. Торпаг, тоз
ТУРАЛ - к. һеч дәјишмәјән, ејни вәзијәтдә, дәјишмәз
һалда галан; сакит
ТУРАН - к. г. Гәдим иранлылара көрә Иранын гаршы-
лығы олараг түрк дили халгларын мәскун олдуғу јер
вә она вердикләри аддыр. Түркләр јашајан јер, түрк-
ләрин мәскун олдуғлары торпаглар
ТУРАЧ - г. Әти чох дадлы олан тојуг чинсиндән бир
гуш
ТУРҒАЈ - к. Торағај гушу
ТУРГУТ - к. Јашајыш јери, мәскән; шәһәр, өлкә,
вилајәт
ТУРӘ - Бах: Тура, Туғра
ТУРХАН - к. "Тархан"ын азча дәјишилмиш формасы.
Бах: Тархан
ТУТАЈ - г. Бу ад ики чүр мәнаналандырылып: 1) Туту
гушунун дәјишмиш формасы (татар дилиндә "тутыј"
адланыр), 2) бөјүк бачы вә биби мәнасында (башга
түрк дилләриндә "тута", "тутакај" формалары мөв-
чуддур)

ТУТАЈЫ - г. Бах: Тутај
ТУТУ - г. Исанын данышығыны тәглид етмәк бача-
рығына малик олан бир гуш; мәләһәтли данышыг га-
билијәти олан көзәл (ғыз-гадын)
ТУТУБӘЈИМ - г. Бах: Туту вә Бәјим
ТУТУБИКӘ - г. Бах: Туту вә Бикә
ТУТУНИСӘ - г. Бах: Туту вә Нисә
ТУТУХАНЫМ - г. Бах: Туту вә Ханым
ТУТУХАТЫН - г. Бах: Туту вә Хатын
ТУФАН (ә) - к. Шһддәтлик јағшы, фыртына, гасырга
ТҮКӘЗ - г. "Түкәзбан" адынын ғысалтма вә ихтисар
шәкли. Бах: Түкәзбан
ТҮКӘЗБАН (ә) - г. Гуранын "Әлрәһман" сурәсиндәки
"түкәззибан" сөзүндән јаранмыш бир аддыр. Әслиндә
"тәказзәбә" фе'линдәндир. Мәнасы "Онлар јалан чыха-
рырлар, тәкзиб едирләр, ујдурурлар" демәкдир
ТҮНЗАЛӘ - г. "Тәнзилә"нин дәјишилмиш формасы.
Бах: Тәнзилә
ТҮРБӘТ (ә) - к. Мүгәддәс һесаб едилән јердән, түрбә-
дән көтүрүлмүш торпаг
ТҮРБӘТӘЛИ (ә) - к. Әлинин түрбәсиндән, гәбриндән
көтүрүлмүш торпаг
ТҮРЈАН (ә) - к. Чај адындандыр, әсли "Тугјан"дыр.
Ғәјнајан, ашыб-дашан, габаран
ТҮРКАЈ - к. г. "Түрк" (икид кәнч; күчлү, чәсур; кө-
зәл; түрк милләтиндән олан адам) вә "ај" сөзләриндән
јаранан аддыр
ТҮРКАН - г. "Түрк" сөзүнүн фарсча чәми, түркләр
демәкдир
ТҮРКСОЈ - к. Әсли, нәсли, әчдады түрк олан,
Түркәсли

У

УБЕЈДУЛЛА (ә) - к. Аллаһын кичик гулу, танрынын
кичик көләси
УҒУР - к. Мүвәффәгйијәт, јахшылык; бәхт, тале; сә-
дәт, бәрәкәт, хејир
УҒУЗ - к. "Оғуз"дандыр. тәмиз хәлг олунмуш, әх-
лаглы, јахшы вә доғручул адам; јахшы јолдаш

УЛДУЗ - г. Ишыгылы бир нөгтә кими парылдажан көј чисимләриндән һәр бири; мәч. өз пешәси сәһәсиндә чоқ мәшһур олан сәнәткар вә идманчы
УЛДУЗӘ - г. Бах: Улдуз
УЛУБӘЛ - к. Бөјүк бәј, танынмыш, мәшһур бәј
УЛУХАН - к. Бөјүк хан, шөһрәтли хан
УМКҮЛСҮМ (ә) - г. Әслиндә "уммулкүлсүм" дур. Күл-сүмү анасы. Бах: Күлсүм
УМНИСӘ (ә) - г. Әслиндә "уммулнисә" дир. Гадын ана-сы. Бах: Нисә
УМУД - Бах: Үмид
УМУХАНЫМ - Бах: Умханым
УМХАНЫМ - г. ханымын анасы, бурада әрбчә "ум" ана демәкдир
УМЧАҺАН (ә-ф) - г. Әслиндә "уммулчәһан" дур. "Дүн-жанын анасы" демәкдир
УРГИЈӘ - г. бах: Ругијә
УРУФ - к. Бах: Руфи
УРФАН (ә) - к. г. Билмә, хәбәр тутма; анлама, ан-лајыш; тәсәввүфдә Аллаһын сиррләрини гаврама, дәрк еләмә
УРШАН - к. Әслиндә гәдим түрк дилиндәки "уруш" (вурушма, савашма, далашма, дава) сөзүндән јара-дылмыш аддыр. Вурушган, савашан, мұһарибә еләјән
УСАНДЫГ - Бах: Осандыг
УСУБ - Бах: Јусиф
УСУБӘЛИ - Бах: Јусиф вә Әли
УСУФ - Бах: Јусиф

Ү

ҮЗЕЈИР (ә) - к. Әрбчә "үзр" сөзүнүн кичилдилмиш формасыдыр. Үзр истәмәк, үзүрлү һесаб еләмәк, ба-ғышламаг
ҮЛВИ (ә) - к. Јүксәк, уча, али; мәһнавијјатла, көјлә бағлы олан; илаһи
ҮЛВИЈЛӘ (ә) - г. Бах: Үлви
ҮЛВИЈЛӘТ (ә) - г. Јүксәклик, учалыг. Бах: Үлви
ҮЛКӘР - г. Једдигардаш улдузу. Бах: Сүрәјја, Пәрвин

ҮЛФӘТ (ә) - к. г. Јахынлыг, достлуг, јолдашлыг; ан-лашма, үнсижәт; јекдиллик
ҮМИД (ф) - к. Әсли "оммид" дир. Умма, көзләмә, көз дикмә, үмид етмә
ҮМИДӘ (ф) - г. Бах: Үмид
ҮМИДВАР - к. Мүәјјән сәбәбләр үзүндән бәзи ушаг-лар анадан оландан сонра өлүрләр. Анадан олан ушаг-ларын өлмәмәси үмидилә гојулан адлардандыр
ҮМКҮЛСҮМ - Бах: Умкүлсүм
ҮММҮКҮЛСҮМ - Бах: Умкүлсүм
ҮММУЛБАНУ (ә-ф) - г. Банунун - ханымын анасы
ҮМНИСӘ - Бах: Умнисә
ҮМХАНЫМ - Бах: Умханым
ҮМЧАҺАН - Бах: Умчәһан
ҮРФАН - Бах: Урфан

Ф

ФАЕЛ (ә) - к. Иш көрән, ишләјән; тәсир едән. Әсли "фаил" дир
ФАЗИЛ (ә) - к. Фәзиләтли, әхлағлы, көзәл хасијјәтли; јеткин, бишкин, ләјагәтли, үстүн олан
ФАЗИЛӘ (ә) - г. Бах: Фазил
ФАИГ (ә) - к. Үстүн, башгаларындан сечилән; јүксәк, фөвгәләдә
ФАИГӘ (ә) - г. Бах: Фаиг
ФАИЗ (ә) - к. Дашан, дашғын; бачаран, үстүн кәлән, наил олан; фәјда, артыг
ФАИЗӘ' (ә) - г. Бах: Фаиз
ФАИЛ (ә) - к. Ишләјән, фәалијјәтдә олан, чалышан
ФАИЛӘ (ә) - г. Бах: Фаил
ФАЈИЗ - Бах: Фәјјаз
ФАРИЗ (ә) - к. Әсли "фәрз" дәндр. Вачиб олан, мәч-бури вә лазым олан
ФАРИС (ә) - к. Атлы, сүвари; минчиликдә маһир олан; мәһарәтли, бачарығлы, чәнкавәр
ФАРИСӘ (ә) - г. Бах: Фарис
ФАРУТ (ә) - к. Ајыр д еләјә билән, тез гәрара кәлә билән

ФАТЕҺ (ә) - к. Фәтһ едән, зәбт едән, алан; ачан; башлајан
ФАТИМӨТ - Бах: Фатма
ФАТМА (ә) - г. Әслиндә "Фатима"дир. Ушағы сүддән кәсэн. Куја ушагларыны сүддән кәсэн гадынлар чаванлашыр вә көзәлләширләр. Буна инанан эрәбләр гыз ушагларына бу ады чох гојурдулар
ФАТОШ - г. "Фатма"нын әзизләмә формасы
ФАХИРӘ (ә) - г. Өјүнән, фәхр едән; көзәл, дәјәрли, парлаг, шанлы
ФАҺИМ (ә) - к. Чох гүввәтли, күчлү, етибар вә нүфуз саныби
ФЕЈЗӘДДИН (ә) - к. Динин не'мәти, динин бәрәкәт вә хејри. Бах: Фејзи
ФЕЈЗИ (ә) - к. Боллугла, бәрәкәтлә әлагәдар; не'мәтлә бағлы; хејрә, фәјдаја аид; ләззәтә, һәззә мәхсус
ФЕЈЗИЈӘ (ә) - г. Бах: Фејзи
ФЕЈЗУЛЛА (ә) - к. Аллаһын бәрәкәти, боллугу, фејзи; танрынын не'мәти
ФЕЈРУЗ (ф) - к. "Фируз"ун дәјишилмиш формасыдыр. Бах: Фируз
ФӘГАН (ф) - к. Инләмә, налә, фәриад. Бах: Әфган
ФӘЗАИЛ (ә) - к. "Фәзиләт"ин чәми. Бах: Фәзиләт
ФӘЗИЛӘ (ә) - г. Дәјәрли, үстүн, ләјагәт, сәхавәт
ФӘЗИЛӘТ (ә) - к. Г. Дәјәр, гүймәт, мәзијјәт, ләјагәт, сәхавәт, мәрифәт, елм; көзәл әхлаг, исмәт; камиллик, мәрдлик
ФӘЗЛИ (ә) - к. Ләјагәтә, мәзијјәт аид олан; һүнәрли, истәдәдлы; көзәл әхлаг; сәхавәтли, чомәрд. Фүзулинин оғлунун ады (XVI әср)
ФӘЗЛУЛЛА (ә) - к. Аллаһын фәзиләтлисиди. Бах: Фәзиләт
ФӘЈАЗ (ә) - к. Сон дәрәчә бол, бәрәкәтли; боллуг вә бәрәкәт верән; сәхавәтли, әлиачыг. Аллаһа аид едилән адлардандыр
ФӘЛӘКИ (ә) - к. Көјә мәнсуб олан, көј тәбәгәсинә аид. XII әсрдә јашамыш Азәрбајчан шаири Мәһәммәд Фәләки Ширванинин тәхәллүсү

ФӘРАМӘЗ (ф) - к. Гәдим Иран дилләриндәки "Фәрамуз"дандыр. Шанлы, шөһрәтли, шәрәfli; буну "бағышлајын" кими дә изаһ едирләр
ФӘРАНӘ (ә) - г. Соба саныби, јијә; чәрәк биширән; очагычы
ФӘРАСӘТ (ә) - к. Әслиндә "фирасәт"дир. Тез анлама, дәрк етмә, баша дүшмә
ФӘРГИЈӘ (ә) - г. Ајрылан, фәргләнән, сечилән; анлајан, дәрк едән
ФӘРДА (ф) - к. Сабаһ, кәләчәк
ФӘРӘМӘЗ - бах: Фәрамәз
ФӘРӘҺ (ә) - г. Севинч, сәдәт, шадлыг
ФӘРӘҺБАНЫ (ә-ф) - г. Шадланан ханым, севинчли ханым
ФӘРӘҺБӘЈИМ - г. Бах: Фәрәһ вә Бәјим
ФӘРӘҺНАЗ (ә-ф) - г. Назы, гәмзәси фәрәһ верән (көзәл)
ФӘРӘҺХАНЫМ - г. Бах: Фәрәһ вә Ханым
ФӘРӘЧ (ә) - к. Севинч; тәсәлли, тәскинлик; әјләнмә, шадлыг, сыхынтысызлыг
ФӘРӘЧУЛЛА (ә) - к. Аллаһын тәсәллиси, танрынын севинчиди
ФӘРЗАИЛ (ә) - к. Вачиб вә зәрури оланлар, саныланлар, һесаб едиләнләр.
ФӘРЗАЈЫЛ - Бах: Фәрзанл.
ФӘРЗӘЛИ (ә) - к. Әлинин вачиб вә зәрури билдији; әлинин һесабы; Әлинин күманы.
ФӘРЗИ (ә) - к. Вачиб вә зәрури олана мәхсус; санылан вә һесаб едиләнә аид. "Фәрз" илә башлајан адларын һәмчинин гысалтма формасыдыр.
ФӘРЗУЛЛА (ә) - к. Аллаһын вачиб вә зәрури һесаб елдији.
ФӘРИГӘ (ә) - г. Ајыран, ајырычы, фәргләнديرән, писи јахшыдан сечә билән.
ФӘРИД (ә) - к. Надир, мисилсиз, тајы-бәрәбәри олмајан, јекәнә, тәк.
ФӘРИДӘ (ә) - г. Бах: Фәрид.
ФӘРМАН (ф) - к. Бујуруг, әмр, һөкм; кестәриш, һөкмдар, падшаһ фәрманы.

ФӘРҮХ (ә) - к. Үзү парлаг, нурлу, ишыгы, ајдын; уғурлу, хошбәхт, бәхтијар.
ФӘРХАН (ә) - к. Севинчли, ағкүнлү, сәәдәтли.
ФӘРХӘНДӘ (ф) - г. Хошбәхт, бәхтијар, уғурлу, сәәдәтли.
ФӘРХУНДӘ - Бах: Фәрхәндә.
ФӘРҲАД (ф) - к. Бу ады ашағыдакы шәкилләрдә изәһ едирләр: галиб, гәләбә чалан; 2) истилачы; 3) баша дүшән, анлајан; 4) икид, чәсур.
ФӘСЛИ (ә) - к. Ајрылыға аид:, һөкмә, гәрара мәхсус; фәслә, бөлмәјә аид.
ФӘТАҒА - к. Әрбчә "фәтһ" вә азрбајчанча "аға" сөзләриндән дүзәлдилмиш бир аддыр. Ағанын фәтһи, гәләбәси, зәфәри. Бах: һәмчинин Fatah.
ФӘТӘЛИ (ә) - к. Әрбчә "фәтһ" вә "әли" сөзләриндән јаранмыш аддыр. Әлинин гәләбәси, зәфәри, фәтһи.
ФӘТИ - к. "фәтһ" илә башлајан адларын гысалтма вә охшама шәкли.
ФӘТИЈАҒА - Бах: Фәтаға.
ФӘТИШ - к. "Фәт" илә башлајан адларын охшама шәкли.
ФӘТҒАҺ (ә) - к. Ачан, ачычы; јол ачан, гапылары ачан, гарышыг ишләрдән баш чыхаран; зәфәр чалан, фәтһ едән. Танрыја аид едилән адлардандыр.
ФӘТУЛЛА (ә) - к. Танрынң гәләбәси, фәтһи, зәфәри.
ФӘХРӘДДИН (ә) - к. Динин шәрәфи, шөһрәти, ифтихари; динин һөрмәти, лајагәти.
ФӘХРӘНДӘ (ф) - г. Әслиндә "фәрхәндә" вә ја "фәрхүндә" дир. Бах: Фәрхәндә.
ФӘХРӘНТАЧ (ә-ф) - г. Фүјнүлмәли тач, фәхрли тач.
ФӘХРИ (ә) - к. Бир иши гаршылыг көзләмәдән көрән; өјүнмәјә аид олан; шәрәфли, һөрмәтли, мөһтәрәм.
ФӘХРИЈӘ (ә) - г. Бах: Фәхри, һәмчинин шаирин өзүнү, өз бачарыг вә истәдадыны мәдһ едән әсәр.
ФИДАН - г. Јеничә чыхмыш ағач вә кол; ағачларын јанларындан вә дибиндән чыхан јени шивләр; мәч. инчә, узун бојлу.
ФИЗЗӘ (ә) - г. Азад олма, асудәлијә чыхма, гуртарма, азадлыға чыхарма; әслиндә "фида"дыр.

ФИКРӘТ (ә) - к. Дүшүнмә, дүшүнчә, дүшүнчәјә далма, фикирләшмә.
ФИКРИЈӘ (ә) - г. Дүшүнчәјә аид, фикирләшмәјә мәхсус олан.
ФИРГӘТ (ә) - к. Ајрылыг, ајрылыш, севкилидән узаг дүшмә.
ФИРДОВСИ (ә) - к. Чәннәт, беишт; беишт багы, чәннәтә аид.
ФИРӘНКИЗ (ф) - г. Нур чиләјән, ишыг сәпән, хошбәхтлик јајан.
ФИРИДУН - к. Бу адын мәншәји вә мәнәсы мүхтәлиф чур изәһ едилир: гәдим фарс дилиндә "тәк, ваһид, тајы-бәрәбәри олмајан; күчлү, гүввәтли; үч гат күчлү" вә әрәб дилиндә "фурууддин" сөзүндән олуб "динин будаглары, динин шөбәләри, ислам дининдә икинчи дәрәчәли кәстәришләр". Азәрбајчанча бу адын јазылышы да мүхтәлифдир.
ФИРУДИН - Бах: Фиридун.
ФИРУДДИН - Бах: Фиридун.
ФИРУЗ (ф) - к. Фарсча "пируз"ун әрәбчәләшмиш шәклидир. Бәхтијар; хошбәхт, ағкүнлү; галиб, үстүн, зәфәр чалмыш.
ФИРУЗӘ (ф) - г. Көј рәнкли гијмәтли бир даш; көј рәнк.
ФИТНӘ (ә) - г. Валәһ етмә, чазибә, јолдан чыхарма, һејран етмә; үсјан.
ФИТНӘТ (ә) - г. Зәһин ачыгылыгы, тез гаврама.
ФИТРӘТ (ә) - к. Јарадылыш, тәбиәт, хилгәт
ФЛОРА (лат) - к. Антик мифолокијада јаз вә чичәк танрысасынын ады олубдур, "күл" мәнәсында ишләнмишдир. Һал-һазырда "бир өлкәнин вә ја кеоложи дөврүн битки аләми, бүтүн биткиләри" мәнәсында ишләнмәкдәдир.
ФӨВЗИ (ә) - к. Мүвәффәгијәтлә, галибијәтлә әләгәдар олан; әлдә етмәјә мәхсус, малик олмаға аид.
ФӨВЗИЈӘ (ә) - г. Бах: Фөвзи.
ФУАД (ә) - к. Үрәк, көнүл, гәлб.
ФУЗУЛӘТ (ә) - г. "Фүзули"дән гадынлара аид јарадылмыш аддыр. Бах: Фүзули.

ФҮЗУЛИ (ә) - к. Кәрәккисиз, јерсиз, мәнасыз; һагсыз, гејри-һауни; өзүнә анд олмајан ишләрлә мәшгул олан; чоһ данышан, наггал; һәмчинин фәзиләтли, мәрифәтли, елмли; хидмәтли, ләјагәтли, һәвәска; чағрылмамыш гонаг.

ФҮРУЗАН (ф) - г. Ајдын, парлаг.

ФҮСУНКАР (ф) - г. Әфсунлајан, сөһрләјән; мәч. гәмзәли, назлы көзәл.

X

ХАВӘР (ф) - г. Шәрғ, күндөгән, күнчыхан.

ХАГАН - к. Гәдим түрк дилиндәки "қаан" вә "қаған" сөзләринин әрәб вә фарс теләффүзүнә уңунлашдырылмыш формасыдыр. Бөјүк хан, ханлар ханы, шаһиншаһ, император. Вахтилә түрк вә чин һөкмдарларына верилән аддыр. Бәзән Османлы султанларына да дејиләрдә.

ХАГАНИ - к. Бөјүк һөкмдара мәнсуб олан, императора анд олан. Бах: Хаган. Бөјүк Азәрбајчан шаһри Әфзәләддин Хаганинин (1120-1199) тәхәллүсүндән сонра јаранан адлардандыр.

ХАЛАБАЧЫ - г. Әрәбчә "хала" вә азәрбајчанча "бачы" сөзләриндән јаранмыш аддыр. Халанын бачысы, халанын бөјүтдүјү, јахуд да халаја бәнзәр гыз.

ХАЛИГ - Бах: Халыг.

ХАЛИД (ә) - к. Әбәди, даими, өлмәз; кеч гочалан.

ХАЛИДӘ (ә) - г. Бах: Халид

ХАЛИС (ә) - к. Саф, тәмиз, дүзкүн, сахта олмајан, гатышыгы олмајан.

ХАЛИСӘ (ә) - г. Бах: Халис

ХАЛЫГ (ә) - к. Әслиндә "халиг"дир. Хәлг едән, јарадан, јарадычы. Танры адларындандыр.

ХАЛЫГВЕРДИ - к. Јараданын вердији, бәхш етдији адам

ХАЛЫ (ф) - г. Үзүндә вә бәдәниндә халы олан

ХАММӘД - к. "Ханмәмәд"ин гысалтма формасы

ХАН - к. "Қаан", "қаған"дан јаранмышдыр. Хаган (бах) сөзүнүн гысалдылмыш шәклидир. "Қағатур", "һакан", "хаған" шәкилләриндә дә ишләнмишдир. Чин, монгол,

һинд, түрк вә башга дәвләт башчыларына верилән үнван олмушудур. Император, крал, шаһиншаһ, һөкмдар мәналарында ишләнибдир. Сонралар Азәрбајчан ханлыглары бөлүндүкдә һәмин ханлыгларын башында да ханлар дурурду. Бу ад мәшһур мүғәннимиз Хан Шушинскинин ады илә әбәдиләшмишдир

ХАНАҒА - к. Бах: Хан вә Аға

ХАНАЛЫ - к. Бах: Хан вә Әли

ХАНБАБА - к. Бах: Хан вә Баба

ХАНБАЛА - к. Бах: Хан вә Бала

ХАНБАЧЫ - г. Бах: Хан вә Бачы

ХАНБӘЈ - к. Бах: Хан вә Бәј

ХАНБӘЈИМ - к. Бах: Хан вә Бәјим

ХАНБИБИ - г. Бах: Хан вә Биби

ХАНБИКӘ - г. Бах: Хан вә Бикә

ХАНВЕРДИ - к. Ханын вердији, ханын бәхш етдији адам

ХАНВЕРӘН - к. Ханын бағышладыгы, ханын вердији

ХАНВӘЛИ - к. Бах: Хан вә Вәли

ХАНГАРДАШ - к. Бах: Хан вә Гардаш

ХАНГУЛУ - к. Бах: Хан вә Гулу

ХАНДАДАШ - к. Бах: Хан вә Дадаш

ХАНДӘДӘ - к. Бах: Хан вә Дәдә

ХАНДӘМИР - к. Дәмир кими хан, мөһкәм хан

ХАНӘЛИ - к. Бах: Хан вә Әли

ХАНӘһМӘД - к. Бах: Хан вә Әһмәд

ХАНЗАДӘ - г. Хандан олан, хан өвләдә

ХАНЫ - г. "Хан"ла башлајан гадын адларынын гысалтма вә охшама шәкли

ХАНЫМ - г. "Хан" сөзүндән гадынлара верилән ад вә үнвандыр. Вахтилә һөкмдар, шаһ гадылларына, јүксәк зүмрәдән олан гадынлара верилән үнван вә титул олмушдур. Һал-һазырда һөрмәт әләмәти олараг гадынлары мүрачигәт формасы

ХАНЫМАҒА - г. Бах: Ханым вә Аға

ХАНЫМАНА - г. Ханым кими ана, ханыма бәнзәр ана

ХАНЫМБАЛА - г. Ханым кими бала

ХАНЫМБАЧЫ - г. Ханым кими бачы

ХАНЫМБӘЈИМ - г. Бах: Ханым вә Бәјим

ХАНЫМБИБИ - г. Бах: Ханым вә Биби

ХАНЫМБИКӨ - г. Бах: Ханым вә Бикә
ХАНЫМГЫЗ - г. Ханым кими гыз
ХАНЫМЗӨР - г. Гызыл кими ханым
ХАНЫМКӨЗӨЛ - г. Көзәл ханым, гәшәк ханым
ХАНЫМКҮЛ - г. Бах: Ханым вә Күл
ХАНЫМНАЗ - г. Ханым кими ишвәли, назлы; назлы, гәмзәли ханым
ХАНЫМНӨНӨ - г. Бах: Ханым вә Нөнә
ХАНЫМНИСӨ - г. Бах: Ханым вә Нисә
ХАНЫМСУЛТАН - г. Бах: Ханым вә Султан
ХАНЫМЧАН - г. Ханым үрәкли, ханым кими олан.
ХАНЫШ - к. "Хан"ла башлажан адларын эзизләмә вә охшама формасы.
ХАНКИШИ - к. Хан кими киши, хан кими адам.
ХАНКӨЛДИ - к. Адәтән һәр һансы бир мәчлисә сәлә-һијјәтли адамлар (хан, бәј, шаһ вә с.) кеч кәлд-кәләриндән һамынын онылар интизарла көзләмәсинә сәбәб олу. һәрфи мәһнасы изаһсыз да ајдын олан бу ад да узун заман интизарла көзләнилән оғлан ушаг-лары анадан оландан сонра гојулур.
ХАНКӨЗӨЛ - к. - г. Бах: Хан вә Көзәл.
ХАНЛАР - к. "Хан"ын чәми.
ХАНМӨММӨД - к. Бах: Хан вә Мөммәд.
ХАНМИРЗӨ - к. Бах: Хан вә Мирзә.
ХАНМУРАД - к. Бах: Хан вә Мурад.
ХАННӨНӨ - г. Бах: Хан вә Нөнә.
ХАНОГЛАН - к. Хан кими оғлан, ханлыга лајиг оғлан.
ХАНПӨРИ - г. Бах: Хан вә Пәри.
ХАНСӨНӨМ - г. Бах: Хан вә Сөнәм.
ХАНСУВАР - к. Ханын атлы гвардијасы; атлылар башчысы; чох маһир миничи.
ХАНХАНЫМ - г. Ханымлар ханымы, Бах: Хан вә Ханым.
ХАНЧАН - к. Хан үрәкли, хан кими олан.
ХАРИГӨ (ә) - г. Гејри-ади, һејранлыг ојадан, чох гәрибә.
ХАРИС (ә) - к. Горујан, мүдафиә едән, көзәтчи. Әслиндә "һарис"дир.
ХАСАЈ - к. Хүсуи ај, халис ај, көзәл ај, ај кими.

ХАСЫ - к. "Хас" илә башлажан адларын ихтисар вә гысалтма формасы.
ХАСКҮЛ (ә-ф) - г. Әлаһиддә күл, хүсуи чичәк, кө-зәл чичәк.
ХАСМӨММӨД (ә) - к. Мөммәдә мәхсус олан, Мөммәд кими, Мөммәд хасијјәтли.
ХАСМУРАД (ә) - к. Мурада мәхсус олан, Мурад хасијјәтли.
ХАСПОЛАД (ә-ф) - к. Саф полад, тәмиз полад, хү-суи полад.
ХАТАЈ - г. 1) Чиндә вә Орта Асијада гәдим заманларда истексал едилән бир чүр парча, гумаһ; 2) Чиндә дүјүдән дүзәлдилән кағыз нөвү; 3) дөјмә сә-нәтиндә сузанбагы вә ја шанакүлләјә бәнзәјән чичәк на-хышы, чичәк бәзәји; 4) Орта Асијада вә Түркијәдә јер ады.
ХАТИРӨ (ә) - г. Јадда галан шеј, јадикар; фикирдә олан, хатирә кәлән.
ХАТЫН - г. Кечмишдә "ханым, хан арвады" мәһнасында ишләнибдир, сонралар, "гадын, арвад, зөвчә" мәһнасыны алыбдыр.
ХАТУН - Бах: Хатын.
ХЕЈБӨР - к. Сәудијјә Әрәбистанында бир галанын ады-дыр. Јәһуди ләвчәләринин бириндә "гала, бүрч" мәһна-сындадыр. Ашыг Әләскәрин бир дејишмәсиндә дә гала кими ишләдилмишдир: "Әләскәрдир, Хејбәр кими бир гала, бачара билмәзсән, данышма әбәс". Хејбәр галасы ислам тарихиндә пејгәмбәр әлејһиссәләмын ады илә бағлы јер кими чох мәшһурлашмышдыр. Мәһәмәд вә онун әнсарлары бу галада јәһудиләрлә вурушуб гәләбә чалмышлар. Ашыг Әләскәр дә ше'рдә она ишәрә едир. Буну фарсча тагәтсиз, һејсиз кими изаһ едәнләр дә вардыр. Бу һәмчинин һиндигуш дағ силсиләсиндә олан кечидләрдән биринин адыдыр.
ХЕЈРАНСА - г. Бах: Хејрәнисә.
ХЕЈРӨДДИН (ә) - к. Динин хејри, бәрәкәти.
ХЕЈРӘНИСӨ (ә) - г. Гадынларын ән јахшысы, гадын-ларын ән хејрлисә.
ХЕЈИР - к. "Хејр" илә башлажан адларын гысалтма вә охшама формасы.

ХЕЈРИ - к.г. Әвәли "хејр"лә башлајан адларын ихтисар вә әзилләмә шәкли.
ХЕЈРУЛЛА (ә) - к. Аллаһын хејри, танрынын рәһми, Аллаһын рәһм еләдији.
ХӘДИЧӘ (ә) - г. Вахтындан габаг доғулан гыз ушағы.
ХӘЗАН (ф) - к. пайыз, саралыб-солма вахты. XVI әср Азәрбајчан шаирләриндин биринин тәхәллүсү (Хәзани) олубдур.
ХӘЗАНКҮЛ (ф) - г. Пайыз күлү, саралыб-солмуш чичәк, күл.
ХӘЗӘР - к. 1) Кәзән, кәзиб-долашан, көчән, бир јердән башга јерә һәрәкәт едән, 2) күчләнән, артан, 3) истәһсал едән, чыхаран.
ХӘЗИНӘ (ә) - г. Гижмәтли әшјаларын сахландыгы јер; дәфинә, касса.
ХӘЈАЛ (ә) - к. бир шејин вә ја шәхсин инсан ағлында чанланма шәкли, керчәкдән узаг, романтик, тәсәввүрдә чанланма.
ХӘЈАЛӘ (ә) - г. Бах: Хәјал.
ХӘЈЈАМ (ә) - к. Чадыртикән, хејмәтикән. Мәшһур шаир Өмәр Хәјјамын (тәгр. 1048-1122) тәхәллүсүндән алынған аддыр.
ХӘЛӘФ (ә) - к. Варис; давамчы, әвәз; нәсил, өвлад, нәвә-нәтичә.
ХӘЛИЛ (ә) - к. Јахын дост, јолдаш; истәкли, севкили.
ХӘЛИЛӘ (ә) - г. Бах: Хәлил.
ХӘЛИЛУЛЛА (ә) - к. Аллаһын севимлиси, танрынын досту.
ХӘЛИФ (ә) - к. Чанишин; вәкил, бирини әвәз едән адам, хәләф; варис.
ХӘЛИФӘ (ә) - к. Бах: Хәлиф.
ХӘНДАН (ф) - к.г. Күлән, күләр; севинчли, кефи көк, шад, шән; мәч. тамам ачылмыш күл.
ХӘТАЈ - Бах: Хатај.
ХӘТАЈИ - к. Бах: Хатај.
ХӘТИБ (ә) - к. Мәчлисдә хүтбә охујан, моизә сөјләјән; көзәл даньшан, натиг; нишанлы.
ХӘТИБӘ (ә) - г. Бах: Хәтиб.
ХЫДЫР (ә) - к. Имдада јетишән, вахтында јардыма чатан; мәч. ачизләрин көмәкчиси, хејирхаһ. Әфсанәјә көрә

өлүмсүзлүјә говушмуш Илјас пејгәмбәрин ләгәбидир. Јазын кәлдијини хәбәр верән; "јашыллыг" кими дә изаһ олунар.
ХЫЗЫР - к. "Хыдыр"ын дәјишилмиш формасыдыр. Бах: Хыдыр.
ХЫРДА (ф) - г. Кичик, балача, кичик парча; инчә, назик. Әсасән "хырда" илә башлајан адларын ихтисар вә гысалтма формасыдыр.
ХЫРДАБАЧЫ - г. Бах: Хырда вә Бачы.
ХЫРДАБӘЛИМ - г. Бах: Хырда вә Бәјим.
ХЫРДАБИБИ - г. Бах: Хырда вә Биби.
ХЫРДАБИКӘ - г. Бах: Хырда вә Бикә.
ХЫРДАГӘДӘМ (ф-ә) - г. Јериши инчә олан гыз (гадын).
ХЫРДАЗӘР (ф) - г. Гызыл парчасы кими көзәл (гыз-гадын)
ХЫРДАКҮЛ (ф) - г. Инчә, көзәл күл кими гадын (гыз)
ХЫРДАНАЗ (ф) - г. Инчә наз еләјән көзәл гыз (гадын)
ХЫРДАХАНЫМ - г. Балача ханым, зәриф ханым
ХОСРОВ (ф) - к. һөкмдар, падшаһ, султан; мәч. күнәш
ХОШАВАЗ (ф) - г. Хош сәсли, көзәл вә мәнәһәтли сәси олан
ХОШБӘХТ (ф) - к. г. Көзәл талели, ағкүнлү, сәадәтли, бәхти кәтирән.
ХОШГӘДӘМ (ф-ә) - г. Ајагы јүнкүл, ајагы уғурлу, јүнкүлајаг
ХОШКҮЛ (ф) - г. Гәшәнк күл, көзәл чичәк; көзәл, гәшәнк, дилбәр
ХУБАЛЫ - к. Фарсча "хуб" (јахшы; көзәл; гәрибә) вә әрәбчә "Әли" сөзләриндән дүзәлдилмиш аддыр. Көзәл Әли, јахшы Әли
ХУБӘЛИ - Бах: Хубалы
ХУБЈАР (ф) - к. Јахшы јар, көзәл севкили
ХУБЛАР - г. Фарсча "хуб" (јахшы; көзәл; көјчәк) сөзүнә азәрбајчанча "лар" чәм шәкилчиси артырмагла јарадылмыш бир аддыр.

ХУДАБАХЫШ (ф) - к. Әслиндә "худабахш"дир. Аллаһын бәхш етдији, бағышладыгы, танрынын һәдјијәси, Аллаһын вердији (адам).
ХУДАБӘНДӘ (ф) - к. Аллаһын гулу, кәләси; танрынын бәндәси, әсири.
ХУДАВЕРДИ - к. Аллаһын вердији, танрынын бәхш етдији.
ХУДАВЕРӘН - к. Аллаһын бәхш етдији (адам), Аллаһ верән.
ХУДАГУЛУ - к. Аллаһын гулу, танрынын кәләси.
ХУДАДАД (ф) - к. Аллаһ веркиси, Аллаһ верән; мәч. фитри, тәбии.
ХУДАДАТ - Бах: Худадад.
ХУДАЈАР (ф) - к. Аллаһ жардымчысы, танры көмәкчиси.
ХУДАЈӘТ (ф-ә) - к. Әслиндә фарсча "худа" (танры, аллаһ; саһиб) вә әрәбчә "јәд" (әл) сөзәриндән дү-зәлмишдир. Танрынын әли.
ХУДАКӘРИМ (ф-ә) - к. Аллаһын сәхавәти, танрынын мәрһәмәти.
ХУДАМ (ә) - к. Әслиндә "худдам"дыр, "хадим"ин чәмидир. Хадимләр, хидмәт едәнләр, гуллуғ кәс-тәрәнләр.
ХУДАТ - к. "Худадад"ын дәјишиклијә уграмыш шәкли. Бах: Худадад.
ХУДАШ - к. "Худа" илә башлајан адларың әзилмә мә формасы.
ХУДАШИРИН (ф) - к. Танры шириңлији.
ХУДДАМ - Бах: Худам.
ХУДУ - к. "Худа" илә башлајан адларың нәвазиш бил-дирән вә ғысалдылмыш формасы.
ХУДУШ - к. "Худа" илә башлајан адларың әзилмә вә охшама шәкли.
ХУМАР (ә) - г. Хумарланма, сүзкүн бахыш; сүстлүк, мәст олма.
ХУМАРӘ (ә) - г. Бах: Хумар.
ХУРАМАН (ф) - г. Наз-гәмзә илә јеријән, назлы, гәм-зәли.
ХУРМА (ф) - г. Исти иглимдә битән ағач вә онун ши-рин, дадлы мејвәси.

ХУРМАЈЫ - г. Хурма рәнкиндә олан, хурма рәнкли.
ХУРШИД (ф) - к.г. Күнәш.
ХУРШИДБАҢУ - г. Бах: Хуршид вә Бану
ХУРШИДӘ (ф) - г. Бах: Хуршид
ХУРШУД - Бах: Хуршид.

Һ

ҺАБИЛ (иб) - к. Әслиндә "һабел"дир; Хәфиф әсмә, меһ. Әфсанәјә көрә Адәм пејгәмбарин бир-биринә дүшмән олан ики оғлундан биринин ады. Бу адын әрәб-чә "сеһрбаз, әфсунчу, чадукәр; икид" мәнасыны вер-дијини дә јазырлар.
ҺАВА - г. Бах: һәвва.
ҺАВАХАҢЫМ - г. Бах: һәвва вә Ханым.
ҺАВВА - Бах: һәвва.
ҺАГВЕРДИ - к. Әрәбчә "һәгг", "һагг" (доғрулуғ, һә-гигәт, әдаләт; аллаһ анд едилән сифәтләрдән бири) вә азәрбајҗанча "верди" сөзләриндән јарадылмыш бир ад-дыр. Һаггын вердији, аллаһын бәхш етдији, бах һәм-чинин Алаһверди, Танрыверди.
ҺАДИ (ә) - к. Дүзкүн, доғру јол кәстәрән, исти-гамәтләндирән, бәләдчилик едән адам, рәйбәр. Танры адларыңдандыр.
ҺАДЫ - Бах: һади.
ҺАЗАР - Бах: һәзар.
ҺАКИМ (ә) - к. Әслиндә "һәким"дир. Мүтәфәккир, чох ағыллы адам, философ; тәбии.
ҺАМИД (ә) - к. Шүкр еләјән, һәмдү сәна едән.
ҺАМИЛ (ә) - к. Јүкләнмиш, јүклү; көтүрән, апаран, дашыјан; саһиб, јијә.
ҺАМЈЕТ (инк) - к. Кәнд, һәмчинин "һәр шејә шүбһә илә јанашан, чәлд вә гәти һәрәкәт еләмәји бачармајан" кими мәналандырылып.
ҺАРИС (ә) - к. Горујан, сахлајан; кешик чәкән, көзәтчи.
ҺАРУН - к. Бу ад ики чүр изаһ едилир: 1) гәдим јә-һуди дилиндә олан "Алрон"дандыр, дағлы демәкдир. 2) әрәбчә мәнасы беләдир: Бәдхасијјәт, һарын, јолуну дүз кетмәјән (ат); мәч. инад, инадкар.

НАТӨМ (ә) - к. Чомөрд, үрәиңумшаг, әлиачыг.
НАФИЗ (ә) - к. Горуян, һифз еләјән; Гур'аны әзбәр билән.
НАФИЗӘ (ә) - г. Јадда сахлама габилијјәти, јаддаш; Бах һәмчинин һафиз.
НАФИЗУЛЛА (ә) - к. Аллаһын горујаны, Бах: һафиз.
НАХВЕРДИ - Бах: һагверди.
НАЧАҒА - к. Мәккәни зијарәт еләмиш аға; Бах: һачы вә Аға.
НАЧӘЛИ - к. һачы (бах) вә Әли (бах) сөзләриндән јаранма аддыр.
НАЧЫ (ә) - к. Мәккәдәки Кәбәни зијарәт етмиш адам.
НАЧЫАҒА - к. Бах: һачы вә Аға.
НАЧЫБАБА - к. Бах: һачы вә Баба.
НАЧЫБАЛА - к. Бах: һачы вә Бала.
НАЧЫБӘЈ - к. Бах: һачы вә Бәј.
НАЧЫГУЛУ - к. Бах: һачы вә Гулу.
НАЧЫДАДАШ - к. Бах: һачы вә Дадаш.
НАЧЫДАЛЫ - к. Мәккәдәки Кәбәни зијарәт етмиш дајы.
НАЧЫӘЛИ - к. Бах: һачы вә Әли.
НАЧЫӘМИ (ә) - к. Мәккәдәки Кәбәни зијарәт еләмиш әми.
НАЧЫЗАМАН - к. Бах: һачы вә Заман.
НАЧЫКӘРИМ - к. Бах: һачы вә Кәрим.
НАЧЫМУРАД - к. Бах: һачы вә Мурад.
НАЧЫМУХТАР - к. Бах: һачы вә Мухтар.
НАЧЫРӘНИМ - к. Бах: һачы вә Рәним.
НАЧЫСӘЛИМ - к. Бах: һачы вә Сәлим.
НАЧЫХАНЫМ - г. Бах: һачы вә Ханым.
НАЧЫХӘЛИЛ - к. Бах: һачы вә Хәлил вә с. вә и.а.
НАШИМ (ә) - к. Әзән, ғыран, парчалајан, дограјан, дағыдан.
НАШЫМ - Бах: һашим.
НЕЈБӘТ (ә) - к. Зәһм, дәншәт, ваһимә; ләјагәт, иззәт.
НЕЈДӘР (ә) - к. Аслан, шир; мәч. чәсур.
НЕЈРАН (ә) - г. һејрәтә дүшмүш, чашыб галмыш; һәд-диндән артыг хоша кәлән, бәјәнилән.
НӘБИБ (ә) - к. Севилән, севимли; Аллаһа анд едилән адлардандыр.

НӘБИБӘ (ә) - г. Бах: һәбиб.
НӘБИБУЛЛА (ә) - к. Танрынын досту, Аллаһын севимли бәндәси.
НӘБУЛЛА (ә) - к. "Һәбибулла"нын ихтисар олуңмуш формасы.
НӘВВА (нб) - г. Әсли "һаууа"дыр. һәјатын мәнбәји, јашајыш, дирилик. Әфсанәви илк инсан Адәмнин "Инчил"дә ады чәкилән арвадынын ады. Дини әфсанәјә көрә куја илк јарадылан гадын олубур вә буна көрә дә бүтүн инсанлығын анасы һесап едилмәкәдир.
НӘГИГӘ (ә) - г. һаглы, Бах: һәмчинин һәгигәт.
НӘГИГӘТ (ә) - г. Бир шејин доғрусу, керчәк, әсил, доғрулуғ, һәгигәтән олмуш шеј.
НӘГИГИ (ә) - к. Доғру, дүзкүн, керчәк. XV әср Азәр-бајчан шаһри Мирзә Чаһан шаһын тәхәллүсү.
НӘДӘФ (ә) - г. Нишан, нишанкаһ, мәч. мәгсәд, мәрам.
НӘДИЈӘ (ә) - г. Бәхшиш, пешкәш, гаршылығ көз-ләмәдән верилән һәр һансы бир шеј.
НӘЗАР (ф) - к. һәрфән: мин (чохла мәнасында) мәф-һумундадыр, мәч. бүлбүл.
НӘЗАРХАН (ф) - к. Охујан, чәһ-чәһ вуран бүлбүл, мин һәгмә охујан.
НӘЗИ - к. "Һәз" илә башлајан адларын ғысалтма вә әзилләмә формасы.
НӘЗРӘТ (ә) - к. Бу сөзүн илк мәнасы "өн, габаг, һү-зур"дур. Сонрлар мәшһур дин хадимләринә. бөјүк рүтбә саһибләринә, јүксәк вәзифәлиләрә вә с. "чәнаб, һөрмәтли" мәнасында мурачнәт формасы олмушдур. Ај-рыча олараг ад кими аз ишләнир.
НӘЗРӘТГУЛУ - к. Бах: һәзрәт вә Гулу.
НӘЗРӘТӘЛИ - к. Бах: һәзрәт вә Әли.
НӘЗРӘТХАН - к. Бах: һәзрәт вә Хан.
НӘЗРӘТШАһ (ә-ф) - к. һөрмәтли шаһ, чәнаб шаһ.
НӘЈАЛЫ - г. Әрбәчә "һәја" сөзүнә азәрбајчанча "лы" шәкилчиси артырмагла јарадылан бир аддыр. Утанан, хәчаләт чәкән, намуслу, абырлы.
НӘЈАТ (ә) - к.г. јашајыш, дирилик; чанлығ, өмүр. зиндәканлығ, сағлығ.
НӘЛИЛӘ (ә) - г. Арвад, зөвчә.

ҺӘЛИМӘ (ә) - г. Јумшаг вә мүләјим хасијјәтли, сакит тәбиәтли адам; мүләјим гадын.
ҺӘЛИМӘХАНЫМ - г. Бах: Һәлимә вә Ханым.
ҺӘЛИМӘХАТЫН - г. Бах: Һәлимә вә Хатын.
ҺӘМАЙЛ (ә) - г. Бојунбагы; чийиндән ашырма гајыш, ил.
ҺӘМАЈЫЛ - Бах: Һәмаил.
ҺӘМДӘМ (ф) - к. Чан-чијәр, сәмиими дост; јолдаш, һә-јат јолдашы.
ҺӘМДИ - к. "Һәмдулла" адынын ихтисар вә охшама формасы.
ҺӘМДУЛЛА (ә) - к. Аллаһа шүкүр, "аллаһ сағ олсун".
ҺӘМЗӘ (ә) - к. батырма, санчма, сыхма, дүртмә.
ҺӘМЗӘБӘЛ - к. Бах: Һәмзә вә Бәл.
ҺӘМЗӘХАН - к. Бах: Һәмзә вә Хан.
ҺӘМИД (ә) - к. Тәрифәләјиг, мәдһ едилмәли, бәјә-нилмәли, бәјәнилән.
ҺӘМИДӘ (ә) - г. Бах: Һәמיד.
ҺӘНДӘМ - к. "Һәндәм" адынын дәјишиклијә уграмыш формасы.
ҺӘНӘФИ (ә) - к. Дөрд сүнни мәзһәбдән Әбу Һәни-фәнин мәзһәбинә мәнсуб олан адам. Бах: Һәнифә.
ҺӘНИФӘ (ә) - к.г. Аллаһын бирлијинә инанма, тан-рынын јекәнәлијинә етигад.
ҺӘСӘН (ә) - к. Көзәл, көјчәк, гәшәнк; јахшы.
ҺӘСӘНАҒА - к. Бах: Һәсән вә Аға.
ҺӘСӘНБАЛА - к. Бах: Һәсән вә Бала.
ҺӘСӘНГУЛУ - к. Бах: Һәсән вә Гулу.
ҺӘСӘНӘЛИ - к. Бах: Һәсән вә Әли.
ҺӘСӘНХАН - к. Бах: Һәсән вә Хан
ҺӘСИ - к. "Һәс" илә башлајан адларын әзизләмә вә гысалтма формасы.
ҺӘСИБ - к. Ләјагәти олан, мөтәбәр, дәјәрли; көклү, әсилли, сојлу.
ҺӘСРӘТ (ә) - к. Бир адам вә ја бир шеј үчүн да-рыхма; үрәји истәмә, чан атма, үрәји јанма; арзу, истәк, диләк. Оғлан истәји илә дүнјәја кәлән ушағлара гојулан адлардандыр.
ҺӘТӘМ - Бах: Һәтәм.

ҺӘЧӘР (ә) - г. Даш, бунун гәдим јәһуди дилиндә "кәз-мә, сәјаһәт етмә" мәнасыны верән "агар" вә ја "Һа-гар"дан олдуғуну да јазырлар. Сүләјман пәјгәмбәрин арвадынын ады олмушдыр.
ҺӘШИМ (ә) - к. Һәшәмәтли, әзәмәтли, мөһтәшәм, дәб-дәбәли.
ҺИДАЈӘТ (ә) - к. Доғру јол кәстәрмә, рәһбәрлик ет-мә, истигамәт вермә, һагг јола чәкмә.
ҺИКМӘТ (ә) - к. һакимлик; философлуг; мүдриклик, жүксәк билик әлдә етмә; мүәммалы бир сирр. Бу адын ибраничә "һакһма" вә сурјаничә "һакһметһа"дан олдуғуну јазанлар да вардыр.
ҺИКМӘТӘЛИ - к. Бах: Һикмәт вә Әли.
ҺИКМӘТУЛЛА (ә) - к. Аллаһын һикмәти. Бах: Һикмәт.
ҺИКМӘТХАН - к. Бах: Һикмәт вә Хан.
ҺИЛАЛ (ә) - к. Бир нечә кечәлик ај, ајпара, тәзә ај.
ҺИММӘТ (ә) - к. Сәј, чәһд, чалышма, чапалама, әзә; гәсд, диләк, мәрәм; лүтф, һимәјә, јардым.
ҺИЧРАН (ә) - к.г. Ајрылыг, ајрылма; кәдәр, унудулмаз дәрд.
ҺӨКМИЈӘ (ә) - г. Һөкмлә әләгәдар олан, һөкмә аид.
ҺӨКҮМӘ (ә) - г. Һакимлик, амиралик; әмр, команда, һөкм етмәк; тәсир.
ҺӨЧӘТ - Бах: Һөчәт.
ҺӨЧЧӘТ (ә) - к. Дәлил, исбат, сүбут; рәсми вәрәгә, сәнәд; мүбәһисә.
ҺУМАЈ - г. Гәдим формасы "Умај"дыр. 1) илаһә, тан-рыча; 2) һүма гушу, чәннәт гушу, дөвләт гушу; 3) мәч. хошбәхтлик, сәәдәт, уғурлулуг.
ҺУМАЈӘ - г. Һумаја аид олан, Бах: Һумај.
ҺУРИ (ә) - г. Дини әфсанәјә көрә чәннәтдә олан көзәл гызлар, чәннәт көзәли, чәннәт гызы, мәләк; мәч. көзәл гыз (гадын), көзәл севкили.
ҺУРИЗАД - Бах: Һүрзад.
ҺУРИЈӘ - Бах: Һүријә.
ҺУРНИСӘ - Бах: Һүрнисә.
ҺУРИПЕЈКАР (ә-ф) - г. Һури бәдәнли, көзәл бәдәнли, гәмәтли.
ҺҮМБӘТ - Бах. Һиммәт.

ҺҮММӨТ - Бах: Һиммәт.
ҺҮРЗАД (ә-ф) - г. Һуридән доғулмуш, Һуридән олан көзәл, чох көзәл.
ҺҮРИЈӘ (ә) - г. Һуријә аид, Һуријә, мәхсус, Һуријә бәнзәр.
ҺҮРНИСӘ (ә) - г. Һури кими гадын. Бах: Һури.
ҺҮРҮ - Бах: Һури.
ҺҮСАМ - к. "Һүсамәддин" адынын ғысалтма вә ох-шама формасы.
ҺҮСАМӘДДИН (ә) - к. Дин ғылынчы, динин ғылынчы.
ҺҮСЕЈН (ә) - к. "Һәсән"ин кичилдилмиш шәкли, "ки-чик Һәсән" демәкдир.
ҺҮСЕЈНАҒА - к. Бах: Һүсејн вә Аға.
ҺҮСЕЈНБАЛА - к. Бах: Һүсејн вә Бала.
ҺҮСЕЈНГУЛУ - к. Бах: Һүсејн вә Гулу.
ҺҮСЕЈНӘЛИ - к. Бах: Һүсејн вә Әли.
ҺҮСЕЈНХАН - к. Бах: Һүсејн вә Хан.
ҺҮСНИЈӘ (ә) - г. Көзәллијә, јажшылыға аид; үзә, ча-мала, симаја мәхсус.
ҺҮСНҮ (ә) - к.г. Бах: Һүснијә.
ҺҮСНҮКӨЗӘЛ - г. Көзәл үзлү.
ҺҮСНҮКҮЛ (ә-ф) - г. Күл үзлү көзәл, чичәк кими көзәл.
ҺҮСНҮЧАҺАН (ә-ф) - г. Дүнја көзәли.
ҺҮСҮ - к. "Һүсејн"лә башлајан адларын вә "Һүсамәд-дин"ин әзизләмә вә ғысалтма формасы.

Ч

ЧАВУШ - к. Јол көстәрән, јолда дәстәјә рәнбәрлик едән, карван башчысы, карвана јол көстәрән адам; чарчы.
ЧАПАЈ - к. гәдим "чаб" (мәшһур, танынмыш; мүдрик; шөһрәтли) вә "ај" сөзләриндән јаранмыш аддыр.
ЧЕШМӘ (ф) - г. Булаг, јердән гајнајыб чыхан ахар су; чешмәк - көз бәбәјиндәндир.
ЧЕШМӘЗӨР (ф) - г. Ғызыл чешмәси. Бах: Чешмә.
ЧЕШМӘНАЗ (ф) - г. Наз чешмәси, назы чох олан, ишвәли көзәл.
ЧЕШМӘНҮР (ф-ә) - г. Ишыг чешмәси, нур чешмәси.

ЧӘЛӘБИ - к. Аллаһ мәнасыны верән "чалаб" сөзүндәндир. Чәнаб, аға, бәј, мөвла; тәрбијәли, мәрифәтли; савадлы; вахтилә Османлы дөвләтиндә шаһзадәләрә верилән ад. Түркіјәдә бу ады дашыјан бир сыра сәнәт-карлар дүнјача мәшһур олмушлар. (Хүсуслә ХҮП әср-дә јашамыш сәјјаһ Әвлија Чәләби вә алим Катиб Чәләби).

ЧӘМӘН(ф) - к.г. Јашыллыг, отлу јер, чајырлыг.
ЧӘМӘНЗАР (ф) - г. Чохлу от, чајыр битән јер, чә-мәнлик, јашыллыг.
ЧӘМӘНЗӨР (ф) - г. Чәмәнин зәрлиси, јашыллыгын зәрли көзәли.
ЧӘМӘНКҮЛ (ф) - г. Чәмән күлү, чәмәндә битмиш күл, чәмәнин чичәји.
ЧӘМӘННҮР (ф-ә) - г. Чәмәнин ишыгы, нуру.
ЧӘРКӘЗ - к. Бу адын мәншәји вә мәнасы түрк диләриндәки "чәркас", "чәркәслик" (гәнәз, гәнәз етмәк), әмәлә кәтирмәк, сыраја дүзүлмәк, чәркәјә дурмаг вә осетинчә "чаркас" (гартал) сөзләриндән јарандыгы е-тимал едилир.

ЧИМНАЗ - г. Назы чох олан, тамам назлы, бүсбүтүн ишвәли
ЧИНКИЗ - к. Бу адын мәнасы да, мәншәји дә мүба-һисәлидир. Бәзиләри бунун түрк дилләриндәки "тәниз" јахуд "тәнгиз" сөзүндән олуб океан, дәниз мәнасыны вердијини, бәзиләри дә "амансыз" мәнасында монголча "чинкис" сөзүндән одуғуну гејд еләјирләр. Һәмчинин бу-ну "бөјүк, нәһәк; күчлү, гүввәтли; јорулмаз, дәнмәз" мәнасыны верән мәнголча "чинк"ин чәми вә чинчә "тиен-тзе" (сәмалар оғлу) кими дә изаһ едирләр.

ЧИРАҒӘЛИ (ә-ф) - к. Әлинин чырагы, ишыгы, лампасы.

ЧИЧӘБАЧЫ - Ғәдим түрк дилиндә "чичә" вә ја "чечә" әсасән "хала" мәнасында ишләниб, "халанын бачысы" демәкдир. Бах: Халабачы.

ЧИЧӘК - г. Ағач вә биткиларин ачдыглары мүхтәлиф рәнкли вә мүхтәлиф гохулу күл, јарпаг.

ЧИЧӘКБӘЈИМ - г. Бах: Чичәк вә Бәјим.

ЧИЧӘКБИБИ - г. Бах: Чичәк вә Биби.

ЧИЧӘКЗӘР - г. Чичәк кими гызыл, чичәк кими бәзәкли.
ЧИЧӘКНАЗ - г. Чичәк кими назлы, ишвәли, көзәл.
ЧИЧӘКНУР - г. Ишыгылы чичәк, парлаг чичәк.
ЧИЧӘКХАНЫМ - г. Бах: Чичәк вә Ханым.
ЧИЧӘКХАТЫН - г. Бах: Чичәк вә Хатын.
ЧЫРАҒӘЛИ - Бах: Чирағәли.
ЧОБАН - к. Мал-һејван сүрүләрини отаран адам, отла-га апаран, күдән адам. Бунун гәдим авеста дилиндеки "фшунана" (һејванларын горуучусу) сөзүндән олдугуну јазырлар. Фарсча "шубан", јахуд "чубан"дыр. Маһмуд Гашгаринин лүғәтиндә "кәндхуданын, кәнд ағсагалынын көмәкчиси" кими верилер.
ЧОВҒУН - к. Боран, гасырга, күләкли гар вә јағыш.

Ч

ЧАББАР (ә) - к. Гүдрәт сәһиби; әзәмәтли; гәсбар, зүлмкар; танры адларындандыр.
ЧАБИР (ә) - к. Зүлмкар, зор ишләдән; сыныгыч.
ЧАВАД (ә) - к. Сәхавәтли, үрәјијумшаг, әлиачыг адам.
ЧАВАН (ф) - к. Кәнч, тәзә, јенијетмә.
ЧАВАНШАһ - к. Бах: Чаван вә Шаһ.
ЧАВАНШИР (ф) - к. Кәнч аслан; мәч. икид, горхмаз кәнч, чәсарәтли кәнч.
ЧӘВАНҺИР - г. Фарсча "гоуһәр"ин әрәбчәләшмиш "чөвһәр" шәклинин чәми-чөвһәрләр. Азәрбајҗан дилиндә тәк кими дә ишләдилер. Бир шејин әсли, мајасы, заты, маһијәти; тәбиәт, хәссә; гаш-даш, чәванһират, чөвһәр.
ЧАВИД (ф) - к. Әбәди, данми, өлмәз, һәмишәлик.
ЧАВИДӘ (ф) - г. Бах: Чавид.
ЧАВИДАН (ф) - к.г. Өлмәз, әбәди, сонсуз, Бах: Чавид.
ЧАЛАЛ - Бах: Чәләл
ЧАЛИБӘ (ә) - г. Диггәти чәлб едән, чәлб едичи, өзүнә тәрф чәкән.
ЧАМАЛ (ә) - к. Үз көзәллији, гәшәнк сифәт, көјчәк чөһрә; көјчәклик, гәшәнклик. Аллаһа анд едилән сифәтләрдәндир.
ЧАМАЛӘ (ә) - г. Бах: Чамал.

ЧАМАЛӘДДИН (ә) - к. Диния. көзәл үзлүсү, диния. көзәли.
ЧАМО - к. "Чам" илә башлајан адларын ихтисар шәкли. Таныммыш Азәрбајҗан педагогу вә публисисти Чамо Чәбрајылбәјлинин (1887-1965) ады.
ЧАНАН (ф) - г. Севимли, севкили, мәшугә; тәсәв-вүсфәдә танры.
ЧАНБАХЫШ (ф) - к. Әсли "чанбәхш"дир. Чан верән, чанландыран, чан багышлајан. Танрыја анд едилән сифәтләрдәндир.
ЧАНГАРДАШ - к. Гардаш үрәкли, гардаш кими, гардаша бәнзәр.
ЧАНЫБӘЛ - к. Бәј кими, бәј үрәкли, бәј кими олан.
ЧАНӘЛИ (ф-ә) - к. Әлинин руһу; Әлинин үрәји, гәлби; Әлинин күчү, гүввәти; Әли кими, Әлијә бәнзәр
ЧАНЫЗАДӘ (ф) - к. Чандан олан, руһдан јаранмыш, үрәкдән, чандан јаранан
ЧАНЫЈАР (ф) - к. Дост үрәкли, јолдаш кими, достчанлы, јолдашчанлы
ЧАНЫШ - к. "Чан" илә башлајан адларын нәвазиш формасы
ЧАНКИШИ - к. Киши үрәкли, мәрд, гүдрәтли, күчлү
ЧАНЛАР - к. "чан"ын чәм шәкли-үрәклиләр, руһу оланлар
ЧАНПОЛАД (ф) - к. Полад руһу, полад үрәкли; мәч. күчлү, гүввәтли, горхмаз
ЧАНМИРЗӘ (ф) - к. Мирзә үрәкли, һөрмәтә лајиг чан (адам). Бах: Мирзә
ЧАНХАНЫМ - г. Ханым руһу, ханым үрәкли; мәч. көзәл хәсијәтли, инчә үрәкли, ханым кими олан
ЧАРУЛЛА (ә) - к. "Чар" әрәбчә "чивар"дан дүзәл-мәдир, "гоншу" мәнасыны верир. Аллаһын гоншусу, јәни она јахын олан дәмәкдир. Кәбәдә инзиваја чәкилән Зәмәхшәри адлы руһани алимин ләгәбидир. "Аллаһын чәкдији" мәнасы да вардыр
ЧАРЧЫ - к. Чар чәкән, хәбәр верән, дәлләл
ЧАҺАН (ф) - г. Дүнја, аләм
ЧАҺАНБАНУ (ф) - г. Дүнјанын ханымы
ЧАҺАНБАХЫШ (ф) - к. Әслиндә "Чәһанбәхш"дир. Дүн-јаны багышлајан, дүнјаны бәхшиш едән

ЧАҲАНБӘИМ - г. Бах: Чаһан вә Бәјим
ЧАҲАНБӘХШ - Бах: Чаһанбахыш
ЧАҲАНДАР (ф) - к. Һәкмдар, падшаһ
ЧАҲАНӘФРУЗ (ф) - г. Дүңјаны ишыгландыран, аләми
јандыран
ЧАҲАНЗӘР (ф) - г. Дүңјанын гызылы, мәч. көзәл,
гәшәнк
ЧАҲАНКИР (ф) - к. Дүңјаны фәтһ еләјән, аләми ту-
тан, истила едән; дүңјача танынан
ЧАҲАННУР (ф-ә) - г. Дүңјанын ишығы, нуру; аләми
ајдынландыран
ЧАҺИД (ә) - к. Чәһд едән, чалышган, сәј едән,
чалышан
ЧАҺИДӘ (ә) - г. Бах: Чаһид
ЧЕИРАН - г. Инчә ајаглы, ити гача билән, казибәли
көзләри олан бир һејван. Класик әдәбијатда көзәлләри
чәјрана бәнзәдилрә: "Чәјран көзлү", "Чәјран бахышлы"
вә с. ифадәләр ишләдилір
ЧЕЈҺУН - к. Индики Амударја чајынын гәдим адын-
дандыр. Ашыб-дашан, чошан
ЧӘБИ - к. "Чәбраил" адынын гысалтма формасы
ЧӘБИШ - к. "Чәбраил" адынын әзизләмә вә гысалтма
шәкли
ЧӘБРАИЛ (иб) - к. Әсли "Табри'әл"дир. Мәним күчүм
-мәним аллаһым. Дини рәвајәтә көрә куја Аллаһ тә-
рәфдиндән верилән фикир вә һөкмләри пејғәмбәрләрә
чатдыран маләкләрән биридир. Буна "вәһј мәләји" дә
дејирләр. Буну "Аллаһын әскәри, дөјүшчүсү", "танрынын
гулу" кими дә изаһ едилрә
ЧӘБРАЈЫЛ - Бах: Чәбраил
ЧӘДИД (ә) - к. Јени, тәзә
ЧӘЛАЛ (ә) - к. Бөјүклүк, әзәмәт, улулуг, шан-шөһрәт
ЧӘЛАЛӘДДИН (ә) - к. Динин шан-шөһрәти, әзәмәти,
дәбләбәси
ЧӘЛАЛӘТ (ә) - г. Бах: Чалал
ЧӘЛИЛ (ә) - к. Бөјүк, уча, жүксәк, али, һөрмәтли
ЧӘЛИЛӘ (ә) - г. Бах: Чәлил
ЧӘМАЛӘ (ә) - г. Бах: Чамал
ЧӘМИЛ (ә) - к. Көзәл, көјчәк, гәшәнк
ЧӘМИЛӘ (ә) - г. Бах: Чәмил

ЧӘМШИД (ф) - к. Әфсанәви гәдим Иран шаһы Чәм-
шидин ады, Парылдајан, бәрг вуран
ЧӘНИЗАДӘ - Бах: Чәһызадә
ЧӘННӘТ (ә) - к. г. Дини рәвајәтә көрә о бири дүңјада
күнаһы олмајанларын кедәчәкләри чох көзәл сәфалы
јер, беишт; көзәл мәнзәрәли баг кими изаһ едилір
ЧӘННӘТАҒА - к. Бах: Чәннәт вә Ага
ЧӘННӘТБАЧЫ - к. Бах: Чәннәт вә Бачы
ЧӘННӘТБӘИМ - к. Бах: Чәннәт вә Бәјим
ЧӘННӘТГУЛУ - к. Бах: Чәннәт вә Гулу
ЧӘННӘТӘЛИ - к. Бах: Чәннәт вә Әли
ЧӘННӘТХАНЫМ - к. Бах: Чәннәт вә Ханым
ЧӘРУЛЛА - Бах: Чәрулла
ЧӘСАРӘТ (ә) - к. Икидлик, гочаглыг, чәсурлуг
ЧӘФӘР (ә) - к. Кичик чај. Буну "чәннәт чајы" кими
дә изаһ едилрә
ЧӘФӘРАҒА - к. Бах: Чәфәр вә Ага
ЧӘФӘРГУЛУ - к. Бах: Чәфәр вә Гулу
ЧӘФӘРӘЛИ - к. Бах: Чәфәр вә Әли
ЧӘФӘРХАН - к. Бах: Чәфәр вә Хан
ЧЫҒАЛЫ - г. Кәкилләри олан, сачлы, башында даш-
гашлы бәзәји олан
ЧЫҒАТАЈ - к. Бу ад мүхтәлиф чүр мәнәләндырылыр:
дәвә, ат кими гүввәтли ушаг вә ја садәчә ушаг; икид,
гочаг киши; дөјүшчү
ЧОШГУН - к. Һәјчәнлы, күкрәјән, дашан, сүрәтли
ЧӨВДӘТ (ә) - к. Јахшылыг, тәмизлик, халислик, саф-
лыг; гүсурсузулуг
ЧӨВРИЈӘ (ә) - г. Чәфа, зүлм, чәза, инчитмә, ситәм
ЧӨМӘРД (ф) - к. "чаванмәрд" (кәнч киши) сөзүнүн
дәјишиклијә уграмыш формасыдыр. Әлиачыг, сәхавәтли,
үрәјиумшаг
ЧУМА (ә) - к. Мүсәлманларын мәсчидә кетдикләри
күн, ибадәт үчүн топлашдыглары күн; чүмә күнү
ЧҮМШҮД - к. "Чәмшид"ин дәјишилмиш шәкли. Бах:
Чәмшид
ЧҮНЕЈД (ә) - к. Кичик орду, орду
ЧҮРӘТ (ә) - к. Икидлик, чәсарәт, чәсурлуг, гочаглыг

III

ШАБАБА - Бах: Шаббаба
ШАБАН (ә) - к. Эслиндә "шәбан"дыр (дојмуш, гарны тох олан, тох). Эрәб гәмәри тәгвиминин сәккизинчи ајынн ады. Әсәсән бу ајда доғулан оғлан ушағларына гојулур. Бу адын "Чобан"дан олдуғуну да ентимал елә-жирләр. Бах: Чобан
ШАБАЧЫ - Бах: Шабачы
ШАДАН (ф) - г. Севинчәк, севинчли, мәмнун, хошбәхт оланлар, севинәнләр, шадлананлар
ШАДИЛӘ (ф) - г. Севинч, шадлыг, сәадәт, нәш'ә
ШАДКАМ (ф) - к. Арзусуна чатмыш, хошбәхт
ШАДЫМАН - Бах: Шадман
ШАДМАН (ф) - к. шад олан, севинән, шад, мәмнун, хошбәхт
ШАИГ (ә) - к. Шөвгүлү, нәвәсли, истәји олан
ШАИГӘ (ә) - г. Бах: Шаиг
ШАИР (ә) - к. Шә'р јазан, бәдии сөз гурашдыран, шә'р-ләри олан
ШАЈИ - Бах: Шаһи
ШАКИР (ә) - к. Шүкр едән, разылыг билдирән, тәшәк-күр едән
ШАКИРӘ (ә) - г. Бах: Шакир
ШАМАМА - г. Кичик говун сорту, чох көзәл гохусу олан бир бостан биткиси
ШАМДАН (ә-ф) - к. Шам гојмаг үчүн алтлыг, шам габы
ШАМДАНБӘЛ - к. Бах: Шамдан вә Бәл
ШАМӘД (ә) - к. "Шәһәмәт"ин дәјишклијә уграмыш шакли. Икидлик, гәһрәманлыг, чәсарәт, нәчиблик; зә-калы вә тәдбирли
ШАМИЛ (ә) - к. Әһәтә едән, аид олан, үмуми
ШАМИЛӘ (ә) - г. Бах: Шамил
ШАММӘД - к. "Шаһмәммәд" адынын гысалдылмыш формасы
ШАМО - к. "Шамил" адынын тәһриф олунмуш вә ја гысалдылмыш шәкли

ШАМХАЛ (ф) - к. Иричанлы, фитилли түфәнк, муш-кет. Дағыстанда һаким зүмрәни дә белә адлан-дырыблар. Бизим "ага, бәј"нимизә мүгабилдир
ШАНӘНӘ - Бах: Шанәнә
ШАНЛЫ - к. г. Эрәбчә "шә'н" вә ја "шан"дан азәр-бајчанлашдырылмышдыр. Әзәмәтли, гәдр-гијмәтли; ад-санлы, шөһрәтли; рүтбәли, вәзифәли
ШАПУР (ф) - г. Гәдим Иран дилиндә "шаһзадә" мә'на-сында ишләнибдир. "Шаһ" вә оғул мә'насында олан "пур" сөзләриндәндир. "Шаһ оғлу" демәкдир
ШАҺ (ф) - "Падшаһ, чар, һөкмдар" мә'наларында иш-ланән бу сөз ајрыча ад кими ишләнмәсә дә мүхтәлиф сөзләрлә бирләшәрәк хејли мигдарда адлар әмәлә кәтирир
ШАҺАБ (ә) - к. "Шнаб" вә ја "Шәһаб" сөзләриндәндир. Метеор; парлаг улдуз; шө'лә, алов, парылты, од парчасы
ШАҺАБӘДДИН (ә) - к. Динин шө'ләси, парылтысы, ди-нин алову
ШАҺАҒА - к. Бах: Шаһ вә АҒа
ШАҺАЛЫ - к. Бах: Шаһ вә Алы
ШАҺБАБА - к. Бах: Шаһ вә Баба
ШАҺБАЗ (ф) - к. Шаһин, гызылгуш, тәрлан гушу, мәч. гоцаг адам, икид
ШАҺБАЛА - к. Бах: Шаһ вә Бала
ШАҺБАЧЫ - г. Бах: Шаһ вә Бачы
ШАҺБӘЛ - к. Бах: Шаһ вә Бәл
ШАҺБӘЛИМ - г. Бах: Шаһ вә Бәјим
ШАҺБӘНДӘ (ф) - к. Шаһын гулу, көләси
ШАҺБИБИ - г. Бах: Шаһ вә Биби
ШАҺБИКӘ - г. Бах: Шаһ вә Бикә
ШАҺВЕРДИ - к. Шаһын бәхш етдији. шаһын вердији адам
ШАҺВЕРӘН - к. Шаһын вердији, шаһын багышладыгы адам
ШАҺВӘЛӘД (ф-ә) - к. Шаһ оғлу, шаһ ушағы, шаһдан олан өвләд; бөјүк оғул
ШАҺГАРДАШ - к. Бах: Шаһ вә Гардаш
ШАҺГЫЗ - г. һөрмәтли гыз, әсас гыз, бөјүк гыз
ШАҺГУЛУ - к. Бах: Шаһ вә Гулу

ШАҺӘДДИН (ф-ә) - к. Динин шаһы, динин һөкмдары
ШАҺӘЛИ - к. Бах: Шаһ вә Әли
ШАҺЗАДӘ (ф) - г. Һөкмдар өвлады, шаһдан олан ушаг
ШАҺЗАМАН - к. Бах: Шаһ вә Заман
ШАҺЗӘР (ф) - г. Бөжүк гызыл, әсас гызыл
ШАҺИ (ф) - к. г. Шаһа мәнсуб олан, һөкмдара аид; һөкмдарлыг, шаһлыг; Иранда пул ваһиди. "Шаһ" илә башлажан бәзи адларын гысалтма вә кичилтмә формасы
ШАҺИД (ә) - к. Шаһидлик еләжән, шаһадәтлик верән адам; Мәһәммәд-пәғәмбәрә аид едилән сифәтлардән биридик. Фарсча "шаһид" исә "көзәл, көчәк, гәшәнк" мәнасындадыр
ШАҺИН - к. Гыса вә чәнкәл кими әри димдикли јуртычы бир гуш, әһлиләшдириләрәк овда истифадә олунар
ШАҺИСМАЈЫЛ - к. Бах: Шаһ вә Исмајыл
ШАҺКӨРӨМ - к. Бах: Шаһ вә Кәрәм
ШАҺКӨРИМ - к. Бах: Шаһ вә Кәрим
ШАҺКӨЛДИ - к. Чохдан көзләдикләри оғлан ушағы дүнаја кәлдикдә бу ад гојулур. "Шаһ" (јә'ни оғлан) кәлди" дејә севинирләр. Бах: һәмчинин Ханкәлди
ШАҺЛАР - к. "Шаһ" сөзүнүн азербайчанча чәм шәкли: һөкмдарлар
ШАҺМАЛЫ - к. Фарсча "шаһ" вә әрәбчә "мал" сөзүндән дүзәлдилмиш бир аддыр. Шаһа аид олан мал, һөкмдар малы, падашаһын малы
ШАҺМАР (ф) - к. Ири зәһарли илан
ШАҺМӨММӨД - к. Бах: Шаһ вә Мөммәд
ШАҺМӨРДАН (ф) - к. Кишиләрин шаһы. Имам Әлинин ләғәби
ШАҺМИР - к. Әслиндә фарсча "шаһ" вә әрәбчә "әмир" сөзләриндәндир. Бах: Шаһ вә Әмир
ШАҺМИРӘ - г. Бах: Шаһмир
ШАҺМИРЗӘ - к. Бах: Шаһ вә Мирзә
ШАҺМУР - к. "Шаһмир" адынын дәјишк шәкли. Бах: Шаһмир
ШАҺМУРАД - к. Бах: Шаһ вә Мурад
ШАҺНАБАД - г. Бах: Шаһ вә Набат

ШАҺНАЗ (ф) - г. Мугам мусигисинин бир нөвүнүн ады; әрли ипәк парча нөвү. Бунун "падашаһ ишвәси, шаһ гәмзәси" мәнасы да вардыр
ШАҺНӨЗӘР - к. Бах: Шаһ вә Нөзәр
ШАҺНӨНӘ - г. Бөжүк нәнә, әсас нәнә, шаһ кими нәнә
ШАҺНИКАР - г. Бах: Шаһ вә Никар
ШАҺНИСӘ - г. Бах: Шаһ вә Нисә
ШАҺНОБАТ - г. Бах: Шаһ вә Набат
ШАҺНУР (ф-ә) - к. Шаһ ишыгы, һөкмдар нуру
ШАҺПАРА (ф) - к. Шаһын бир һиссәси, һөкмдарын парчасы
ШАҺПӘРИ - г. Бах: Шаһ вә Пәри
ШАҺРЗА - к. Бах: Шаһ вә Рза
ШАҺРУХ (ф) - г. Шаһ үзлү, шаһ сымалы, јә'ни көзәл үзлү, гәшәнк сифәтли
ШАҺСӘДӘФ - г. Бах: Шаһ вә Сәдәф
ШАҺСӨНӨМ - г. Бах: Шаһ вә Сөнәм
ШАҺСУВАР (ф) - к. Шаһын атлы гвардијасы; атлылар башчысы; чох маһир миничи, маһир ат минән
ШАҺСУЛТАН - к. г. Бах: Шаһ вә Султан
ШАҺҮСЕЈН - к. Бах: Шаһ вә һүсејн
ШАҺХАНЫМ - г. Бах: Шаһ вә Ханым
ШАҺЧАМАЛ - к. Бах: Шаһ вә Чамал
ШАҺЧАҺАН - к. Бах: Шаһ вә Чаһан
ШЕЈДА (ф) - к. г. Дәличәсинә вурулан, ешгдән дәли олан, мәһәббәтдән ағлыны итирән, чылғын
ШЕЈХЗАМАН (ә) - к. Заманенин шејхи-башчысы, мүршиди, тајфа рәһбәри
ШӨБНӨМ (ф) - г. Шөһ, кечә жарпагларын үзәринә дүшән дамаллар. Бах: Жалә
ШӨКӨР - к. г. Гәдим һинд дилиндән әрәбчә (сүккәр), фарсчаја (шәккәр) вә азербайчанчаја (шәкәр) кечмиш бир сөздәндир. Шәкәр гамышындан вә шәкәр чуғундурундан һазырланан бир маддә; гәнд, ширин, дадлы, ләззәтли
ШӨКӨРАЛЫ - Бах, Шәкәрәли
ШӨКӨРӘЛИ - к. Бах: Шәкәр вә Әли
ШӨКӨРНАЗ - г. Назы, гәмзәси ширин олан, ишвәси ләззәт верән

ШӨЛӨЛӨ (ф) - г. Чајын јүксөк бир јердөн төкүлмөси, ахмасы
ШӨМИ (ә) - к. Шам, гөндил, чыраг, һәм дә "Шәм" илө башлајан адларын гысалтма вә әзизләмә формасы
ШӨМИЛӨ (ә) - г. Ләјагәт, хүсусијјәт
ШӨМИСТАН (ф) - к. Күнәш өлкөси, күнәшли јер
ШӨМСӘДДИН (ә) - к. Динин күнәши
ШӨМСИ (ә) - к. г. Күнәшә аид, күнәшә мәнсуб олан
ШӨМСИГӘМӨР (ә) - г. Күнәш вә әј сөзләринин бир-ләшмәсиндөн јаранмыш аддыр, Күнај адынын әрәбчә мүгабилидир
ШӨМСИЈЛӨ (ә) - г. Чәтир, күнлүк. Бах: һәмчинин Шәмси
ШӨМСУЛЛА (ә) - к. Аллаһын күнәши
ШӨМШИР (ф) - к. Гылынч. Бу сөзүн јунанчадан кәл-дијини дә сөйләјирләр
ШӨНДӨ (ф) - г. Севинчли, мәмнун, һәјатындан, јаша-јышындан разы олан, күләр үзлү, хошбәхт
ШӨНКҮЛ (ф) - г. Севинч бәхш едән күл, мәмнун-едичи чичәк, мәч. хошбәхт гадын, күләрүз гыз
ШӨНЛИК - к. Әјләнчә, чалыб-ојнама, күлүб-әјләнмә
ШӨРАФӨТ (ә) - к. г. Етибар, һејсијјәт, шәрәф; чинс, сој
ШӨРБӨТ (ә) - к. г. Мејвә сујуу вә шәкәрдән һазыр-ланмыш ичәчәк
ШӨРБӨТАЛЫ - к. Бах: Шәрбәт, Алы вә Әли
ШӨРБӨТӘЛИ - к. Бах: Шәрбәт вә Әли
ШӨРГИЈЛӨ (ә) - г. Шәргә аид олан, шәргли (гадын).
ШӨРӨБАНУ - Бах: Шәһрәбану.
ШӨРӨФ (ә) - к.г. Јүксәк дәрәчә, имтијаз; мәнлик; иф-тихар; әрдәм, мәһнәви үстүнлүк, јүксәклик.
ШӨРӨФАҒА - к. Бах: Шәрәф вә Ага.
ШӨРӨФБӘЛИМ - г. Бах: Шәрәф вә Бәјим.
ШӨРӨФГӘДӘМ (ә) - г. Гәдәмләри угурлу олан, кә-лиши шәрәфли олан.
ШӨРӨФКҮЛ (ә) - г. Бах: Шәрәф вә Күл.
ШӨРӨФНАЗ (ә-ф) - г. Јахшы наз еләмәји бачаран, ишвәси шәрәфли олан.
ШӨРӨФНИСӘ - г. Бах: Шәрәф вә Нисә.
ШӨРӨФХАН - к. Бах: Шәрәф вә Хан.

ШӨРӨФХАНЫМ - г. Бах: Шәрәф вә Ханым.
ШӨРИФ (ә) - к. Шәрәфли, һөрмәтли, етибарлы, мү-гәддәс, сојлу, нәчиб.
ШӨРИФАҒА - к. Бах: Шәриф вә Ага.
ШӨРИФӘ (ә) - г. Бах: Шәриф.
ШӨРИФӘЛИ - к. Бах: Шәриф вә Әли.
ШӨРИФХАН - к. Бах: Шәриф вә Хан.
ШӨФА (ә) - г. Хәстәликдән сагалма, шәфа тапма, јахшылашма.
ШӨФАГӘТ (ә) - к.г. Әслиндә "шәфәгәт" дир. Ачыма, јазыгы кәлмә, үрәји јанма; мөһрибанлыг, сәминијјәт; шәфгәт.
ШӨФАӘТ (ә) - к. Сагалма, мүәличә едилмә, шәфа тапма.
ШӨФАЈӘТ (ә) - г. Бах: Шәфаәт.
ШӨФАНАЗ (ә-ф) - г. Шәфәверичи наз, гәмзә, ишвә.
ШӨФАНУР (ә) - к.г. Шәфәлы ишыг, шәфәверичи нур.
ШӨФАҺӨТ - к.г. Бах: Шәфагәт, Шәфаәт.
ШӨФГӘТ (ә) - г. Мөһрибан вә сәмини истәк, ачыма, мәрһәмәт.
ШӨФӘГ (ә) - г. 1) Күн чыхмадан јахуд күн батмадан әввәлки гызарты; 2) Мәрһәмәт, ачыма, чаны јанма; сә-мини олма.
ШӨФӘГНУР (ә) - к.г. Шәфәгин нуру, парлаглыгы, ишыгы.
ШӨФИ (ә) - к. Шәфа верән, сагалдан.
ШӨФИГ (ә) - к. Ачыјан, мәрһәмәтли, шәфгәтли, чаны јанан.
ШӨФИГӘ (ә) - г. Бах: Шәфиг.
ШӨҺАБ - Бах: Шаһаб.
ШӨҺАБӘДДИН - Бах: Шаһабәддин.
ШӨҺАДӘТ (ә) - к. Шаһидлик етмә, дәлил кәстәрмә; кәзлә көрүнән; мәсләки, әгидәси јолунда шәһид олма.
ШӨҺАМӘТ (ә) - к. Чәсурлуг, шүчаәт кәстәрмә, икидлик.
ШӨҺЛА (ә) - г. Ала, түнд мави (көз).
ШӨҺРӘБАНУ (ф) - г. Шәһәр валисинин (һөкмдарынын) арвады; шәһәрин ән бөјүк ханымы, танынмыш гадыны.
ШӨҺРИ - г. Фарсчасы: шәһәрли, шәһәрдә боја-баша чатмыш, шәһәр әһалисиндән олан; инчә, зәриф; мәдәни,

нэзакэтли, габилијэтли. Бунун эрəбчəси дə вардыр: аја, гəмəри ајына мəхсус, аја аид олан; ајлыг, ајда бир дəфə олан.

ШƏҺРИЈАР (ф) - к. һəкмдар, шаһ, падшаһ. Азəр-бајчанын бəјүк шаири Мəһəммəдһүсəји Шəəriјарын (1906-1988) тəхəллүсү.

ШƏҺРИКҮЛ (ф) - г. Зəриф күл, инчə чичək.

ШИКАР (ф) - к.г. Ов, овланма; гəнимət, овланан гуш вə ја һəјван.

ШИКƏСТƏ (ф) - г. Сыныг; солгун; үзкүн; мугам нəвүнүн ады.

ШИМШƏК - к. Булудлардакы електриклəнмэдən эмэлə кələn ишыг, парылты.

ШИР (ф) - Аслан, мəч. гочаг, икид. Ајрыча ад кими ишлəнмəsə дə, бə'зи адларын əввəлиндə ишлэдилэрək мүрəккəб адлар мејдана кəтирилар.

ШИРАҒА - к. Бах: Шир вə Ага.

ШИРАСЛАН - к. Фарсча "шир" вə азəрбајчанча "аслан" сөзлəринин бирлəшдирилмəsi јолу илə, ики дилдəки ејни мə'налы сөзлəri јан-јана гојуб ишлəтмəклə бу ады даја да гүввəтлəндирмək истəмишлэр. Асланлар асланы, икидлэр икиди.

ШИРБАБА - к. Бах: Шир вə Баба.

ШИРБАЛА - к. Бах: Шир вə Бала.

ШИРБƏЛ - к. Бах: Шир вə Бəј.

ШИРВАН - к.г. Бу адын мənшəји вə мə'насы муба'ысəлидир. Бə'зилəri буну Сасани сүлалəсиндən олан I Хосровун фарсча тəхəллүсү олан Əнуширəван (өлмəз руһ, өлмəз һəјат) илə бағлајырлар. Бə'зилəri фарсча "ширванд" (ширлəрин вəтəни, шир олан јер) олдуғуну јазырлар. Башга мə'налары веронлэр дə вардыр.

ШИРƏДДИН (ф-ə) - к. Динин асланы, шир.

ШИƏЛИ (ф-ə) - к. Əлинин асланы, шир.

ШИРƏҺМƏД - к. Бах: Шир вə Əһмəd.

ШИРЗАД (ф) - к. Аслан баласы, шир өвлады, ширдən олан-доғулан.

ШИРЗАМАН - к. Бах: Шир вə Заман.

ШИРИН (ф) - к.г. Дадлы, лəззətли, шəkəрли, севимли, ээиз.

ШИРИНАҒА - к. Бах: Ширир вə Ага.

ШИРИНБАБА - к. Бах: Ширин вə Баба.

ШИРИНБАЛА - к. Бах: Ширин вə бала.

ШИРИНБАЧЫ - г. Бах: Ширин вə Бачы.

ШИРИНБƏЛИМ - г. Бах: Ширин вə Бəјим.

ШИРИНДИЛ - к.г. Дили ширин олан.

ШИРИНƏЛИ - к. Бах: Ширин вə Əли.

ШИРИНКҮЛ - г. Бах: Ширин вə Күл.

ШИРИННАЗ (ф) - г. Ишвəsi, назы хоша кələn.

ШИРИНХАН - к. Бах: Ширин вə Хан.

ШИРИНХАНЫМ - г. Бах: Ширин вə Ханым.

ШИРМƏММƏД - к. Бах: Шир вə Мəммəd.

ШИРОҒЛАН - к. Аслан кими оғлан, икид оғлан.

ШИРУЛЛА (ф-ə) - к. Аллаһын аслаы.

ШИРХАН - к. Бах: Шир вə Хан. Бунун "Сархан"дан олдуғуну да јазырлар. Бах: Сархан.

ШИҺАБƏДДИН - Бах: Шаһабəддин.

ШЫХ - к. Эрəбчə "шејх"ин азəрбајчанча тəһриф өлунмуш шəkлидир. Бə'зи сөзлəрин əввəлиндə ишлənэрək мұхтəлиф адлар јарадыр. "Шых" илə башлајан адларын ихтисар вə гысалтма формасыдыр. Тəригət башчысы; мүршид; эрəб өлкəлəриндə гəбилə вə ја тајфа башчысы.

ШЫХБАБА - к. Бах: Шых вə Баба.

ШЫХБАЛА - к. Бах: Шых вə Бала.

ШЫХƏЗИЗƏДДИН (ə) - к. Шых (бах), ээиз вə дин тəркиблəриндən эмэлə кəлмиш мүрəккəб аддыр, динин севимли мүршиди, башчысы мə'наларындадыр.

ШЫХƏЛИ - к. Бах: Шых вə Əли.

ШЫХЗАМАН - к. Бах: Шых вə Заман.

ШЫХЫ - к. "Шых" илə башлајан адларын гысалтма вə охшама формасы.

ШЫХЈАР - к. "Шых" (бах) сөзүнə азəрбајчанча "лар" шəkилчиси артырмагла јарадылмыш аддыр - Шејхлэр, "шејх"ин чəмидир.

ШЫХКƏРИМ - к. Бах: Шых вə Кəрим.

ШЫХМƏММƏД (ə) - к. Бах: Шых вə Мəммəd вə с. вə и.а.

ШӨВГИ (ə) - к. Шиддətли арзуја, мејл вə һəвəсə аид; нəш'əја, истəја, кефə мəхсус олан, истəклə əлагəдар олан.

ШӨВГИЛЭ (э) - г. Бах: Шөвги.

ШӨВКЭТ (э) - к.г. Эзэмэт, дэбдэбэ, чэлал, һэшэмэт; улулуг.

ШӨЛЭ (э) - г. Парылты, алов, атэш.

ШӨЛЭГ (э) - к. Бах: Шө'лэ.

ШӨНЛЭГ (э) - к. Бах: Шө'лэ.

ШӨНРЭДДИН (э) - к. Динин шөһрэти.

ШӨНРЭТ (э) - к.г. Ад, сан, үн, мөшһурлуг.

ШУБАЛ - к. Бу ад бир нечэ чүр мөнәландырылыр: 1) сағлам бә; чанлы бә; 2) су ағасы, мираб; 3) дөжүшчү; эскәр; 4) дүзгамәтли, һүндүрбөјлү.

ШУРА (э) - г. Мәсләһәтләшмә, мұзакирә јери, мәчлис, совет, мүшавирә, мәшвәрәт.

ШУРИЛЭ (э) - г. Мұзакирәә мәхсус олан, мәсләһәтләшмәјә аид олан

ШҮКРӨТУЛЛА (э) - к. Аллаһа шүкүр олсун, танрынын разылығы.

ШҮКРИЛЭ (э) -г. Шүкр етмәклә әләгәдар, миннәтдарлығы аид олан.

ШҮКРУЛЛА (э) - к. Аллаһа шүкр олсун! Аллаһын шүкүр.

ШҮКРҮ (э) - к. Шүкр едилән, шүкрлә әләгәдар, миннәтдарлыгга бағлы, "Шүкр" илә башлајан бә'зи адларын гысалтма формасы.

ШҮКУФЭ (ф) - г. Күл, чичәк; гөнчә.

ШҮКҮР (э) - к. Разылыг, миннәтдарлыг, тәшәккүрүнү билдирмә.

ШҮЧАӘДДИН (э) - к. Динин гәһрәманы, дин јолунда чәсурлуг көстәрмә.

ШҮЧАӘТ (э) - к. Икидлик, горхмазлыг, гәһрәманылыг, чәсурлуг.

"Нәркиз-Р" Нәшријат-Полиграфја фирмасы.
Баш директор Гидәјәт Мусәјев.

"Нәркиз" Нәшријатънын баш редактору:
профессор Видади Хәлилов

Техники редактору: Севда һәсанбәләјева.

Корректору: Јекәнә Иманова.

Јығылмаға верьялмышдир: 01.07.98.

Чапа һазырланмышдир: 01.09.98.

Кағыз форматы: 60x84; 1/16

Һәчми: 11 чап вәрәги.

Тираж: 500; Сифарыш 176.

